

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

16 Kasım 2023 Perşembe
20'nci Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

Sayfa

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Milli Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Milli Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in Milli Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un Milli Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması

6.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Milli Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

7.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

8.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri

a) Millî Savunma Bakanlığı

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı

IV. AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Van Milletvekili Gülcen Kaçmaz Sayyigit'in Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

20'nci Toplantı

16 Kasım 2023 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.02'de açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere,

Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere,

Oturum Başkanı Orhan Erdem, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Millî Savunma Bakanlığının,

Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığının,

Görüşmeleri yapılarak,

Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi ve 2022 yılı kesin hesabı kabul edildi.

Muş Milletvekili Sezai Temelli,

Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Konya Milletvekili Orhan Erdem'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Komasyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komasyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2024 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 17 Kasım 2023 Cuma günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 20.28'de son verildi.

16 Kasım 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.02

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 20'nci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gündemimizde Millî Savunma Bakanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu ile Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığının Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Şimdi, müzakerelere başlayacağız ancak müzakerelere başlamadan önce kamu kurumlarımızın temsilcilerinin kendilerini Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sanırım tamamlandı.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (*)

a) Millî Savunma Bakanlığı

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, şimdi de konuşmasını yapmak üzere Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler'e söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun sayın üyeleri, değerli basın mensupları; sizleri şahsım ve Millî Savunma Bakanlığı personeli adına saygıyla selamlıyorum.

(*) (1/276) ve (1/274) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2023 tarihli 4'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

Bugün sizlere Bakanlığımızın 2024 yılı bütçe teklifi ile savunma ve güvenliğimize yönelik faaliyetlerimiz hakkında bilgi sunacak, memnuniyetle soru ve değerlendirmelerinizi alacağız. İlginiz ve desteğiniz için şimdiden teşekkür ediyorum.

Sözlerimin başında özellikle ifade etmek isterim ki cumhuriyetimizin ikinci asrına başladığımız bu dönemde yeni bütçemizin bizler için tarihî bir anlamı bulunmaktadır. Zira bir asır önce mali imkânsızlıklar ve kısıtlı bütçesiyle İstiklal Mücadelesi vererek destanlar yazan kahraman ordumuz bugün de nitelikli personeli, teknolojik donanımı, asil milletimizin desteği ve devletimizin sahip olduğu imkânlarla artık bölgesinde ve dünyada etkin ve güçlü bir ordu konumundadır.

Türkiye Yüzyılı vizyonu ile geleceğe emin adımlarla ilerlerken bugünlere ulaşmamızda emeği geçen başta cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, aziz şehitlerimizi, ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimiz ile tüm komutanlarımızı ve devlet büyüklerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bilindiği üzere bölgemizde ve dünyada kritik gelişmeler yaşandığı, artan risk ve tehditler nedeniyle güvenlik ortamının hızlı ve sürekli olarak değiştiği hassas bir süreçten geçiyoruz. Siyasi, askerî, sosyokültürel, ekonomik ve toplumsal alanlarda meydana gelen çok yönlü ve karmaşık gelişmeler özellikle savunma ve güvenlik konusunu her zamankinden daha önemli kılmaktadır.

Bu doğrultuda Millî Savunma Bakanlığımız, devletimizin bekası, ülkemizin ve asil milletimizin güvenliği için çalışmalarını azim ve kararlılıkla sürdürmektedir. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz de hudutlarımızın güvenliğinin sağlanmasından terörle mücadeleye, mavi ve gök vatanımızdaki hak ve menfaatlerimizin korunmasından uluslararası barış ve istikrara katkı sunmaya, üstlendiği tüm görevleri başarıyla yerine getirmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; terörle mücadelenin daha etkin yapılması, sınır güvenliğinin sağlanması ve kaçakçılığın engellenmesi amacıyla hudutlarımız yoğun ve kademeli emniyet sistemlerimizle korunmakta, hudut birliklerimizin imkân ve kabiliyetleri sürekli geliştirilmektedir. Dünyadaki emsalleri arasında en iyilerden olan hudut güvenlik sistemimiz birçok ülke tarafından da yerinde görülme suretiyle örnek alınmaktadır. Buna rağmen, sosyal medya platformlarında servis edilen görüntüler asla gerçek olmayıp başka ülke sınırlarından çekilen görüntüleri ihtiva etmektedir. Bunlar art niyetli olarak servis edilmekte ve maalesef, çeşitli maksatlarla kullanılmaktadır. Kimsenin şüphesi olmasın ki hudutlarımızı namusu bilen Mehmetçik, büyük bir özveri ve başarıyla görevini sürdürmektedir. Silahlı Kuvvetlerimiz, bundan sonra da sınırlarımızla ilgili bakanlık ve kamu kurumlarıyla koordineli olarak etkin ve caydırıcı tedbirler almaya devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; terör, uzun yıllardır ülkemizi en çok etkileyen sorundur. Enerjimizi ve kaynaklarımızı harcayan bu sorunla kırk yıla yakın bir süredir mücadele ediyoruz. Tehditleri kaynağında etkisiz hâle getirme stratejisiyle yurt içinde ve sınır ötesinde sürdürdüğümüz terörle mücadelede en başarılı dönemi yaşıyoruz. Nitekim icra ettiğimiz Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı, Bahar Kalkanı ile Pençe serisi harekâtlar ve diğer operasyonlarla bölücü terör örgütü yurt içinde bitme noktasına gelirken sınır ötesinden Türkiye'ye yönelik saldırılar da bertaraf edilmiş, sınırlarımızda kurulmak istenen terör koridoru da parçalanmıştır. Gururla ifade etmeliyim ki ülkemizin ve milletimizin güvenliği için tüm terör örgütlerine karşı verilen bu mücadelede destansı başarılar kazanılmıştır. Kahraman Mehmetçik'imiz başarılarına her geçen gün yenilerini eklemektedir. Nitekim 24 Temmuz 2015'ten bugüne kadar yurt içinde Irak'ın ve Suriye'nin kuzeyinde toplam 39.211, bu yılın başından itibaren ise 1.868 terörist etkisiz hâle getirilmiştir. Burada bir hususun altını da özellikle çizmek istiyorum: Suriye ve Irak'taki tüm operasyonlarımız, Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın

51'inci maddesinden doğan meşru müdafaa hakkımız doğrultusunda, komşularımızın egemenlik haklarına ve toprak bütünlüğüne saygılı olarak gerçekleştirilmektedir. Operasyonların planlanması ve icrasında masum sivillerin, dost unsurların, tarihî ve kültürel varlıklar ile çevrenin zarar görmemesi için her türlü tedbir alınmaktadır. Ancak ülkemize ve asil milletimize tehdit oluşturan PKK/KCK, PYD/YPG ve DEAŞ'ın Suriye ve Irak'taki tüm unsurları bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da meşru hedefimizdir. Ayrıca, Suriye ve Irak harekât alanlarında görevli birliklerimize yönelik taciz ve saldırı girişimlerine de misliyle karşılık vermekte, gerekli tedbirleri de almaktayız. Bundan sonra da Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, ülkemizin meşru çıkarları ve güvenliğine yönelik her türlü tedbiri tereddütsüz ve tavizsiz bir şekilde kararlılıkla uygulayacağız. Tüm bunlarla birlikte, Suriye'de istikrarın bir an önce tesis edilmesi ve Suriyelilerin emniyetli bir ortama güvenli geri dönüşlerini sağlamak için insani yardım ve destek faaliyetleri ile hayatın normalleşmesine yönelik çalışmalarımızı da sürdürmekteyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; terörle mücadelede bugüne kadar elde ettiğimiz tüm başarılarda elbette ki en büyük pay aziz şehitlerimize ve kahraman gazilerimize aittir. Tüm faaliyetlerimizde gücümüzü ve ilhamımızı aziz şehitlerimiz ile kahraman gazilerimizden almaktayız. Bu vesileyle şehitlerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyor; gazilerimize, şehit ve gazilerimizin kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum. Şehitlerimizin aziz hatrasına, gazilerimize ve onların emaneti değerli ailelerine sahip çıkmak, daima yanlarında olmak için büyük gayret içerisindeyiz. Bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olmak üzere devletimizin tüm kurumlarıyla koordineli olarak gazilerimiz ile şehit ve gazilerimizin değerli ailelerinin yanında olmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizlerin de bildiği üzere, ülkemizde meydana gelen büyük deprem felaketi sonrası yapılan ziyaret ve görüşmeler sonucunda komşumuz Yunanistan'la ilişkilerimizde olumlu bir dönem yaşıyoruz. Yunanistan'la gelişen bu olumlu havanın devamına yönelik gayretlerimizi sürdürmekteyiz. Amacımız, Ege ve Doğu Akdeniz'deki sorunlarımızı uluslararası hukuka, iyi komşuluk ilişkilerimize ve müttefiklik ruhuna uygun bir şekilde çözüme kavuşturmaktır. Görüşmelerimizde ağırlıklı olarak, Ege'de gerginliğin azaltılması, diyalog kanallarının açık tutularak sorunların iyi komşuluk ilişkileri çerçevesinde çözümü konuları ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda, yıl içerisinde Ege'deki askerî faaliyetlerimiz karşılıklı olarak azaltılmış, bölgemizde tansiyonun düşük tutulmasına gayret edilmiştir. Biz her zaman iki komşu olarak aramızdaki tüm sorunları karşılıklı diyalogla, barışçıl yöntemlerle, birbirimizin hakkına saygı göstererek ve müttefiklik ruhuyla çözüme konusunda kararlı olduğumuzu ifade ediyoruz. Yunanistan'la aramızdaki ilişkilerin geliştirilmesinde tarihî bir dönemden geçtiğimize, çözüm odaklı bir yaklaşımla dürüst ve yapıcı bir ilişkinin iki ülkenin de yararına olacağına inanıyoruz. 13 Kasım'da Ankara'da icra edilen Güven Artırıcı Önlemler Toplantısı Yunanistan'la ilişkilerimizi daha da geliştirmek için güzel bir fırsat olmuştur. Bu vesileyle, iki yıldan fazla bir süredir ara verilen heyetler arası görüşmeler tekrar başlatılmış, toplantıda, bu görüşmelere önümüzdeki sene de devam edilmesine yönelik görüş birliğine varılmıştır. Komşumuz Yunan halkı emin olmalıdır ki Türkiye Yunanistan'la barış içinde ve müreffeh bir gelecekte yanadır ancak barışçıl bir çözüm için çaba gösterirken millî menfaatlerimizden asla taviz vermeyeceğimizi de özellikle vurgulamak istiyorum. Çok açık bir şekilde ifade etmek isterim ki mavi vatanımızdaki hak ve menfaatlerimizi koruma kararlılığımız tamdır.

Kıbrıs konusunda ise bildiğiniz üzere, bugüne kadar ortaya konulan çözüm yöntemlerinden Rumların uzlaşmaz tutum ve statükocu tavırları nedeniyle bir sonuç alınamamıştır. Rum tarafı hâlen de yaptıkları askerî anlaşmalar ve üçüncü ülkelerden aldıkları askerî yardımlarla sadece ve sadece çözümsüzlüğe hizmet etmektedirler. Artık adada tek ve kesin çözümün Kıbrıs Türk halkının egemen

eşitliği ve eşit uluslararası statünün tescil edilmesi olduğu bilinmelidir. Kıbrıs meselesinin, Kıbrıs Türk halkının meşru çıkarlarını ve güvenliğini teminat altına alacak şekilde bir an önce çözüme kavuşturulması ülkemizin en önemli önceliklerinden birisidir. Uluslararası camiayı da adil ve kalıcı bir çözüm için destek olmaya, sadece bir tarafın iddialarını desteklemeyi bırakıp konuya makul ve mantıklı bir şekilde yaklaşmaya davet ediyoruz. Millî meselemiz olan bu konuda Kıbrıslı kardeşlerimizin meşru çıkarlarını her koşulda destekliyor, garanti ve ittifak anlaşmaları kapsamında bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da adanın huzuru, güvenliği ve refahı için elimizden geleni yapacağımızı bir kez daha ifade ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz dünyanın çeşitli coğrafyalarında barış ve istikrarın tesisi için kardeş, dost ve müttefik ülkelerin haklı davalarına destek olmaktadır. Bu kapsamda, can kardeşimiz Azerbaycan'ı desteklemeye devam ediyoruz. Azerbaycan, öz toprağı olan Karabağ'ın yıllarca işgal altında kalmasına karşı haklı bir şekilde harekete geçmiş, Tek Vatan Harekâtı'yla Şuşa başta olmak üzere birçok şehri işgalden kurtarmıştır. Bu büyük zafer sonrası sürekli dile getirdiği meşru ve haklı endişeleri giderilmediğinden kendi egemen toprakları üzerinde gerekli gördüğü tedbirleri almak durumunda kalmış, bu kapsamda, terör unsurlarına yönelik icra edilen antiterör operasyonu da kısa sürede başarıyla sonuçlandırılmıştır. Bugün Karabağ'ın tamamında şanlı Azerbaycan bayrağının dalgalanmasından büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Artık Azerbaycan ve Ermenistan arasında kalıcı barışın tesis edilmesine yönelik yeni bir fırsat kapısı daha açılmıştır. Ermenistan'ın bunun bilincinde olarak davranmasını umut ediyoruz. Sonuç olarak, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da "iki devlet, tek millet" anlayışıyla Azerbaycan'ın yanında olmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; tarihî, köklü dostluk ve kardeşlik bağlarımızın bulunduğu Libya'da da barış ve istikrara katkı sağlamakta, Birleşmiş Milletlerin tanıdığı tek meşru hükümet olan Ulusal Mutabakat Hükümetinin daveti üzerine ve ikili anlaşmalar doğrultusunda Libya ordusuna eğitim ve danışmanlık faaliyetimizi sürdürmekteyiz. Türkiye olarak en başından beri amacımız, toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini sağlamış; barış, huzur ve istikrar içerisinde yaşayan tek ve birleşik Libya'nın oluşumuna katkıda bulunmaktır. Nitekim, bugün, Libya'da siyasi çözüm, birleşme ve seçimlerden konuşulabiliyorsa bu, Türkiye'nin sayesinde.

Bu desteklerin yanı sıra, yakın zamanda da Libya'da meydana gelen sel felaketinin ardından askeri gemi ve uçaklarımızla bölge halkına yardıma giden ilk ülke olduk. Uzattığımız bu yardım eli Libya'nın doğusuyla ilişkilerimizin gelişmesine ve böylece tek Libya hedefine de katkı sağlayan önemli bir adım olmuştur. Türkiye olarak, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da barış, huzur ve güven ortamının oluşması için desteğimizi sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; barışı destekleme ve koruma faaliyetlerimiz kapsamında ayrıca, NATO, Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı görevleriyle, ikili ilişkiler kapsamında Kosova'da, Bosna Hersek'te, Katar'da, Somali'de ve daha birçok coğrafyada kardeş, dost ve müttefik ülkelere destek oluyor, bölge ve dünya barışına katkı sağlıyoruz.

Öte yandan, İsrail ve Filistin arasında yaşanan çatışmaları yakından takip ediyoruz. Ülkemizin çatışmalara ilişkin yaklaşımı ve değerlendirmeleri Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Dışişleri Bakanımız tarafından tereddüde mahal bırakmayacak şekilde dile getirilmektedir. Gazze'deki sivillere yönelik saldırıların derhâl sonlandırılması ve acilen insani bir ateşkes ilan edilmesi gerektiğini vurguluyoruz. Bu şekilde uluslararası hukukun ihlal edilmesi; hastanelerin, okulların, kutsal mekânların, mülteci kamplarının bombalanması ile daha da vahimi çocuk ve kadınların katledilmesi

ve olayın vahşet boyutuna dönüşmesi savaş suçudur ve asla kabul edilemez. Türkiye, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde insani yardım konusunda üzerine düşeni yapmaya, Gazze'ye yönelik saldırıların durdurulması ve kalıcı çözüm için diplomatik girişimlerde bulunmaya devam etmektedir.

Diğer yandan, NATO'nun etkin ve saygın bir üyesi ve 2'nci büyük ordusuna sahip olan Türkiye, ittifaktaki görev ve sorumluluklarını da eksiksiz bir şekilde yerine getirmektedir. Türkiye hem kuvvet katkısında hem de NATO misyon, operasyon ve karargâhlarına katkıda ilk 5 ülke arasındadır. NATO görevleri kapsamında Kosova'daki barışı destekleme harekâtına yüksek seviyede katkılarımızı sürdürüyoruz. Nitekim, Balkanlardaki en büyük NATO misyonu olan NATO Kosova Gücü (KFOR) Komutanlığını 10 Ekimde devraldık. KFOR Komutanlığının yanı sıra, bu yıl NATO Mukabele Kuvveti Deniz Unsurlu Komutanlığı görevini üstlenirken 3'üncü Kolordu Komutanlığımız da hâlen NATO muharip kolordu karargâhı görevini yürütmektedir. Sonuç olarak, bölgemizdeki tehdit ve risklerle meşguliyetimize rağmen NATO eğitim ve tatbikatları ile kuvvet yapısı ve kadrolarına katkılarımız kesintisiz şekilde devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş maalesef devam etmektedir. Mevcut çatışma kurallarında barışı sağlamanın kolay olmayacağını farkındayız ancak Türkiye olarak, gerginliğin başlangıcından itibaren bu krize çözüm bulabilmek için Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde gayretlerimizi sürdürüyoruz. Bu kapsamda, bölgemizde ve dünyada istikrarın sağlanması için Ukrayna'nın toprak bütünlüğünün korunması gerektiğini her seviyede ve her platformda dile getiriyoruz. Karadeniz'de barış ve istikrarın yeniden tesisi, başta kıyıdaş devletler olmak üzere tüm dünya açısından önem arz etmektedir.

Türkiye olarak Karadeniz'deki dengeyi sağlayan Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni dikkatle, sorumlu ve tarafsız bir biçimde uyguluyoruz ve uygulamakta da kararlıyız.

Diğer yandan, ülkemizin koordinasyonunda hayata geçirilen ve etkinliğiyle tahıl krizinin aşılmasına büyük katkı sağlayan Karadeniz Tahıl Anlaşması'nın yeniden aktif hâle getirilmesi için girişimlerimizi de sürdürüyoruz. Temennimiz, iki komşumuz arasında olan ancak tüm dünyayı etkileyen bu savaşın bir an önce son bulmasıdır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; savunma ve güvenlik alanında nitelikli insan gücünün hayati önemi haiz olduğunun bilinciyle öğrenci alımına, personel temini ve eğitimine büyük önem veriyoruz. Personel ve askerî öğrenci alımları, diğer kamu kurumlarıyla koordineli olarak yasalar ve ilgili mevzuata uygun, idari ve adli denetime açık, şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Personel konusunda temel hedefimiz, cumhuriyetimizin temel niteliklerine bağlı, aklı ve bilimi rehber edinmiş, millî, manevi ve mesleki değerlere sahip, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış personele sahip olmaktır. Temin faaliyetlerinin yanı sıra, görevdeki ve emekli personelimizin özlük haklarının iyileştirilmesi ile moral ve motivasyonun artırılmasına yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir.

Silahlı Kuvvetlerimizin üstün niteliklerinin artarak devam etmesi için Millî Savunma Üniversitemiz de eğitim faaliyetlerini titizlikle sürdürmektedir.

Elde edilen bilgi ve belgeler doğrultusunda FETÖ'yle mücadelede büyük bir hassasiyetle devam etmektedir. Bu kapsamda, 15 Temmuz 2016 hain darbe girişiminden itibaren FETÖ bağlantısı nedeniyle Türk Silahlı Kuvvetlerinden 23.971 şahıs ihraç edilmiştir. Hain örgütle mücadelede iltisaklı tek bir personel kalmayınca dek tavizsiz bir şekilde ve kararlılıkla devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yaşadığımız coğrafya ve karşılaştığımız sınamalar Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekâta daima hazır ve caydırıcı bir güç olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan, personelin en iyi şekilde eğitilmesi ve her an göreve hazır olması için muharebe şartlarına yakın eğitim ve tatbikatlarımız artarak devam etmektedir.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; başta terörle mücadele olmak üzere elde ettiğimiz tüm başarıların devam etmesinin ve ülkemizin uluslararası alandaki güçlü konumunu sürdürebilmesinin en önemli şartlarından biri de yerli ve millî savunma sanayimidir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde hayata geçirilen Millî Teknoloji Hamlesi'yle savunma sanayisinde yerlilik ve millilik oranımız yüzde 80'lere ulaşmıştır. Artık, insansız kara, deniz ve hava araçlarından helikoptere, silah ve akıllı mühimmatlardan füzelere, hava savunma ve elektronik harp sistemlerine kadar çok geniş bir yelpazede ihtiyacımız olan teknolojiler yerli ve millî olarak tasarlanmakta, üretilmekte ve birçok ülkeye ihraç edilmektedir.

Yakın zamanda savunma sanayimizin yeni göz bebekleri olan İMECE uydumuz, Fırtına obüslerimiz, çok namlulu roketatarlarımız, ANKA/Aksungur İHA sistemlerimiz, dünyaca ünlü Bayraktar TB2 SİHA'larımız, Akıncı TİHA'larımız, temel eğitim uçağımız HÜRKUŞ, helikopter ve uçak taşıma kabiliyetlerine sahip ilk çok maksatlı amfibi gemimiz TCG Anadolu ve bunlar gibi birçok kritik sistem kahraman ordumuzun envanterine dâhil edilmiştir. Bunların yanı sıra, ALTAY tankımızın, insansız savaş uçağımız Kızılelma'nın, Hürjet'in ve millî muharip uçağımız KAAN'ın üretim çalışmaları da tüm hızıyla devam etmektedir.

Büyük ve güçlü Türkiye'nin yolunun ekonomik ve teknolojik bağımsızlıktan geçtiğinin bilinciyle yerli ve millî savunma sanayimizi daha üst seviyelere taşımak için Bakanlık olarak var gücümüzle çalışmaya ve ilgili kurum ve kuruluşlarımızla tam destek vermeye devam edeceğiz.

Bu doğrultuda, askerî fabrikalarımızda Türk Silahlı Kuvvetlerimizin envanterinde bulunan araç, silah ve sistemlerin millî tasarımlarla geliştirilerek üretilmesi ve yerli ve millî kaynaklarla modernizasyonu, bakım ve onarımları başarıyla yürütülmektedir. Savunma sanayimizin önemli unsurları arasında yer alan tersanelerimizde ise kendi savaş gemilerimiz ve millî denizaltılarımız tasarlanıp inşa edilmekte, su üstü ve su altı platformlarının bakım ve onarımları da gerçekleştirilmektedir. Bakanlığımıza bağlı ASFAT Anonim Şirketi ise savunma ve sanayi alanında kritik projeleri başarıyla yürütmektedir. Bunların başında da MİLGEM Projesi kapsamında üretilen ve Pakistan'a ihraç ettiğimiz gemiler yer almaktadır. ASFAT, ayrıca mekanik mayın temizleme teçhizatını da tamamen yerli ve millî olarak tasarlayıp üretmekte ve ihraç etmektedir. Aynı şekilde Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketimiz de sahip olduğu köklü tecrübe ve özel sektörle iş birliği içerisinde millî proje ve yatırımlara öncelik vermektedir.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; Türk Silahlı Kuvvetlerinin barış garnizonlarında, depremden etkilenen bölgelerde, hudut hattında ve operasyon birliklerindeki bina, tesis, yol, içme suyu ve bunun gibi ihtiyaçların karşılanmasına yönelik inşaat çalışmalarımız da yoğun şekilde sürmektedir. Diğer yandan, 6 Şubatta meydana gelen depremler nedeniyle hasar gören binalardaki tespit çalışmaları neticesinde orta ve ağır hasarlı binaların yıkılıp yeniden yapılmasına süratle devam edilmektedir. Bakanlığımız, tüm bu faaliyetlerle birlikte ülkemizde yaşanan deprem felaketinin ilk anından itibaren tüm imkânlarıyla arama kurtarma, ulaştırma, güvenlik, barınma ve iaşe desteğiyle yaraların sarılması için seferber olmuştur. Şu anda da bölgede hayatın normalleştirilmesine yönelik ilgili bakanlık ve kurumlarla tam bir koordinasyon içerisinde faaliyetlerimize devam ediyoruz. Depremin yanı sıra orman yangınları ve diğer afetlerle mücadele çalışmalarına da ilgili kurumlarımızın talepleri doğrultusunda destek veriyoruz. Ülkemizde meydana gelen afetlerin yanı sıra Libya ve Afganistan'da meydana gelen

afetler sonrasında AFAD'ın arama kurtarma ekipleri, sağlık ekipleri ve yardım malzemeleri, askeri gemi ve kargo uçaklarımız da bölgeye sevk edilmiştir. Ayrıca, Gazze için ülkemiz tarafından gönderilen insani yardımlar da Mısır'a ulaştırılmıştır. Ayrıca, dün gece de çoğunluğu acil tedaviye ihtiyaç duyan kanser hastalarının oluşturduğu 27 Gazzelinin Türkiye'ye intikalini de sağlamış bulunuyoruz.

İnsani yardımların yanı sıra ülkemizin uluslararası siyaseti, savunma politikaları ve millî menfaatleri kapsamında kardeş, dost ve müttefik ülkelerle askeri çerçeve anlaşmaları, askeri eğitim iş birliği ve askeri yardım anlaşmaları imzalıyoruz. Bu bağlamda, bugüne kadar 88 ülkeyle askeri çerçeve anlaşması, 63 ülkeyle de askeri eğitim iş birliği anlaşması imzalanmıştır. Ayrıca, 47 ülkeyle askeri çerçeve anlaşması ve 13 ülkeyle de askeri eğitim iş birliği anlaşması imzalanmasına yönelik müzakere süreci devam etmektedir.

Bakanlığımız, tüm faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkilerinin en aza indirilmesi, çevre sağlığının korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması, çevre kirliliğinin önlenmesinde büyük bir hassasiyet göstermektedir. Bu doğrultuda askeri birlik bulunan her ilde "Türkiye Yüzyılı Mehmetçik Hatıra Ormanı" oluşturulması amacıyla çalışmalarımız devam etmekte, ülke genelindeki topyekün ağaçlandırma seferberliğine de katkı sağlanmaktadır. Ayrıca, Bakanlığımız bünyesinde Sıfır Atık Projesi'ni de başarıyla uyguluyoruz.

Ürün yelpazesini ve ürün yeteneğini sürekli geliştiren Bakanlığımız haritacılık alanında da yerli ve millî uygulamaları ülkemizin hizmetine sunmaktadır. Bu kapsamda Harita Genel Müdürlüğümüz, başta terörle mücadele harekâtı olmak üzere, Ege ve Akdeniz'de sürdürdüğümüz faaliyetler ile uluslararası görevlerde ordumuzun ihtiyaç duyduğu her türlü harita ve coğrafi veriyi karşılamakta, ayrıca AFAD başta olmak üzere birçok kamu kurum ve kuruluşunun çalışmalarına da destek vermektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; teknoloji artık hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru hâline gelmiş olup savunma ve güvenlik alanında da çok büyük bir etkiye sahiptir. Bu doğrultuda Bakanlığımız proaktif bir yaklaşımla elektronik harp, siber savunma ve iletişim teknolojilerimizi geliştirmek için çalışmaktadır. Bakanlığımızın siber güvenlik vizyonu barış, kriz ve harp döneminde siber vatanımızı korumak, tehditleri caydırmak ve siber alanda üstünlük kurmaktır. Bu hedefimizi gerçekleştirmek için kararlı bir şekilde siber savunma gücümüzü artırmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; asker alma faaliyetlerimiz ise 2019 yılında yürürlüğe giren kanun çerçevesinde sürdürülmektedir. Söz konusu kanunun hükümlerinden yürürlüğe girmesinden bugüne kadar 2 milyon 744 bin 202 kişi istifade etmiştir. Diğer yandan vatandaşlarımızın asker alma süreçlerini daha rahat bir şekilde yürütebilmesi için oluşturulan "Askerliğim" uygulaması 20 Martta e-devlet üzerinden vatandaşlarımızın istifadesine sunulmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sağlık hizmetlerine gelince, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin icra ettiği, başta terörle mücadele harekâtı olmak üzere, yurt içi ve yurt dışındaki tüm faaliyetlerde sağlık hizmeti öncelikle askeri sağlık personeli, geri bölgede ise Sağlık Bakanlığı personeli tarafından yürütülmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; halkımızdan internet, telefon, mektup, dilekçe ve CİMER aracılığıyla Bakanlığımıza ulaşılan her türlü başvuruya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, ilave süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Teşekkür ederim.

...Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Bakanlığımıza iletilen yazılı soru önergelerine ve sayın milletvekilleri tarafından iletilen tüm hususlara en kısa zamanda cevap verilmektedir.

Sayın Başkan, Komisyonun sayın üyeleri; Bakanlığımızda icra edilen Sayıştay denetimleri sonucunda Sayıştay Başkanlığınca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda 6 bulguya yer verilmiştir. Bu bulgulara yönelik gerekli tedbirler alınmakta ve Sayıştay Başkanlığıyla koordineli şekilde çalışmalarımıza devam edilmektedir.

Ülkemizin jeopolitik konumu, bölgesinde ve dünyadaki önemini daha da artırırken risk ve tehditleri de beraberinde getirmektedir. Böyle kritik bir coğrafyada var olabilmek, her alanda hak ve menfaatlerimizi koruyabilmek, aynı zamanda dünya barış ve istikrarına katkı sunabilmek için en başta askerî açıdan güçlü olmak zorundayız. Dolayısıyla 2024 yılı bütçe teklifimizle Bakanlığımıza tahsis edilecek kaynakların bu doğrultuda en etkin ve en yüksek faydayı sağlayacak şekilde kullanılması hedeflenmiştir, nitekim 2023 yılında bütçe uygulamalarında da tasarruf tedbirlerine azami önem verilmiştir. Bu bilinçle hazırlanan Bakanlığımızın 440 milyar 496 milyon 960 bin TL tutarındaki 2024 yılı bütçe teklifi ile 2022 yılı kesin hesabı takdirlerinize sunulmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ve Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda bekamıza yönelen her türlü tehdit ve tehlikeyi bertaraf etmeye, ülkemizin ve asil milletimizin güvenlik ve huzuru için gece gündüz demeden çalışmaya, daha büyük ve daha güçlü bir Türkiye için gayret göstermeye devam edeceğiz. Bu vesileyle Mete Han'dan Sultan Alparslan'a, Fatih Sultan Mehmet'ten Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e ve bugüne kadarki tüm devlet büyüklerimizi ve komutanlarımızı saygıyla anıyorum. Aziz şehitlerimizi ve ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyor; gazilerimize, şehit ve gazilerimizin kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sözlerime son verirken ilginiz, sabrınız ve Bakanlığımız bütçesine vereceğiniz destek için şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum; hepinizi şahsım ve Millî Savunma Bakanlığı mensupları adına saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de müzakerelere başlayacağız.

Öncelikle Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan başlayacağız, Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür Ceylan'la başlayacağız. HEDEP Grubundan Sayın Sezai Temelli, İYİ Parti Grubundan Sayın Dursun Ataş, Saadet Partisi Grubundan Sayın Mustafa Nedim Yamalı, Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın İsmail Faruk Aksu ve AK PARTİ Grubundan Sayın Yaşar Kırkpınar kendi grupları adına konuşacaklar. Akabinde, öncelikle Komisyon üyelerinden başlamak üzere milletvekilleri kendi şahısları adına konuşmalarını yapacaklar.

Sayın Ceylan, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan ve çok kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekle olduğumuz Millî Savunma Bakanlığı bütçesi şüphesiz ki bizim için çok önem taşıyan, göz bebeğimiz ordumuzun bütçesi ve biz ordumuzun her zaman güçlü ve iyi yönetilir olmasını istemekteyiz. Maalesef ki 15 Temmuzda yaşanan hain darbe girişiminden sonra korkuyla ve telaşla bir daha darbe olmasını engellemek adına yapılan düzenlemeler birçok yanlışla yol açmış durumda. Konuşmamda, Sayın Bakana, uyarı niteliğinde, gördüğümüz bu aksaklıkları dile getirmek istiyorum.

Sayın Bakan, bahsettiğimiz bu düzenlemelerden biri sizin de daha önce görev yaptığınız Genelkurmay Başkanlığının yetkileriyle ilgili. Bildiğiniz gibi, yapılan düzenlemeyle, ordunun başı olması gereken Genelkurmay barış zamanlarında artık kuvvet komutanlıklarına hükmedemez hâle geldi. Kara, Deniz ve Hava Kuvvet Komutanlıkları ayrı ayrı Millî Savunma Bakanlığına bağlandı. Bu durum ordu bütünlüğünü direkt tehdit eder bir nitelik almıştır. Türk ordusunun en büyük özelliği olan emir komuta zincirinin bozulma tehlikesi vardır. Genelkurmay Başkanının, savaşta emrindeki birlikleri müşterek harekât içerisinde sevk ve idare edebilmesi için birliklerin savaşa hazırlanmasında da sorumlu olması gerekmektedir. Çıkarılan KHK'yle, Genelkurmay Başkanının, barışta bu komutanlıkların harbe hazırlanması için gerekli emirleri verme, planlama ve denetleme yetkisi elinden alınmıştır. Personel hizmetleri, özel kanununa göre yönetilecek, lojistik ve tedarik hizmetleri için ihtiyaçlar ile askerî okullar için eğitim öğretim hizmetlerine ilişkin öneriler Millî Savunma Bakanlığına iletilecektir.

Soruyorum size: Genelkurmay Başkanı barışta kuvvetleri harbe hazırlamayacağına göre bu birlikleri savaşta nasıl sevk ve idare edecektir?

Bir diğer konu da askerî yargı. Askerlik kendisine has bir disiplin anlayışı ve buna bağlı olarak uzman bir yargılama sistemi gerektirmektedir. 2017 Anayasa değişikliğiyle askerî mahkemeler, askerî yargı teşkilatının sadece savaş hâlinde faaliyete geçecek şekilde kapatılması ve mevzuatın genel yargıya devredilmesiyle fiilen kapatılmıştır. Mesleğin doğası gereği askerleri askerlerin yargılaması en doğru olanıdır. Askerlikle ilgili suçları bütüncül bir disiplin anlayışıyla değerlendirmek, evrensel hukuk doğrularından ayrılmadan, sivil hayatta karşılaşılan suçlardan farklı ele almak gerekmektedir.

Ayrıca, askerî yargının en önemli konularından biri ihale ve tedarik konularının yargılanmasıdır. Yapılan lojistik ve tedarik sözleşmelerinde alınan hizmet ya da mala ilişkin her türlü denetim yetkisi TSK'nin alanında uzman personelindeydi ve ihtilaflarda askerî yargı etkiliydi. Bu mahkemelerin sivilleşmesiyle milyonlarca dolarlık malzeme temin ve diğer iş ve işlemlerin üstünden yolsuzluk düzeninin de önü açılmıştır.

Yine çok önemli bir konu da askerî eğitimidir. Bildiğiniz gibi "Askerî vesayeti kaldırıyoruz." diyerek askerî liseler, harp okulları ve harp akademileri kapatılmış, daha sonra "Millî Savunma Üniversitesi" adı altında, dünyada örneği olmayan garabet bir yapılanmayla astsubay meslek yüksekokulları, harp okulları, harp akademileri yeniden açılmıştır. Askerlik bir yaşam biçimidir. Verilen eğitim sadece harp sanatına özgü stratejik, taktik eğitim ve öğretim değil, aynı zamanda ağır silah sistemleri ve mühimmat kullanımını da gerektiren uygulamalı eğitimleri gerektirmektedir. Lise seviyesinde verilen bu eğitimler subay ve astsubay seviyesinde ordumuza bugünkü kabiliyetini kazandırmıştır. Üniversiteden asker yetişmez. Okulların kuvvet komutanlıklarıyla ilişkilendirilmesi, askerî okullar komutanlıklarının çağın gereklerine uygun şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Yine, çok önemli bir konu da askerî sağlık sistemi. Güçlü bir ordusu olup askerî sağlık sistemi olmayan dünyada bizden başka bir ülke bulunmamaktadır. GATA niye kapatılmıştır? Pire için yorgan yakılmıştır. Askerî tıp başlı başına bir uzmanlık alanıdır. Çarpışmada yaralanan bir askerimize yapılacak cerrahi müdahale çok zor ve uzmanlık gerektiren bir konudur. Yapılan düzenlemeye kadar, TSK'nin aldığı tedbirlerle askerî hastanelerin yetenek üstünlükleri sayesinde çatışmalarda yaralananların kayıpları dünya ortalamasının çok altında bir rakam olan yüzde 3'tü.

Sayın Bakan, yüzde olarak bahsettiğim için şehitlerimize saygısızlık olarak algılanmasın ama tüm saygıyla, acaba bu oran şu an yüzde kaçtır? Yalnız bu da değil; askeri hastaneler, sahra hastaneleri kurma görevinden tutun da yüksek gerilimli görev şartları ve terörle mücadeleyi içeren barış ortamında ve savaşta muharebe stresine, fiziksel ve psikolojik travmalara maruz kalan askerin tedavisi ve rehabilitasyonu için de çok önemli işlemlere sahiptir, acilen yeniden açılmalıdır. Bu konuda bir çalışma var mıdır? Cevabınızı bekliyoruz.

Bunlar yapısal sorunlar Sayın Bakan, bunların yanında bir de güncel sorunlarımız var; fırsat bulmuşken size bu soruları da yanıtlamanız için sormak istiyorum. İlk sorum: Milyonlarca dolar ödeyerek aldığımız S-400'lerin son durumu nedir? Orta Doğu'da savaş tamamlanının çalındığı bu dönemde kurulmuş, aktive edilmiş, savunma sistemimize dâhil edilmiş durumda mıdır yoksa bir depoda çürümeye mi sevk edilmiştir? F-35 programından çıkarılmamızla ilgili son durum nedir? Bu programla ilgili ödediğimiz paranın akıbeti ne olmuştur? Yirmi bir yıllık AKP iktidarı boyunca F-16 modernizasyonu dışında tek bir savaş uçağı alınmadığı, envanterimize girmediği doğru mudur? Elimizdeki uçakların durumu hâlâ ihtiyacımızı karşılayabilecek durumda mıdır? İHA ve SİHA'lar konusunda devlet eliyle belli bir şirketin tekeli mi yaratılmak istenmektedir? Bayraktarlara tanınan imkânlar ve pazarlama çabaları TUSAŞ'ın projelerinden ANKA ve AKSUNGUR İHA'larına da tanınmakta mıdır? Bu projelerin sürüncemede bekleyen... Siz gerçi sunumunuzda envantere girdiğini söylediniz ama HÜRKUŞ ve HÜRJET'in son durumu nedir? Envantere girdiyse kaç adet girmiştir? Üretim planı nedir? Daha önce 2023 yılında seri üretime başlanacağı açıklanan 5'inci nesil Millî Muharip Uçak'ımız KAAN'ın geç de olsa prototipi üretilerek hangardan çıkmıştır. Uçuş yapmasa da motor testleri yapıldı bildiğimiz kadarıyla, gurur duyuyoruz. En son, TSK'ye tesliminin 2028'e ertelendiğini duyduk. Son durum nedir? Gecikme neden kaynaklanmaktadır? Sakarya'daki Tank Palet Fabrikasında son durum nedir? Millî Tank Üretim Projemiz ALTAY prototipleri çok başarılı olmasına rağmen bir türlü üretilmedi. Ne zaman üretilecek? Üretilmediği gibi, milletimize ait Tank Palet Fabrikası da elimizden gitti; ortada tank da yok, fabrika da yok. Orada son durum nedir? Katar sermayesi olduğu için Almanların motor vermediği, Güney Kore'nin vermeyi kabul ettiği ama sonra vazgeçtiği, motor ile transmisyon arasındaki sorunun bir türlü giderilemediği doğru mudur?

Sayın Bakan, projeleriyle gurur duyduğumuz Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı eliyle başarılı olmasını istediğimiz savunma sanayisinde Hayra Davet Vakfı diye bir vakfın rastlantıyla açıklanamayacak kadar kadrolaşmasını neye bağlıyorsunuz? Öyle ki savunma sanayisiyle ilgili tüm kurumların üst ve orta kademe yönetim kadrolarının neredeyse tamamı bu vakfa mensup şahıslardan oluşmaktadır. Örneğin, şimdiki Savunma Sanayii Başkanı Haluk Görgün, önceki Savunma Sanayii Başkanı İsmail Demir; Askeri Fabrikalar Genel Müdürlüğü, Tersaneler Genel Müdürlüğü, MKE AŞ'den sorumlu Millî Savunma Bakan Yardımcısı Celal Sami Tüfekçi, TUSAŞ Uzay Sistemleri Genel Müdür Yardımcısı Doktor Selman Nas hep bu vakfın kurucu isimleri arasında yer almaktadır. Bunu nasıl açıklıyorsunuz Sayın Bakan, tesadüf bu kadar olur mu? Bilmediğimiz bir örgütlenme mi var? Savunma sanayimiz liyakatli atamalar yerine yandaşla nüfuz ve rant sağlamak için mi kullanılıyor? Bütün bu görevlendirmelerden haberiniz var mı?

Son olarak, Avrupa Birliği 2023 Türkiye Raporu geçtiğimiz günlerde yayınlandı. Raporun 78 ve 80'inci sayfalarında Türkiye tarafından Güney Kıbrıs Rum Kesimi'ne ait olduğu iddia edilen münhasır ekonomik bölge içerisinde sözde tartışmalı bölgelerde sondaj ve araştırma faaliyeti yapılmadığı, Ege'deki Atina FIR'ına bildirim içeren yani ihlal olarak kabul ettikleri uçuşların veya egemenliği tartışmalı meskûn adaların üzerinde uçuş faaliyetlerinin tamamen kesilmesi Avrupa Birliği için olumlu hususlar olarak belirtilmektedir. Aynı konu bir dönemin Yunan Savunma Bakanı Dendias tarafından

da Nisan 2023'te gündeme getirilmişti. Bu durum yıllardır basından takip ettiğimiz Ege Denizi'ndeki caydırıcılığımıza katkı sağlayan uçuş faaliyetlerimizin sonlandırıldığı anlamına mı gelmektedir? Akdeniz'deki sondaj faaliyetlerimiz bitmiş midir? Bunlar cevaplamınızı istediğimiz sorular.

Bir de bütçeyle ilgili TSK personelinin özlük hakları sorunları var ki bunları da ilemeden geçemeyeceğim. Sayıları çok da fazla olmayan emekli binbaşılarımız büyük zorluklar çekiyor Sayın Bakan. Diğer üstsubaylara verilen makam görev tazminatı onlara verilmediği için görevdekilere göre yüzde 41 maaş bağlanma oranıyla aldıkları emekli maaşı yetmiyor, geçim sıkıntısı çekiyorlar.

Astsubaylarımızın bir türlü çözülemeyen özlük sorunları bulunmakta. Astsubaylara makam görev tazminatları hâlâ verilmemiş durumdadır, verilmesi gerekmektedir. Kademe ilerletme konusunda 9'a 1'den 9'a 2'ye geçiş konusunda yapılan düzenleme eksik kalmış, astsubay meslek yüksekokulu intibakları yok sayılan astsubaylarımız bu düzenlemeden yararlanamamışlardır. Rütbe bekleme sürelerinin subaylarla eşitlenmesi, 55 yaş üzeri çalışarak emekli olan astsubaylarımıza kadrosuzluk tazminatının verilmesi de yine bizi bekleyen konular.

Uzman çavuşlarımızın kadro istekleri de yerine getirilmelidir. Aralarındaki astlık üstlük ilişkilerinin düzenlenmesi, TSK Sağlık Yönetmeliği'nde adilane değişiklikler yapılması uzman çavuşlarımızın talepleridir. Sözleşmede erlerimizin de çalışma şartlarını iyileştirmeliyiz. Mevcut izin ve tazminatların büyük bir bölümünden yararlanamamaktadırlar. Eş atamalarında yedi yıl görev yaptıktan sonra memur kadrolarına geçişte sorun yaşamaktadırlar. Belli şartları taşıyanların askerlik hizmetlerine geçmesinin önu açılmalıdır.

TSK'de görev yapan sivil memurlarımızın da sorunları var Sayın Bakan. Yardımcı hizmetler sınıfındakilerin teknik hizmetler sınıfına alınması, eğitimleri uygun olanların genel idare hizmetleri içerisine yerleştirilmesi, "savunma ve güvenlik hizmeti" iş kodu adı altında örgütlenmelerine izin verilmesi talepler arasında. Askerin her faaliyetine katkı sunan memurların tazminatlardan, sosyal imkânlardan faydalanamıyor oluşu da ilgilenilmesi gereken bir diğer konu.

Son olarak da şehit yakınları ve gazilerimizin yaşadığı sıkıntılardan söz etmek istiyorum. Er statüsündeki şehit yakınları ve gaziler son yapılan seyyanen zamdan maalesef faydalanamadılar. Zor durumdadılar Sayın Bakan, 10-12 bin lira gibi maaşla geçinmeye çalışıyorlar. Bir iyileştirme yapmak şart. Şehit yakınlarına ödenen maaşlarda da bir karmaşıklık var. Emsal maaş uygulaması gibi bir düzenlemeyle bu karmaşa bitirilebilir, bizim bu konuda bir kanun teklifimiz de bulunmakta. Şehit yakınları gibi gazilerde de maaş konusunda sorunlar bulunmakta. Ayrıca 15 Temmuz gazileri ile diğer gazilerimiz arasında "gazilik" ünvanının elde edilmesiyle ilgili adaletsiz bir durum söz konusu. 15 Temmuz gazilerinin yaralanma derecelerine bakılmaksızın verilen "gazilik" ünvanı terörle mücadelede yaralananlar için oldukça zor elde edilen bir ünvan olmakta. Öyle ki mevzuat kapsamında gazi sayılmayan yaklaşık 20 bin civarında asker ve polis haklarını aramak için "Malul Sayılmayan Gaziler Derneği" adı altında örgütlenmiş, seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Bu konuda Anayasa'nın eşitlik ilkesi gözetilerek adilane bir çözüm üretilmesi gerekmektedir. Şehitlerimizin yakınlarına ve gazilerimize yapılacak iyileştirmeler bizlerin manevi borcudur, bir an önce ele alınmalıdır.

Konuşmamın sonuna gelirken Bakanımız, sorduğumuz soruları cevapsız bırakmayacağınız umuduyla görüşülen bütçenin Millî Savunma Bakanlığımıza ve ülkemize hayırlı olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de HEDEP Grubundan Sayın Sezai Temelli.

Buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar, değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben Hrant Dink’le başlamak istiyorum, dün katili tahliye edildi; bu vesileyle tabii, kamuoyunda Hrant’ı bir kez daha andık. 2007 yılında katledildi bildiğiniz gibi. 2007 yılının öncesi ve sonrası Türkiye çok ilginç bir süreçten geçiyordu. Hatırlayacaksınız, Ergenekon, Kumpas, Balyoz gibi daha sonra dava konusu olan süreçler yaşanıyor. 28 Şubat artıklarının Türkiye’yi nereye sürükleyeceklerine dair aslında hafızamızı canlandırmak bu açıdan önemli. O dönemde yitirdiğimiz Hrant’ın çok güzel bir sözü var: “Barış siyaset değildir, barış hakikat arayışıdır, barış iyileşmektir, iyileşmeye ihtiyacımız var, savaş hakikatten kaçmaktır; oysa bizim barışa ihtiyacımız var.” O yüzden barışa olan çağrımızı bu vesileyle, Hrant’ın anısı vesilesiyle bir kez daha yinelemek istiyorum.

Bugün tabii, Filistin’i konuşmadan olmaz, Gazze’yi konuşmadan olmaz. Bugüne kadar yaklaşık 25 ton bomba atmış İsrail Gazze’ye; 4 binden fazla çocuk gitti gitti, 10 binden fazla insan gitti gitti ama maalesef hâlâ bu barbarca saldırıyı, bu vahşi saldırıyı durdurmak mümkün olmadı. Savaş bütün şiddetle Gazze’de devam ediyor. Bizim bunu durdurma çabamız yeterli mi? Hamaset sözleri, büyük sözler söylüyoruz ama bu konuda ciddi bir adım atılmadığını da çok net görmekteyiz. İsrail’le olan ilişkilerimiz aynen devam ediyor; kolayı, kahveyi yasaklayarak olmayacağını artık anlamamız gerekiyor. Yaklaşık 9 milyar dolarlık ticaret anlaşması; bunun içinde çelik ve bunun içinde kimyasal maddeler ilk sırayı alıyor ki bunların zaten silah üretiminde kullanıldığını çok iyi biliyoruz. Bu konuda daha önce, Mavi Marmara döneminde, onun sonrasında yapılmış olan anlaşmalar çerçevesinde İsrail’in Gazze konusunda hiçbir adım atmadığını çok iyi bilmemize rağmen Gazze’nin statüsünün sağlanmasına yönelik bizim de bir adım atmadığımız ortada. Oysa Filistin sorunu Kürt sorunuyla beraber Orta Doğu’nun en ciddi sorunudur, en önemli sorunudur. Bugün, Orta Doğu’ya barışın gelmesi aslında dünyaya barışın gelmesi anlamını taşımaktadır. Üçüncü dünya savaşının riskleri etrafımızı kuşatmışken bizim Orta Doğu’da barışı inşa etmekten başka çaremiz yoktur.

“Orta Doğu” deyince çok uzağa gitmeye gerek yok Sayın Bakan, siz de çok iyi bilirsiniz ki özellikle son kırk yılda Orta Doğu’ya biçilen rol, emperyalist güçler tarafından biçilen rol Orta Doğu’yu düşük yoğunluklu bir savaş çemberinde tutmak, burada “Büyük Orta Doğu Projesi” adı altında düzenlemeleri hayata geçirmek -aslında küresel aktörlerin öncelikli rolüydü- bunu dayattılar, bunu hayata geçirdiler ve kırk yıl boyunca biz bu dayatmanın içinde debelenip duruyoruz aslında.

Bakın, özellikle Kürt sorunu... Bundan kırk-kırk beş yıl önceye kadar aslında uyutulmaya bırakılan, bir tarafıyla yine çözümsüz kılınan ama son kırk yılda bu sorunun çözümünü silahta arayan, savaşta arayan bir anlayışın bizi nerelere sürüklediğini görüyoruz. Oysa bunun silahla çözülemeyeceğini herkes biliyor, her taraf biliyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kim başlattı? PKK terör örgütü...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Silahla çözüm olmaz, çözüm demokratiktir, demokratik çözüm olur çünkü bu ülkenin kimyası, mayası, tarihi, kültürü budur, 1071 yılından beri. Her sene 26 Ağustosta Malazgirt’e gittiğimizde -değil mi- orada yapılan törenin aslında tarihsel hafızasını yok sayarak yapılmış bir törenden öteye geçmemesinin nedeni, bizim demokratik çözümden kaçmamızdan başka bir şey değildir. Oysa tarih burada yaşıyor, tarih burada kendini her gün, her dakika karşımıza çıkartıyor. İki kadim halk, Kürt ve Türk halkları bir arada yaşamak zorunda ve bu yaşamaya zaten bir itirazları yok. O zaman, bu birlikteliğin, bir aradalığın üzerinden demokratik çözümü üretmek zorundayız. Silahlı

çözüm olmayacağını artık öğrenmiş olmak durumundayız ama biz, sorunu görmezden gelerek bunu silahla çözmeye peşinde hareket ettiğimiz sürece, aslında, belki de bütün bir ülkenin geleceğini içinden çıkılmaz bir yere doğru sürüklemeye devam ediyoruz.

Bakın, konuşmanızda önemli bazı kavramlar var; jeopolitik risklerden bahsediyorsunuz, evet, Türkiye'nin jeopolitik risklerini jeostratejik bir akılla çözmek mümkün. Bu jeostratejik aklın, her şeyden önce, işte, o "barış" dediğimiz, "bir arada yaşama" dediğimiz, bütün bu coğrafyayı ve kendi ülkemizin hinterlandını bu anlamda doğru okumaktan geçtiğine inanıyoruz.

Evet, siber vatandan, uzay vatandan bahsediyorsunuz; siber ve uzay vatanda bir sınır sorunu olamaz, orada bir vatan anlayışıyla bir çizgi çizemezsiniz. Ama bugün biliyoruz ki küresel sistem hâlâ ulus devlet sınırlarıyla hareket ediyorsa o zaman sınırlar önemlidir, evet; toprak bütünlüğü önemlidir, evet ama o toprak bütünlüğünün içinde nasıl yaşanacağı ve o sınırların ötesindeki hayata nasıl müdahale edileceği de önemlidir.

Kıbrıs'la ilgili vurgunuz burada bir şeyin altını çiziyor; oradaki, özellikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki mağduriyetten bahsediyorsunuz. Evet, Kıbrıs'ta iki toplum vardır, oradaki çözümün nasıl olacağı konusunda da aslında belli gelişmelerin yaşanması en önemli beklentilerdir. Demek ki bu tür toplumsal yapılarda farklı çözümleri üretebilmek kabiliyetimiz olmalı, bu da demokratikleşmeden geçiyor. Nasıl ki Yunanistan'la ilgili görüşmeler Kıbrıs'a yansıyacaktır... Yunanistan'la ilgili bu son dönemdeki görüşmelerin ne kadar olumlu olduğuna vurgu yapıyorsunuz, o zaman dönüp Suriye'ye baktığımızda da Irak'a baktığımızda da aynı jeopolitik aklı, aynı jeopolitik stratejiyi uygulamak zorundayız. Yunanistan'daki bu olumlu gelişmelerin ne tür önemli katkılar yaratacağına vurgu yaparken dönüp Suriye'de başka bir strateji izlememiz aslında çok da akılcı bir yöntem üzerinde olduğumuzu göstermez. Tam tersine, bizim, Orta Doğu'da, Kürt sorununu çözmeden yol almamız mümkün değil. Bakın, "savaş" diyoruz, "Hayır, savaş değil." diyor, herkes itiraz ediyor: "Savaş demeyin." Soruyoruz Sayın Bakan, envanterinizde olup da kullanmadığınız silah kaldı mı? Savaş olması için daha ne kullanmak gerekiyor? Gerçi, Cumhurbaşkanı diyor ki: "Bizim, nükleer silaha ihtiyacımız var." Acaba nükleer silahımız olunca bunu da mı kullanacağız?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, bu ne demek?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Cumhurbaşkanı söyledi.

Bütün dünyayı nükleer bir felaketten kurtarmak için çabalıyoruz. Soğuk savaş döneminin nelere mal olduğunu bütün dünya biliyor. Biliyor musunuz, ikinci büyük savaştan daha çok insan soğuk savaş döneminde dünyada aslında öldü -hiçbir nükleer silah kullanılmamasına rağmen- çünkü aslında o suni denge dünyanın birçok yerinde savaşları körükledi.

"İşgal" diyoruz, "Hayır, demeyin." Hâlbuki uluslararası literatürde siz de Trump'la görüşürken ya da Putin sizinle görüşürken bu kelimeyi kullandığında aslında onlara dönüp bunu söylemediniz. Ne diyelim? "Takip" diyelim." Afrin'de 2018'den bugüne kadar neyi takip ediyorsunuz?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Terörle mücadele, terörle mücadele.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Afrin'de insanlar yerinden, yurdundan edildi, Gire Spi'de edildi, Serekaniye'de edildi.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kim etti, kim etti Sayın Temelli? Şunu bir netleştirin, kim etti?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu sınır ötesi operasyonlarla, sınır ötesi bu işgal girişimleriyle yaratmış olduğunuz kâbus sonlanmıyor. Oysa Rojava'nın statüsünün gerçekleşmesi Suriye'yi demokratikleştirecektir; Türkiye'nin, özellikle, işte, tam da aradığı güvenlik belki de barış sayesinde bu şekilde gerçekleştirilecektir. Oysa biz ne yapıyoruz? Daha fazla silah, daha fazla savaş, daha fazla

çatışma; bu sorunun içinden çıkamıyoruz. Neden-sonuç ilişkilerini biz karıştırıyoruz, neden-sonuç ilişkilerini karıştırmamalıyız; biz nedenlerle boğuşmalıyız çünkü biz siyaset makamıyız. Siyaset nedenleri ortaya koyar ve olumsuz sonuçlara yol açan nedenleri ortadan kaldıracak bir üretimi gerçekleştirir aslında. Biz siyaset üretmiyoruz, biz sonuçlar üzerinden bu çatışma ikliminde, bu savaş ikliminde boğulmaya devam ediyoruz.

Bakın, öyle şeylerle uğraşıyoruz ki şimdi, mesela, yine, gündeme bugün de gelecek, kimyasal silah meselesi. Bu iddia ortaya çıktığında, bu iddiaların araştırılması istendiğinde inanılmaz bir saldırı, inanılmaz bir nefret söylemiyle herkes... Birçok insan tutuklandı, birçok insan hakkında soruşturma var. Sizden önceki Bakan Hulusi Akar çıktı, bu konuda çok şiddetli açıklamalar yaptı, hatta nefret söylemine varan açıklamalar yaptı fakat daha sonra -Meclis tutanaklarında var- 16 Şubatta yine Sayın Akar Mecliste şunu söylüyor, bu kimyasal silahlar sözleşmesiyle ilgili, askerî ortamda bunların kullanılmamasına dair olan yasaklanmış meseleye dair diyor ki: "Ayrıca, bu alanda mağara girişine el bombası ve havana tepki olarak sadece göz yaşartıcı gaz kullanıldı, bunun dışında herhangi bir silah ve mühimmat kullanılmamıştır." E, bu da kimyasal silaha giriyor. Şimdi, insanlar bunu dile getirdiğinde insanlara bu kadar hakaret, bu kadar suçlama; ondan sonra, 16 Şubatta geleceksiniz, Mecliste -tutanaklarda var- bunun kullanıldığını söyleyeceksiniz. Kaldı ki İhsan Sabri Çağlayangil'in anılarında da bu dile getirilmiş.

Yine, başka bir konu, Erdoğan Karakuş, televizyon programında diyor ki: "Taktik nükleer silahlar Kara Kuvvetlerimizde var, topçu birlikleri tarafından da atılır. Japonya'da 20 kiloton atılmış, bu en büyük boy şeyi, yarım kilo olarak da bunlar kullanılır." Program aniden kesiliyor, o televizyonda Sayın Erdoğan Karakuş'u bir daha göremedik. Demek ki taktik nükleer silahlar da kullanılıyor bu savaşlarda. Dolayısıyla kendisi...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bu silahları nerede kullanmış, kim kullanmış?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Efendim?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bir şey söyleyebilir miyim, göz yaşartıcı bombaya kimyasal silah mı diyorsunuz, anlamadım.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Dolayısıyla bunlar, sizin terminolojiniz içinde, biz silah uzmanı değiliz; bizim silahla işimiz yok, savaşla işimiz yok; biz barışın var edilmesini...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Temelli, göz yaşartıcı bombaya kimyasal silah mı dediniz mi, ben anlamadım.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu terminoloji içinde bunlar kullanılıyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Amerika'nın Kuzey Suriye'ye yığıdığı silahlara hiç ses çıkarmıyorsun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Demek ki bu meseleye dair samimi, sahici açıklamalara kamuoyunun ihtiyacı var. O yüzden biz de size bir kez daha soruyoruz: Mühimmatınızın içinde bunlar var mı? Varsa kullanıldı mı? Kullanıldıysa nerelerde nasıl kullanıldı?

Şimdi, suçlu personel konusu, yine sizin sunuşunuzda var. Özellikle, FETÖ terör örgütüne yönelik bir rakam vermişsiniz, demişsiniz ki: "23 bin, yaklaşık 24 bin kişiyi ihraç ettik." Şimdi, biz şunu savunuyoruz, diyoruz ki: Emniyet güçleri içinde de askerî personel içinde de suç işleyen olabilir, hiçbir üniforma suçu gizleyemez, onun kamuflaj malzemesi olamaz; suçlu suçludur, üzerinde ne olursa olsun muhakkak yargılanmalıdır. Bu 23 bin kişinin dışında da başka suçlara bulaşmış personeliniz var mı? İçişleri Bakanına sorduk, arkadaşlar "Hayır, polis suç işlemez." falan diyorlardı, İçişleri Bakanı "10 bin kişi ihraç ettik." dedi, "suçlu" dedi.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Öyle bir şey demedi.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Temelli, konuşmalarımızı çarpıtmayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biz de size soruyoruz, diyoruz ki: Var mı? Bu 23 bin kişinin dışında suçla bulaşmış personel var mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hiç öyle bir ifademiz olmadı.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Çünkü mühimmatınızda olmayan şeyleri kullanan suçlu personeliniz olabilir, bunların kamuoyuna açıklanması lazım. Dolayısıyla Sayın Bakan, bütün bu karmaşanın, bütün bu savaş girdabının içinde Türkiye halkları, Türkiye toplumu, emekçiler, kadınlar, çocuklar boğuluyor, Orta Doğu halkları boğuluyor; bir çözüm var, demokratik çözüm var; bu, hukuk devletinden geçiyor, demokrasiden geçiyor. Daha çok demokratikleştikçe, hukuk devletini tesis ettikçe bu çözüm bütün bu ülkeye ve bölgeye refah getirecektir, huzur getirecektir, barış getirecektir, karşı karşıya olduğumuz sorunların çözümünü getirecektir. Eğer bundan uzakta...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Onu mu istiyorsunuz? Hiç öyle bir derdiniz varmış gibi durmuyor!

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Evet, derdimiz var, derdimiz tam da bu!

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hiç “huzur” diye bir derdiniz yok! “Huzur” diye bir derdiniz yok!

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Eğer sizin de derdiniz bu olsaydı bugün biz burada başka şeyler konuşuyor olabilirdik.

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Huzur” diye bir derdiniz olsa burada Türk Silahlı Kuvvetlerine “Nükleer silah kullanıyor.” demezsiniz!

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Ama bizim bu ülkede savaştan, şiddetten, boğulmuşluktan çıkışımızın yolu ısrarla barış için mücadele etmekten geçiyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Siz huzursuzluk olsun istiyorsunuz!

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu konuda samimi olduğumuzu da bütün dünya biliyor, hatta siz bile biliyorsunuz Sayın Bakan.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Huzursuzluk çıkartıp “Huzur olsun.” diyor!

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bakın, demokratikleşmenin önünde engel nedir? Hani suçlu personellerden bahsettik ya, şimdi 28 Şubatı yapanları suçsuz mu kabul edeceğiz? 12 Eylülü yapanları suçsuz mu kabul edeceğiz? Bu ülkede vesayeti dayatanları suçsuz mu kabul edeceğiz? Şahsınıza dair söylemiyorum ama vesayet öyle bir şey ki gelip demokrasiyi o girdabına çekip orada boğan, yok eden bir yere sürüklüyor, demokratik gelişmenin önünde engel oluyor.

Bakın, bu yeni sistemde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde biz demokratikleşme adına bir genişleme sağlamak yerine giderek demokratik kurumların tasfiyesiyle karşı karşıya kaldık. Neden? Sistem ancak otoriterleşirse ayakta durabiliyor, otoriterleşmenin dışına bir türlü çıkamıyor. Demokratik açılım yapmak, mesela bir Anayasa değişimi gündeme geldi, bugün mevcut 12 Eylül Anayasası’ndan kurtulma gündeme geldi, bu tartışılıyor; onda bile tartışmaların nereye sürüklendiğine baktığımızda hayretlere düşüyoruz. Hatta bir süre sonra belki de 12 Eylül Anayasası’nı savunacak hâle gelebilir toplum, bundan kaygılanıyoruz. Biz demokratik bir zeminde Anayasa’yı bile tartışmıyoruz. Neden? Vesayet her yerden kendini karşımıza çıkarıyor.

Bakın, Genelkurmay Başkanları bir dönem sonra Bakan oluyor artık; bu, şahsınızla ilgili bir şey değil. Ama sistemi anlamamız açısından sivil bir aklın, sivil bir siyasetin bir savunma konseptini yönetmesi ile Genelkurmaydan Bakanlığa gelmiş bir aklın yönetimi aynı olabilir mi, biz şüpheliyiz bu konuda. Neden? Çünkü bakın, Sayın Bakan, bizim bütün bu ilişkileri düzenlememiz için bir savunma

konseptine ihtiyacımız var, Bakanlığın bir Savunma Bakanlığı olmasını istiyoruz. Evet, savunma bir kamu hizmetidir, buna kimse itiraz etmiyor ama ortada bir savunma konsepti yok çünkü yanlış bir strateji üzerinde ısrar ettiğimiz için, yanlış bir hatta ilerlediğimiz için dönüp dolaşıp aynı sorunlarla boğuşuyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Sadece savun, üstüne gitme.” diyor.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Söz sana geldiğinde konseptini anlatırsın, tamam mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yorum yaptım.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sürekli araya girmenin nedeni aslında başka bir aczi gösteriyor, siyaset üretememe aczini gösteriyor, sözün gücü karşısındaki zaafılığı gösteriyor; onu da çok iyi biliyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Birazdan göreceğiz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Evet, bugün burada kalkınma planına baktık, orta vadeli programa baktık, sizin bütçenize baktık.

Savunma Sanayii Fonu’na baktığımızda da şunu görüyoruz: Neden savunma konsepti yok? Çünkü büyümenin, gelişmenin, teknolojinin merkezine silah sanayisi oturtulmuş, daha fazla silah üretimi. Gerçi bu dolaylı olarak şöyle izah ediliyor, deniyor ki: “Biz güçlendikçe savunmamız güçlenir, tehditlerden kendimizi koruruz.” Birinci Dünya Savaşı’na giderken, ikinci paylaşım savaşına giderken baktığımız konseptlerin hiçbiri bu sözlerinizi doğrulamıyor. Amerika Birleşik Devletleri’nin silah sanayisi üzerinden gelişimine baktığımızda, incelediğimizde bu sözünüzü doğrulayabilecek bir gelişim yok ya da başka ülkelerdeki silahlanmaya baktığımızda böyle bir şey yok; tam tersine, böyle bir birikim rejimi ısrarla ülkeleri o savaşın içine çeken bir durumu yaratıyor. Almanya tarihi böyle bir tarih, birinci büyük paylaşım savaşı tarihi böyle bir tarih, Vietnam bize bunu gösterdi, diğer birçok savaş alanı maalesef bize bunu gösterdi, şimdi Ukrayna da bize bunu gösteriyor. Dolayısıyla, bunun merkezine, biz büyüme, işte, ekonomik gelişme, teknoloji, ihracat gibi şeylerin bütün hepsini bu birikime sıkıştırdığımızda savaş kaçınılmaz bir son olarak kapımızı çalıyor ve biz bunun dışına iradi olarak çıkamayabiliriz, sürüklenebiliriz; işte risk burada saklı, işte bu riske bakmak lazım, oysa savunma başka bir şey.

Bakın, Yunanistan’la ilişkilerinizi bir savunma konsepti çerçevesinde geliştirdiğinizde olumlu gelişmelerin yaşanacağını siz de söylüyorsunuz; aynı şeyi Suriye için de yapmak mümkün, Irak için de yapmak mümkün, Orta Doğu için yapmak mümkün. Aslında bu gücümüz var ama biz gücü kötüye kullanıyoruz ve bunun bedeline halk katlanıyor. Bunun bedeli “yoksulluk” demek “açlık” demek “kaynakların israfı” demek. “Bir mermi kaç para?” “Bir roket kaç para?” Biz bunları duyuyoruz sürekli, iktidar bize bunu söylüyor. Daha çok mermi üretmek şu anlama geliyor, sofranızdan ekme azalacak. Daha çok roket üretmek şu anlama geliyor, daha fazla işsiz kalacaksınız. Yani arzuladığımız “insanca yaşam” dediğimiz, herkesin aslında yoksulluktan kurtulabileceği, kimsenin kamu hizmetlerinden yoksun kalamayacağı bir Türkiye’yi var etmenin yolu -ister hoşunuza gitsin ister gitmesin- demokratik çözümden, barıştan geçiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, mikrofonunuzu açıyorum, ilave iki dakika süre veriyorum.

Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bunun yolu hukuk devletini var edecek, barışı savunacak bir ülkeyi arzulamaktan, o ülkenin eşit yurttaşlık temelinde bir vatandaşlık hukukunu var etmesinden geçiyor. Bugün ırkçı duygularla Kürt sorununa yaklaşım, Kürt sorununu çözümsüz bırakmak aslında diğer bütün sorunları da tetiklemekten ve büyütmekten öteye gidemiyor.

Bakın, son olarak bugün Suriye meselesi dediğimizde Rojava'nın statüsünü tanıyıp bu anlamda Suriye'nin demokratikleşmesini sağlayarak belki de mülteci meselesinin gerçek anlamda çözüme kavuşturulması mümkünken bugün mülteci meselesinde de yine aslında bu ülkenin içinde nasıl bir kamplaşmanın, nasıl bir kaosu yaşadığını hep birlikte izliyoruz. Çözüm demokratiktir, çözüm siyasettedir; çözüm silaha değildir. Evet, şu anda silahların gürültüsü altında belki siyasetin sesi fazla duyulmuyor ama inanıyoruz ki silahların susmasıyla, çözüm sürecinin, böyle bir sürecin başlamasıyla tüm toplum rahat bir nefes alacak ve arzuladığı demokratik cumhuriyeti el birliğiyle inşa edebilecek.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temelli, teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, burada siyasi partilerin değerlendirmeleriyle alakalı, kendi görüşlerini savunmayla alakalı görüşleri olabilir ancak Türkiye Cumhuriyeti devletiyle alakalı kullandıkları ifadelerde uluslararası hukuk ve kendi Anayasa'mızla alakalı hatırlatmaları yapmam gerekiyor. Dolayısıyla, burada yine bir hatırlatma yapmam gerekiyor. "İşgal girişimiyle yaşatılan kaos" Suriye'nin kuzeyine yapılan operasyonlar burada kastediliyor. Birleşmiş Milletler Antlaşması, meşru müdafaa, madde 51: "Bu Antlaşma'nın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler üyelerinden birinin silahlı bir saldırıya hedef olması hâlinde, Güvenlik Konseyi uluslararası barış ve güvenliğin korunması için gerekli önlemleri alıncaya dek bu üyenin doğal olan bireysel ya da ortak meşru savunma hakkına halel getirmez." ve devamı var. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti devleti Meclisin görevlendirmesiyle tezkerelerle bu faaliyetleri gerçekleştiriyor ve bunu da uluslararası hukuktan aldığı güçle yapıyor.

Bir şeyi daha hatırlatmakta fayda var Sayın Temelli, Türkiye sınırlarında ne DEAŞ'ı istiyor ne PKK-YPG yapısını istiyor. Biliyorsunuz, Türkiye'nin güneyi Suriye'nin kuzeyinde bir DEAŞ terör örgütü vardı, çıktı ortaya, oradaki insanlar yerlerinden edildi; sonra orası emperyalist Amerika Birleşik Devletleri tarafından silahlandırılan PKK-YPG'ye teslim edildi ve Türkiye de DEAŞ'ı oradan püskürttüktan sonra, gerekli müdahaleleri yaptıktan sonra aynı müdahaleleri PKK-YPG terör örgütüne de yapmaktadır.

Bir diğeri, Değerli Milletvekili, sizden istirham ediyorum, daha önce de bu konuları konuştuk. Kaynağı belirsiz, televizyonlarda biri bir şey söyledi, bunun üzerinden topyekûn bir şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerini ya da ülkemizi töhmet altında bırakacak ifadelerden lütfen sakınalım. Erdoğan Karakuş kimdir, nedir, ne yapmış bilemiyorum, elinde ne belge var bilemiyorum ama bir kanalda birisi bir şey söylüyor, bunun... Sayın Temelli, siz aynı zamanda bir akademisyensiniz, dolayısıyla akademisyenlerin referans kaynaklarının ayaklarının yere basması gerekir.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Erdoğan Karakuş'u biliyorsunuzdur herhâlde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Erdoğan Karakuş kendisine göre bir değerlendirme yapmış ve topyekûn bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti'ni itham etmiştir; bunu doğru bulmuyoruz, bunu kabul etmiyoruz. Referans verilmesini de ayrıca yadırgadığımı da ifade etmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

*a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)**b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)*

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İYİ Parti Grubundan Sayın Dursun Ataş...

Sayın Ataş, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

DURSUN ATAŞ (Kayseri) - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcıları, değerli askerî ve sivil bürokratlar; Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçe teklifini görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu vesileyle başta 7 iklim 3 kıtaya barışı, huzuru ve adaleti götürren, atalarımızdan aldığı ilhamla bölge ve dünya barışına katkıda bulunmak için ülkemizde ve dünyanın dört bir yanında kahramanca mücadele eden Mehmetçik'e en derin saygı, sevgi ve muhabbetlerimi sunuyorum. Ayrıca bu toplantının ülkemize, milletimize, kahraman ordumuza ve Millî Savunma Bakanlığına hayırlar getirmesini diliyorum.

Toplumsal ihtiyaçların başında huzur ve güvenlik gelmektedir. Güvenliğin olmadığı yerde özgürlükten ve demokrasiden söz edilemez. Her devlet var olma mücadelesini sürdürebilmek için güvenliğini sağlamalıdır. Orta Doğu gibi sıkıntılı bir coğrafyada ise bu çok daha önemlidir. Bu yıl cumhuriyetimizin 100'üncü yılını kutluyoruz, bizden sonra gelecek evlatlarımızın cumhuriyetimizin nice yüzyıllarını kutlamasını istiyorsak ülkemizin güvenliğini sağlamak zorundayız. Bunun için de en önemli şey ordunun gücüdür ve güçlü bir orduya sahip olmaktır. Bu nedenle biz Millî Savunma Bakanlığının ve diğer güvenlik güçlerimizin bütçesi konusunda çok hassas ve yapıcı davranıyoruz. Millî Savunma Bakanlığının her bütçesinde "Yetmez ama evet." dedik, bugün de bu tavrımızda bir değişiklik bulunmamaktadır.

2022 yılı bütçesinde Millî Savunma Bakanlığına 80,5 milyar lira ödenek tahsis edilmişti, ek bütçeyle 447,8 milyar olmuştu. 2023 yılında 182,7 milyar lira ödenek tahsis edilmişti, o zaman da Komisyonunda bu miktarın yetersiz olduğunu belirtmiştim, nitekim 30,8 milyar liralık ek bütçeyle bu miktar 213,5 milyar lira olmuştu. 2023 yılı yıl sonu gerçekleşme tahmini ise 256,4 milyar lira olarak görülüyor. 2024 yılında ise Millî Savunma Bakanlığı bütçesi 440,5 milyar liradır, genel bütçeye oranı ise yüzde 3,97'dir.

AKP iktidarı savunmaya önem verdiğini, yerliliği ve milliliği artırdığını söylese de Millî Savunma Bakanlığının bütçesinin genel bütçedeki oranı sistematik bir şekilde düştüğünü gösteriyor. Bakımız, 2003 6,9 iken bütçedeki oranı, 2012 yılında 5,2'ye, 2019 ve 2020 yıllarında 4,9'a, 2021 yılında 4,5'e, 2022 yılında 4,6'ya, 2023 yılında 4,07'ye kadar gerilemiştir, görüştüğümüz 2024 bütçesinde ise oran 3,97'ye kadar düşmüştür. Bu düşüşü her yıl dile getiriyoruz fakat yine hâlâ devam ediyor. Ayrıca savunma harcamalarımızın gayrisafi yurt içi hasıladaki payının yüzde 2'ye yükseltilmesine yönelik 2014 yılında ülkemizin NATO'ya verdiği bir taahhüt vardır, hâlen yerine getirilmemiştir. Bunu beş yıldır tekrar ediyoruz, her seferinde farklı tarihler veriliyor. Bu taahhüt ne zaman yerine getirilecektir? Tüm bu nedenlerle savunma bütçemizin yeterli seviyede olmadığını, özellikle savunma yatırımlarımızı artırmamız gerektiğini düşünüyoruz.

Öncelikle Türk Silahlı Kuvvetlerimizin, ordumuzun küresel savaş güçlerine göre ülke sıralamasında nerede olduğuyla ilgili devam etmek istiyorum. Küresel güç sıralamasında Türkiye 2017’de 8’inci sıradayken, 2023 yılında 11’inci sıraya gerilemiş durumdadır. Hava kuvvetleri sıralamasında 9’uncu sırada görünüyoruz ama savaş uçağı gücü sıralamasında 15’inci sırada görünüyoruz. Üstelik F-35 projesinden çıkartıldığımızı da hatırlatmakta fayda var. Savunma bütçesi sıralamasındaysa 16’ncı sıradayız. Şimdi, bu veriler ne yazık ki çok iyi görünmüyor, daha doğrusu düşüşler çok iyi görünmüyor, bunların bir an önce yükseltilmesi gerekiyor.

Yıllardır terörle mücadele, etrafımızda sıcak savaşlar varken işte Rusya-Ukrayna savaşı, İsrail-Filistin savaşı, İran’daki ayaklanmalar, Yunanistan ve Kıbrıs’la süren sürtüşmeler, Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarıyla ilgili yaşadığımız hukuki sorunlar, Suriye’deki sınır ötesi operasyonlar şüphesiz bizim hep teyakkuzda olmamız gerektiğini gösteriyor. Bu yüzden askerî gücümüzün önemi son derece büyüktür ancak burada önemli bir konu var ki sık sık tekrar ediliyor olsa da önemli olduğunu düşündüğümüz S-400 ve F-35’lerdir. Türkiye, S-400 sistemini 2019’da teslim aldı ancak hâlâ aktive edilebilmiş değil. S-400 siparişi Türkiye’nin F-35 programından çıkarılmasına ve ortaklığına mal oldu. Bu da yetmedi, Türkiye S-400 siparişi ettiği için yaptırımlara maruz kaldı. S-400’lerin aktive edilmesi durumunda ise ABD, Türkiye’yi ağır yaptırımlar uygulamakla tehdit ediyor. Bu sisteme toplamda 2,5 milyar dolar da para ödendi. F-35 projesine yatırdığımız 1,4 milyar dolar da gitti; 1,4 milyar doları geçtim, F-35 üretim sisteminde yıllar içinde bize getirisi olacak 11 milyar dolardan da olduk. Üstelik savaş uçak gücümüz yeterli değilken bunlar oldu. Burada şunları sormak istiyorum: Bunlar bir devlet akıyla mı yapıldı? Eğer ki devlet akıyla yapılmadıysa -ki devlet akıyla yapılmışa benzemiyor- bundan sonra bu konuda ne yapılacak? F-35 projesine dönme ihtimalimiz var mı? Ayrıca, yine F-16 satın alma ve modernizasyonu konusunda son durum nedir? Nitekim ABD, miadı dolmak üzere olan F-16’ları bile bize vermek istemiyor. Maksadım eleştiri yapmak değil, zaten yeterince eleştiriler yapıldı bu konuda ama ortada ölü bir yatırım, büyük bir zarar ve zafiyet var. Bunun telafi edilecek projeler olması lazım ya da en azından önümüze bir yol haritasının konması lazım. SİHA’larla, İHA’larla muharip uçakların yeri doldurulamaz, bunun da bir sefer bilinmesi gerekiyor.

Diğer yandan, ordumuzu güçlendirmeye yönelik savunma sanayisinde bu zamana kadar atılan adımları da görmezden gelmiyoruz ki bunu her konuşmamda söylüyorum. Nitekim bu hususta çalışan firmalardan yatırımcılara, mühendislerden işçilere kadar daha iyilerini yapabilmeleri için vereceğimiz partilerüstü desteğı önemli buluyorum ama savunma sanayisinde yüzde 80’lik yerlilik oranının sağlandığı ifadesi “Yüzde 80’e ulaştık.” ifadesi de bana göre biraz politik ve doğru olmayan bir açıklama gibi geliyor. Gönül ister ki yüzde 100 olsun ama “yüzde 80” oldu demekle de yüzde 80 olmuyor. Bu oran neye göre hesaplanıyor? Bunu kaç yıldır soruyorum ama cevabını da alamıyorum.

Ayrıca, son seçim kampanyasında, kampanya sürecinde gördük ki savunma sanayisi yatırımları seçimin ana gündemi yapıldı, iktidar partisinin politik propaganda malzemesine çevrildi. Burada bence ciddi bir hata yapılıyor. Şimdi, şöyle ki: Ulusal bir sevinç kaynağının belli bir propaganda doğrultusunda politize edilmesi, ulusal sevince gölge düşürürken millî birlik ve beraberlik dokusunu da ciddi şekilde zedelemektedir. “Şu parti gelirse savunma sanayisi yatırımları biter.” “Bunlar gelirse savunma sanayisine yapılan her şey boşa gider.” gibi aslı olmayacağını en iyi sizlerin bildiğı bu şeyler seçim sürecinde bolca kullanıldı. Şahsen beni seçim kaybetmekten daha çok üzen bu söylem, bu milletin gözünde bizi getirmeye çalıştıkları konumdur; bu, millî birlik ve beraberliğimizi de çok zedelemektedir, bunu da belirtmek isterim.

Ordumuz bunun dışında kalmak zorunda. Ordumuzu siyasi söylemlerin dışında tutmak zorundayız. Bakın, erken cumhuriyet dönemlerinde tesis edilen onlarca fabrika var, belki tarihte, o dönemin şartlarında yapılan sanayi devrimi gibi bir devrim bir daha asla yapılamayacaktır. Ancak CHP tarafından reklam edilemez durumu vardır, bunun reklamı yapılamaz; o, ulusal birliğimizin bir tezahürü, medeniyetler seviyesinde en üste çıkma ülkümüzün bir yansımasıdır. Yine, Türk ordusu Kıbrıs'ta destan yazmıştır ama Bülent Ecevit Kıbrıs çıkarmasını kendisine atfetmedi. "Ayşe tatile çıksın." sözü bütün bir milletin istiklali için, vatan bildiği toprak için yapacaklarının dile yansımasıydı. Reklam yapılamaz şeyler vardır. Savunma sanayisinde atılan adımlar da siyaset ötesi devlet kazanımı bir mahiyete sahiptir. AKP'nin benimsediği bu militarist söylem, yapılan yatırımları devlete ait olarak görmektense parti başarısı üzerinden değerlendirmektedir. Üstelik, savunma sanayisi yatırımları da yeni başlamamıştır. ASELSAN 1975 yılında kuruldu, HAVELSAN 1982 yılında, ROKETSAN 1988 yılında kuruldu, Makine Kimya Endüstrisinin tarihi çok daha eski ama 1950'de Makine Kimya ismini aldı, TEI 1985'te, TAI 1973 yılında kuruldu. Hiçbir hükümet bunları seçim malzemesi yapmadı çünkü bazı şeyler siyaset malzemesi yapılmaz, Silahlı Kuvvetlerin mahremi bu kadar göz önüne serilmez; caydırıcılık için tatbikat yapılır ama iç siyasete alet edilmez.

Ne yazık ki AKP iktidarında bu anlayışta olan bozulma dış politikada da kendini göstermektedir. AKP iktidarında Türkiye ciddi bir itibar kaybıyla karşı karşıyadır. Müzakere yeteneğini kaybetmesi ise bu itibar kaybının en önemli sonuçlarından. Türkiye, ulusal çıkarlarını ilgilendiren konularda diplomatik olarak yalnızlaştı. Doğu Akdeniz başta olmak üzere Türkiye'nin diplomatik güçsüzlüğünü fırsat bilen tüm muarızlar Türkiye'ye karşı birleşti. Yunanistan, hakkı olmayan adalarda hak iddia etti. Dış politika sürekli U dönüşlerinin yaşandığı bir zemine dönüştü. Türkiye, 6 milyar avro için milyonlarca Suriyeliyi kabul eden bir ülke hâline geldi; sınır güvenliği yanlış politika yüzünden hiçe sayıldı; rüşvetçi bakanların ülkeyi temsil ettiği, büyükelçiliklerin istenmeyen kişi ilan edildiği, bakanların Avrupa kapılarında bekletilip ülkeye alınmadığı bir ülke oldu. Obama beyzbol sopası gösterirken Trump "Aptal olma." dedi. Onlarca askerimiz Suriye'de katledildikten sonra Putin Erdoğan'ı kapıda bekletip Cumhurbaşkanı üzerinden Türkiye'nin itibarını canlı yayımla tüm dünyaya rezil etme cüreti gösterdi. Tüm dünya ABD'ye, Trump'ın "Ermeni soykırımı" demesi nedeniyle bir tepki göstermesini beklerken Erdoğan "Hamdolsun, hiç gündeme gelmedi." dedi. NATO'nun yetmiş yıllık etkin ve saygın bir üyesi olan ülkemizin dış politikada geldiği nokta da son İsveç ve Finlandiya üyeliğiyle görüldü. Bunlara örnekler saymakla bitmez ama zamanım kısıtlı olduğu için kısa geçiyorum.

Sonuç olarak, AKP dış politikayı millî çıkarların egemen olması gereken bir zeminden çıkarıp siyasi iktidar aracı hâline getirerek yandaşların ve kendi iktidar elitlerinin dış politikası hâline dönüştürdü. Bunun en iyi örneği, ABD askerleri Süleymaniye'de askerimizin başına çuval geçirdiğinde ABD'ye nota vermeyip bir de üstüne "Ne notası, müzik notası mı?" diye dalga geçenlerin, üst düzey siyasilerle yakın ilişkisi olan Reza Zarrab'ın can güvenliğinden endişe ettiği için ABD'ye 2 defa nota vermesidir. Başka bir örnek: Cumhuriyet birikimlerimizin göz bebeği Tank Palet Fabrikası yok pahasına Katarlılara peşkeş çekildi, bunun adı "yerlilik" olamaz, bunun adı "millilik" olamaz arkadaşlar.

Ordumuzun en önemli görevlerinden biri de hudut güvenliğini korumaktır. Bu konuda da Türk ordusu diğer konularda olduğu gibi üstüne düşenin en iyisini en iyi şekilde yapmaktadır ancak başarısız olan iktidardır. Nitekim, Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket tarzını siyasi irade belirlemektedir. Türkiye Cumhuriyeti bugün mülteci kampına dönmüş durumdadır. Ülkemizde her milletten, her anlayıştan, bize uygun olmayan kültürlerden pek çok sığınmacı bulunmaktadır. Bu hem ekonomimize hem sosyal doku ve demografik yapımıza ciddi zararlar vermektedir. Bu konu belki de cumhuriyet tarihinin en önemli, en tehlike yaratıcı beka konusu hâline gelmiştir. Bugün bu ülkede kayıtlı veya kayıt dışı toplamda kaç sığınmacı var bilmiyoruz. Kaç sığınmacı hukuka aykırı şekilde vatandaş yapıldı bilmiyoruz. Kaç

tane uluslararası terör örgütüne mensup kişi var bilmiyoruz. Kaç uyuyan hücre var bilmiyoruz. Bakın, hem her yıl “Binlerce kaçak sığınmacı yakalandı.” deniliyor hem de “Sınırlarımız çok güvenli hâlde.” diyoruz. Eğer bu kadar güvenliyse bu kadar kaçak sığınmacı nasıl bu ülkeye girdi? Bundan sonrası için sınır güvenliği tam anlamıyla “Hudut namustur.” düsturuyla sağlanmak zorundadır.

Sayın Bakanım, biraz da kurumlardan, özellikle yıllardır söylediğimiz askerî okullar ve askerî hastaneler meselesinden bahsetmek istiyorum. Artık inat etmeyi bırakıp bir an önce el birliğiyle bunu halletmemiz gerekiyor. Askerî okulların kapatılmasıyla iki yüz yıllık bir gelenek yok edildi. Bugün denen sistemlerin hiçbiri eski sistemin verimliliğini sağlamıyor. Nitelikli personel ihtiyacı had safhadayken belki sayıyı artırıyoruz ama gün geçtikçe eğitim ve nitelikte düşüş görüyoruz. Ordusu ve askerî olan her ülkenin askerî sağlık sistemi vardır ama bizde bu sistem 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimiyle son buldu; GATA ve askerî hastaneler Sağlık Bakanlığına devredildi. Bu konuda çalışma olacağı söylenmişti ama hâlâ somut bir adım atılmamıştır. Üç yıl önce askerî doktor sayısının 2.043 olduğu bize bir komisyonda bildirilmişti; emeklilik ve istifalar sonrasında bu ne durumda, bunu bilmiyoruz. Türkiye'ye modern tıbbı getiren GATA'nın, askerî hastanenin, askerî sağlık sisteminin bir an önce yeniden kurulması ve eski hâline getirilmesi gerekiyor. Ki bugün görüyoruz, verdiğimiz şehitlerle bunun bedelini ağır ödemeye başladık.

Diğer bir konu kurumlara alakalı. 15 Temmuzun ardından Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Genelkurmay Başkanlığı Cumhurbaşkanlığından alınıp Millî Savunma Bakanlığına bağlanmıştı. Genelkurmay Başkanlığı ile kuvvet komutanlıkları ayrı ayrı Millî Savunma Bakanlığına bağlandı. Sayın Bakanım, burada hiyerarşik bir sıkıntı oluştuğunu görüyoruz çünkü Genelkurmay Başkanlığı açısından, aynı makam üzerinde iki ayrı makamın emir ve talimat verme yetkisine sahip olması karışık bir durum değil mi? Eski bir Genelkurmay Başkanı olarak, sizce bu durumlar Genelkurmay Başkanlığını işlevsiz hâle getirmiyor mu? Yine aynı şey kuvvet komutanlıkları için de geçerli; subay, astsubay ataması dahi yapamayan kuvvet komutanlıkları nasıl olacak da bir harbe hazırlık ve hareket planı yapabilecek? Bunu da yeniden eski hâline getirmek zorundayız diye düşünüyorum. Bu noktada, kuvvet komutanlarının eskisi gibi yeniden Genelkurmay Başkanlığına bağlanması ve kendi hareket tarzını kendinin belirlemesi gerekiyor. Ayrıca, Jandarma, biliyorsunuz ki Türkiye'de en fazla örgütlü bir teşkilat ve bu teşkilat Kurtuluş Savaşı dâhil, Çanakkale dâhil bütün harplerde çok büyük görevler yapmıştır. Bu Jandarma Genel Komutanlığının ve Sahil Güvenlik Komutanlığının yeniden ana gövdeye bağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, askeriye, MGK ve YAŞ yapısı değiştirilerek başka bir alana taşındı. Sivillerin elinde bir ordu tahayyül edilemez. Bırakın, askerlik işini askerler yapsın. Bugün, bakıyoruz, terfi, tayin ve diğer konularda siyasetin kapısı aşındırılmaya başlandı; orduya siyaset girmemesi gerekiyordu. Diğer önemli sıkıntıların biri de siyasetin orduya girmesiydi. Tarikat ve cemaatler ordu içinde yapılanmamalıdır. Tarihimizde bunun neden olduğu iki önemli olay biliyoruz; biri Balkan Harbi, diğeri ise 15 Temmuzdur ve ne yazık ki hatadan ders alınmazsa tarihin tekrerrüt etme gibi bir huyu vardır. Birinci Balkan Harbi'nde kışlaya siyaset girdiğinde, doğru düzgün ordusu bile olmayan milletler, ne yazık ki yapılan hatalarla o savaşçı milleti ne hâle getirdi. Balkan Harbi'nde bu zafiyeti gören ülkeler bizi ittifakına bile almadı ve yanlış yerde yer almak zorunda kalmamızdan dolayı ülkemizden olduk, devletimizden olduk. Şükür ki ordumuzdan bir Mehmet çıktı, sarı saçlı, mavi gözlü bozkurt “Ya istiklal ya ölüm.” dedi de Türkiye Cumhuriyeti'ni kurduk. Askeri siyasallaştırarak, orduyu siyasete sokarak, bugün her şeyi borçlu olduğumuz cumhuriyete ihanet etmiş oluyoruz. Bugün -biraz önce de bahsettirm-rütbe almak için, terfi etmek için, tayin için hepimizin kapısı çalınıyor; bu doğru bir şey değildir.

Yine buradan uyarıyorum: Tarikatlar ve cemaatler orduya girdiğinde ise 15 Temmuz yaşadık ve başımıza bombalar yağdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Ataş, lütfen toparlayalım.

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Bunu yaşamak istemiyorsak personel alımlarına da dikkat ederek cemaatlerin tekrar ordu içine yerleşmesini engellemek zorundayız. Sözlerime son verirken -kalan konuları inşallah Genel Kurulda konuşuruz- Anadolu’yu bize yurt olarak sunan Sultan Alparslan’dan, bu topraklardan bizi atmaya çalışanlara en gür sesle “Bin yıldır buradayız; gitmeyi, esir olmayı asla kabul etmeyeceğiz.” diye haykıran Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e kadar bugünlere gelmemizde emeği geçen, katkı sağlayan bütün devlet büyüklerimize, komutanlarımıza ve asil milletimize şükranlarımı sunuyor, aziz şehitlerimize, ebediyete intikal etmiş kahramanlarımıza, gazilerimize Allah’tan rahmet diliyor, bütçemizin Silahlı Kuvvetlerimize, kahraman ordumuza hayırlı olmasını diliyorum. Yetmez ama evet diyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Ataş, teşekkür ederim.

Şimdi Saadet Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Nedim Yamalı.

Süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

MUSTAFA NEDİM YAMALI (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları ve değerli katılımcılar; Millî Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçe görüşmelerinde Saadet-Gelecek Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bütün Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin güvenliğiyle ilgili konular milletimizin ve devletimizin yani hepimizin bekası açısından vazgeçilmez önemlidir ve bu konuları günlük siyasi tartışmaların dışında bırakmamız gerekiyor. Hem dünyada hem de ülkemizde giderek artan mevcut sorunlara, tehditlere, risklere ve güvenlik kaygılarına çevremizde her gün maalesef bir yenisi ilave ediliyor. Son olarak Gazze’de de başlayan soykırım milletçe hepimizin yüreğini dağladı. Bu tür dönemlerde ülke olarak her türlü gelişmeyi mutlaka çok yakından takip edip gereken tedbirleri almamız ve sürekli değişen yeni şartlara kendimizi hazırlamamız gerekiyor. İyi yetişmiş ve donanımlı, gerekli sayıda asker ve sivil personele, yüksek teknolojiye sahip araç, silah ve mühimmata, yerlilik oranı yüksek askeri imalata, motivasyonu yüksek bir orduya sahip olmak her zaman ülkemizin en büyük hedefleri arasında olmalıdır.

Kahraman ordumuzun bin yıldır bu topraklarda elde ettiği bütün başarılarında en büyük pay, rahmet ve şükranla andığımız şehitlerimize ve kahraman gazilerimize aittir, ne yaparsak yapalım onlara minnet borcumuzu asla ödeyemeyiz. Bu vesileyle bugüne kadar bu topraklar için canını veren, terini döken bütün Silahlı Kuvvetler mensuplarımızı şükran ve minnetle anıyorum.

Değerli katılımcılar, bugün baktığımızda Türkiye’nin kara, deniz sınırları boyunca maalesef gerginlikler, çatışmalar sürmekte ve bu çalkantılar bölgesel güvenliği ve istikrarı tehdit etmektedir. Otuz yıldan beri devam eden ülkemizdeki PKK terörü, FETÖ kalkışması, sığınmacılar meselesi, Irak’taki karışıklıklar, Suriye’deki yabancı askerî varlıklar, PKK-PYD/YPG ve DEAŞ terör örgütleri, Karadeniz’deki Rusya-Ukrayna savaşı, Ege Denizi’ndeki güvenlik sorunları, 7 Ekimde başlayan İsrail’in Gazze’yi işgal çabası ve mazlum Filistin halkına yönelik soykırım uygulamaları, Akdeniz’de ve Kıbrıs’taki hükümlerle haklarımızla ilgili haklı tezlerimiz, çevremizi kuşatan, çözüm ve doğru adımlar bekleyen, ciddi ve yüksek tehditler içeren güvenlik sorunlarımız.

Kıbrıs konusunun bugüne kadar çözülememiş olması, Türkiye'nin 2 devletli çözüm önerisinin karşılık bulmaması, Kuzey Kıbrıs'taki yönetime desteğimizin ve asker bulundurmamızın "işgal" olarak nitelendirilmesi önemli bir problemin devam etmesine yol açmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin dost ülkelerden başlayarak uluslararası alanda tanınması için gerekli adımları ara vermeksizin sürekli atmalıyız. Türk Devletleri Teşkilatında gözlemci üye statüsü olması gibi olumlu gelişmeler de mutlaka devam ettirilmelidir.

Kıbrıs'taki bir problem kapalı Maraş problemidir. Kapalı Maraş bölgesi sorununa gelince, uluslararası sözleşmelerin ve ilgili yasaların uyulmasını emrettiği evkaf hükümlerine ve evrensel hukuk kurallarına aykırı düzenleme ve uygulamalarla Maraş bölgemizdeki vakıf mallarının yüzde 92'si vakıf mülkiyetinden çıkmıştır ve ihtilaflı hâle gelmiştir. İngiliz yönetimince taşınmaz mal kanunu ve bu kanunun uygulama şekli gösteren 1944/14 sayılı Tüzük hükümleri ile bu kanun ve tüzük icareteynli vakıflara ait gayrimenkullerin, haksız bir şekilde kiracıların mülkiyetine geçirilmesini sağlamıştır. Kapalı Maraş'la ilgili uluslararası hukukun tanıdığı ve geçerli kabul ettiği adımlar dikkatlice atılmalıdır. Maraş'ın zemini Lala Mustafa Paşa ve Abdullah Paşa vakıflarına aittir. Bu toprakların üzerinde bulunan kiracıların tespiti, bunlara tebligatı ve gereken konuların takibi yapılarak, buranın imarı yapılarak, inşaat faaliyetlerine de başlanarak çözümsüzlük ortadan kaldırılmalı ve Maraş tam olarak vatan topraklarımıza katılmalıdır.

Değerli katılımcılar, Yunanistan, yüz yıldır, kendi çarpık megalı ideasının peşinde -maalesef sürekli çabasında- olmuş, Batılı güçlerin de desteğiyle maalesef birçok kazanımlar elde etmiştir. Yunanistan'ın bu eylemleri kapsamında hem askerî olarak hem de diplomatik olarak gerekli karşılıklar verilmeli, Ege Adaları, kıta sahanlığı ve Girit Adası'yla ilgili geri dönülemez oldubittilere meydan verilmemelidir. F-35 programından çıkarılmamızdan sonra F-16 alım sürecimizin de şu ana kadar gerçekleşmemesi, Yunanistan'ın da F-35 talebinin karşılanması durumunda Ege Denizi'nde hava üstünlüğünün Yunanistan'a geçme tehlikesi en büyük güvenlik risklerimizden biri gibi gözükmektedir. Bu konuda 2022 yılındaki Komisyon toplantısında Sayın Hulusi Akar'ın bir açıklaması vardı, şimdi onu okuyup o konuda Sayın Bakanlığımızdan bir cevap istirham edeceğim. Şöyle demişti Sayın Hulusi Akar: "Millî 40 adet F-16 uçağının tedarikine ve 79 uçağımızın da modernizasyonuna çalışılmaktadır. Talebimiz Eylül 2021'de ABD'ye ulaştırılmış, bu konuda Türkiye'de 3, ABD'de 1 olmak üzere askerî heyetler arasında toplam 4 toplantı yapılmış, bu toplantılarda projenin önemi, Kongre sürecinin hızlandırılması ve diğer taleplerimiz ABD'li muhataplarımıza iletilmiştir. Bu çalışmalarımız aynı zamanda milletvekillerimizden oluşan heyetlerin ABD'de Temsilciler Meclisi ve Senatoda yaptıkları temaslarla desteklenmektedir. F-35 konusunda ise ABD'yle program ortaklığımızın sonlandırılmasına ilişkin idari, mali ve hukuki boyutlardaki hazırlıklar tamamlanmış olup önümüzdeki aylarda ABD tarafının davetiyle ayrıntılı müzakereye geçilmesi beklenmektedir." şeklinde bir sunum yapılmıştır. Bu müzakerelere geçilmiş midir ve bu müzakereler ne durumdadır?

Bildiğimiz kadarıyla modernizasyon süreci Finlandiya'nın NATO'ya kabul edilmesiyle birlikte çözülmüş ama F-16 satın alma süreci konusunda da Sayın Bakanlığımızın açıklamalarını rica ediyorum. Millî Muharip Uçak'ımız KAAN'ın hangardan çıkıp ilk hareketini yapması bütün milletimiz için bir gurur kaynağı olmuş; bu konudaki çalışmaları için Bakanlığımızı, tedarikçilerimizi, yöneticisinden mühendislerine, tasarımcılarına, işçisine ve katkıda bulunan tüm kişi ve kurumlara minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

5'inci nesil savaş uçağımız KAAN'ın motor üretimiyle ilgili sorunlar olduğunu biliyoruz, bu motor üretimiyle ilgili de sürecin, sözleşmenin bir an önce karara bağlanmasını ve bu durumun hangi aşamada olduğunun da Sayın Bakanlığımızın yetkililerinden cevabını rica ediyorum. ALTAY

tankımızın üretimiyle ilgili sıkıntı mutlaka çözülmelidir. Her ne kadar modern savaş konseptlerinde tank üretimiyle ilgili önem sırasında yeni yaklaşımlar da olmasına rağmen yakın çevremizdeki çatışma ve savaşlara baktığımız zaman ülkemizin yüksek nitelikli, teknolojisi yüksek bir tanka daha uzun süre ihtiyacı olduğu gözükmektedir. Özellikle bize hasım olan ülkelerin medyalarında bir problem vardır. Bize hasım olan ülkelerin medyalarında ALTAY Tankı Projesi savunma sanayisindeki yanlış yatırımlara, kötü yatırımlara örnek olarak açık olarak medyada gösterilmekte, bu da bizi maalesef derinden yaralamaktadır; bu durum maalesef ülkemize yakışmamaktadır, bu problem çözümlüp arkaya atılmalıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, özellikle bu yerli üretimler... Esasında, müttefik olduğumuz NATO üyelerinin bile zaman zaman -Azerbaycan'ın Ermenistan'la yaptığı savaş sırasında Türkiye'nin de sağladığı yardım örneğinde olduğu gibi- silah ambargosu uygulama çabasında olduğu ve bu yerli üretimin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkıyor. Kanada'nın Türkiye'ye uyguladığı bu ambargo bildiğim kadarıyla hâlen devam ediyor. Ambargolar ve bu tip satış sınırlamaları Türkiye'nin kendi savunma sanayisini geliştirmesine bir anlamda bir vesile oluyor ancak belli bir ivme kazanmış olan bu savunma sanayisi yatırımlarını hız kesmeden devam ettirmeleri ancak rekabet şartlarının da yerine getirilmesi ve rekabet şartlarının hukukunun da korunması gerekmektedir.

Gelişen dünya teknolojileri karşısında geleneksel ordular ve geleneksel silahların yanında siber ordu ve siber silahlar da devreye girmiştir. Rekabet ve yarış sanal dünyada devam etmekte olup hem devlet hem de devlet dışı aktörler kozlarını bu platformda da paylaşmaktadır. Devletler bu yeni konseptle savunma sistemlerini yapılandırmakta ve siber bir dünyada daha etkili olmak, olabilmek adına ordularını bu çerçevede geliştirmektedir. Ordumuzun bu siber güvenlik alanında neler yaptığını ve bu konuları biraz daha açıklamalarını Sayın Bakanlığımız yetkililerinden talep ediyorum.

Ayrıca, gelişen teknoloji ve uzay alanında da etkin rol oynamamız gerekmektedir. Türkiye'nin uzay alanında potansiyelini arttırmak için çeşitli adımlar atılabilir. Uydu teknolojilerini geliştirmek aynı zamanda meteoroloji, tarım, çevre ve izleme gibi alanlarda veri toplamak için de oldukça önemlidir. Uzay gözlemiyle ülkemiz için bir güvenlik problemi olan doğal afetleri takip etmek ve kaynak yönetimini iyileştirmek, savunma araçlarını geliştirmek mümkündür. Diğer ülkelerle uzay alanında iş birliği yapmalı, tecrübe ve bilgi paylaşımı yapmalıyız. Ortak uzay projeleri maliyetleri düşürerek ve bilgi alışverişini arttırarak etkili olabilir. Uzay çalışmaları sadece teknolojik gelişimi değil, aynı zamanda ekonomik ve bilimsel ilerlemeyi sağlayan önemli bir alan da olabilir.

Değerli katılımcılar, sınır güvenliği önemli bir konumuz. Geçen yıl Komisyona sunulan raporda 1 Ocak 2022 ile 22 Kasım 2022 arasında sınır bölgelerimizden 234.282 kişinin geçişinin engellendiği, 7.107 düzensiz göçmenin yakalandığı, bunların arasında bulunan 724 teröristin ise kolluk kuvvetlerine teslim edildiği aktarılmıştı. Ülkemizin özellikle doğu sınırlarından da içeri girmek için güçlü bir akımın olduğunu biliyoruz. Bu, bildiğimiz gibi halkımızın da önemli bir kısmının çok rahatsız olduğu bir konudur. Mevcut kaçak göçmen sorununa ilaveten son zamanlarda Pakistan'ın 1,5 milyon Afganlıyı sınır dışı etmesi, bu 1,5 milyon Afganlıdan sınır dışı edilen 500 bininin İran'a geçmesi, İran'a geçen bu 500 bin kaçak göçmenin de önemli bir kısmının Türkiye'ye doğru yöneldiği duyumları gelmektedir. Bu konuda herhangi bir tedbir alınmış mıdır? Ülkemiz artık yasa dışı düzensiz göçmen geçişleri ve bunun ticaretini yapanlarla anılmamalıdır.

Türkiye'nin millî savunma esasları, güvenlik tehditleri, coğrafi konumu, stratejik hedefleri ve uluslararası ilişkileri dikkate alınarak belirlenmelidir. Aynı zamanda diplomasi ve iş birliğiyle uluslararası ilişkiler güçlendirilmeli, bölgesel istikrarın korunmasına önem verilmelidir. Dış politikada zaman zaman yaşadığımız tutarsızlıkların ülkemizi denklemlerin dışına ittiğini, yalnızlaştırdığını,

ciddi güvenlik zafiyeti oluşturduğunu, maddi ve siyasi kayıplar verdiğini maalesef zaman zaman görmekteyiz. O yüzden, millî savunma politikalarımızda uzun vadeli stratejik hedeflerimizden sapmamalı, güncel tehditlere ve değişen dünya düzenine karşı bizi zayıflatacak, güvenliğimizi tehlikeye sokacak anlık hamlelerden kaçınılmalıdır. Uluslararası ittifaklara aktif katılım ve iş birliği, ortak güvenlik hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynayacaktır. Personel eğitimi ve yetenek geliştirme modern savaş alanına uygun olarak sürekli güncellenmeli ve yeniliklere adapte edilmelidir.

Değerli katılımcılar, Değerli Komisyon üyeleri; 15 Temmuzdaki hain darbe girişiminden sonra ordumuz doğal olarak büyük bir travma geçirmiştir, şu anda bir toparlanma sürecine girmiş, hatta darbe öncesi dinamiklerini yakalamaya çalışmaktadır. Bunun için de büyük gayretler sarf eden çok kıymetli komutanlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Bu süreçte, 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında kanun ve kanun hükmünde kararnamele kaldırılan veya kısılan birtakım sonradan olan haklı taleplerin makul ve karşılanabilir olanlarının, nitelikli olanlarının olumlu olarak değerlendirilmesi gerekir. Askerî hastaneler ve Gülhane Askerî Tıp Akademisi kapatılmıştır. Akademinin kapatılmasıyla nitelikli askerî sağlık personeli yetiştirilmesi görevi Sağlık Bilimleri Üniversitesine verilmiştir.

Gülhane Askerî Tıp Akademisinin temeli 1898 yılında atılmıştır. Osmanlı ordusunun farklı cephelerdeki ihtiyacına yönelik askerî tabipler yetiştirmiştir. Gülhane Askerî Tıp Akademisi yüz yirmi beş yıllık bir askerî kültürdür. Askerî sağlık sistemi 15 Temmuz hain FETÖ darbe girişiminden sonra kaldırılmıştır, GATA da kapatılmıştır, Sağlık Komutanlığı da lağvedilmiştir; görevleri bir merkeze devredilmiştir. Bildiğim kadarıyla, Türk Silahlı Kuvvetleri NATO içerisinde askerî hastanesi olmayan tek ordudur. Askerî görevi sırasında karşılaşılan birçok özel tıbbi durumun tedavisi için bazı branşlarda özel ihtisaslaşma ve yaklaşımlar gereklidir. Savaş cerrahisi, ortopedik tedaviler, yanık üniteleri, kimyasal saldırılar sonucunda oluşacak sağlık problemleri, psikiyatri gibi alanlarda askerî ihtiyaca cevap veren hastaneler gecikmeksizin açılmalı, GATA da bir an önce tekrar faaliyetine başlamalıdır.

Doğal afetlerin en yıkıcı ve hasar vereni depremlerdir. Doğal afetler sonucunda ciddi krizler oluşmaktadır. Bu krizlerin yönetilmesi ve afet mağduru bireylerin sürece uyum sağlamaları süreç yönetimi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Toplumsal açıdan, problemin çözümünün ana temasını bu sürecin sağlıklı bir şekilde yönetilmesi oluşturmaktadır. Yeterli personel ve teknik elemana sahip en etkili kurum Türk Silahlı Kuvvetleridir. Muhtemel İstanbul depreminde veya başka bir deprem veya doğal afette kriz yönetimi ve kurtarma çalışmalarında ortaya çıkacak personel ihtiyacında Türk Silahlı Kuvvetleri AFAD'la etkin olarak çalışmalıdır. Bu kapsamda, Millî Savunma Bakanlığı personel eğitim programlarında, doğal afetlere müdahalede, ilk yardım ve arama kurtarma çalışmalarında mutlaka çok ciddi çalışmalar içinde olmalıdır. Depremlerde cadde ve sokaklara girmenin imkânsız hâle geleceğini varsayarsak İstanbul depremindeki muhtemel karmaşıklığı da göz önüne aldığımızda, can kaybı yanında bir de soygun ve yağma gibi asayiş konuları vuku bulacak, bu konuda vatandaşlarımızın Silahlı Kuvvetler birimlerine ihtiyacı olacaktır. Bu konudaki projeler önemlidir.

Sayın katılımcılar, 2024 bütçe teklifinde de Millî Savunma Bakanlığı için genel bütçeli kurumlara ayrılan bütçe içerisinde yüzde 4,08'lik bir pay öngörülmüştür. Bakanlık bu payla kurumlar arasında 6'ncı sırada gelmektedir. Millî Savunma Bakanlığımızın, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyacı olan bütçe her zaman kendilerine gecikmeksizin sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, Millî Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin kahraman ordumuza, milletimize, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum. Vatan savunmasında hayatını kaybeden aziz şehitlerimizi rahmetle yâd ediyor, kahraman gazilerimize minnetlerimi iletiyorum.

Bütçe çalışmalarında başta Sayın Millî Savunma Bakanımıza, kıymetli bürokratlarına, değerli komutanlarımıza, savunma sanayisi kuruluşlarımıza, yöneticilerine ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Bütün hazırına ve Komisyon üyelerine saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Görüşmelere saat 12.10'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.02

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 12.13****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 20’nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Faruk Aksu’da.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum öncelikle.

Konuşmamın başında Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu şehitlerimize ve hayatını kaybeden gazilerimize Allah’tan rahmet, hayatta bulunan gazilerimize şifa ve sağlıklı ömür diliyorum. “Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir. Ordumuz, Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarf etmekte olduğumuz sistemli çalışmaların yenilmesi imkânsız teminatıdır.” diyen aziz Atatürk’ü rahmet ve saygıyla anıyorum.

Silahlı Kuvvetlerimiz, göz bebeğimiz, aziz milletimizin ifadesiyle Peygamber ocağıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri, hudut korumasında, terör mücadelesinde, millî hak ve çıkarlarımızı savunmada, tevdi edilen her görevi başarıya azim ve kararlılığıyla devletimizin ve milletimizin kudretini, aynı zamanda da şefkatini her yerde ve her zaman hissettirmektedir; bununla övünüyor, gurur duyuyoruz. Bu vesileyle, Sayın Bakanım, şahsınızda Türk Silahlı Kuvvetlerinin tüm mensuplarını ve Bakanlık çalışanlarını üstün gayret ve başarılarından dolayı tebrik ediyorum, kendilerine selamlarımızı iletiyorum.

Millî Savunma Bakanlığı, kararlaştırılacak savunma politikası çerçevesinde barışta ve savaşta personel temini ile asker alma hizmetleri, tedarik, harp sanayisi hizmetleri ve millî savunmayla ilgili hukuki, askerî ve eğitim işlerini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu hizmetlerin ifası için 2023 yılında 213,6 milyar lira olan Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, yaklaşık yüzde 106 oranında artırılarak 2024 yılında 440,5 milyar lira olarak öngörülmüştür.

Savunma, millî güvenliğe yönelik her türlü tehdit ve tehlikenin etkisiz hâle getirilmesini ifade etmektedir. Toplumsal ihtiyaçların başında hiç kuşkusuz huzur ve güvenlik gelmektedir; güvenliğin olmadığı bir yerde özgürlükten, demokrasiden ve insan haklarından da söz etmek mümkün değildir. Her devlet egemenlik haklarını, vatandaşının huzur ve güvenliğini her koşulda sağlamak durumundadır. Bu kapsamda, Türkiye de şartlar ne olursa olsun, kim ne söylerse söylesin beka mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir, millî bütünlüğünü ve güvenliğini sağlayacaktır. Çok şükür, bu irade, adanmışlık, kararlılık ve güç güvenlik güçlerimizde, milletimizde ve devletimizde fazlasıyla vardır.

Türkiye, jeostratejik öneminin yanında coğrafi konumu nedeniyle bölgesel ve uluslararası alanda artan güvenlik riskleriyle ve tehditleriyle de karşı karşıyadır. Soğuk Savaş sonrasında değişen güvenlik kavramlarıyla birlikte, Türkiye'nin güvenliğine yönelik tehdit ve riskler de farklılık göstermiştir; daha önce belirgin ve kitlesel olan tehditler çok yönlü, çok boyutlu, belirsiz ve değişken hâle gelmiştir. Binlerce kilometre uzaktan bölgemize gelen güçler terör unsurlarını kullanarak bölgedeki istikrarsızlığı körüklemekte, ülkemize yönelik tehditleri artırmaktadır. Sınırlarımızdaki terör tehdidinin yanı sıra çatışma ve istikrarsızlık kaynaklı düzensiz göç riski, egemenlik haklarımızı ihlal girişimleri, çatışma potansiyeli taşıyan diğer bölgesel gelişmeler Türkiye'nin millî savunması ve güvenliği için teyakkuz hâlinde olunmasını gerekli kılmaktadır.

Türkiye, 15 Temmuz 2016'dan sonra artan terör tehdidinin önüne geçmek, güney sınırlarımızda terör koridoru oluşturma girişimini bertaraf etmek ve PKK terör örgütünün Türkiye'yi Suriye'ye çevirmeye yönelik hain planını bozmak amacıyla bir dizi operasyon yapmıştır. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 51'inci maddesinden kaynaklanan meşru müdafaa hakkı kapsamında güvenliğini tehdit eden terör örgütü DEAŞ başta olmak üzere Suriye'nin kuzeyinde mevcut teröristleri etkisiz hâle getirmek ve sınır güvenliğini sağlamak için 2016'da Fırat Kalkanı Harekâtı; ülkemizin güneyinde oluşturulmak istenen terör koridorunu parçalamak, bölge halkını terör örgütünün zulmünden kurtarmak ve hudutlarımızın güvenliğini sağlamak için 2018'de Zeytin Dalı Harekâtı; hudut güvenliğimize yönelik tehdit ve düşmanca tutumların artarak devam etmesi neticesinde yerinden edilmiş Suriyelilerin evlerine ve topraklarına dönüşlerini sağlamak amacıyla 2019'da Barış Pınarı Harekâtı; bölgedeki birliklerimizin güvenliğini sağlamak, Suriye rejiminin saldırılarıyla sınırlarımıza yönelecek göçü önlemek, bölge halkının güvenli geri dönüşlerini temin etmek amacıyla 2020 yılında Bahar Kalkanı Harekâtı'nı icra etmiştir. Ayrıca, 2019 yılında başlatılan Pençe serisi operasyonlarla Irak'ın kuzeyinden halkımıza ve güvenlik güçlerimize yönelik terör saldırılarını bertaraf etmek ve hudut güvenliğimizi sağlamak amacıyla terörle mücadele kararlılıkla sürdürülmektedir.

Türkiye, yaptığı bütün sınır ötesi müdahalelerde, attığı tüm adımlarda Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 51'inci maddesine göre meşru müdafaa hakkı doğrultusunda, sadece uluslararası hukukun sağladığı meşruiyet çerçevesinde ve komşularımızın toprak bütünlüğünü esas alarak insanlık suçu olan terörü ve egemenlik haklarımıza yönelik saldırıları bertaraf etmek ve vatandaşımızın huzurunu ve güvenini tesis etmek için çaba sarf etmektedir. O sebeple Türkiye'nin meşru terörle mücadelesine "savaş" ve "işgalci" suçlaması devletimize iftira, büyük bir bühtan, aynı zamanda da terör dili, PKK ağzıdır. Esasen, Irak'ın ve Suriye'nin asli sahibi olan toplumun hak ve menfaatleri de Türkiye'nin hayati çıkarları da PKK-YPG, DEAŞ gibi terör yapılanmalarının bertaraf edilmesini ve bölgedeki tüm terörist yapıların faaliyetlerinin sonlandırılmasını gerektirmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Türk milletinden aldığı destekle başta FETÖ, PKK-PYD/YPG, DEAŞ, DHKP-C gibi tüm terör örgütleriyle ülkemizin ve milletimizin huzur ve güvenliğine, egemenlik haklarına yönelik her türlü tehdit ve tehlikeye karşı mücadelesini sürdürmektedir ve en kısa sürede de bunların kökü inşallah kazınacaktır.

Terör bir insanlık suçudur ve terörizm hiçbir şekilde masum değildir. O hâlde, en temel insan hakkı olan yaşama hakkına zerre kadar inanan, demokrasiyi savunan herkesin insanlığın ortak düşmanı olan teröre ve terör örgütlerine yönelik olarak amasız fakatsız ortak bir karşı tavır alma zarureti vardır. Dünyanın en kanlı narkoterör örgütü bebek katili PKK'yı terör örgütü saymayı lanetlemeyenlerin, sırtını onlara dayayıp TSK'yi eleştirmeye kalkması demokrasiye düşmanlıktır, ikiyüzlülüktür ve hadsizliktir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, hangi düşünce ve amaç uğruna olursa olsun, terörü ve şiddeti bir yöntem olarak benimseyen ve amacına ulaşmak için bunları meşru gören anlayışı, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasına, milletimizin huzur ve güvenliğine, aynı zamanda insanlığa karşı bir tehdit olarak görüyoruz.

Türkiye'nin uzun yıllardan bu yana terörle mücadele ettiği, bu süreçte yüzlerce vatandaşımızın hain terör eylemleri yüzünden hayatını kaybettiği tüm dünyanın malumudur. Belki de hiçbir ülke Türkiye kadar terörden zarar görmemiş, bu derece uzun süre terörle yaşamamıştır. O sebeple, ekonomik güvenliğimiz, siyasal dirliğimiz, toplumsal huzurumuz, bölgesel ve küresel caydırıcılığımız ve millî güvenliğimiz, terörle mücadelede alınacak kalıcı ve kesin sonuçlarla yakından ilgilidir. Terörizm, bir taraftan Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasını ve Türk milletinin birliğini tehdit ederken diğer yandan da Türkiye'ye yönelik düşmanlığın en etkili aracı hâline getirilmiştir. Terör yoluyla istikrarsızlaştırılmak ve hedeflerinden uzaklaştırılmak istenen ülkemiz, nerede ve kim tarafından yapılırsa yapılsın, terör karşısında ilkeli bir tavır almasına ve bu konuda küresel mücadeleye destek vermesine rağmen, karşı karşıya kaldığı terör tehdidi konusunda küresel güçlerin desteğini alamamaktadır. ABD'nin PKK-YPG'ye silah desteği, aynı şekilde, İsrail'in bebek, kadın, yaşlı demeden ibadethane, hastane, ambulans, sığınak gibi her alana ve canlıya yönelik soykırımcı saldırılarına destek vermesi de terörle mücadele konusundaki samimiyetsizliğini, aynı zamanda demokrasi, insan hakları ve hukuk anlayışının sahteliğini gözler önüne sermektedir. Diğer birçok ülkenin yaklaşımı da esasen bundan farklı değildir. Bu durum, Türkiye'nin caydırıcı gücünün, kendine yeterliliğinin önemini ortaya koymakta, üye olunan uluslararası güvenlik ortaklıkları ve müttefik ilişkilerinden destek beklemek yerine kendi imkân ve kabiliyetlerinden hayat bulan millî bir savunma gücü oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Nitekim bu yönde atılan tarihî nitelikteki adımlarla Türk ordusu dünyanın en güçlü ve caydırıcı ordularından biri olarak öne çıkmaktadır.

Jeostratejik önemi yüksek olan bu coğrafyada var olabilmek için kuşkusuz etkin, caydırıcı ve saygın bir orduya sahip olmak zorunlu bulunmaktadır. Çok şükür, bugün hem terörle hem de terörü besleyen unsurlarla yapılan etkili mücadele sonucu ülkemizin her yerinde huzur ve güven iklimi hâkim olmuş, ekonomik ve sosyal hayat canlanmıştır. Bakanlığınız verilerine göre, 1 Ocak-15 Kasım 2023 tarihleri arasında etkisiz hâle getirilen terörist sayısı 1.868, terörle mücadelede yeni bir konsepte geçildiği 24 Temmuz 2015'ten 15 Kasım 2023'e kadar ise 39.211 olmuştur. Yapılmakta olan etkili ve sonuç alıcı terörle mücadele sonucunda, PKK'nın yurt içindeki militan sayısı en düşük seviyeye inmiş, çok sayıda terörist güvenlik güçlerine teslim olmuş, örgüte katılım azalmış, aynı zamanda da PKK-YPG terör örgütünün finans kaynaklarından olan kaçakçılık ve uyuşturucuyla mücadelede imkânlar ve kabiliyetler sürekli geliştirilerek sınır güvenliğinde etkinlik sağlanmıştır. Bununla birlikte, yakın coğrafyamızda farklı dinamiklerden kaynaklı çatışmalar istikrarsızlığı arttırmakta, bölgemizde yaşanan bu gelişmeler Türkiye'nin birçok cephede bulunmasını gerekli hâle getirmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, güçlü yapısıyla yurt savunması yanında, Birleşmiş Milletler, NATO, AGİT ve ikili anlaşmalar kapsamında Libya'dan Kosova'ya, Afganistan'dan Bosna Hersek'e, Katar'dan Somali'ye ve Sudan'a kadar birçok coğrafyada bölgesel istikrara ve dünya barışına katkı sunmak için üstün bir gayret göstermektedir. Bölgemizde her gelişmeyi yakından takip ederek barış ve istikrara katkı sağlayan Türkiye, Ukrayna-Rusya savaşında etkin bir uzlaştırıcı rol üstlenmiş, İsrail'in Filistin halkına yönelik zalimane soykırımcı tavrını önlemek için samimiyetle mücadele eden dünyadaki tek devlet olmuştur. Türk Silahlı Kuvvetlerinin yirmi sekiz yıldır Ermenistan işgali altında olan öz yurdu Karabağ'ı özgürleştirmek için kararlılıkla yürüttüğü mücadelesinde Azerbaycan'ın yanında olması ve destek vermesi dosta güven, düşmana korku salmış ve zafer elde edilmesinde önemli bir etki yapmıştır. Türkiye'nin, meşru Millî Mutabakat Hükümetinin daveti üzerine, sürdürülebilir ateşkes, kalıcı barış ve istikrarı sağlama doğrultusunda Libya'ya destek vermesi ve Libya'da bulunması bölgedeki oyunları bozmuş, dengeleri altüst etmiş, Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi yok sayarak oyun kurma çabalarını boşa çıkarmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri Ege'de ve Doğu Akdeniz'de ülkemizin de Kuzey Kıbrıs Türk

Cumhuriyeti'nin de hak ve menfaatlerini korumaya, Orta Doğu'da, Karadeniz'de ve Kafkaslarda egemenlik haklarımıza yönelik saldırıları durdurmaya barış ve güvenliğin teminatı olmaya kararlılıkla devam etmektedir.

Yurt içinde ve sınır ötesinde icra edilen operasyonların başarıyla sonuçlanmasında Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin fedakârlığı ve kahramanlığının yanı sıra, sahip olduğumuz yerli ve millî teknolojilerle güçlü bir savunma sanayi kapasitesine sahip olmamızın önemli rolü bulunmaktadır. Savunma sanayisi Türkiye'nin son yıllarda âdeta destan yazdığı sektörler arasındadır. Savunma sanayisinde sağlanan yenilikçi teknolojik üstünlük güçlü bir ordunun devamlılığını, aynı zamanda da ihracat kapasitesi yüksek, bağımsız ve yerli bir harp sanayisinin gelişmesini mümkün kılmaktadır. “Yapamazsınız.” “Başaramazsınız.” “Üretemezsiniz.” diyenlere rağmen, Türkiye yerli ve millî savunma sanayisinde zirvededir. Faaliyette olan yaklaşık 3 bin firma ve 80 binden fazla çalışanıyla ülke sanayisinin lokomotifini olan savunma sanayisi odak sektörü olarak da diğer alt sektörlerin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır. Türk savunma sanayisi ürünleri küresel ligde ön planda yer alırken ürünlerin ihraç edildiği ülke sayısı 170'e, İHA ve SİHA'lar, kara araçları, deniz platformları başta olmak üzere, ürün çeşidi de yaklaşık 230'a çıkmıştır. İlk millî helikopter motorumuz, İHA'lar, SİHA'lar, uçak, gemi, zırhlı araçlar, ATAK, Akıncı, AKSUNGUR, KIZILELMA ve diğer araçlar gururumuz olmuştur. İnsansız savaş uçağımız KIZILELMA 2022 yılı Aralık ayında ilk kez uçarak Türk milletine büyük gurur yaşatmıştır. Muharip insansız savaş uçağı ANKA-3 ve Jet Eğitim Hafif Taarruz Uçağı HÜRJET de ilk uçuşlarını yapmıştır. 5'inci nesil Millî Muharip Uçak'ımız KAAN 2023 Mayıs ayında hangardan çıkmış, dünyanın ilk SİHA gemisi TCG ANADOLU, Türkiye'nin ilk istihbarat gemisi TCG UFUK donanma envanterine girmiştir. ALTAY tankı, yeni nesil FIRTINA obüsleri gibi hava, kara ve denizde tarihî nitelikli birçok proje başarıyla yürütülmeye devam etmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin görevini çağın şartlarına uygun ve başarılı bir şekilde yerine getirebilmesi ve caydırıcılığının yükseltilmesi için silah, teçhizat ve ileri teknoloji kullanma kabiliyeti bakımından dünyanın en güçlü ordularından biri olması mutlaka sağlanmalıdır. Malzeme teknolojileri, elektronik harp, havacılık, uzay ve uydu teknolojileri, ağ merkezli savaş, insansız hava araçları, güdüm ve kontrol teknolojileri gibi savunma sanayisi teknolojilerinin AR-GE çalışmaları ve üretimi desteklenmeli, millî güvenliği sağlamak amacıyla millî yazılım sistemi geliştirilmeli ve uygulama alanı genişletilmelidir. “Siber uzay” “siber vatan” kavramları çerçevesinde konvansiyonel savunma ve siber savunma birlikte ele alınmalı, sivil savunma konsepti dâhilinde siber saldırılar ve dezenformasyona karşı direnci artıracak siber sivil savunmaya ilişkin teknik ve kurumsal altyapı oluşturulmalıdır. Ekonomik açıdan da büyük öneme sahip olan savunma sanayisinin diğer sanayilerle entegre olma kapasitesi güçlendirilerek yerli firmaların rekabet gücü artırılmalıdır. Savunma harcamalarının öncelikle millî tedarik sistemi içinde yapılması sağlanmalı ve tedarik ihtiyacının belirlenmesinde ilgili birimlerin eş güdüm içinde karar almasına önem verilmelidir.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; Silahlı Kuvvetlerimizin gücünün ve başarısının altındaki temel motivasyon, yetişmiş insan gücü ve teknoloji kapasitesiyle birlikte hiç kuşku yok ki Türk devletinin ve Türk milletinin bekasını her şeyin üstünde tutan anlayış “Ölürsem şehit, kalırsam gazi.” düsturudur. Biz, kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının ve emeklilerinin, şehit ve gazilerimizin vatan, millet ve mukaddesat uğruna verdikleri mücadelede üstlendikleri rolün, verdikleri emeğin maddî karşılığının olamayacağını; bununla birlikte hayatlarını kolaylaştıracak adımların atılmasının, uygun çalışma şartlarına ve yeterli mali ve sosyal haklara kavuşturulmasının gerekli olduğuna inanıyoruz. Bu amaçla parti olarak çalışmalar yapıyor, teklifler sunuyoruz. Sizlerin bu yönde gösterdiği gayreti, Bakanlığımızın çalışmalarını ve alınan mesafeleri de biliyoruz. Uzman jandarma ve uzman erbaşların 3600 ek gösterge düzenlemesinden faydalanmaları, astsubayların yaşadığı tazminat mağduriyetinin

giderilmesi, yaş hadlerinin yükseltilmesi, mesleğe bir kademe ileriden başlaması, ek göstergelerinin 4200'e çıkarılması ve diğer düzenlemeler hepimizi memnun eden, son dönemde atılan adımlardandır. Bunlarla birlikte, şehit yetimlarımızın tamamına istihdam hakkı verilmesi, kamudaki sözleşmeliler gibi uzman erbaşların da kadroya geçirilmesi, ayrıca terörle mücadelede yaralanmalarına rağmen malul sayılmayan gazilerimizin mağduriyetlerinin giderilmesi de sağlanmalı, Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin çalışma şartları ile mali ve sosyal hakları günün şartlarına uygun, dinamik bir hâle getirilmelidir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin her kademesindeki personelinin fedakâr bir anlayış ve görev bilinciyle hareket etmesi zorunludur. Özellikle 15 Temmuz hain darbe girişimi, Türk Silahlı Kuvvetlerine, subay ve astsubay yetiştirmenin kritik önemini göstermiştir. Bu önem çerçevesinde, Millî Savunma Üniversitesi, caydırıcı bir savunma gücünün oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi için nitelikli insan gücü yetiştirmek amacıyla önemli bir sorumluluk taşımaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Temel görevi, demokrasiye bağlı, millî iradeye saygılı, aklını, fikrini teröristlere satan değil her şartta "Türk devleti" "Türk milleti" diyebilecek gençleri Türk milletine hizmet aşkıyla yetiştirmektir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Millî Savunma Üniversitemizin ordumuza kazandıracığı subaylar ve astsubaylarla gücüne güç katmaktadır. Nitekim Üniversite, bu bilinç doğrultusunda güçlü akademik kadrosuyla, çağdaş gelişmeleri yakalayan, millî hassasiyetlere sahip bir müfredatla bilimsel esaslara göre subay ve astsubay yetiştirmek için gayret göstermektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle demokrasisi güçlenen, etkin bir icra kabiliyeti kazanan Türkiye, tehditlere aldırmadan, egemenlik haklarını ve millî çıkarlarını korumak için savunma ve güvenlik alanında etkin bir politika yürütmektedir. Türkiye oluşturduğu kurumsal yapı ve kapasiteyle terörle mücadelede daha emin adımlarla ilerlemekte, güvenlik güçlerimiz elde ettikleri başarılarla destan yazmaktadır. Tehdit nereden kaynaklanıyorsa, terörist neredeyse Türkiye artık orayı yıkıp geçmektedir. Artık, hainler için hiçbir yer güvenli ve korunaklı değildir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ve tüm güvenlik güçlerimizin yürüttüğü mücadeleyi desteklediğimizi, atılan adımları yerinde bulduğumuzu, terörle mücadelenin aynı kararlılık ve inançla devam etmesi gerektiğini, devletimizin Türk milletinin başına musallat edilen terör belasından milletimizi kurtarmaya muktedir olduğuna inandığımızı bu vesileyle bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Türkiye, cumhuriyetimizin yeni yüzyılına girdiğimiz süreçte, ne pahasına olursa olsun, demokrasi ve insanlık düşmanı kanlı terör sayfasını açılmamak üzere kapatmak zorundadır ve çok yakında inşallah kapatacağıdır.

Bu düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığı ve kurum bütçelerinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Cenab-ı Allah'tan hâlen vatan savunmasında ve terör mücadelesinde görevi başında bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının yâr ve yardımcısı olmasını niyaz ediyorum.

Her zaman Mehmetçik'imizle birlikte olduğumuzu ifade ederek hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de, AK PARTİ Grubu adına Yaşar Kırkpınar.

Buyurun Yaşar Kırkpınar.

Süreniz yirmi dakikadır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok Saygıdeğer Bakanım, şahsınızda tüm heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün çok önemli bir Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz, hem ülkemiz için hem bölgemiz için aslında hem de dünya için çok önemli bir Bakanlık. Yine, kutsal bir bütçeyi görüşüyoruz çünkü “Peygamber ocağı” dediğimiz askerimizin bütçesini görüşüyoruz. Sayın Bakanım, her kuruluşunun hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Ülkemiz hem jeopolitik hem de jeostratejik açıdan gerçekten çok özel bir noktada bulunuyor. Kadim bir coğrafyada yaşıyoruz, yine, medeniyetlerin kavşağı bir noktada yer alıyoruz. Enerjinin ve nüfusun yoğun olduğu ve hareketli olduğu bir alanda özellikle vekâlet savaşları ile ticaret savaşlarının da çok yoğun görüldüğü bir alandayız. Jeopolitik gelişmelerin hızlandığı, giderek derinleşen mevcut sorunlara yenilerinin eklendiği, artan risk, tehdit ve tehlikelere bağlı olarak güvenlik kaygılarının en üst seviyeye çıktığı bir dönemden de geçiyoruz. Türkiye etrafındaki ateş çemberinin içinde bölgesel barış ve istikrarı tesis için çaba göstermektedir. Bu çabalarımız da “Yurtta barış, dünyada barış.” ilkesini inşallah bir kere daha dünyaya gösterme gayretidir.

Bizler yaşamış olduğumuz bu coğrafyanın tarihî ve kültürel sorumluluklarını taşıyoruz. Binlerce yıldan beri bu alanda çok ağır bedeller ödedik, ödemeye de devam ediyoruz. Tabii ki bunu laf olsun diye söylemiyoruz. 1071’de Sultan Alparslan Anadolu’ya kır atının üzerinde beyaz elbisesiyle girmişti. Yine, yüzlerce yıl sonra Fatih Sultan Mehmet İstanbul’u fethederken, Ulubatlı Hasan İstanbul surlarında şehit düşerken aynı düşünceyle ruhunu teslim ediyordu. Çanakkale’de Seyit Onbaşı 250 kiloluk o son top mermisini omuzlarken şehit verdiği yüz binlerce arkadaşının son umuduydu. Sakarya’da, Dumlupınar’da ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğindeki Kurtuluş Savaşı’nda bizler bu coğrafyada yaşamının ağır bedellerini yüz binlerce şehit vererek ödedik. Daha dün 15 Temmuzda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın önderliğindeki Türkiye’de 252 şehidimiz ve binlerce gazimizle, 85 milyon milletimizle birlikte bu topraklarda yaşamının ağır bedelini bütün dünyaya karşı bir kere daha ödemiş olduk.

İşte, değerli arkadaşlar, bu misyon ve sorumluluğumuzu hiçbir zaman unutmadan böylesine hassas bir süreçte biz de Türkiye olarak tüm gelişmeleri yakından takip etmeye, proaktif davranarak savunma ve güvenlikle ilgili her türlü tedbiri almaya ve bu yeni dönemin şartlarına kendimizi hazırlamaya büyük gayret gösteriyoruz. Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında ülkemizin önemli misyonlar üstlendiği bir süreçte görev ve sorumlulukları artan Millî Savunma Bakanlığımız da bölgesel ve küresel güvenlik için yeni yaklaşım ve stratejilerle cumhuriyet tarihinin en yoğun ve en etkili faaliyetlerini icra etmektedir. Dolayısıyla Türkiye’nin özellikle bölgemizdeki ve dünyadaki gelişmeler çerçevesinde kendi toplumsal bütünlüğünü sağlaması ve ortak toplumsal değerler etrafında bütünleşme mecburiyeti vardır. Siyasi görüşümüz ne olursa olsun, hangi öncelikleri Türkiye’nin geleceği için kendimizce öncelik olarak kabul ediyorsak edelim sonuçta bu memleketinde 85 milyon olarak bir ve beraber olacağız ve hep beraber ayaklarımızı sağlam bir şekilde yere basacağız. İnanın ki Türkiye’nin iç çatışmaları içerisinde kendi emperyal hedefleri için kendisine birtakım kapıları aralamak isteyen çok sayıda gücün olduğundan burada herhâlde herkes haberdardır. Dolayısıyla temel meselelerimizde birleşerek, bütünleşerek, temel değerlerimiz etrafında topyekûn bir araya gelmek mecburiyetindediriz.

Bugün karşılaştığımız bölgesel çatışmaların -maalesef, üzülmeye ifade etmem gerekirse- her biriyle ilgili -hepiniz detaylarını zaten biliyorsunuz- bu meselelerin hiçbirinin sadece bölgesel çatışmalar olmadığını da altını bir kez daha çizmek istiyorum. Burada, Türkiye’nin uyanık olmak, güçlü olmak

ve cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılına girdiğimiz bu süreçte bütün tehlikeleri bertaraf edebilecek tek kaynağımızın, tek umudumuzun yine 85 milyon yurttaşımız olduğunu, hep beraber kenetlenmekten başka bir şansımızın da olmadığını özellikle belirtmek istiyorum.

Savunma ve güvenlikle ilgili hususların devletimizin ve milletimizin yani hepimizin bekası açısından vazgeçilemez olduğunun günlük tartışmaların dışında tutulması gerektiğini bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Tüm dünya savunma sanayisine ciddi anlamda pay ayırırken Türkiye olarak tabii ki bu süreçte elimiz kolumuz bağlı bir vaziyette bunu izleyecek durumda değildik. Bugün, savunma sanayisini yüzde 80 millileştirerek aynı zamanda aslında biz ülke olarak yüzde 40 savunma sanayisine harcadığımız tutarları da bu anlamda düşürmüş durumdayız. Burada yerli ve millileşmenin büyük etkisi oldu. Evet, asırlık eksikliklerimizi bizler yirmi bir yılda tamamlayarak ülkemizi savunma sanayisinde zirveye doğru taşıyoruz. Savunma sanayisinde kendi ihtiyacımızı karşılamamızın ötesinde İHA'lar, SİHA'lar, Akıncılar, kara araçları, deniz platformları başta olmak üzere 170 ülkeye savunma sanayisi ürünlerini ihraç edebilmenin bugün gururunu yaşıyoruz.

Tabii ki Bakanlığımızın bütçesi benden önceki bazı konuşmacıların ifade ettiği gibi, iftiraya maruz kaldığımız gibi bir savaş bütçesi değildir. Sayın Cumhurbaşkanımızın savaşlara karşı ve ordumuzun savaşlara karşı tutumu bellidir. Rusya-Ukrayna ve en son yanı başımızda Filistin'de yaşanan olaylara bakışımız ve duruşumuz da nettir. İşte, bu yüzden böyle bir ifadeyi kesinlikle reddediyoruz. Savunma alanında güçlü ve bağımsız olmayan milletlerin istikballerine de güvenle bakabilmeleri elbette mümkün değildir.

Millî savunma ve güvenlik ihtiyaçlarımızın karşılanmasıyla uluslararası alanda caydırıcılık oluşturmada teknolojik bağımsızlık her zamankinden daha kritik bir hâl almıştır. Bu coğrafyada var olabilmek ve 85 milyon vatandaşımızın güvenliğini sağlayabilmek için Türk Silahlı Kuvvetlerinin üstün niteliklerinin korunması ve geliştirilmesi hayati önemi haizdir.

Türk milleti olarak şayet bizler bu topraklarda hür, onurlu ve huzurlu bir şekilde yaşamak istiyorsak değerli arkadaşlar, güçlü olmak mecburiyetindeyiz. Siyasetle, ekonomiyle, sosyal yapısıyla ve askeri gücüyle, güvenliğiyle her alanda güçlü olmazsak bizi bu topraklarda vallahi ve billahi yaşatmazlar. İşte, sizler de görüyorsunuz, vatan topraklarımızla ilgili kötü niyetler taşıyan çevreler ne kadar dikkatli hareket ederlerse etsinler kendilerini açığa veriyorlar. Toplumsal ihtiyaçların başında hiç kuşkusuz huzur ve güvenlik gelmektedir. Güvenliğin olmadığı bir yerde özgürlüklerden, demokrasiden ve insan haklarından da söz etmek mümkün değildir. Şartlar ne olursa olsun, kim ne söylese söylesin, Türkiye beka mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir, millî bütünlüğünü ve güvenliğini bu kapsamda sağlayacaktır; çok şükür, bu irade, kararlılık ve güç devletimizde ve milletimizde fazlasıyla vardır.

Soğuk savaş sonunda değişen güvenlik yaklaşımıyla birlikte Türkiye'nin güvenliğine yönelik tehdit ve riskler de farklılık göstermiştir. Ülkemiz, küresel çatışma ve istikrarsızlıkların yoğun olarak yaşandığı bir noktadadır ve bölgesel alanda artan güvenlik riskleri ve tehditlerle karşı karşıyadır. Sınırlarımızdaki terör tehdidinin yanı sıra çatışma ve istikrarsızlık kaynaklı düzensiz göç riski, Doğu Akdeniz'de egemenlik haklarımızın ihlal girişimleri, çatışma potansiyeli taşıyan diğer bölgesel gelişmeler Türkiye'nin millî savunması ve güvenliği için teyakkuz hâlinde olmasını gerekli kılmaktadır.

Türkiye, dünyadaki çatışmaların, siyasi krizlerin, çekişmelerin ve gerginliklerin en yoğun yaşandığı coğrafyanın tam da ortasındadır. Böylesine kritik bir jeopolitikte ancak her alanda güçlü olabilirsek ayakta kalırız. Yıllarca ülkemizin hak ve hukukunun kolayca göz ardı edilmesinin gerisinde yeterli siyasi, ekonomik ve teknolojik güce sahip olmayışımızı aramak lazım. Bugün, Doğu Akdeniz'den

Ege'ye, Karadeniz'den Balkanlar, Kafkaslar ve Afrika'ya geniş bir coğrafyada kendi politikalarımızı eğer hayata geçirebiliyorsak sebebi yine siyasi, savunma, ekonomik ve teknolojik alanda geldiğimiz noktadır.

Türkiye Silahlı Kuvvetlerimiz iki bin iki yüz otuz iki yılı aşan şanlı tarihimizden, mazimizden atıye kurduğumuz köprünün önemli sembollerinden biridir. Burası Mete Han'ın, Sultan Alparslan'ın, Fatih Sultan Mehmet Han'ın, Gazi Mustafa Kemal'in aklının, cesaretinin, dehasının yaşadığı ve yaşatıldığı güzide bir ocaktır. Bu kahramanlar ocağı, milletimizin göz bebeği dost, kardeş, soydaş ülkeler için de bir umut meşalesidir. Türk Silahlı Kuvvetleri, tarih boyunca sadece yurt savunmasında değil dünyada barış ve istikrarın korunmasında da önemli roller üstlenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri, hem dünyanın en güçlü hem de en güvenilir orduları arasında yer almaktadır.

Milli savunmadan savunma sanayisine, enerjiden tarıma, eğitimden sağlık sektörüne kadar Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, her alanda somut ve dinamik politikaları planlı ve programlı bir şekilde birer birer uygulamaya devam edeceğiz. Türkiye, yeni küresel ve bölgesel arayışların güçlü siyasi ve ekonomik yapısıyla yükselen yıldızı konumundadır. Siyasi ve askerî olarak sahada etkinlik gösterdiğimiz alanı genişlettikçe önümüze çıkan fırsatların tehditlerden çok daha büyük olduğunu görmek gerekiyor. Girdiğimiz mücadelelerden başarıyla çıktıkça, bölgemizle birlikte tüm dünyaya umut aşıyor ve umut veriyoruz. Bu tablo elbette ister istemez birilerini rahatsız ediyor. Karşılarında geçmişte iki çift lafa veya birkaç küçük hamleyle sindirdikleri Türkiye'nin olmadığını gördükçe de öfkeleri artıyor. Bu kapsamda, mücadelemiz ve Bakanlığımızın mücadelesi en son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar gece gündüz, yaz kış, dağ bayır demeden yurt içinde ve sınır ötesinde devam edecektir. Türk Silahlı Kuvvetleri binlerce yıllık şanlı tarihimizden süzülüp gelen millî, manevî ve mesleki değerleri ile akıl ve bilim ışığında, anayasal çerçevede ve yasalar doğrultusunda milletinin emrinde ve her zaman görevinin başındadır. Nitekim, Türk Silahlı Kuvvetleri yurt içinde Suriye'nin ve Irak'ın kuzeyinde, Kıbrıs'ta, Azerbaycan'da, Libya'da, Doğu Akdeniz'de, Ege ve daha birçok coğrafyada hem ülkemizin hem de dost ve kardeşlerimizin hakkını hukukunu korumak, bölgesel ve küresel barışa, istikrara katkı sağlamak için yoğun ve etkin bir şekilde mücadele vermektedir.

Ülkemiz ve asil milletimizin güvenliği, gelecek nesillerimizin daha müreffeh bir hayat sürebilmesi için savunma sanayimizi çok daha ileriye taşıma azim ve kararlılığıyla yılmadan, yorulmadan çalışmaya devam ediyoruz.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz terörle mücadele ve hudut güvenliği ile mavi ve gök vatanımızdaki hak ve menfaatlerimizin korunmasının yanı sıra, millî meselemiz olan Kıbrıs, "iki devlet, tek millet" anlayışıyla bir ve beraber olduğumuz Azerbaycan, tarihî ve kültürel bağlarımız olan Balkanlar, beş yüz yıllık dostluk ve kardeşlik ilişkilerimiz bulunan Libya başta olmak üzere birçok coğrafyada bölgesel ve küresel barış ve istikrara katkı sağlamayı da bu kapsamda sürdürmektedir.

Türkiye'nin son yirmi bir yılına baktığımızda milletimizin gündemini uzunca bir süredir işgal eden sorunları birer birer geride bıraktığımızı memnuniyetle görüyoruz. Yaptığımız operasyonlar, aldığımız tedbirler, izlediğimiz çok yönlü diplomasiyle terör örgütlerini sınırlarımız içerisinde bitirirken sınırlarımız dışında da âdeta felç ederek yeni bir güvenlik ve huzur iklimi oluşturduk. Bu gerçeği, elini vicdanına koyan hiç kimse inkâr edemez. Teröristlerin giriştikleri tek tük eylem teşebbüsleri inşallah bu hainlerin de son çırpınışları olacaktır. Güvenlik güçlerimizle, askerimizle ve istihbarat teşkilatımızla teröristlerin her an ensesindeyiz. Bu çerçevede, son yıllarda elde ettiğimiz tarihi, siyasi ve askerî başarıları yeni kazanımlarla daha da ileriye taşımak için hazırlıklarımızı yapmaya devam ediyoruz.

İçeride veya dışarıda son terörist de bertaraf edilene kadar mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Terör örgütünün siyaseti yönlendirmesine ve ülkemizin de kutlu yürüyüşünü engellemesine asla müsaade etmeyeceğiz.

Cumhuriyetimiz karşılaştığı tüm badireleri binlerce yıllık şanlı tarihinden aldığı ilham ve devlet tecrübesiyle birer birer aşmış, yaşadığı her zorluktan güçlenerek çıkmayı da başarmıştır. Ülkemiz bir asır önce vatanımızı işgale girişen emperyalist güçler karşısında varlık yokluk mücadelesi verirken bugün Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, başta yerli ve milli savunma sanayisi olmak üzere her alanda elde ettiği başarıyla ve etkin, caydırıcı, saygın ordusuyla bölgesinde ve dünyada söz sahibi bir konuma ulaşmıştır. Bu konumumuzu muhafaza etmek ve daha ileri seviyelere taşımak için Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda çalışmalarımız azim ve gayretle devam etmektedir. Bu kapsamda, Millî Savunma Bakanlığımız asil milletimizin güvenliğini sağlamak ve cumhuriyetimizi ebedî kılmak için son bir asrın en kapsamlı ve en yoğun faaliyetlerini de gerçekleştirmektedir. Netice olarak, tüm kalbimizle bir kez daha diyoruz ki: Dünya 5'ten büyüktür, daha adil bir dünya da mümkündür. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, binlerce yıllık şanlı tarihimiz, Anayasa çerçevesinde, yasalar ve Sayın Cumhurbaşkanımızın direktifleri doğrultusunda milletinin emrinde, görevinin başındadır; bundan kimsenin şüphesi ve endişesi olmasın.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; bu vesileyle, terör örgütlerinin başında yer aldığı düşmanlarımıza göz açtırmayan Türk Silahlı Kuvvetlerimizin her bir personeline başarılar diliyorum. Vatanımızın müdafaası, milletimizin dirliği, ülkemizin bütünlüğü, devletimizin bekası uğruna gözlerini kırpmadan canlarını feda eden tüm şehitlerimizi ve gazilerimizi de bu vesileyle rahmetle anıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bu duygu ve düşüncelerle, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, aziz şehitlerimizi, ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyor; hayatta olan kahraman gazilerimize, şehit ve gazilerimizin değerli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, bir kere daha bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, söz sırası Saadet Partisinden Sayın Selim Temurci'ye aittir.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız, Millî Savunma Bakanlığımızın çok kıymetli personelleri, kıymetli basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Ecdadımız öyle bir yerde vatan kurmuş ki bu vatan topraklarında yaşamının onurunu da bedelini de hep birlikte ödüyoruz. Ben de bu vesileyle, bu topraklar için fedayıcı etmiş bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum. Gazilerimize sağlıklı, hayırlı, uzun ömürler diliyorum. Rabb'im askerimizin, kahraman ordumuzun, Mehmetçik'imizin ayağına taş değdirmesin inşallah.

İlgili komisyondaki arkadaşımız Mustafa Nedim Yamalı Bey gerekli açıklamaları yaptı; ben birtakım değerlendirmeler yapacağım; biraz ekonomi, biraz millî savunma stratejilerimizle ilgili değerlendirmelerim olacak; bir iki de sorum olacak Sayın Bakanım.

Şimdi tabii, Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Modeli'nde güvenlik ve emniyet insanlık için ikinci aşamada önemli bir kavram. Dolayısıyla böyle bir coğrafyada, dört tarafımıza baktığımızda... Sadece bugün değil yani cumhuriyetimizin kuruluşundan önce de böyleydi, şimdi de böyle, yarın da böyle olacak. Dediğim gibi, bu topraklarda yaşamının bir bedeli var ve güçlü olmak zorundayız.

Sizler de çok iyi bilirsiniz ki uluslararası stratejilerde coğrafya, tarih, kültür, insan kaynağı gibi sabiteleri bir tarafa koyduğumuzda bir ülkenin savunmasındaki, askerî gücündeki en önemli mesele ekonomideki gücüdür; bilim, sanayi ve teknolojiye geldiği güçtür yani askerî gücümüz aslında bütün bunların bir bileşkesi. Ben burada, özellikle Türkiye'nin, savunma sanayisi stratejisinde, savunma sanayisi politikalarında, sanayiyile olan ilişkilerinde son yirmi-otuz yıla baktığımızda hepimizin iftihar edeceği bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu söylemek isterim. Buradan hareketle, tabii, ekonomi ve millî savunma harcamalarıyla ilgili olarak sadece bizim ülkemizde değil, her ülkede bu tartışmalar var. En son, biliyorsunuz, dünyada bu silah sanayisiyle ilgili hazırlanan raporlarla ilgili sizler detaylara sahipsiniz. Şu an bizim bölgemizde, başta Orta Doğu olmak üzere silah ithalatındaki gelişmelere baktığımızda bu bölge dünyada en fazla silah ithalatı yapan ülkelerle çevrili. Biz bu Komisyon odasında ekonomik bağımlılıktan çok söz ettik, dolayısıyla savunma sanayimizdeki gelişmelerle birlikte bağımlılığın azaltılması ki o bağımlılık bizim başımıza çok dert olmuştu. Kıbrıs'tan bahsedildi ki bağımsızlığın 40'ıncı yılı dündü, Kuzey Kıbrıs'a, yavru vatana tekrar sevgi ve selamlarımızı iletelim. Biz parasını verdiğimiz silahları alamamıştık, işte sizler vazifedeysiniz, malum insansız hava araçlarıyla ilgili modernizasyonda ciddi problemler yaşamıştık. Dolayısıyla Türkiye'nin askerî bağımlılığını, teçhizat bağımlılığını azaltması çok kıymetliydi ve bu konuda çok ciddi adımlar atıldı.

Benim bu konuda şöyle bir sorum olacak: Özellikle motor konusu yıllardır savunma sanayimizin bağımlılığı konusunda en büyük başağrımız. Biraz sonra -sizde de vardır- savunma sanayimizin kalkınma planındaki hedefleriyle ilgili birtakım verileri paylaşacağım. Yani jet motorundan tutun ALTAY tankımıza varıncaya kadar eğer bu konuda bağımlılığı azaltabilirsek... Bakın, savunma sanayisinde yerlilik oranımızın -ki yüzde 25'lerden buralara geldi- bu yıl inşallah yüzde 80'e ulaşacağı söyleniyor. Tabii, birtakım sorular da oldu, onların da sizden yanıtını merakla bekleyeceğiz, tekrar girmeyeceğim. 2028 hedefimiz yüzde 85 yani şöyle düşünün: Savunma sanayisi yeterlilik oranını 2022 ve 2023 arasında neredeyse 7 puan kapatmışız yani 73'ten 80'e gelmişiz, önümüzdeki beş yıl için 85 hedefliyoruz. Elbette yüzde 100'e varırken oradaki alternatif marjın yüksekliğinin farkındayız ama burada özellikle savunma ve havacılık sanayimizin ihracatı çok önemli çünkü 2028'de 11 milyar doları hedefliyoruz. 11 milyar doları hedeflerken ordumuzun özellikle bu konudaki bağımlılığı konusunda, motor konusunda özellikle hangi noktadayız? Bu bizim için çok kıymetli. Niçin kıymetli? Turizm şu anda cari açığın kapatılmasında en önemli Bakanlıklarımızdan bir tanesi ve sevinerek ifade edelim ki özellikle savunma sanayimizdeki yatırımlarla birlikte ithalatta savunma sanayisi bağımlılığının azaltılması aslında ekonomik kalkınmamızda ve dışa olan bağımlılığımızın azaltılmasında da çok kıymetli. Bu konuda açıklama yaparsanız, bilgi verirseniz memnun oluruz.

Tabii, biz ordumuzun güçlü olmasını istiyoruz; hem barışta hem savaşta güçlü olalım diyoruz. 2017'de -elimizde, daha önce de biraz merak konusu, tabii, bizler mecburen bakıyoruz bunlara- özellikle savaş gücüyle ilgili değerlendirmelerde Türkiye ordusu genelde 8'inci, 9'uncu sıralardaydı,

geçen yıl biraz gerilemiştik, bu yıl tekrar 11'inci sıradayız. Tabii, bu ülkenin sevdalısı biri olarak işte, Güney Kore'nin, Pakistan'ın bizim üzerimizde olmasını -bu uluslararası birtakım raporlarda- çok kabullenemiyoruz. Bu konuda da inşallah daha ciddi adımlar atılacaktır.

Tabii, buradan şuraya gelmek istiyorum, ben biraz konuyu hep ekonomiyle bağlamak istiyorum. Rasyonel ekonomi politikaları, ülkemizin ve milletimizin çıkarlarını önceleyen rasyonel dış politika aslında millî savunmamızın en önemli gücü. Burada mutlaka sizler daha detaylı açıklama yaparsınız ama ben mavi vatan konusuyla ilgili şöyle bir değerlendirme yapmak istiyorum: Tabii, dış politika bir rasyonalite üzerine devam ederse, millî çıkarlarımızı gözeterek devam ederse elbette bazı sorunları daha az yaşarız. Sonuçta, elbette ülkeyi yöneten idarecilerimizin bazen kişisel olarak küskünlükleri, kırgınlıkları olabiliyor ama üzülmek istemem ki mavi vatan konusunda o kırgınlığın... Özellikle Mısır özelinde söylüyorum, onların Yunanistan'la yapmış olduğu anlaşmayı... Orijinal metinler üzerinde çalışan biri olarak söylüyorum, bazı avantajlarımızı kaybetmenin de derin bir hüznü içindeyim çünkü mavi vatan da gök vatan da bizim için çok kıymetli, Türkiye'nin bağımsızlığı için çok kıymetli. Bu konuda da böyle bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Kıymetli Bakanım, demokrasi tarihimize baktığımızda bugün, tekrar şu cümleyi kurmamız gerektiğini düşünüyorum: Uzun yıllardır siyasetin içinde olan biri olarak tekraren, burada, hepimizin belki aynı noktada ittifak etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Siyasetin kışlaya, mektebe ve camiye girmemesi konusunun bir imam hatipli olarak tekrar altını çiziyorum, bunu son otuz, otuz beş yılda kendi yaşamımda da yaşayarak gördüm ve öğrendim. Onun için Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında, burada, AK PARTİ'li arkadaşlarımız -hepsini çok iyi tanıyoruz- Milliyetçi Hareket Partili ve bütün muhalefetteki arkadaşlarımızla anayasa çalışmalarını, demokratik anayasa çalışmalarını inşallah, hep birlikte yapacağız. Yani bir 15 Temmuz yaşadık, iliklerine kadar bunu yaşamış insanlarız, elbette o 15 Temmuzun ağır iklimi içerisinde bazı şeyleri yapma zorunluluğumuz olmuş olabilir, bunu anlayabiliriz. Olağanüstü koşullarda, şartlarda olağanüstü yapılar da ortaya çıkmış olabilir ama bu ülkenin bir vatandaşı olarak burada şöyle bir dilemmayla karşı karşıya olduğumuzu artık bilelim: Eğer ordu bizimse, Diyanet bizimse ve tartışmamamız gereken konularsa bunlar, siyaseti de bu işin içine bulaştırmamak gerekiyorsa şöyle bir yöntemi -olağanüstü koşulların bittiğini düşünüyorsak- artık hep birlikte yürürlüğe koymamız lazım. Yani bugün, Sayın Cumhurbaşkanımızın 15 Temmuzun engellenmesinde olağanüstü büyük çabaları olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, bir dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Ama bu olağanüstü şartlar artık sonuçlanmıştır; böyle inanıyorum. Onun için bir ülkenin Cumhurbaşkanı, bir partinin Genel Başkanı ve aynı zamanda bir ülkenin ordusunun komutanı olmamalı. Bunu sadece Sayın Cumhurbaşkanımız için söylemiyorum, çocuklarımıza bırakacağımız yeni dönemin planlanması adına söylüyorum. Bunu çok konuşuyoruz ve inşallah, bu konuyu da önümüzdeki dönemde çözmüş oluruz. Afganistan'dan NATO ve ABD'nin çekilmesinden sonra biz de Mehmetçiklerimizi sağ salim getirdik. Kabil Havalimanı'yla ilgili yürüyen bir çalışma vardı, oranın işletilmesiyle ilgili olarak; o konuda hangi noktadayız? Bilgi vererseniz memnun olurum. Elbette Azerbaycan'la ilgili şükranlarımızı ifade ediyoruz; otuz yıl sonra işgal edilen toprakların kurtarılması çok kıymetliydi.

Bütçemizin, ordumuza, sizlere hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi HEDEP Grubundan Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt.

Sayın Sayyığıt, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli üyeler, basın mensupları ve salonda buraya katkı sunan emekçi arkadaşlar; her birinizi saygıyla selamlıyorum.

Biliyorsunuz, Türkiye’de uzun bir süre Kürt varlığının inkârı ve bu inkâra bağlı olarak oluşan sorunları zor yöntemiyle bastırmak temel bir politika olarak karşımıza çıkıyordu. Tam da böyle bir zamanda ömrünün tamamını sanata ayırmış olan sevgili Ahmet Kaya, Kürtçe bir şarkı yapıp bunun klibini çekeceğim diye bu topraklarda lince uğradı ve ana yurdunu terk etmek zorunda kaldı. Sizler de biliyorsunuzdur belki, bundan yirmi üç yıl önce Paris’te sürgünde maalesef yaşamını yitirdi. Bugün, ölümünün 23’üncü yıl dönümünde sevgili Ahmet Kaya’yı da saygıyla ve rahmetle anarak başlamak istiyorum.

Millî Savunma Bakanlığı söz konusu olduğunda Kürt sorununu konuşmamak elbette çok ciddi bir eksiklik olur diye düşünüyorum çünkü icraatlarıyla Kürt sorununun akıbetine etki eden bir yerde duruyor Millî Savunma Bakanlığı. Asker-sivil durumunun iç içe geçtiği bir Bakanlık durumu söz konusu. 90’lı yıllarda siyasetçiler, askerî vesayetten yakınınırlardı çünkü ülkenin mukadderatıyla ilgili konularda direksiyon üniformalarının elindeydi. Özellikle Kürtlerle ilgili konularda çözümsüzlük politikaları onlar tarafından bire bir sürdürülüyordu. Şimdi, sözüm ona siyaset kurumu direksiyon başında ama ülkenin sorunlarına çözüm üretecek bir siyasi akıl maalesef ortada yok. AKP’nin yirmi bir yılda dönüp dolaşıp birçok kuruma askerî bir akli teslim etmesi de ayrı bir trajedi olarak karşımıza çıkıyor, dolayısıyla askerî vesayet kaldırılmış değil sadece buna siyaset gömleği giydirilmiş durumda. Bunun ülkeyi getirdiği noktada demokrasi, özgürlükler, adalet yok ama yoksulluk, yolsuzluk ve yasaklar var, bu hızlı bir şekilde de devam ediyor. Bugün şaşaalı hayatlarından başka hayat bilmeyenler, çözümsüzlüğün ganimetini kaldıranlar ve güç sarhoşluğu yaşayanlar da gidişattan gayet memnun bir şekilde yaşamına devam ediyor. Ama ülkenin realitesi mutlu küçük bir azınlık değil, yüzde 90’ı aşan bir oranda halklardır, emekçilerdir, kadınlardır ve gençlerdir. Siyasi iktidar mensupları konjonktür döndükçe dil değiştirseler de ülkenin bir Kürt sorunu gerçekliği var. Kürtler varlıklarını kanıtlamak için yıllarca büyük bedeller ödedi, ödemeye de devam ediyorlar; nihayetinde ontolojik inkâr bitti, bunun yerine hiçbir yapısal sorunu tam çözmeden “mış” gibi yapıp sorunu inkâr etme yaklaşımı hâlen maalesef bu topraklarda hâkim bir şekilde devam ediyor.

Hem iktidar milletvekillerine hem de muhalefete sormak istiyorum: Eğer Kürt sorunu yoksa Kürtçe neden anayasal güvence altında değil? Neden okullarda ana dilinde Kürtçe eğitim hâlen yasak? Eğer Kürt sorunu yoksa neden hıncahınc Kürt tutsaklarla dolu bu cezaevleri? Eğer Kürt sorunu yoksa neden sadece Kürt kentlerinde zırlı araçlarla çocuklar ölüyor? Eğer Kürtlerin kazanımı bir sorun değilse neden Irak Kürdistan bölgesindeki referanduma tehditle cevap veriliyor? Eğer Kürtler bir sorun değilse neden kuzey ve doğu Suriye’de, hemen sınırın ötesinde Kürtleri istemiyorsunuz?

Sayın Bakan, değerli hazırun; Kürtler Orta Doğu’nun nüfusça en kalabalık halklarından...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Cevap vereceğiz, cevap vereceğiz ama... Bize söylenecek laflar değil.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – ...Kürtçe de en çok konuşulan 4’üncü dil. Yaşadıkları coğrafyaya sonradan gelmediler, bunu çok iyi bilin, bu coğrafyaya biz sonradan gelmedik, biz bu toprakların sahipleriyiz ayrıca, ama dışarıdan gelen güçler tarafından tehdit ve tenkile uğramış, statüsüz bırakılmış bir halk ayrıca. Bugün on milyonları bulan nüfusuyla dünyanın en büyük devlet

dışı aktörlerinin başında geliyorlar. Bugün Orta Doğu'da Filistin sorunuyla birlikte en büyük sorunların başında Kürt sorunu gelmektedir. Kürtlerin varlığını inkârdan vazgeçmek çözüm anlamına gelmiyor çünkü bugün de ortada sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, psikolojik, ahlaki ve vicdani bir sorun var.

Sadece 90'lı yıllarda 3 bini aşkın Kürt köyü boşaltıldı, 3 milyondan fazla insan toprağını terk etti, terk etmek zorunda kaldı, bugüne kadar 40 binden fazla insan yaşamını yitirdi, 17 bin faili meçhul cinayet işlendi o topraklarda. Bununla yüzleşmek bir yana Musa Anter davası, Kızıltepe, Dargeçit ve benzeri davalar zaman aşımına uğratıldı ve son süreçte Vartinis davasının da zaman aşımına uğratılması için büyük bir çaba sarf ediliyor.

Kürt halkı demokratik siyasette ısrar ettikçe partileri kapatıldı, iradelerine kayyum atandı, seçilmişlerinin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Bugün iktidarın geldiği nokta siyasi bir yozlaşma olarak tanımlanabilir çünkü demokrasi, özgürlük ve adalet çağrısını sonsuza dek devlet gücüyle bastırabileceğine inanmış bir akıl tutulması yaşanıyor maalesef. Kürt sorununda inkâr sonsuza kadar süremez, çözümsüzlük böyle sürdürülebilir değil, bu mümkün de değildir. Peki, neden bunda ısrar ediliyor? Çünkü güvenlikçi politikalar dikkat dağıtıcı bir özelliğe sahip. Yurttaşın ekonomik performansla odaklanmasını engeller, söz konusu Kürtler olunca "beka" diyerek kendisine muhalefet edenleri dahi arkasında hizalayabilen bir beceri açığa çıkarır. Devlet içinde her türlü kirli işe bulaşanlar Kürt sorunu sayesinde kendilerini var ettiler. Sonuç olarak cumhuriyetin ilk yüzyılı bir Kürt sorunu yüzyılı olarak başladı ve maalesef o şekilde de bitti. Peki, 2'nci yüzyılda da böyle mi kaydedilecek? Bunu sormak istiyoruz. Geçen yıllar içerisinde Güney Afrika, İspanya, İngiltere kendi iç barışını sağlamak için diyalog yolunu seçtiler ama Türkiye kendi sorununu bir türlü çözmedi, çözemedi.

Sayın Bakan, değerli konuklar; sorunların çözülmesinde ilk şart konuşmadır ve iletişimdir, diyalogdur, barış sözcüğü bile etimolojik olarak karşılıklı gidip gelme durumunu ifade etmektedir, bunu sizler de biliyorsunuz. Özellikle siyaset söz konusu olduğunda diyalog ve müzakere olmazsa olmazdır. Bunun önemini 2013 ve 2015 yılları arasında gerçekleşen çözüm sürecinde gördük ama bugün Kürt sorunu bir tecrit çıkmazında. İmralı Adası'nda otuz bir aydır süregelen mutlak iletişimsizlik politikasının hiçbir kimseye faydası olmadı, olmayacak da. Bunun yanında tecridin hukuki olmadığına altını da bir kez daha çizmek istiyorum. Bugün Kürt sorununda çözümsüzlük, tecrit politikasında ısrar her yerde iktidarın ayağına dolanıyor. Eğer ortada Kürt sorununu çözmüş bir Türkiye olsaydı etki alanı da bu oranda genişlemiş olacaktı, ekonomik buhran da yaşanmayacaktı ayrıca, bugün Filistin sorunu hakkında konuştuğunda da Kürt sorunu bir ayna gibi kendi yüzüne tutulmuyor olacaktı. Ne var ki AKP iktidarında halklar yoksullaşırken, emekçilerin ekmeği küçülürken kazanan yine silah tüccarları oluyor. Bugün savunma ve güvenlik sektöründeki bütçede rekor bir artış söz konusu.

Gelişmiş ülkeler eğitime ve sağlığa yatırımı artırırken, beşerî kaynağına ciddi bütçeler ayırırken Hükümetin böyle bir derdi yok maalesef. Bu nedenle, soğanın fiyatından şikâyet eden yurttaşın verilen cevap da şu: "Sen merminin fiyatını biliyor musun?" şeklinde. İnsanların işsizlik ve yoksullukla boğuştuğu bir dönemde AKP'li Canikli bombanın maliyetini açıklıyordu. Maalesef ki bölgemizde de dünyada da korkunç bir silahlanma yarışı söz konusu. Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsünün raporuna göre Türkiye de en çok askerî harcama yapan 23'üncü ülke. Bakın, Londra merkezli Demokratik Gelişim Enstitüsü hazırladığı bir raporda Kürt sorununda güvenlikçi politikaların tercih edilmesinden dolayı Türkiye'nin kırk yılda 3 trilyon dolar kaybettiğini ifade ediyor; bu rakamla yeni bir ülke oluşturulabilirdi.

Sonuç olarak dünyada demokrasi, özgürlük ve adalet endekslerinde son sıralarda yer alan, enflasyon ve yoksulluğun zirve yaptığı, şiddet ortamında hukuk dışına çıkmaların olağanlaştığı, mafyanın cirrit attığı, ülkenin parlak beyinlerinin yurt dışında gelecek aradığı bir süreçten geçiyoruz hepimiz. Siyasi

iktidar beka söylemiyle bütün bunları manipüle edebilir, perdeleyebilir ama ekonominin günden güne askerleştirilmesi sürdürülebilir değildir çünkü her gün, biraz daha, toplumun temel ihtiyaçlarına dönük üretimin azalması gerçeği karşısında hiçbir güç duramaz. Oysaki ülkeye, halklara büyük bir maliyete neden olan çözümsüzlükte ısrar edilmeseydi, Meclis Başkanı Sayın Kurtulmuş'un da bir konuşmasında dediği üzere her bir aileye bir ev ve bir araba alınabilirdi.

Sayın Bakan, değerli üyeler; savaşın kazananı, barışın kaybedeni olmaz; bu, dünyanın her köşesinde, insanlığın yaşadığı her yerde değişmez bir kuraldır. Ülkenin içiyle de sınırlı kalmayarak Irak Kürdistan bölgesine uzanmanın, kuzey ve doğu Suriye'de Kürtlerin yaşadığı kentleri hedef almanın bugüne kadar hiç kimseye bir faydası olmadı, bugünden sonra da olmayacak. Bakın, Afrin'den Serekani'ye kadar uzanan bir hatta, radikal unsurları, orada yaşayan Kürtlere tercih etmenin hiçbir izahı yok. Hâlbuki Rojava coğrafyası Türkiye'de Kürtlerin yaşadığı coğrafyanın bir uzantısı konumunda. Buradaki insanlar sadece kültürel ve dilsel akrabalığı olan insanlar değil, aynı zamanda aileler de birbiriyle akraba.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Sayyigit, bir dakika ilave süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Dolayısıyla Kürtlerin kazanımlarına yönelik politikalar daha fazla yoksulluk demektir.

Bakın, kaç gündür burada görüşülen bakanlıkların bütçelerinde gençlere, kadınlara, işçilere, ana diline kaynak diyoruz, bunun için öneriler veriyoruz ama sizler de ısrarla reddediyorsunuz çünkü kaynak yok çünkü para yok. Bizler barışı savunuyoruz, demokrasi çağrısında bulunuyoruz; bu sebeple silaha değil, ekmeğe bütçe diyoruz, emekçi halkın bütçesini savunuyoruz.

Sonuç itibarıyla, birçok iktidar geldi geçti, onlarca bakan ve başbakan da geldi geçti ama bir hakikat değişmedi bu topraklarda; Kürt sorununu çözmeyen kendisi çözüldür diyorum.

Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in Milli Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Sayyigit, siyasi görüşlerinizle eleştirilerinizle alakalı bir... Kendi görüşlerinizdir, yalnız burada kullandığımız bazı ifadeleri Anayasa bağlamında değerlendirmek durumundayım.

Özellikle “Kürt kentleri” ifadeniz... Dolayısıyla Türkiye'de Kürt kentleri, Arap kentleri veya başka tanımlanmalı kentlerimiz bulunmamaktadır. Bunu ısrarla sürdürüyorsunuz, ben de ısrarla bunu düzeltmek durumunda kalıyorum.

Değerli arkadaşlar, bu ayrımcı bir dildir. Türkiye Cumhuriyeti devletinin Anayasa'sının 3'üncü maddesi: “Türkiye devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür -ve aynı şekilde- Dili -resmî dili- Türkçedir.” Burada bayrağı, millî marşı -İstiklal Marşı- başkenti tanımlanmıştır.

Değerli arkadaşlar, bir diğer konu “Sınırlarımızda Kürtleri istemiyorsunuz. Doğu ve kuzey Suriye'deki Kürtleri hedef alıyorsunuz.” şeklinde Türkiye'nin meşru müdafaadan kaynaklanan haklarını insanlara bir saldırı olarak değerlendiriyorsunuz. Çok iyi biliyorsunuz ki Türkiye'nin meşru hedefi terör örgütleridir. Türkiye, sınırında DEAŞ'ı da istemiyor, PKK-YPG'yi de istemiyor. Çok iyi bildiğiniz üzere, Türkiye'nin güney sınırında pek çok halk yaşıyordu farklı farklı ve bunlar DEAŞ terör

örgütü marifetiyle orada yerlerinden edildiler, oraya da PKK-YPG Amerika tarafından silahlandırılıp yerleştirildi dolayısıyla sınırlarımızın durumu budur ve Türkiye buna müsaade etmek istemiyor. Dolayısıyla bir halka, bir kavme, bir topluluğa karşı değil; terör örgütüne karşı bir tutumdur. Ayrıca, Türkiye milli birliği konusunda, değerli arkadaşlar, gereken adımları atmak durumundadır.

Şunu da lütfen yapmayın: Filistin'deki durumu alıp, burada Kürt sorununu ifade edip -sizin ifadenizde söylüyorum- mukayese edip aslında "Filistin'de olana benzer bir şey burada da oluyor."a getiriyorsunuz. Daha önce de o zaman da Sayın Temelli buna benzer ifadeler kullanmıştı, sonra "Amacım o değildi. Yani ben 'soykırım' demedim." demişti. Şimdi, bakın, Filistin'de soykırım uygulanıyor şu an, hastaneler bombalanıyor, çocuklar öldürülüyor. Şimdi, onu alıyorsunuz, Türkiye'nin teröre karşı yürüttüğü operasyonlarla aynı yere koyuyorsunuz. Değerli arkadaşlar, bu doğru bir şey değil, bunu kabul edemeyiz. Bakın, Filistin sorunu ile kullandığınız ifadelerin aslında çıktığı yeri söylüyorum; bunu düzeltmek durumundayım. Diğer görüşleriniz, sizin kendi görüşlerinizdir.

Sayın Temelli, buyurun.

IV. AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyığıt'in Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

"Kürt kentleri" "Kürt illeri" tanımlaması bir ayrımcılığın buraya getirilmesi ya da bir ayrımcı anlayışın sergilenmesi değil, tam tersine Kürt halkına yönelik bir ayrımcılığın coğrafi şekillenmesini anlatmak için söylenmektedir. Kayyum haritasına baktığınızda, yoksulluk haritasına baktığınızda, işsizlik haritasına baktığınızda Kürt halkına yönelik ne denli büyük ayrımcılığın uygulandığını, bunun âdeta olağanlaştığı bir süreci görürsünüz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ayrımcılığı siz yapıyorsunuz. Size oy vermeyenleri Kürt kabul etmiyorsunuz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Dolayısıyla ayrımcılık yapan, bölücülük yapan, ötekileştiren ya da nefret söylemini kurgulayan bir siyasete hâkim değiliz, hiçbir zaman da olmadık.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ayrımcılığı yapan sizsiniz. Kürtler arasında ayrımcılık yapıyorsunuz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu siyaseti sürdürenlere karşı da bu hakları savunmaya devam edeceğiz.

Soykırım meselesine gelince, Sayın Başkan, o gün de düzeltme yaptık ama bunu ısrarla neden dile getiriyorsunuz anlamış değiliz. İsrail devletinin uygulamış olduğu saldırıları ve bunun sonucu soykırıma dair bu konudaki kınamamızı ortaya koyduk. Fakat Filistin ve Kürt sorununun çözümüne karşı uygulanan politikalarda benzerliklerin olduğunu da yine dile getirdik ama bu iki kavram sanki aynı bağlamda kullanılmış gibi dile getirmenizi de ayrıca eleştiriyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım ve çok değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

“Peygamber ocağı” olarak bildiğimiz kahraman ordumuzun milletimizin gözünde ve gönlünde çok büyük yeri vardır. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz vatanımızı, bayrağımızı, milletimizi, istikbalimizi ve istiklalimizi korumak için her türlü hava şartlarında karada, denizde, havada her türlü müdahaleyi yapmaktadır. Buradan bu uğurda şehadet şerbeti içmiş olan tüm şehitlerimizi rahmetle anıyorum, gazilerimize şükranlarımı arz ediyorum.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz tabii ki PKK-YPG, DEAŞ gibi terör örgütlerinin Türkiye’ye karşı oluşturabilecekleri terör eylemlerini önlemek adına nitekim 2016 yılında Fırat Kalkanı’nı, 2018 yılında Zeytin Dalı Operasyonu’nu, 2019 yılında Barış Pınarı’nı ve 2020 yılında Bahar Kalkanı Operasyonu’nu yaparak bunları bertaraf etmiştir. Şimdi bazı arkadaşlar diyorlar ki: “Arkadaşlar, bizim Suriye’de ne işimiz var?” Şimdi bu arkadaşlara... Gazi Mustafa Kemal Atatürk “Yurtta sulh, cihanda sulh.” demiştir ve dolayısıyla da biz herkesle barış içinde olalım mutlaka ama bizim ülkemize karşı oluşabilecek tehditlere karşı da tedbirleri almamız gerekir.

Şimdi sizlere hatırlatmak isterim, 93 Harbi’nde, 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi’nde Rusların İstanbul’a, Çatalca’ya kadar geldiğini unutmamak lazım. Yine, Birinci Dünya Savaşı sonrası İngilizlerin İstanbul’u ve diğer taraftan Yunanların Ege Bölgesi’ni, İtalyanların Antalya bölgesini, Fransızların da Antep bölgesini istila ve işgal ettiklerini asla unutmamız lazım arkadaşlar. Dolayısıyla da bu pencereden baktığımız zaman, arkadaşlar, şimdi bizim hemen yan tarafımızda kırk yıldır bizi uğraştıran bir terör örgütü var, PKK terör örgütü. Peki bu terör örgütünü kim kurmuştur arkadaşlar? Bakıyorsunuz, normalde Kürtlerle alakası olmayan, işte nerede illegal ve Türkiye düşmanı olan varsa bunlar tarafından kurulmuş bir örgüttür. Bu örgütün temel amacı nedir arkadaşlar? Bu örgütün temel amacı ileride İsrail’in bu bölgeye hâkim olabilmesi için onlara alan açmaktır. Diğer taraftan da Kürt gençlerini kandırıyorlar “İleride size biz burada ülke kuracağız.” diyorlar. Amerika’nın oynadığı oyunlarda PKK terör örgütü zaten onlar tarafından desteklenen bir örgüt, onların hedefi yönünde yürümekte ve Türkiye’yi bölmek için elinden gelen gayreti göstermekte.

CAVİT ARI (Antalya) – Peki mayınlı sahaları niye İsraililere temizletmek istediniz o zaman 1 Mart tezkeresiyle? Mayınlı sahaları niye İsraililere temizletmek istediniz? CHP karşı olmasa...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, size öğleden sonra söz vereceğim Sayın Arı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Biz şunu söylemek istiyoruz: Türk gençlerini ilk başta kandıramayan terör örgütleri maalesef ilk zamanlar Kürt halkını, Kürt çocuklarını, Kürt kadınlarını, Kürt erkeklerini öldürmüştür, vahşice öldürmüştür ve dolayısıyla da orada hâkimiyetini sağlamak için elinden geleni yapmıştır arkadaşlar. Dolayısıyla da diğer anlamda “Kürt sorunu Türkiye’de var mıdır?” dersiniz, Kürtlerin sorunu vardır arkadaşlar ama Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşı olan bir Kürt ile bir Türk’e karşı herhangi bir ayrımcılık var mıdır yani gelemediği bir makam var mıdır, satın alamadığı bir yer var mıdır, gidemediği bir yer var mıdır? Dolayısıyla bugün cumhurbaşkanı da olabilir, başbakan da olur, genelkurmay başkanı da olabilir arkadaşlar.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Biz gidemiyoruz. Şu an yurt dışına gitmek istiyoruz ama gidemiyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – O Kürt olduğunuz için değil, ondan değil.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Geçmiş dönemde Türkiye’de bazı olumsuzluklar yaşandı. Bu sadece Kürt kardeşlerimizle mi yaşandı? Demokrasinin tam oturmadığı dönemlerde aynı şekilde batıda da oldu.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yirmi senedir iktidardasınız, oturmadığınız demokrasiyi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Geçmiş dönemlerde isimleri değiştirilen yerler sadece doğuda mı oldu, batıda da oldu arkadaşlar.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Kayyumlar nerelere atanıyor? Kayyumlar nerelere atanıyor?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla da ben şunu ifade etmek istiyorum: Kürtler için herhangi bir geleceği olmayan, Kürt halkına cefadan başka bir şey getirmeyen bu terör örgütlerinin değirmenlerine asla su taşımayalım arkadaşlar.

Şimdi, Amerika bu bölgede ne yapmak istiyor? İşte, Suriye’yi böldü, Irak’ı böldü, arkasından bizi bölecek. Niye bunu bölüyor? Burada güçlü devlet olsun istemiyor arkadaşlar, güçlü devlet olsun istemiyor.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sizin bir öz güven sorunuz var! Ya bu ülke bölünmez. Sizin öz güven sorunuz var.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bizim öz güven sorunuz yok.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Aklınız fikriniz bölmek. Bütün toplumu böldünüz, perperişan ettiniz, hâlâ bölmek...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2014 yılında Sayın Cumhurbaşkanımız çözüm sürecini başlattığında gerekli adımları atamayan, gerekli cesareti gösteremeyen, “Silahlar dursun.” diyemeyen ve aynı zamanda PKK’ya karşı baş kaldıramayanların burada laf edecek bir kelimeleri dahi yoktur arkadaşlar, bir kelimeleri dahi yoktur. Diğer taraftan, ben şunu soruyorum: Bugün HDP ne niçin vardır arkadaşlar, HDP niçin vardır? Türkiye’nin geleceğine dair, Türkiye’nin yarınlarına dair, Türkiye’nin bağımsızlığına dair ve gelişmesine dair HDP’nin herhangi bir politikası var mıdır arkadaşlar?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – HEDEP, HEDEP...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – HEDEP’in bir politikası var mıdır arkadaşlar?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Vardır, sizden daha çok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yoktur arkadaşlar.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Sizden daha çok var. Sadece sermayeyi önemsiyorsunuz. Ne işçiyi düşünürsünüz ne köylüyü düşünürsünüz ne esnafı düşünürsünüz, aklınız fikriniz...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – HEDEP’in sadece bir tek bir tek amacı vardır arkadaşlar, burada ne yapıyor HEDEP’liler? Terör örgütlerinin terör olaylarına meşruiyet kazandırmak adına siyaset yapıyorlar arkadaşlar. Ne mi yapıyorlar arkadaşlar? Ben size şunu söyleyeyim, burada gerçekten de şöyle yapıyorlar: “Türkiye Cumhuriyeti Kürtlere karşı savaş yapıyor.” diyorlar, olmayan bir şeyi iddia ediyorlar ve diğer taraftan diyorlar ki: “Türkiye Cumhuriyeti devleti Kürtlere asimilasyon yaptı.” Niçin bunu yapıyorlar? İşte o terör örgütlerinin değirmenine su taşımak için yapıyorlar arkadaşlar. Diğer taraftan, ne diyorlar arkadaşlar? Geçen gün bir arkadaş söyledi, gerçekten de kanım dondu “Türk askeri ormanı yakıyor.” diyorlar arkadaşlar. Türk askeri şimdiye kadar ülkemizi koruduğu gibi, aynı zamanda ormanlarımızı da millî değerlerimizi de korumuştur.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Soruşturma açılmış.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Soruşturma var.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ne diyorlar arkadaşlar? “Türk askeri kimyasal silah kullanıyor.” diyorlar arkadaşlar. Yalanda bu kadar ileri gidiyorlar ve göz yaşartıcı gazları kimyasal silah olarak...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Kimyasalmış, evet. Okudum, hiç dinlemiyorsunuz, hep suçluyorsunuz!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Siz kimyasal silahın ne demek olduğunu bilmiyorsunuz arkadaşlar.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Kimyasaldır, evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; lütfen, süküneti tesis edelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Dolayısıyla da siz Türkiye'nin geleceği için, birliği için, beraberliği için ve Kürt kardeşlerimizin de geleceği için herhangi bir politika yapmıyorsunuz.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Bizim politikalarımızı takip edin Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bilinçli veya bilinçsiz sizin yaptığımız politika terör örgütlerine yarıyor ve diğer taraftan da onların ağababaları olan Amerikalılara yarıyor, Avrupa devletlerine yarıyor arkadaşlar. Dolayısıyla da bu politikalardan vazgeçmeniz lazım. Siz bu politikaları bırakın, PKK'ya karşı dik durun, o zaman “Bizim ana dilde eğitim problemimiz var. Şu alanda bizim problemimiz var.” deyin, biz bunların hepsini çözeriz. Ama biz diyoruz ki arkadaşlar: Burada...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Şimdi niye çözmüyorsunuz?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sen çöz önce, gerisini sonra konuş. Şimdi niye çözmüyorsunuz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Biz şimdiye kadar Kürt kardeşlerimizin sorunlarının pek çoğunu çözdük ama Türkiye Cumhuriyeti devletinin üniter yapısı içinde, bizim “Türk milleti” olarak tanımladığımız milletin içinde Kürtler de vardır, Türkler de vardır, Çerkezler de vardır, Araplar da vardır ama burada üniter yapıyı korumak adına tabii ki eğitim dilinin bir olması lazım, insanların anlaşması lazım. Bunun sonu nereye varacak arkadaşlar? Arap kardeşlerimiz var, onlar kendileri ayrı dilde mi eğitim yapacaklar?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yapıyorlar, yapıyorlar.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ama biz ne yaparız? Biz size seçmeli ders olarak bunu verdik.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Lütfettin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, bir saniye, ilave süre vereceğim.

Sayın HEDEP Grubu, sizde böyle bir üslup yoktu ya! Ne oldu bugün, anlayamıyorum, hiç böyle laf atmazdınız siz.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Çok tahrik edici konuşuyor Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye...

Peki “Biraz hareketlendirelim.” dediniz, tamam, anlıyorum.

Sayın Güneş, herkese bir dakika ek süre verdik, sizin sözünüzü böldük.

Size iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun, toparlayın.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Değerli Başkanım, tabii ki ben üzülüyorum yani binlerce insanımız bu ülkede -Kürt olsun, Türk olsun- ölmüş. Niçin ölmüş? Birilerinin idealleri için ölmüş, terör örgütlerinin idealleri için ölmüş; Amerika'nın bu bölgedeki yapıcı operasyonları için ölmüş arkadaşlar ve dolayısıyla da bunlardan vazgeçmemiz lazım. Sizin şunu demeniz lazım kardeşim: “Bizim terör örgütleriyle

alakamız yok, biz onlara karşıyız.” “Silahlar bırakılsın.” diyorsunuz ya hadi mertseniz, hadi yiğitseniz “PKK silahları bırakın, bu bir terör örgütüdür.” diyebiliyor musunuz kardeşim, diyebiliyor musunuz? Bunu dediğiniz zaman kardeşim, gelin, o zaman ne isterseniz isteyin Allah aşkına.

Arkadaşlar, biz şundan yanayız: Biz demokrasiden yanayız, insan haklarından yanayız, kardeşlikten yanayız. Biz Kürtlerle beraber bin yıldan fazla burada yaşamışız; kız almışız, kız vermişiz, hangimiz Kürt, hangimiz Türk, belli bile değil ve bizim için bunun bir önemi de yok, etnik kökenin de bir önemi yok. Dolayısıyla arkadaşlar, bugün ben bakıyorum, Kürtlerin hakkını kim savunuyor biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, ek süre veriyorum.

Toparlayın lütfen, yeni bir tartışmaya sebep vermeyelim.

Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kürtlerin haklarını kim savunduğunu iddia ediyor? Kendisi Kürt olmayan, Kürtçe bilmeyen, Kürtlerin nasıl yaşadığını bilmeyen, o coğrafyada yaşamamış ve tamamen ayrı dünyaların insanları Kürtlerin hakkını savunduğunu iddia ediyor arkadaşlar; ne garip bir durum arkadaşlar, ne garip bir durum!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Irkçısın işte, ırkçısın! Siyaset anlayışınız bu!

Herkesin hakkını savunuyoruz, savunmaya da devam edeceğiz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kürtler âciz insanlar mı ki size bu savunma hakkını versin arkadaşlar?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Irkçısınız siz!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Biz ırkçı falan değiliz arkadaşlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş ırkçı değildir Sayın Temelli. Lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben şunu söyleyeyim: Bundan diyelim ki yüz yıl önce Araplar aynı oyuna geldi, bundan yüz yıl önce Ermeniler aynı oyuna geldi. Şimdi Ermenistan bizim bir parçamızdı dolayısıyla da -Ermeniler için- İzmir de onlarındı, İstanbul da onlarındı, Antalya da onlarındı, bugün Kürtlerin olduğu gibi. Ne yaptılar? “Biz ayrı bir devlet kuracağız ve o bölgede kalacağız.” dediler. Şimdi Ermenistan’ı kim takar kardeşim, kim takar? Bu milletin bir unsuru olmak lazım, bu coğrafyayı daha çok büyütmek lazım. Emperyalistlere karşıysanız, karşı olduğunuzu iddia ediyorsanız bunlara geçit vermeyin arkadaşlar.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Karşıyız tabii.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Siz emperyalistlere karşıymış gibi davranıp emperyalistlerin değirmenine su taşıyan insanlarsınız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Çoğulculuktan bihabersiniz, biz solcuyuz. Emperyalistlerle iş birliği yapanlar düşünsün!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sizin kendinizle yüzleşmeniz lazım.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Antiemperyalist olman için antikapitalist olman lazım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Değerli Bakanım, gerçekten de son yıllarda bu savunma sanayisinde yerleşme, millileşme Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğinde bize gurur veriyor. Zaten elinde silah olmadan bile düşmana karşı dik durabilen Türk Silahlı Kuvvetlerimiz bu teknikle, teçhizatla gerçekten de daha güçlü; düşmana korku salmakta, dostlarına da güven vermektedir diyorum.

Bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.
Görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.31

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.33****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 20'nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaya devam edeceğiz. Öncelikli olarak Komisyon üyesi milletvekillerinin söz taleplerini, sonrasında Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız.

Şimdi de AK PARTİ Grubundan Sayın Necmettin Erkan.

Sayın Erkan, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, basınımızın kıymetli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyor, bütçemizin şimdiden hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Küresel ve bölgesel düzeyde artan risk, tehdit ve tehlikelere bağlı olarak güvenlik kaygılarının üst seviyeye çıktığı bir dönemde tüm gelişmeleri yakından takip eden Millî Savunma Bakanlığımız ülkemizin ve asil milletimizin savunma ve güvenliğiyle ilgili her türlü tedbiri almakta, terörle mücadele etmekte, dost ve müttefik ülkelerin çıkarlarını korumakta, dünya barışının tesis edilmesine katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede, Mehmetçik başta FETÖ, PKK-PYD/YPG gibi terör örgütleri olmak üzere ülkemizin ve asil milletimizin huzur ve güvenliğine yönelen her türlü tehdit ve tehlikelere karşı azim ve kararlılıkla mücadelesini sürdürmektedir. Bu terör örgütleriyle mücadelemiz en son terörist etkisiz hâle gelinceye kadar devam edecektir. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına girdiği bu dönemde görev ve sorumlulukları almış olan Millî Savunma Bakanımız, Türkiye Yüzyılı vizyonuulla bölgesel ve küresel güvenlik için çağımızın getirdiği gelişmiş savunma ve saldırı teknolojileriyle etkin bir biçimde faaliyetlerini sürdürmektedir. Savunma sanayisi alanındaki çalışmalar aralıksız şekilde devam ederken millî imkânlarla hayata geçirilen projeler sayesinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin imkân ve kabiliyetleri her geçen gün daha da artırılmaktadır.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Millî Savunma Bakanlığımız yasaların kendisine vermiş olduğu yetki ve sorumluluk çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ve güvenliğini sağlamak amacıyla yurt içinde ve sınır dışında artan tehditlere karşı azim ve kararlılıkla mücadele ederek karada, denizde, havada ülkemizin hak ve menfaatlerini korumaya devam etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 29 Ekim 1938'de Türk ordusuna yayınlamış olduğu son mesajında da belirttiği üzere, zaferleri ve mazisi insanlık tarihiyle başlayan, her zaman zaferle beraber medeniyet nurlarını taşıyan kahraman Türk ordusu geçmişte ve bugün olduğu gibi gelecekte de dosta güven, düşmana korku vererek cumhuriyetimizin bekçisi olmaya devam edecektir. Türk Silahlı Kuvvetleri Türk milletinin göz bebeği, aziz milletimizin ifadesiyle Peygamber ocağıdır. Aklın ve bilimin rehberliğinde ciddiyet, samimiyet, diyalog ve koordinasyon içinde çalışarak yerli ve millî savunma sanayisi ürünleriyle teçhiz edilmiş kahraman ordumuzun

niteliklerini daha da artırmanın gayreti içerisindeyiz. Bu kapsamda, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliği, teşviki ve desteğiyle yerli ve millî savunma sanayisinin oluşturulmasına yönelik çalışmalar neticesinde yerlilik ve millîlik oranı her geçen gün artmaktadır. Hiç kuşkusuz, millî savunma sanayisinde yaşanan bu olumlu gelişmeleri heyecanla izliyor ve takip ediyoruz, yaşanan bu güzel gelişmelerden onur ve gurur duyuyoruz.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; vatanımız, kara sularımız, semalarımız ve 85 milyon vatandaşımız bugün huzur ve güven içindeyse şüphesiz bunda en büyük pay şehit ve gazilerimizdir. Ne yaparsak yapalım, aziz şehitlerimize, kahraman gazilerimize ve onların kıymetli ailelerine olan minnet borcumuzu tam manasıyla ödeyemeyiz. Buradan, kalbi millet ve memleket sevdasıyla yanıp tutuşan herkesi büyük ve güçlü Türkiye davamıza destek olmaya davet ediyorum: Gelin, şehitlerimizin emanetine hep beraber sahip çıkalım; gelin, Türkiye Yüzyılı'nı Cumhurbaşkanımızın öncülüğüyle birlikte inşa edelim.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, ilgili mahfillerde planlanıp Batılı tiranlar tarafından bütçelendirilen terör örgütleri ve onların siyasi uzantıları, kaos sanayisinin kalpazan komisyoncuları -"kalpazan" diyorum çünkü bunlar toplumun sinesinde değil, Batı'nın, sermayenin kasasından çıkmış, iaşesini kandan ve kaostan kazanan etnik kimlik bezirgânlarıdır- arkasını PKK'ya, YPG'ye dayadığım ifade eden bir siyasi yapı bölgede seçim sandığının ötesine terör örgütlerinin silah ve cephane sandığının gölgesini düşürerek Kürt kimliğine zorla aidiyet vergisi tarh etme davasıdır. Bunlar Kürt kimliğinin ızdırabı değil, bilakis Kürt kimliğinin istismar davasıdır. Biz bu coğrafyada hem Batı hem de Doğu'yuz, bizi medeniyet doğurdu, aynı medeniyetin çocuğuyuz, aynı kubbenin altında aynı kibleye yönelerek saf saf ayrılaşmış bir ecdadın ahfadıyız. Lakin ihanetin karanlığında yıldızlar doğan bir bünyenin afakında medeniyet güneşi şüphesiz guruba çekilir. Bunlar vatan kalbinden gelen sese değil, efendilerinden gelen sese kulak verirler; bunlar medeniyetin diliyle değil, Nazizm'in, siyonizmin, ırkçılığın tükürük hokkasından ıslatılmış faşist bir tefrika diliyle konuşurlar. Yani bunlar Nazi aksarıyla Kürtçe, siyonist aksarıyla Türkçe konuşmaya çalışan, kaosu kalpazan komisyoncularıdır. Terör elebaşısıyla el ele verip bu milletin başına bela olmak isteyen, suyun başındaki tiranlar bilsin ve bilmelidir ki biz tarih boyunca huzuruna musallat olmuş eşkıyabaşlarına baş eğdirmiş, başını almış bir ecdadın ahfadıyız.

Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli komutanlarım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Yine, bütçe büyüklüklerine baktığımız zaman, Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin 440 milyar 496 milyon olduğunu görüyoruz. Bu da konsolide bütçe büyüklüğünün yaklaşık yüzde 3,97'si. Diğer bakanlıklarda burada tenkit ettiğimiz bir konu vardı, programa dayalı ödenekler ve program dışı giderler kalemi. Sevindirici, Bakanlığımızda program dışı giderleri görmedik, hep programa dayalı harcamalar var. Bu, bizi mutlu etti, çok cüzi bir rakam olmuş, o da olabilir. Buradaki programa dayalı ödeneklerin bütçe disiplini açısından, kaynakların daha etkin kullanımı açısından ve giderlerin nereye yapıldığının takip edilmesi açısından önemli olduğunu bir kez daha vurgulamak istedik.

Burada bütçenizin alt kalemlerine baktığımız zaman dikkatimizi çeken bir konu var. Şehit yakını ve gaziler için ayrılan pay; 2023 yılında 85 milyonluk bir bütçe ayrılmış, 2024'te de 200 milyon olarak teklif yapılmış.

Yine aynı kalemlerde, dost ve müttefik ülkelere güvenlik desteği 2022 yılında 335 milyon civarında olmuş, tabii ki bu dost ve müttefiklere yapılacak destekler önemlidir ama şehit yakını ve gazilere ayrılan bütçe rakamını düşük bulduk Sayın Bakanım. Bunun artırılması özellikle de şehit yakınlarının da talebi, gazilerin de talebi. Onların daha iyi imkânlarda, daha iyi koşullarda yaşamasına önem veriyoruz. Bütçede bu tip ayarlamalar yapılabilirse daha iyi olacaktır diye düşünüyoruz.

Yine, bu bütçenin yüzde 97,95'i yani 431 milyar 430 milyonu ulusal savunma ve güvenliğe ayrılmış; kahraman ordumuzun ve Millî Savunma Bakanlığımızın ülkemizin güvenliği ve asayişini sağlama açısından gerçekten çok çok önemli görevleri var. Bu rakamlar daha da artırılmalı, güvenlik tedbirleri daha da sağlam bir şekilde ilerlemeli. Tabii ki ayrılacak bu bütçede de bu kaynakların nasıl kullanıldığı, önceliklerinin nasıl belirlendiği, doğru alanlara kullanılması gerektiği önem arz ediyor. Bu şekilde kullanılmış olacağını tahmin ediyoruz. Optimum bir şekilde kullanılması gerektiğini de buradan ayrıca ifade etmiş olduk.

Bir de Millî Savunma Bakanlığının mal ve hizmet alımlarına yönelik 189 milyarlık bir ayrılması var, ayırım yapılmış, ödenek aktarılmış, ödenek teklif edilmiş, bütçe teklif edilmiş diyelim daha doğrusu 2024 için. Bu rakam da sizin bütçe büyüklüğünüzün yüzde 42'sine tekabül ediyor Sayın Bakanım. Gerçekten bu mal ve hizmet alımlarında da gerekli tasarruf tedbirlerinin uygulanarak minimum maliyette alımların yapılması, buna dikkat edilmesi, israftan kaçınılması olaylarını bu bütçede de özellikle vurgulamak istedik.

Yine, hazine yardımları diğer bakanlıklarda sıkça rastladığımız bir şey. Sizde hazine yardımlarıyla ilgili bir kalem görmedik, bunu da olumlu buluyoruz yani finansman kaynakları içerisinde, mesela, bazı bakanlıklarda taşıt alımlarıyla ilgili çok ciddi rakamlar ayrılmış, sizde de yanlış hesaplamadıysam 122 tane taşıt alımı var 2024 bütçesinde. Bunların kaynakları da genelde merkezi bütçeden ve döner sermayeden karşılanmış. Bazı bakanlıklarımız bunu hibe yoluyla da karşılayabiliyorlar, böyle Millî Savunma Bakanlığı gibi önemli bir bakanlığımıza hibe yoluyla da araçların, taşıtların gelmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu konuda da özel gayretler gösterilip diğer bakanlıklara yapıldığı gibi sizin Bakanlığınıza da hibe yoluyla taşıt alımlarının yapılmasında fayda olduğunu görüyoruz.

Yine, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara 2023'te çok cüzi bir rakam ayrılmış 400 bin TL gibi fakat bu rakam 2024 yılı bütçe teklifinizde 127 milyon 441 bin lira olmuş. Bu kuruluşların kimler olduğunu merak ediyoruz, bunu bizimle paylaşırsanız çok memnun oluruz Sayın Bakanım. Bu kuruluşlar mutlaka faydalı kuruluşlardır, diğer bakanlıklarda da bu kuruluşların kimler olduğunu şimdiye kadar öğrenemedik, Sayın Bakanlarımız şu anda cevaplamadılar ama yazılı olarak cevaplayacaklardır diye ilgili bakanlıklar düşünüyoruz.

Bir de Suriye'deki istikrarın sağlanması konusuna değinmiştiniz. Gerçekten bu çok çok önemli, ülkemizin önümüzdeki dönemde en önemli sorunlarından biri de buradaki düzensiz göç olayı, göçmen olayı; bunlar hakikaten ülkemiz için büyük sorun olacak. Buradaki tedbirlerin daha da artırılarak devam etmesi gerekir. Bir simülasyona göre 2050 yılına kadar bu nüfus artış oranıyla -ki onların doğurganlık oranı da çok yüksek biliyorsunuz- Suriyeli nüfus sayısının 35 milyonu bulacağı söyleniyor. İran sınırından gelen diğer göçmenlerle beraber de ülkemizin muhtelif bölgelerine dağılmış bu kişilerle ilgili önümüzdeki dönemde çok büyük sorun yaşayacağız. Buradaki ödenek tutarlarını da aktararak buradaki kişilerin kendi istekleriyle veya gerekli altyapının hazırlanarak ülkelerine gönderilmesi ülkemizin beka sorunu olarak karşımıza çıkıyor.

Yerel ve millî savunma sanayimizin geliştirilmesiyle ilgili önemli çalışmalar var, bunu da takdirle karşılıyoruz.

Bir de tabii ki benden önceki vekil arkadaşlarımızın bir kısmı da bahsetti, ben bu sorunu önemli bulduğum için buradan aksamadan, kelimesi kelimesine okuyarak aktarmak istiyorum size. Askerî hastanelerin kaldırılması ve harp cerrahisinde eğitilmiş tabip subay yokluğu, çatışma hatlarındaki sağlık zincirini yok ettiği için kazanılacak canlar maalesef kaybedilmektedir. Dünyada kendi rütbeli tabipleri ve hastanesi olmayan tek ordu TSK'dir. Gelin, hep birlikte, TSK mensuplarının yarısı olan bu konuyu birlikte çözümleyelim. Asker kişilerin kendi hastanelerinde silah arkadaşları tarafından tedavi edilmelerine ivedilikle imkân sağlayacak düzenlemeleri Cumhuriyet Halk Partisi olarak sonuna kadar destekleyeceğiz. Çatışmalarda yaralanan kahraman askerlerimize çatışma hattında ilk müdahale, sahra hastanelerine nakil ve son aşamada ana hastaneye ulaştırılmasındaki aksaklıkları el birliğiyle giderelim. Asker kendisiyle aynı eğitimi almış, aynı üniformayı taşıyan, kendisi gibi gördüğü asker tabiplere doğaldır ki daha fazla güven duyar. Onlara yalnız olmadıklarını gösterebiliriz. Yaşadığımız deprem felaketinde pek çok ülke ordusu, sahra hastaneleriyle yardıma koştu. Bunun bize bir ders olmasını diliyorum.

TSK uzmanlar üzerinden profesyonel asker sayısını artırır ve yeni tertiplenmelerle haklı olarak giderken uzman er ve erbaşların gerek mali durumlarında iyileştirme gerekse hizmet sürelerinin bittiği genç sayılacak yaşlarda geleceğimizin teminat altına alınmasını bu kahramanlara vazgeçilmez bir borcumuz olarak görüyoruz.

Yine önemli bir konu, bir kolluk kuvveti olan jandarmanın aynı zamanda muharip birlikleri de var biliyorsunuz Sayın Bakanım. Topyekûn bir hareket hâlinde Kara Harp Okulu yerine kendi okullarından mezun olan jandarma sınıfındaki subayların temel eğitimlerini harp okullarında alıp özellikle ihtisas eğitimlerini kendi okullarında almaları son derece yararlı ve zorunlu mütalaa edilmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri kültüründe devre ve silah arkadaşlığı bu kurumun temel yapı taşıdır, bunu bozmayalım ve bu ruhu yeniden tesis edelim.

Yine önemli konulardan biri de... Ben her konuşmamda özellikle Sayıştay incelemelerine mutlaka değiniyorum. Sayıştay raporlarında Bakanlığınızla ilgili gerçekten çok az tespit var ama birkaç tespitte bulunmuşlar -yani askerî disiplini burada da gördüğümüz için son derece mutluyuz- bunlardan bir tanesi sizi de direkt ilgilendirmiyor esasında. Bazı kamu kurumlarının uçuşlarıyla ilgili bedeller sizin bütçenize aktarılmamış Sayın Bakanım yani bazı kamu kurumları uçakları kullanıyor, uçuş bedellerini ödemesi lazım. Bir önceki yıla göre ödeyenler var ama ödemeyenler de var. Bu tutarların mutlaka ödenmesi lazım.

Bazı askerî kantinlerde ve orduevlerinde de mal ve hizmet alımlarında Kamu İhale Kurumunun alım koşullarına uyulmadığı tespit edilmiş. Bu konuyu özellikle vurgulamak istedim.

Yine bazı orduevlerinde amortisman kayıtları açısından sıkıntılar var ama bunlar basit ve rahatlıkla önlem alınabilecek konular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Akay, bir dakika...

CEVDET AKAY (Karabük) – Benim sorularım da olacak ama soru kısmını ben soru kısmında kullanmak üzere...

Teşekkürlerimi sunuyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim.

Sayın Kurt, buyurun.

Süreniz on dakika.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli milletvekilleri, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, Millî Savunma Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, çok kıymetli meslektaşlarım, basın mensupları, değerli hazırım; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Millî Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçe teklifini görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, iki bin yılı aşan şanlı tarihiyle Mete Han'dan Sultan Alparslan'a, Fatih Sultan Mehmet Han'dan Gazi Mustafa Kemal'e, aklın, cesaretin, vatanseverliğin yaşadığı, yaşatıldığı güzide bir kahramanlar ocağıdır. Aziz milletimizin göz bebeği Türk Silahlı Kuvvetleri, dost, kardeş, soydaş ülkeler için güven, düşmana korku vermektedir. Tarih boyunca Türk Silahlı Kuvvetleri sadece yurt savunmasında değil, dünyada barış ve istikrarın korunmasında da önemli roller üstlenmiştir. Ordumuz nerede olursa olsun, her vazifeyi yerine getirecek kudrettedir. Türk Silahlı Kuvvetleri de bu kapsamda dünyanın en güçlü ve en güvenilir orduları arasındadır. Türk Silahlı Kuvvetleri tarihi boyunca hiçbir zaman sivillere zarar vermemiş, tüm operasyon ve işlemlerinde, yaptıkları harekâtlarda çocuk, kadın ve sivillerin korunması için her zaman gerekli önlemleri azami şekilde almıştır. Güvenliğin sağlanması, huzurun tesisi, barış ve istikrar ortamının yeniden inşası noktasında hep samimi bir çaba harcamıştır.

Türk ordusu, Kore Savaşı'nda savaşın şimal yıldızıdır, Kıbrıs'ta soydaşların kurtarıcısıdır, tüm dünyada barışın ve huzurun garantisidir. Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ savaşında en büyük destekçisidir. Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı'nda ve 15 Temmuz hain darbe girişiminde ordumuz, milletinin, devletin yanında; vatandaşlarımızın her zaman hak ve çıkarlarının karşısındaki düşmanlarına her türlü mücadeleyi veren, cansıparane faaliyetlerde bulunan kahraman Mehmetçiklerimizdir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğinde, kahraman ordumuzca yürütülen Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı, Pençe Harekâtlarıyla payidar kalmaya devam etmektedir. Yürütülen harekâtlarla Irak ve Suriye'nin kuzeyinde kurulmak istenen oyunlar bozulmuş, IŞİD, DEAŞ, PKK/KCK, PYD/YPG'ye ağır darbeler vurulmuştur. Bilinmelidir ki terörün anası aynıdır, aynı silahı kullanırlar, aynı amaca çalışırlar, aynı kaynaklardan beslenirler; kurduran, besleyen ülkeler aynıdır. Adı PKK da olsa, PYD de olsa, IŞİD de olsa, DEAŞ da olsa, Boko Haram da olsa aynı yerden beslenirler.

Terör örgütü PKK, bugüne kadar binlerce vatandaşımızı küçük büyük ayırmadan şehit etmiştir. Bunların büyük bir çoğunluğu da maalesef bebekler dâhil olmak üzere, haince ve Bağlar'da olduğu gibi zalimce şehit edilmiştir. Siirt Derince'de 22 kişiyi katlederken PKK'lılar, 3 yaşındaki henüz akıl bağı olmamış, henüz yürüyemeyen Serkan bebeği bile kundakta katletmiştir. Genç kızları, erkekleri, çocukları, bebekleri, esnafı, hemşireyi, doktoru, köylüyü, askeri, polisi ayırım yapmaksızın vahşi katliamlarla katleden, şehit eden PKK terör örgütü, Kürt vatandaşlarımıza da en büyük, en ağır zulmü yapan terör örgütüdür. Aybuke Öğretmeni, Doktor Abdullah Büroğul'u, binlerce vatandaşımızı; bu vesileyle rahmetle yâd ediyorum.

Aynı şekilde, barışı savunduğunu söyleyenlere sesleniyorum: Barış, teröre ve teröriste sahip çıkılarak olmaz; yapılacak tek şey, teröristlere, halka ve kamu görevlilerine yapılan hain saldırılara, bölücü faaliyetlere son vermeleri çağrısı yapılmasıdır. Gösterdiği başarılarla bölgemizde etkin bir güç olan Türkiye, son yıllarda yapmış olduğu sivil savunma, Millî Savunma ve Türk Silahlı Kuvvetleri, Polis, Jandarma, tüm güvenlik güçlerimiz teröre karşı büyük başarılar elde etmiştir. AK PARTİ yirmi

bir yılı aşan iktidarında gerçekleştirdiği atılımlarla Millî Muharip Uçak'ımız KAAAN'dan HÜRJET'e, insansız savaş uçağımız KIZILELMA'dan ANKA-3 ATAK-2'ye, TB2 SİHA'dan TB3 SİHA'ya, dünyanın ilk SİHA gemisi ANADOLU'ya, İMECE uydumuza, ALTAY tankından FIRTINA obüsüne kadar millî ve yerli silahlarla büyük başarılar elde etmiş ve 5 milyara yakın bir ihracat gerçekleştiren ülke olmuştur. Bu Meclisin çatısı altında bulunan bizlerin yaşadığımız bu ülkeye karşı bir sorumluluğu var. Sultan Alparslan'dan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e, bugüne kadar bin yıldır bize vatan olan bu topraklarda bugünlere, bu seviyelere gelmemizde emeği geçen, katkı sağlayan bütün devlet büyüklerimizi, komutanlarımızı, şehitlerimizi, gazilerimizi bu vesileyle anıyorum; şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize sağlık ve esenlikler diliyorum; değerli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyor -asil milletimizi saygı ve şükranla- ve gözlerini kırpmadan hayatlarını feda eden, denizde, karada, havada, zorlu iklim ve arazi şartlarında kahramanlık ve fedakârlıkla görev yapan kahraman asker ve polislerimize, Türk Silahlı Kuvvetleri personeline, Jandarmaya kazasız belasız, başarılı görevler diliyor, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Kurt, teşekkür ederim.

Sayın Erdem, buyurun.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlar ve basın emekçilerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2024 bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçtiğimizden bu yana devletin yapılandırılma biçimi değiştirildi. Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler de tıpkı selefi Hulusi Akar gibi Genelkurmay Başkanlığından Millî Savunma Bakanlığına atandı yani tek adam rejimine geçtiğimizden beri bu bir kriter oldu. Burada amacım hepimizin canını emanet ettiğimiz askerlerimizi ya da Sayın Bakanımızı yıpratmak değil, burada bu sistemin ordumuzu siyasetin içine sokacağı endişesini sizlerle paylaşmak. İktidarın ilk yıllarında askerin siyasette olmaması gerektiğini en hararetli biçimde savunan Adalet ve Kalkınma Partisi, sanırım, bu düşüncesinden vazgeçmiş görünüyor. Peki, bu bir kriter olarak algılanırsa bundan sonraki Genelkurmay Başkanları “Mevcut iktidarla iyi geçinelim, sonra bakan oluruz.” diye bir kariyer planlaması yapar mı; işte, askerin siyasete karıştırıldığı süreç bunu gösteriyor.

Sayın Bakanım, gerçi siz konuşmanızda yoğun ve kademeli bir şekilde sınırları koruduğunuzu söyleseniz de ülkemizde son yıllarda vatandaşlarımızı kaygılandıran en önemli konulardan bir tanesi sınır güvenliğimiz. AKP iktidarının hatalı dış politikalarının ceremesini maalesef vatandaşımız çekiyor. Yanı başımızda patlak veren Suriye iç savaşı sonrası milyonlarca Suriyeli ülkemize geldi; birçoğunun kaydı yok, sayıları bile tam bilinmiyor, gelenler kaçak yollarla duvarlardan atlayarak, tellerden geçerek bir şekilde Türkiye'ye ulaşıyor. Aynı sorun bununla da kalmıyor; ülkemizin Van-İran sınırından Afgan'ı, Pakistanlısı koşar adım ülkemize geliyor. Her gün bölgeden onlarca görüntü geliyor, basına ve kamuoyuna yansıyor bunlar. Organize suç örgütleri, insan kaçakçıları buraları âdeta yol etti. Vatandaşımız bu sorunların çözülmesini bekliyor. Bu ülkenin daha fazla göçmen kaldıracak hâli kalmadı. Vatandaş güvenlik endişesi yaşıyor, gelenler kim belli değil, bu gelenlerin karıştığı yüzlerce suç örneği maalesef ülkemizde var. Sınır güvenliği noktasında gerekli önlemlerin alınmasını bekliyoruz. Sayın Bakanım, sınırlarımız yol geçen hanına dönmessin diyoruz.

Bir de bizim hâlâ yılan hikâyesine dönen bir ALTAY tankı meselemiz var. Hani biz “Buraları Katarlılara satıyorsunuz.” dediğimizde bize kızmıştınız, Tank Palet Fabrikasından bahsediyorum. Gerçi size göre oraları sadece yirmi beş yıllığına işletecek, yatırım yapacaklardı; yıllar geçti, durum ne, bilmiyoruz. Cumhurbaşkanımız Erdoğan bu yılın başında orduya teslim edileceğini söylemişti hatırlarsanız. Şu an teslim edilen tank sayısına baktık, sadece 2, onlar da test aşamasında. Asıl süre 2020 yılı verilmişti fakat o günden bu yana birçok tarih söylendi ve hiçbiri tutulmadı. Neye göre tarih verdiniz, ne zaman tank üreteceksiniz belli değil; şimdi, 2025 yılı hedef gösteriliyor. Bu hususların da artık netleşmesini bekliyoruz Sayın Bakanım. Aksi hâlde halkı içi boş vaatlerle kandırarak seçim kazanmanızın sonucuna varmak aklımıza gelecek.

Değerli mirasımız PaletTank Fabrikası... Özelleştirme, pardon, siz öyle demiyorsunuz “İşletme hakkının belli bir süre için devredilmesi...” Millî Prodüktivite Merkezinin son on yılda 3 kez en verimli iş yeri olarak tescil ettiği bu fabrika dünyada ilk 5 arasındaydı Sayın Bakanım ama maalesef kiralama ya da işletme vasfıyla elimizden uçtu gitti.

Geçtiğimiz yıl çok büyük bir deprem felaketi yaşadık. Bu iktidar günlerce deprem bölgesine ulaşamadı, yardım götüremedi. İnsanlar enkaz altında çılgın ata ata bekledi. Hâl böyle olunca vatandaşımızın Türk Silahlı Kuvvetlerinin afet çalışmalarında daha aktif rol alması gerektiğine yönelik çağrılar vardı. Askeri bekledi çünkü bizim askerimiz bu milletin evladıdır, evladından yardım bekledi bu millet. Ankara, ilk etapta bölgeye TSK’ye bağlı insani yardım tugayı gönderirken ilk depremden yaklaşık otuz iki saat sonra salı günü saat 14.00 sularında 2’nci Ordu Komutanlığına bağlı tüm komando tugaylarının deprem bölgesine sevk edileceği açıklandı. Biz bunun sebebini biliyoruz ama vatandaş “Asker niye zamanında yetişemedi?” diye soruyor Sayın Bakanım. “Siyasi irade askerin görünür olmasını istemiyor mu?” diyor, “Her şeyi biz yaparız.’ mı diyor? Askere de bu yönde engelleme mi bulundu?” diye kamuoyu soruyor Sayın Bakanım.

Yine, depremde tekrar önemini anladığımız ve diğer askerî operasyonlar sonucu meydana gelen yaralanmalarda eksikliğini hissettiğimiz bir sorunumuz da Sayın Bakanım, kapatılan askerî hastaneler. Hastanesi olmayan ordu olur mu Sayın Bakanım? Askerî hastanelerin yeniden açılması, inşa edilmesi konusunda acilen bir adım atılması gerektiğini düşünüyoruz; askerin buna ihtiyacı var. Çatışma alanında veya askerî hastanede bulunan askerî doktorlar ve askerî personel, askerler için en büyük psikolojik destektir. Cephede ağır yaralı askerler için dakikaların bile önemi olduğu düşünüldüğünde yaralıya kimin, nasıl ve hangi koşullarda müdahale edeceğini, hasta naklinin nasıl yapılacağını en iyi askerî doktor ve personel bilir. Savaş cerrahisi bambaşka bir konu Sayın Bakanım. Bu konuyu yıllardır söylüyoruz, bu konuda tuhaf bir şekilde inat var. Allah göstermesin, görüyoruz, her an sıkıntı olabilecek, kaos yaşanacak bir ülkede yaşıyoruz yani bu konuya öncelikle sizin bir şekilde ağırlık koymanız gerektiğini düşünüyorum.

Yine, ordumuzun kıymetli mensuplarının özlük haklarına dair söz verilip yerine getirilmeyen birçok talebi var. 1990’lı yıllarda çıkarılan makam ve görev tazminatlarının yarıbay rütbesine kadar onlara verildiğini, binbaşılara ise bu hakkın tanınmadığını biliyorsunuz. Kendilerinden üst rütbeden emekli olan subaylarla maaş farklarının yüzde 10’lardan bugün geldiğimiz noktada yüzde 90’lara çıktığını biliyoruz. Daha önce burada belki bin defa söylenmiştir. Ayrıca, astsubaylarımız ön lisans mezunu oldukları hâlde uzun zamandır 9’uncu derecenin 2’nci kademesinden göreve başlıyorlar. Hâlbuki aynı eğitim düzeyine sahip devletin bütün kademesindeki memurlar 9’un 1’inden başlıyor; bu büyük bir adaletsizlik, maaşları çok düşüyor, bunun bir an önce düzeltilmesi gerekiyor. Daha da önemlisi, görev tazminatı başta olmak üzere emekliliklerine yansıyan herhangi bir tazminat

olmadığı için astsubaylarımız emekli olduklarında maaşlarını yüzde 45 daha düşük alıyor. Ekonomik yetersizlikleri ordunun emektar komutanlarının omzuna yüklemeyin Sayın Bakanım. Bu kutsal görevi icra eden şanlı Türk ordusuna ne kadar değer versek azdır.

Emekli uzman çavuş vatandaşımız bana şöyle bir e-posta göndermiş, eminim sizlere de gelmiştir “Biz uzman çavuşlar operasyonda, havada, karada, denizde, her zaman, her yerde, sıcakta, 40 derecede, dağda, taşta görev yapıyoruz. Bu zorlu şartlar altında en ufak hastalıkta bile Türk Silahlı Kuvvetleriyle iliştiğimiz kesiliyor. Çoğumuz emekli olamıyor, emekli olan da adı malul emeklisi oluyor. Bizler adı değiliz. Görev ve hizmetlerimizi vatan ve millet için yaptık.” Yine, bir başka uzman çavuş ise şöyle yazmış: “Ben devletime yirmi dört sene hizmet verdim ve devletim adı malul emekli etti. Asgari ücretin altında maaşla geçinmeye çalışıyorum. Evliyim, 2 evladım var ve başka gelirim yok.” Sayın Bakanım, şimdi soruyorum: Yirmi dört yıl vatana millete hizmetin mükâfatı bu mudur?

Sayın Bakanım, bu duygularla bu sorunların çözümüne parmak basacağımızı düşünüyor, görevinizde başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Erdem, teşekkür ederim.

Sayın Aksu...

Buyurun.

ERSAN AKSU (Samsun) – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli Başkan ve üyeleri, Sayın Millî Savunma Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepimizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin ülkemize ve aziz, necip milletimize hayırlı olmasını şimdiden temenni ediyorum.

Bugün, tabii, Kıbrıs, Doğu Akdeniz’de, mavi vatanımızda Türkiye için fevkalade önemli bir stratejik konuma sahiptir. Doğu Akdeniz’de yaşanan gelişmelerle tarihî önemi bir kez daha anlaşılan ve 1974’te “Ayşe tatile çıksın.” parolasıyla başlatılan Kıbrıs Barış Harekâtı’nın başarıyla tamamlanmasından sonra 16 Kasım 1983’te ilan edilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 40’ıncı kuruluş yıl dönümünü bir kez daha kutluyorum.

Edebiyat ve fikir dünyamızın kıymetli değeri, diriliş şairi üstat Sezai Karakoç’u vefatının 2’nci yıl dönümünde saygı ve rahmetle anıyorum ve Kudüs’le ilgili bir şiiriyle ifade etmek gerekirse “Ve kudüs şehri Gökte yapıp yere indirilen şehir/Tanrı şehri ve bütün insanlığın şehri/Altında bir krater saklayan şehir/Kalbime bir ağırlık gibi çöküyor şimdi/Ne diyor, ne diyor Kudüs bana şimdi.” 7 Ekimde başlayarak kırk günü aşkın süredir aralıksız devam eden, ağırlıklı olarak çocuklar, masum kadınlar ve yaşlılar başta olmak üzere 15 bine yaklaşan can kaybına sebep olan, tüm insanlığın gözleri önünde artık bir soykırıma dönüşen İsrail zulmünü lanetliyoruz. Dün grup toplantısında Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği gibi, olayın artık bir haçlı-hilâl savaşına dönüştüğü izlenimini verdiğini ve amaçlarının bu olduğunu görüyoruz. Tarihte döktüğü kanla abat olmuş bir medeniyet yoktur ve siyonizmin de döktüğü kanda boğulacağını ifade etmek istiyorum.

Savunma ve güvenliğin devletimizin ve milletimizin bekası açısından hayati önemde olduğu hepimizin malumu. Bu nedenle de günlük tartışmaların ötesinde tutulması gereken bir konu. Jeostratejik ve jeopolitik konumuz nedeniyle tarih boyunca savaşların ve çatışmaların eksik olmadığı bu coğrafyada bugün de en önemli gündem savunma ve güvenliktir şüphesiz. Elbette ki yüz yaşını tamamlamış cumhuriyetimiz Gazi Mustafa Kemal’in ifadesiyle “Yurtta sulh, cihanda sulh.” ülküsüyle hareket etmiş ve etmeye de devam etmektedir. Barışın her türlü tedbiri almak ve her an savaşa hazır olmakla ancak mümkün olabileceğini hepimiz biliyoruz.

Dinamik ve aktif nüfusumuz, iki bin iki yüz elli yıla varan köklü tarihiyle güçlü ordumuz, ürettiğimiz millî ve yerli envanterimizle dosta güven veren, düşmana korku salan bir ülke konumundayız. Geçmişten günümüze yedi iklim üç kıtada barış, huzur ve güvenliğin sağlanması adına gittiği her yere adalet götüren atalarımızın izinde bugün de yürümenin kararlılığı içerisindeyiz. Ülke olarak çevremizde yaşanan tüm sorunların farkında olup önlemler olarak geleceğe güvenle bakıyoruz. Etrafımızda yaşanan savaşların oluşturduğu olumsuz etkilerin azaltılması, sınır güvenliğinde etkinliğin artırılması, devam eden uluslararası düzensiz göç hareketlerinin önlenmesi, yasa dışı giriş çıkış, kaçakçılık başta olmak üzere sınıraşan suçların engellenmesi ve muhtemel terör faaliyetlerinin gerçekleşmeden önlenmesi amacıyla 2016 yılında başlatılan Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi Projesi, Ekim 2023 itibarıyla 2.949 kilometre olan kara sınırlarının yüzde 39'luk kısmını oluşturan 1.141 kilometre güvenlik duvarı ve yaklaşık yüzde 41'lik kısmını oluşturan 1.215 kilometrede devriye yolu çalışmaları tamamlanmış durumda.

6 Şubatta meydana gelen depremde çevre illere gönderilen arama kurtarma ekipleri ve araç, makine, teçhizat malzemeleri yanında bölgenin güvenliğinin sağlanması için yoğun bir çaba harcadığımızı hepimiz biliyoruz. Başta sınır güvenlik sistemleri olmak üzere depremden etkilenen güvenlik hizmetleri unsurlarının yeniden yapım, bakım ve onarım çalışmaları hızla başlatılmıştır.

TCG Sarucabey gemimiz yardım malzemelerini Sahil Güvenlik botlarıyla Hatay'a ulaştırmış, muhtelif unsurlarla ilk günden itibaren Türkiye'nin dört bir yanındaki iş makineleri Silahlı Kuvvetlerimizin de desteğiyle deprem bölgesine ulaştırılmıştır. Deniz Kuvvetlerimizin çıkarma gemileri de deprem bölgesinde kullanılacak iş makinelerini İskenderun'a intikal ettirmiştir.

Değerli milletvekilleri, sadece isim değiştirmek suretiyle, asıl yapısı ve düşüncesi aynı olan -ve bu coğrafyaya, bu coğrafya insanına- yabancı ülkelerin maşası durumundaki terör örgütleriyle mücadeleimiz kırk yıla yakındır devam ediyor. Kimi zaman eli silahlı kimi zaman sivil görünümlü bu kabil oluşumların bu coğrafyada yaşama imkânı bulunmadığını bir kere daha ifade ediyoruz. PKK-PYD, DAESH ve FETÖ gibi yapılanmaları tamamen yok etmek için tüm güvenlik unsurlarımız hep beraber hareket ediyor. Son terörist yok olana kadar, son yapılanmalar da çökene kadar içeride ve dışarıda hedefleri yok etmeye de devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, geçmişte ve günümüzde hiçbir etnik yapı gözetilmeksizin bu ülkede yaşayan insanlar kardeşlik şuuruyla bir ve beraberlik içinde olmuşlardır. Bizim gücümüz de birliğimizden gelmektedir. Bu beraberlikten korkanlar içimizde 80'li yılların başına kadar sağ-sol fitnesi ettikleri gibi, Alevi-Sünni, laik-muhafazakâr ve etnik anlamda da Kürt-Türk ayrışmaları oluşturmaya çalışmıştır. "Suni sosyal fay hatları" diye tanımladığımız bu alanlarda ülke insanını birbirine düşman etme çabalarını yıllardır görüyoruz. Bir sağdan bir soldan yaklaşımları Madımak ve Başbağlar örnekleriyle devam ettirilmiş, ülkenin huzurunu hedef alanlar, aslında, güçlü tarihî köklerimizden de bizi kopartarak etkisiz ve kukla bir devlet hayali kurmaktadır. Buna bu necip millet, bu aziz millet geçmişte de bugün de fırsat vermemiş ve vermeyecektir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu güçlü iradeyle mezhebî fay hattında toplumsal zemin bugün hiç olmadığı kadar sağlamdır. Milletinin inanç değerleriyle mücadele edilen 90'lı yıllar geride kalmış ve katı laiklik anlayışı ve uygulamalarının açtığı derin yaralar da son yirmi yılda kapatılmıştır. Etnik temelli ayrışma ve ayrıştırma çabaları da toplumsal zeminde çözülmüş ve ortaya konulan sağlam iradeyle terör örgütü mensuplarının silah bırakması yönünde ortaya konulan çözüm süreci bu sosyal zeminin oluşması yönünde büyük katkı sağlamıştır. Bugün 85 milyon tek yürek, tek bilek olarak güçlü bir şekilde yolumuza devam ediyoruz. Çanakkale Harbi'nde, kurtuluş mücadelemizde dedelerimiz

birlikte savaşmış ve kucak kucağa yatmaktayken ayrılık ve fitne tohumları ekilmesinin bu ülke insanına bir faydası asla olmayacaktır. Kendi içimizde de silahsız ve kavgasız çözemeyeceğimiz hiçbir sorunumuz bulunmamaktadır.

Değerli hazırım, sadece ülke topraklarında ve serhat boylarında değil; mavi vatan, Doğu Akdeniz ve Ege’de vatanımıza gelebilecek tehditler için de gerekli adımları atmaya devam ediyoruz. Cumhuriyetimizin 100’üncü yılı olan şahlanış yüzyılının bu ilk yılında, sergilediğimiz donanma ve millî envanterimize eklediğimiz savunma mekanizmalarımızla, ordumuzun kabiliyetini günbegün artırıyoruz. İlk SİHA gemisi olma özelliği taşıyan TCG ANADOLU’nun ordumuza nasıl güç kattığını iftiharla görüyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın grup toplantısında bahsettiği üzere, yeni hedefimiz KAAAN Millî Muharip Uçağı ve diğer savaş uçaklarımız için, TCG ANADOLU’nun ağabeyi konumunda yeni savaş gemimizi üretmek için de adımlarımızı atıyoruz.

Bizim atalarımızdan aldığımız mirasla gittiği yere huzur ve barış götüren Türk ordusu, başta Azerbaycan ve Libya olmak üzere dost, kardeş ve müttefiklerimizin haklı davalarına destek olmaktadır; NATO, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, AGİT ve ikili anlaşmalar kapsamında Katar’da, Somali’de, Kosova’da, Bosna-Hersek’te, Libya’da ve daha birçok coğrafyada başarıyla görev yaparak bölge ve dünya barışına katkı sağlamaktadır.

Değerli milletvekilleri, 2002 yılında savunma sanayisinde yüzde 80 dışa bağımlılık oranıyla yol alınmakta iken bugün geldiğimiz noktada, atılan sağlam adımlarla, yüzde 80’e varan yerlilik oranına, yine proje sayımız da yaklaşık 13 kat artarak 850’ye ulaşmış durumdadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERSAN AKSU (Samsun) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayalım.

ERSAN AKSU (Samsun) – 2002 yılında yaklaşık 5,5 milyar dolar bütçeli savunma projeleri yürütülmekte iken geldiğimiz noktada, ihale süreci devam eden projeler de göz önüne alındığında, 90 milyar dolarlık proje hacmine ulaşılmıştır. 2002’de sadece 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatımız, 2023 sonu itibarıyla -iftiharla ifade ediyoruz ki- 6 milyar dolara ulaşacak durumdadır.

Değerli milletvekilleri, geldiğimiz noktada, savaş gemisi tasarımı ve üretimi dâhil, bir zamanlar yurt dışından tedarik dahi edemediğimiz İHA, SİHA, TİHA, ATAK helikopteri, FIRTINA obüsü gibi sistemlerin üretiminde artık dünyanın önde gelen ülkelerinden biriyiz. Yapılan bu üretimlerle, özellikle İHA ve SİHA’lar sayesinde sınır ve sınır ötesi yaptığımız operasyonlarla güvenliğimiz en üst seviyeye çıkmış durumdadır.

Bugün beşinci nesil savaş uçağı üreten 5’inci ülke konumundayız ve inşallah bu sene sonunda KAAAN’ı gökyüzüne göndereceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Toparlayalım, süreniz doldu.

ERSAN AKSU (Samsun) – Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün “İstikbal göklerde.” sözünü bir slogan olarak telakki etmekten öte, hayata geçiriyor ve ülkemizin mavi vatan, siber vatan ve uzay vatanında güçlenerek sadece kendimiz için değil, umutla bekleyen soydaş ve gönül coğrafyamız için, medeniyet değerlerimiz için yolumuza bir ve beraber olarak devam ediyoruz.

Millî Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin tekrar hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Türelî...

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, sunuşunuzu dikkatle dinledim, sonrasında yeniden kitapçığa baktım. Sayın Bakan, açıkçası bu Türkiye'nin savunma perspektiflerine ilişkin olarak bir vizyon, bir açılım beklerdim burada fakat böyle bir şeyi göremedim, direkt olarak konulara girmişsiniz. Konu konu... Hâlbuki burada önemli olan -Millî Savunma Bakanlığını konuşuyoruz- ne oluyor, dünya nereye gidiyor, Türkiye burada nasıl yer alacak, nasıl bir gelecek perspektifi... Jeostratejik bir bakışa ihtiyaç var fakat bu bakış sunuşunuzda yok. Yüz yıl sonra, bakın, Orta Doğu yeniden yapılandırılıyor. Türkiye'nin ciddi problemleri var. "Mavi vatan" dediğimiz konu; belki orada kısmen "Yunanistan'la aramız iyi oldu." gibi bir kısım ifadeler var ama, nedir? Kara suları, kıta sahanlığı, münhasır ekonomik bölge... Montrö Sözleşmesi'nden bahsetmişsiniz ama bir tarafta da AKP iktidarının ısrarla gündeme getirdiği Kanal İstanbul var; Kanal İstanbul, aslında Montrö Sözleşmesi'nin delinmesi demek. Yani ben açıkçası bu konulara ilişkin olarak nasıl bir perspektif, nasıl bir savunma perspektifi var önümüzdeki orta vadede, uzun vadede -Millî Savunma Bakanlığı olarak- bunu beklerdim ama ne yazık ki göremedim.

Şimdi, tabii, ikinci bir konu, önemli bir konu, bu kurumsal yapı işi. Millî Savunma Bakanlığını konuşuyoruz ama Savunma Sanayii Başkanlığı burada yok; Bakanlığımıza bağlı değil, Cumhurbaşkanlığına bağlı. Fakat sunuşunuzda buna ilişkin ve sonuçta esas itibarıyla Savunma Sanayii Başkanlığının konu olduğu bir kısım projelerden bahsetmişsiniz ama yok burada. Yani sonuç itibarıyla böyle bir kurumsal yapı olabilir mi? Siz var, bir bütçeniz var burada ama ayrıca burada başka bir bütçe var, Savunma Sanayii Destekleme Fonu var mesela; o Fon çok önemli bir fon. Şu anda bütçe dışı fonda 3 tane bütçe dışı fon vardır, onlardan 1 tanesi de Savunma Sanayii Destekleme Fonu ve bunun ciddi kaynakları var.

Gene aynı şekilde birçok şirket var savunma sanayisi alanında çalışan, kamu ortaklığındaki, daha çok kamunun; ASELSAN'lar, HAVELSAN'lar, ROKETSAN'lar, bunlar da yok. Yani biz Millî Savunma Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz ama Millî Savunma Bakanlığının esas itibarıyla... Yani savunma sistemleri açısından burada kısmen bir şeyler söylemişsiniz ama ona ilişkin olarak yapı sizin içinizde değil. Ve daha da vahimi şudur: Biz bunu önümüzdeki cuma günü konuşacağız fakat cuma günü Cumhurbaşkanlığı bütçesi içinde sadece sizin Savunma Sanayii Başkanlığını konuşmayacağız, 13 tane ayrı kurumun bütçesini konuşacağız, aynı zamanda bütçenin maddelerini konuşacağız, aynı zamanda kesin hesap kanunu teklifinin maddelerini konuşacağız. Yani böyle bir kurumsal yapıya, Millî Savunma Bakanlığı olarak bunun ayrı olmasının hiçbir mantığı, hiçbir açıklaması yok. Bu konudaki düşünceniz nedir, öğrenmek isterim.

Diğer taraftan, savunma sistemleri konusuna geldiğimiz zaman, aslında ciddi bir -burada da kısmen bahsetmişsiniz tabii- problem var. 2018'den başlayan, önce S-400'lerin alınması sonra Türkiye'nin F-35 yeni beşinci nesil savaş uçağı projesinden çıkartılması, arkadan, sonra F-16'lar, yeniden F-16 almak istemesi ve modernize etmek için modernizasyon kiti istemesi; bunların hepsi iç içe. Yani böyle bir şeye nasıl girildi? Neden Türkiye S-400... S-400'leri aldı, 2,5 milyar dolar para ödedik -2018 yılında ödediğimiz para, o zaman yaklaşık 5 liraydı dolar kuru, şimdi 30 liraya çıktı- ve bir türlü aktive edemedik, duruyor bir depoda herhâlde, nerede duruyor, öğrenmek isterim sizden. Orada duruyor bir yerde. Ne oldu o zaman? Ama neye mal oldu Türkiye'ye bu vizyonsuzluk, bu yanlış adım? Türkiye'nin F-35 gibi... Ki sadece şey de değil, burada bir tedarikçi olarak değil, Türkiye üretici olarak da bu sistemin içinde yer alacaktı. F-35'in yapımında belli birtakım işler Türkiye'ye verilmişti ve aynı

zamanda hem üretim de olacaktı, belki onun ihracatıyla ekonomiye katkı sağlanacaktı. Sonuç itibarıyla ülkenin dışarıyla olan ilişkilerinde savunmasını güçlendirmesi elbette doğru bir şey ama böyle bir şey olmadı. Cumhurbaşkanının bir ifadesi var tabii -hem arkadan F-16'yla bağlantıladılar- demiş ki: "Geri adım atmamız söz konusu değil, ABD ya uçaklarımızı verecek ya da paramızı." Bu sözün üzerinden iki yıl geçti Sayın Bakan, hiçbir şey yok. F-16'ları alamadık. F-16'ların en son modelini F-16 Blok 70, 40 adet ondan bir talep var. Alamayınca, F-35'ten çıkınca "Bari bunları alalım, parayı da ödedik." gibi bir yaklaşım içinde herhâlde oradan karşılıklı mahsuplaşma olacak, öyle anlaşılıyor yani devlet işlerinin aslında ne kadar ciddiyetsiz biçimde gittiğini gösteriyor. 79 adet de F-16 uçak modernizasyon kiti var ama burada bir şey olmuş değil.

Alçak ve orta irtifa hava savunma sistemleri, füzeler... Ben 24'üncü Dönem Milletvekiliyim, 2011 yılında bütçe görüşmelerinde şöyle konuşuldu, kayıtlarda, tutanaklarda var: "Önümüzdeki beş yılda bunların üretimine başlanacak." Füze sistemi; başlandı mı, merak ediyorum. Bir siper gibi bir şey var galiba ama füze, nedir, hangi aşamadır, bunu öğrenmek isterim.

Yüksek irtifa ve hava savunma sistemiyle ilgili 2013 yılında bir uluslararası ihale açıldı, bir Çin firması kazandı, hatta 2'nci sırada da bir Fransız-İtalyan ortaklığı vardı. Fakat ciddi anlamda gene aynı bugün S-400'lerde olduğu gibi birtakım itirazlar geldi, yaklaşık iki yıl boyunca gene sürüncemede kaldı, 2015 yılında bu iptal edildi, ihale Çin firmasına verilmedi. Gene benzer konseptler, NATO, bunun üzerinden devam eden bir konuşma oldu. Nedir, bu alanda ne yapıyor? Burada ilginç olan şu: Burada sadece S-400'de olduğu gibi bir satın alma değil aynı zamanda Türkiye'de ortak üretim planlanıyordu ama benim gördüğüm kadarıyla bu alanda hiçbir gelişme yok ve biraz önce söylediğim gibi S-400'ler alınarak herhâlde bu süreç, buradaki gecikme ikame edilmeye, telafi edilmeye çalışıldı ama yapılan bir şey yok.

Tank ve Palet Fabrikası Katarlılara satıldı. Gerçi Cumhurbaşkanı "Yapılan işlemin adı satış değil, özelleştirme değil, işletme hakkı devridir." diyor. İyi ama bu kadar önemli stratejik bir yapıyı -bunun içinde yani baktığımız zaman tank palet yani çok önemli bir şey, özellikle kara savunması açısından- neden Katarlılara sattık ya da işletme hakkını devrettik? Ben anlayamıyorum, bunun bir mantığını bulamıyorum yani oradan gelen para para değil ki cüzi bir para, neden böyle bir şeye giriyoruz? Yani baktığımız zaman sözler ve iddialar ile yapılan işlemlerin arasında o kadar büyük bir açık var ki o kadar büyük bir boşluk oluşmuş ki o zaman bu inandırıcılığını yitiriyor. Bu sürecin içinde birçok işin keyfi olduğunu ve aslında dediğim gibi, Türkiye'nin kendi konseptlerinin belki yeniden ne yapacağız, ne edeceğiz gibi bir şey içinde, uluslararası sistemde bölgesel bir denge arayışının bir ürünü olarak ortaya çıktığını bize düşündürüyor. E, bu da şimdi baktığımız zaman Türkiye gibi cumhuriyetin 100'üncü yılını kutlayan böyle bir ülkeye hiçbir şekilde yakışmıyor.

Askerlik konusu, mesela bu konuya nasıl yaklaşıyorsunuz, merak ediyorum. Gerçekten bu şekilde, bu zorunlu askerlik devam edecek mi yoksa profesyonel orduya mı geçilecek? Uzun zamandır tartışılıyor, hatta bir dönem hazırlıklar da yapıldı fakat kaldı ve şimdi "bedelli askerlik" diye bir sistemle gidiliyor. Tamam, sonuçta bedelli askerlikle sorunu bir biçimde, bir ölçüde çözüyorsunuz, oradan hatta bir gelir geliyor, belki o geliri de alıyorsunuz ama buna karar vermek gerekiyor. Yani bugün artık dünyanın, teknolojinin bu kadar ilerlediği bir yerde zorunlu askerliğe gerek var mı? Ya da bunlar konuşulmalı, bunlar tartışılmalı; bunlar konuşuluyor mu, bunlar tartışılıyor mu? Bu konuda orta vadede ne düşünüyorsunuz, böyle arada mı devam edeceğiz? Ve burada son derece ciddi bir eşitsizlik var. Belli bir yaşın altında, parası olmayan insanların çocuklarının hepsi gidip askerlik yaparken parası

olanlar bedelli askerlik ya da yurt dışından gelip dövizli askerlikte askerlik hizmetlerini karşılıyorlar. E, şimdi, burada da bir eşitsizlik oluşuyor. Bu konular aslında ciddi anlamda karar verilmesi gereken konular, bunlar ciddi konseptler.

“Vaktim var mı?” diye bakıyorum Sayın Başkan.

Son olarak şunu söylemek isterim: Depremde askerinin müdahalesi olduğunu söylemişsiniz, doğru ama ilk iki gün açıkçası deprem bölgesinde asker yoktu. 1999’daki Marmara depreminde askerinin derhâl olay yerinde olduğunu, depreme hemen müdahale ettiğini ve orada yaraların sarılmasında, arama kurtarmada, güvenliğin, asayişin sağlanmasında önemli katkıları olduğunu biliyoruz fakat burada yoktu ve bu kamuoyunda da konuşuldu. Bunun EMASYA Protokolü’nün iptal edilmiş olmasının getirdiği bir kısım yanlışlıklardan olduğu söylendi, Cumhurbaşkanı gerekli talimatı vermediği için olduğu söylendi. Neden, merak ediyorum; neden iki gün gecikmeyle Silahlı Kuvvetler buraya, deprem bölgesine müdahale etti? Oysa yetişmiş personeli olan, bir anlamda bir disiplin içinde çalışması söz konusu olan askerinin, ordunun orada bulunmuş olması eğer ilk anda müdahale edilseydi bence kayıpları ciddi anlamda azaltırdı diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bitireceğim Sayın Başkan.

Birkaç konu daha var ama onları da artık zamanım bitti, sorular kısmında dile getirmek istiyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Bozdağ.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplumsal meseleleri ısrarla rejim, güvenlik veya asayiş, yargı sorunu olarak algılamak bunları büyütme. Bu şekilde ülke barışı zedelenmektedir. Siyasetin makul, demokratik bir rekabet çerçevesinde değil popülist, kimlikçi ve fırsatçı bir çatışma zemininde yürütmesi halklara acı ve gözyaşı olarak dönmektedir.

Kürt sorununda savaş politikaları toplumsal problemlerini çözmekte çok zorlanan siyaset yoluyla çözülecek ihtilafları, çatışmaları, rejim, güvenlik ve asayiş sorunlarına dönüştürüp büyüterek ekonomik açıdan çökmüş bir Türkiye anlamına gelmektedir, Türkiye halkları fakirleşmektedir. Her çatışma, her savaş ölümlere, ekolojik yıkıma, orman yangınlarına, salgınlara, açlığa neden olmakta, toplumsal sağlığı tehdit etmektedir. “Savaş bir halk sağlığı sorunudur.” Bu slogan hâline gelmiş söz Dünya Tabipleri Birliğinin sloganıdır aynı zamanda. Ülkemizde yaşamdan, insan haklarından yana tavır alan sağlık emekçileri, meslek örgütleri bunu dile getirdiklerinde maalesef ki bir yargılama konusu olabilmektedir. Oysa ki savaşın ölümlere, yaralanmalara, hastalıklara ve sakat kalmalara neden olduğu; güvenli suya, yiyeceğe ve sağlık hizmetlerine ulaşmayı engellediği ve zorluklara yol açtığı gerçeğini hiç kimse yadsıyamaz. Bugün savaşlar hukuk tanımaz bir noktaya savrulmuştur. Birleşmiş Milletler Savaş Suçları Mahkemesi gibi kurumlar işlevsizdir. Cenevre Sözleşmesi gibi savaş hâlinde sivillerin, yaralıların, hastanelerin korunmasına dair uluslararası kabul görmüş sözleşmelere aykırı davranılmaktadır. Ukrayna’da, Rojava’da ve Gazze’de hastaneler vurulmakta; hastalar, sağlık emekçileri tarafların hedefi olmaktadır. Gazze’de halk ablukaya alınıp lojistik tüm desteği ortadan kaldırılırken, Rojava’da buğday,

su, elektrik tesisleri, enerji ve tüm alt, üstyapı hedef alınmaktadır. Yine Ukrayna'da enerji tesisleri hedef alınarak halklar açlığa, susuzluğa, ölüme terk edilmektedir. Tam burada size aslında bir sorum olacak Sayın Bakan: Türkiye Silahlı Kuvvetleri Suriye topraklarında hangi hukuk kapsamında, statüde asker, personel bulunduruyor? Sürecin sonunda cevaplarsanız sevinirim.

Tüm bu savaş ve çatışma süreçleri üzerine Dünya Tabipleri Birliğinin 68'inci Genel Kurul toplantısında silahlı çatışmalarla ilgili bir tutum belgesi yayınlanmıştır. "Hekimler, siyasetçilerin, güç sahibi kesimlerin savaşların sonuçlarına dair farkındalık geliştirmelerini sağlamakla sorumludurlar ve çalışmalıdır; insan hakkı ihlallerine, sağlık ve yaşam hakkı ihlallerine dikkat çekmelidirler. Haklı savaş yoktur, savaşa haklılık payı biçmek meşrulaşmasını sağlar. Savaştan kaçınılması ve yapıcı alternatif arayışlar öncelikli olmalıdır." denmektedir.

Geçen yıl federe Kürdistan bölgesinde yürütülen operasyonlarda kimyasal silah kullanıldığı iddialarına dair nükleer savaşın önlenmesi için uluslararası hekimler bölgede inceleme yapmışlar ve Türkiye'nin Kimyasal Silahlar Sözleşmesi'ne ihlal ettiğini ve kimyasal silah kullandığına dair dolaylı kanıtlar ortaya koymuş ve bu bulguların incelenmesi ve nihai kanıtlar için Birleşmiş Milletlere çağrı yapmışlardır. Avrupa Parlamentosu da bunun üzerine "Bağımsız bir soruşturmaya ihtiyaç var." diyerek Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütüne bölgede yaptıkları incelemeleri ve birtakım belgeler sunmuşlardır. Bu iddialar sıkça gündeme gelmektedir. Bu konuya sorularla gün başında değinildi ve cevap kısmında bir açıklama yapacaksınız diye bekliyoruz.

Bir diğer konu da İnsan Hakları İzleme Örgütünün Nisan 2023 raporu. Bu raporuna göre Ekim 2015-Nisan 2023 arasında Suriye sınırı boyunca Türkiye'nin sınır görevlilerinin karıştığı ihlalleri içeren 277 ayrı olay belgelenmiş durumda. Gözlemciler tarafından toplamda en az 234 ölüm ve 231 yaralanma vakası kaydedilmiş. Aynı raporda 26 olayda en az 20 ölü ve 15 yaralı olmak üzere çocukların da yer aldığına yer verilmiş. İnsan Hakları İzleme Örgütü, Türkiye makamlarının sınır güvenliği politikalarını acilen gözden geçirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Siz bu raporlar hakkında bilgi sahibi misiniz ya da size gelen hak ihlalleri söz konusu mu? Bunlara dair herhangi bir soruşturma başlatılmış mıdır?

Sayın Bakan, bir diğer konu mayınlar. Türkiye'nin 1 Mart 2004 tarihinde taraf olduğu Ottawa Sözleşmesi gereğince sınır ve iç bölgelerinde insani maksatlı mayın veya patlamamış mühimmat temizliğini yapması gerekiyordu. 2004 yılında Mayın Yasağı Antlaşması'na taraf olan Türkiye toprağa dökülen tüm mayınları 2014 yılına kadar temizleme taahhüdünde bulundu ancak bu taahhüdünü yerine getirmedi ve 2013 yılında sekiz yıllık bir ek süre istedi. 1 Mart 2022 ile 31 Aralık 2025 arasını kapsayan üç yıl dokuz aylık yeni bir ek süre talebinde bulundu. Bu süre sonunda da tekrar ek bir uzatmaya ihtiyaç duyacağını söyledi. Millî Savunma Bakanlığının 2020-2025 Stratejik Mayın Faaliyet Planı kapsamında hazırladığı raporda temizliğin tamamlanmama gerekçesi Türkiye'nin yakın coğrafyasındaki siyasi istikrarsızlık olarak gösterildi. Millî Savunma Bakanlığı kendi "web" sitesinde yaptığı açıklamada 2021 yılı itibarıyla güney sınırları ile iç bölgelerde 3.800 alanda yaklaşık 850 bin adet mayın bulunduğunu ve bunların büyük çoğunluğunun Ottawa Sözleşmesi'nin yasakladığı anti personel mayınları olduğunu siz de kabul ediyorsunuz. Yine Millî Savunma Bakanlığının kendi açıklamasına göre 2021 yılı itibarıyla, 145 milyon metrekare alan mayınla kirletilmiş durumdadır. Mayınlar yoğunluklu olarak Şırnak, Iğdır, Dersim, Kars, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Antep, Hakkâri, Hatay, Mardin, Siirt, Ağrı, Ardahan, Batman, Urfa ve Van'da bulunuyor. Bu mayınlar, sivil ölümlerine hatta asker ölümlerine yol açıyorlar ve her yıl mayınlara bağlı yaralanmalar ve ölümler gerçekleşiyor. Mayın patlama vakalarının en sık görüldüğü yerlerden biri de Dersim. 2017 tarihinde Pertek ilçesi Sağman köyünde mayın patlaması sonucunda 8 ve 12 yaşlarında 2 çocuk yaralanmış; 21 Ağustos 2018 tarihinde Nazımiye ilçesinde mayın patlaması sonucunda 1 kadın ağır yaralanmış; 15 Temmuz 2019 tarihinde Ovacık ilçesi Bilgeç köyünde mayın

patlaması sonucunda 8 yaşındaki Ayaz Güloğlu ve 4 yaşındaki Nupelda Güloğlu yaşamını yitirmiştir. İnsan Hakları Derneğinin son raporlarında, 2021 raporuna göre mayın ya da sahipsiz bomba sonucu 4 sivil ölüm, bunların 2'si çocuk; 6 yaralı, yine 2'si çocuk. Örneğin, 2022 yılında mayın ya da sahipsiz bomba sonucu yaralanan 8 kişinin 3'ü çocuk. Mayın Yasağı Anlaşması'nı 2004 yılında imzalayan Türkiye, mayın temizliğini bitirmesi gereken tarihte yani 2014'te gerçekleştirseydi ve bu süreçte mayın patlayıcı risk eğitimi verilseydi yüzlerce çocuğun, insanın yaşamı kurtarılacaktı. Türkiye'nin taraf olduğu Ottawa Sözleşmesi'nin yükümlülüklerini ertelemeksizin yerine getirmesi, sınır bölgeleri, sınırın iç kısımları, kırsal bölgelerde bulunan söz konusu mayınları ivedilikle temizlemesi gerekiyor.

İleri sürdüğünüz coğrafyamızdaki siyasi istikrarsızlık ancak bölgede barışçıl politikaların hâkim olmasıyla son bulabilir. Kürt sorununda çatışma, savaş dışındaki tüm çözüm seçenekleri barış, demokrasi ve güvenliği sağlayacaktır. Bu, Türkiye halklarına borçlu olduğumuz yapılabilir, mümkün ve en kolay seçenek olarak önümüzde durmaktadır.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi değerli milletvekilleri, Komisyon üyeleriyle devam edeceğim. Yalnız şöyle bir durum var: Komisyon üyelerimizden konuşmayacak olanlar varsa Divana bildirsinler, konuşacak olanlar da bildirsin. Çünkü şeye döndü olay “Konuşur musun?” “Ben hazır değilim.” Öbürüne... Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize geçeceğim artık ve bir daha geri dönmeyeceğiz değerli arkadaşlar. Lütfen durumu netleştirelim çünkü ona göre hareket edeceğiz. Konuşacak olan arkadaşlarımız sisteme girsinler, ona göre söz vereyim. Diğer milletvekillerimiz de bizden cevap bekliyorlar, onlarla da konuşayım.

Sayın Erdem, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Değerli Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, milletvekilleri, Bakan Yardımcıları, bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçe görüşmelerinin hayırlı olmasını diliyorum.

Şimdi, konuşmalara baktığımızda -burada değil ama- bence Sayın Ceylan vesayetçi bir politikayı savunur bir konuşma yaptı. Tekrar askerî mahkemelerin olması, askeriyenin tek elden yürütülmesi...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bunları vesayet olarak değerlendirmeyin Sayın Erdem.

ORHAN ERDEM (Konya) – Yok, bir şeye geleceğim. Yani tekrar karşılıklı bir tartışma açmak da niyetim değil, o fikrini söyledi.

Şimdi biz de aynı fikirdeyiz bazı konularda; güvenlik, insanoğlunun, yaradılışından bu yana en temel endişesi ve talebi olmuş. Bu kurumların şeffaf olması, hesap verebilir olmaları ülke insanının en doğal hakkıdır. Parlamentonun üzerinde kendilerini seçen halkın gözetimi vardır; her dört yıl, her beş yılda seçimlere girer ve halkına hesap verir. Aldığı bu yetkiyle de kurumları idare, tabii ki başta Parlamento, yeni sistemimizde Cumhurbaşkanımızın görevidir. Ordumuzun, göz bebeğimizin de en iyi şekilde olmasını isteriz. 2002'den sonra bazı değişimler oldu. 2004'te Devlet Güvenlik Mahkemelerinin içinde bir askerî hâkim vardı. İlk, bunu kaldırdık hep beraber; sonra, 2010'da Anayasa değişikliğiyle sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmalarına son verdik. Burada, hangimiz bir askerî mahkemede dışarıdaki bir konuda tartışmadan yargılanmayı isteriz? Sonra, 2013'te TSK'nin disiplin kanunu değişti. Burada öyle bir madde vardı ki -İç Hizmet, 35- cumhuriyeti koruma yetkisi veriyordu ve bu, birçok darbenin de gerekçesi görülmüştü. O zamanlar kurulan bir darbeleri araştırma komisyonu rahmetli Cumhurbaşkanı Sayın Demirel'e gittiğinde ilk dediği şey “Bu maddeyi kaldırın.” olmuştu.

Ha, sonra bu maddenin de yetmediğini anladık 2016'da. Tabii, o bir darbe değil, bir işgal girişimiydi, o çok farklı bir girişimdi. Türkiye bunları yaşadı ve 2016'dan sonra daha demokratik, daha güzel, daha denetlenebilir ve yetkilerin paylaşımını sağladı.

Şu anda, milletimiz Genelkurmay Başkanının, Kuvvet Komutanlarının adını bilmiyor ama gönüllerinde çok büyük bir sevgi var; korku değil, artık sevgi var ve -Allah'a bin şükür- bu tek baştan yönetim, şu, bu dediğimiz ordumuz mucizeler yaratıyor. Bütün Türkiye'ye karşı gelişmelerde, 2016 yılında yaşanan o sıkıntılardan içinde hiçbir aksaklık olmadan Türkiye'nin ve gönül coğrafyasındaki bu gücün etkisini bekleyenlere çok güzel umut oldu. Bir kere, bu değişikliklerin bu milletin menfaatine olduğunu düşünelim. Ben de askerî hastanelerin açılması fikrine katılırım, içinde değişecek şeyler de vardır, bunları da -yeni anayasa diyoruz- hep beraber yapalım. Yüzde yüz her şey doğru demiyorum ama...

CAVİT ARI (Antalya) – Hastane açmak için anayasaya ihtiyaç mı var Orhan Bey?

ORHAN ERDEM (Konya) – ...genel manada doğru bir karar alınmıştır.

Gelelim; Sayın Temelli, Sayın Sayyigit; inanın, sizlerle konuştuğumda, sizler konuştuğunuzda ben hiçbir farklılık hissetmiyorum, birikiminizle, gücünüzle, bilgi birikiminizle bunları hissettiriyorsunuz ama bu iyi niyetin arkasında yanlış bir düşünce olduğunu fark ediyorum kendimce. Bu ülkeye Suriye tarafından onlarca bomba roketatarla atıldı, birçok sivil öldü. Türkiye bölgede kendi güvenlik alanını oluşturmaya girmeyip de ne yapacaktı?

Şimdi, Amerika Birleşik Devletleri'nin, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi hepimizin ortak isteklerinin, arka planda hiçbirinin olmadığını biliyoruz Sayın Temelli. Amerika Birleşik Devletleri sahiden toplumların hakları için bu yüksek gücünü kullansaydı bugün Filistin'in yanında olmaz mıydı? Olmalıydı. Kıbrıs'ta bizim yanımızda olmalıydı. Karabağ'da Azerbaycan'ın yanında olmalıydı. Bütün hepimizce haklı davalarında Amerika yoktu ama şimdi Suriye'de PKK'nın uzantısı YPG'ye 2022'de -hatırladığım 700 milyon dolardı; petrolden, şuradan, buradan gelen ne kadar bilmiyorum- komutanları gidip oradaki törenlere katılıyor, biz de bunun iyi niyetle yapıldığına inanacağız. Sizin bölünme anlayışında bir şey olmadığını biliyorum ama şeytan ayrıntıda gizlidir, önce Suriye'yi bölerler, sonra Irak'ı bölerler -ki oluştu bazı şeyler- sonra da bu ülkenin kardeşlerini birbirine düşürürler, kırk yıldır uğraştıklarını sonuçlandırmaya çaba sarf ederler. O bakımdan "YPG'nin, Rojava'nın, Afrin'in hakkını savunacağız." filan derken ülkemizin ayaklarına kurşun sıkırsınız. YPG orada, boşaltılan noktada bütün farklı kimlikteki insanları sürüp apayrı zulümler yapmıştır. Bunların bilinmesi gerekir. Ülkemizi güçlü tutarsak, ordumuzu güçlü tutarsak, arkasında durursak hepimiz güçlü oluruz. Ben hep söylüyorum, bir ülkenin ordusu güçlüyse tehdit almaz, tehdit almazsa sermaye gelir, ticaret gelişir, ticaret gelişirse de ekonomisi büyür, zenginlik gelir. Bizim ordumuz da bu anlayışla hareket ederek güçlü olmalı. Bugün yüzde 80 yerlilik oranına gelmesi -inşallah, daha da artacak- ve herkesin parmakla gösterdiği bir ordu ve güç olması, hem NATO içinde hem uluslararası boyutta bu hepimize bir güçtür, bir kuvvettir.

Ben başta Millî Savunma Bakanımıza, Genelkurmay Başkanımıza, Kuvvet Komutanlarımıza ve tüm personellerine güç diliyorum, Rabb'imden yardım diliyorum, koruma diliyorum. Onlar bizim güvenliğimizle uğraşıyorlar, sağ olsunlar. Bugün de gerçekten keşke daha çok bütçe verebilsek ama ülkemizin kaynakları içinde yine önemli oranda bir bütçeyle inşallah oyladıktan sonra onu da kabul etmiş olacağız.

Ben hepimize saygılar sunuyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Ben çok kısa bir söz talep ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, buyurun.

Kısa sözlere yapıyorum bu esnekliği.

Buyurun.

IV. AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bir cevap olsun diye değil, eleştirileriniz, herkes eleştiri yapabilir, buna şeyimiz yok fakat bizim konuşmalarımızda yok, hiçbir şeyimizde yok, nedense özellikle bizi eleştirirken bir Amerika Birleşik Devletleri hikâyesi var. Dolayısıyla emperyalizme karşı, kapitalizme karşı mücadele eden bir gelenekten geliyoruz ve öyleyiz de. Amerika Birleşik Devletleri'nin de, Rusya'nın da, İran'ın da, İsrail'in de bu bölgedeki yapmış olduğu faaliyetlere karşıyız. Hani, meşhur laftır ya: “Karıştırdık işimize aşımıza, iş açtık başımıza.” Dolayısıyla bir meselemiz varsa biz birlikte çözersek zaten bunları konuşmayız.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlarımız, basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de önce Rahmi Aşkın Türelî Bey'in ifadelerinden yola çıkarak birkaç cümle etmek istiyorum bu Montrö Sözleşmesi'yle alakalı. Kısa bir süre önce yani 2021 yılı içerisinde devletimizin önemli bir görevinde yer alan seçilmiş bir kişi Montrö Sözleşmesi'nden çıkılabileceğine dair, gerekirse tek taraflı çıkılabileceğine dair bir ifade bulundu. Burada olmadığı için de ismini zikretmiyorum ama sizler de biliyorsunuz kim olduğunu. Bunun üzerine devletin o günkü Savunma Bakanı, İçişleri Bakanı bu açıklamaya tepki gösteren 104 emekli amiralin... “Montrö Sözleşmesi tek taraflı feshedilebilir mi?” sorusuna verilen cevaba, “Evet, teknik olarak mümkündür.” Cevabına, bir taraftan da deniz ikmal komutanı tuğamiral bir şahsın tarikat evinde sarık ve cübbeyle fotoğrafının ortaya çıkmasına bir tepki gösterdi ama temelde “Montrö'nün tek taraflı feshedilmesi evet, mümkündür.” cevabına gösterilen bir tepkiydi ve bu tepki üzerine 104 amiral hakkında soruşturma açıldı ve hatta öyle ki işte Savunma Bakanı çok ağır laflar söyledi, İçişleri Bakanı “Efendim, işte, bu bildiriye açıklayanların neleri hedeflediklerini bulduk, araştırdık.” gibi sözler söyledi. Ancak gelin görün ki Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte ortaya çıkan bir durum vardı ve o gün “Evet, sözleşme iptal edilebilir.” diyenlerin hepsi Montrö'ye sarılmak zorunda kaldı çünkü o sözleşme öyle bir sözleşmeydi ki sadece bir sözleşme olmanın ötesinde, Türk boğazlarından geçişi düzenleyen bir sözleşme olmakla beraber Türkiye'ye Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarındaki tam egemenlik haklarını geri kazandıran bir sözleşmeydi. İşte, bu

sözleşmenin ne kadar değerli ve önemli olduğu bu savaşla bir kez daha ortaya çıktı. Ben çok takip edemedim ama bu 104 amiralin akıbeti ne oldu, onu da size sormak istiyorum çünkü sonuçta doğru bir tavır koydukları anlaşılıyor bugünkü gelinen noktada.

Sayın Bakanım, şunu ifade etmek istiyorum: Sizin Bakan olmadan önceki kariyerinize de şöyle bir baktım, gerçekten çok başarılı bir eğitim süreciyle bugünlere gelmiş bir komutanımsınız, öncelikle onu söyleyeyim. Siz bugün bir siyasetçi kimliğiyle karşımızda duruyorsunuz, Bakansınız ama esas mesleğiniz asker. Tabii, enteresan da bir şey gördüm; Hulusi Akar Komutanla, Savunma Bakanıyla bu üçüncü yer değişikliği yani ondan boşalan üçüncü görev yerine talip olmuşsunuz; öyle de bir enteresan durum var. Kuleli Askerî Lisesinden mezun olmuşsunuz; bugün Kuleli Askerî Lisesinin durumu nedir, onu merak ediyorum. Kara Kuvvetleri ve Harp Akademisi... İşte, aslında iyi yetişmiş, bugün orduyu yönetmesi gereken ve hepimizin beklediği komuta kademeleri buralardan gelmeli, biz böyle bakıyoruz olaya. Yani sonuçta iyi yetişmiş asker, komutan, böyle eğitimi yüksek, efendim hem askerî eğitimi hem genel eğitimi yüksek, işte, sporunu tam yapmış, yabancı dilini tam almış, cumhuriyete ve Atatürk'ün ilkelerine sıkı sıkıya bağlı asker olmalı, bizim beklentimiz bu. Şimdi, hep söylenir, geçmiş dönemlerde gerek Türkiye üzerinde gerekse kötü niyetleriyle belli kademelerde gözü olanların hedefi şuydu: Adliyeye, mülkiyeye ve askeriye sızmak. İşte, geçtiğimiz yakın tarihte, çok uzun zamandır hep bizim uyardığımız: "Bakın, bir grup adliyeye sızıyor, sızdı; mülkiyeye sızıyor, sızdı; askeriye de sızdı. Bunun önüne geçilmeli." dedik ama işte en sonunda 15 Temmuz süreci yaşandı, ülkeyi yöneten Cumhurbaşkanının dibindeki kişi FETÖ'cü çıktı. Yani ne diyoruz? Yanında bulunan, birinci derece dibinde bulunan şahıs terörist çıktı. İşte, Sayın Komutanım, Sayın Bakanım, bakın, teröristin veya kötü niyetli şahısların sendeni bendeni olmaz. O yüzden hem Bakan olarak hem de geçmişte Genelkurmay Başkanımız olarak ordunun içerisine kötü niyetli kişilerin sızmasına herkesten daha fazla sizin önleyici olacağınızı ben biliyorum ve inanıyorum. Bu çok önemlidir, ordumuzun ve ülkemizin geleceği açısından da bu çok değerlidir.

Sayın Bakanım, mayın temizlemeyle ilgili sunum kitapçığımızda bazı bulgular var; bugüne kadar 38 milyon 775 bin metrekare alanda mayın temizleme faaliyeti icra edilmiş ve 191.170 adet mayının imha edilmiş olduğundan bahsettiniz. Ülkede siyaseten önemli kırılma dönemleri vardır, bunlardan biri de 1 Mart tezkeresiydi. 1 Mart tezkeresine o zaman "ret" oyu verenler siyaseten diskalifiye edildiler. Bakın, bu çok önemli bir süreçti. 1 Mart tezkeresine "ret" oyu verilmesi sonrasında o dönemin siyasetçilerinin hemen hemen çoğunluğu siyasetten diskalifiye edildi. Orada ne vardı? Bu mayınlı sahalarda işte, İsraili şirketler tarafından temizlenmesiyle ilgili bir süreç vardı. O süreç karşı mücadele eden ve tavır koyan dönemin Genel Başkanıyla beraber Cumhuriyet Halk Partisi o meşhur 1 Mart tezkeresinin bu Meclisten geçmesini engelledi ve böylelikle bugün kendi imkânlarımızla mayınlı sahalarda temizlenmeye başlandı.

Şimdi, bu ne kadar doğrudur, değildir, onu ayrıca tartışmak gerekir. Çünkü bugün, önce işte, yabancıların, Suriyelilerin Türkiye'ye girişleriyle beraber mayınlı sahalarda önemi de aslında ortaya çıktı. Ancak, bu temizlenen mayınlı sahalarda şu an başta tarım olmak üzere verimli bir şekilde kullanılıyor mu kullanılmıyor mu, aslında önemli olan bu.

Ben, mayınlı sahalarda gören bir milletvekiliyim. Şimdi, sizin sunum kitapçığımızda, sunumunuzda ve geçenlerde İçişleri Bakanının sunumunda da vardı. Şunu söyleyeyim: Biz inanıyoruz ki -özellikle ben, gören birisi olarak söylüyorum- Mehmetçik'imiz neredeyse yirmi dört saat esasıyla sınırda nöbet tutar ve bir kişinin bile -ister adına terörist deyin ister yabancı deyin ister kaçakçı deyin, bunların- geçmesine müsaade etmez. Ama bugün Türkiye'de kötü ekonomiden veya ülkenin belirli sıkıntılarından yani o olumsuzlukların yarattığı sıkıntılardan çok daha büyük bir tehlike var. O büyük tehlike de ülkede çok sayıda yabancıların bulunmasıdır. Çok sayıda düzensiz gelen yabancılar aslında

ülkenin geleceği açısından gerçek bir iç güvenlik sorunu teşkil etmektedir. Yoksa biz ordumuza ve askerimize güveniyoruz, inanıyoruz. Ben o tel örgülerden veya sınırdan bir teröristin, yabancı şahsın geçirilmeyeceğini biliyorum çünkü kendim de orada, on bir ay bu işin nöbetini tutmuş birisiyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, toparlayın, size bir dakika veriyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Sonuç itibarıyla yabancı unsurların yani yabancıların Türkiye’ye girişi çıkışı konusunda önleyici tedbirlerin artırılması gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum. Çünkü ülkemizdeki yabancıların hızlı nüfus artışıyla beraber gerçekten önümüzdeki süreçle ilgili bir risk oluşturduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Son cümle, zamanım yetmedi. Mart 2023 tarihinde bu Komisyondan ve Genel Kuruldan, şehit aileleri ve gazi maaşlarının asgari ücrete çıkarılmasıyla ilgili bir düzenleme geçti. O tarihte de söyledik çünkü terör gazilerinin, Kore ve Kıbrıs gazilerinin, şehit yakınlarının ve gazilerin o tarihe kadar gerçekten çok düşük maaş aldıkları o gün bir kez daha tescillenmiş oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Neyse ki bir seçim arifesi geldi, mart ayında bu maaşlar artırıldı. Bizim talebimiz: Gazilerimizin arasında bir ayrım yapılmadan, tüm gazilerimize eşit derecede maaş verilmesi konusunu da bir kez daha dile getirmek istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Ordumuza başarılar diliyoruz, sizlere de başarılar diliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli bürokratlar; hepinize öncelikle bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, yıllardır söylüyoruz, bugün de tekrar etmekte fayda var; kışlaya, camiye, adliyeye, eğitim yuvalarına siyasetin girmemesi gerektiğini hep söylüyoruz, bundan sonra da söylemeye devam edeceğiz.

Bugün 15 Temmuz darbesi çok konuşuluyor, aslında bunun sebebi kışlaya siyasetin ve farklı tarikatların girmesidir. 15 Temmuz yaşanırken 15 Temmuzda bomba atanları, Meclisi bombalayanları gördüğümüzde aslında bunun siyaset ve yargı eliyle maalesef ordumuza yerleştirildiğini görüyoruz. Yurtsever subayların tasfiye edildiği bir dönemi geçirdik. Biz o zaman Cumhuriyet Halk Partisinin Cezaevi Komisyonu üyesiydik, herhâlde tanımadığımız kadar asker, komutan tanıdık. Maalesef Türk Silahlı Kuvvetlerinin de Türkiye Cumhuriyeti tarihine de mahkeme ve AKP iş birliğiyle bir karar geçti -ki bu hâlâ hepimiz açısından utanç vericidir- Türk Silahlı Kuvvetleri bir terör örgütü olarak nitelendirildi ve karara bağlandı. Neredeyse karargâhın tamamı, Genelkurmayın tamamı terörist olarak ilan edildi. O dönemin Genelkurmay Başkanı, İkinci Başkanı, kuvvet komutanlarının tamamı terörist olarak ilan edildi. O zaman da hukuku savunuyorduk, bugün de hukuku savunmaya devam ediyoruz. Düşmanın topla tüfekte yapmadığını... Maalesef AKP ve FETÖ iş birliği, Türk Silahlı Kuvvetlerindeki yetişmiş, bizim de tanıdıkça hayranlık duyduğumuz insanların tasfiye edilmesine yol açtı.

Şimdi farklı şeylerle karşı karşıyayız. Yine buradan söylemek istiyoruz: Maalesef o dönem Sayın Cumhurbaşkanı ve AKP milletvekilleri burada Fethullah'a hasret şiirleri okuyorlardı, onları övüyorlardı. Şimdi, bunları söyledikçe bazen arkadaşlarımızın zoruna gidiyor ama yapacak bir şey yok, herkes geçmişle yüzleşmeli, yüzleşecektir de.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Siz de eylemlerinde boy gösteriyordunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Biz hiçbir eyleme katılmadık. Bak, ben sana söyleyeyim, katıldığımız eylemleri ben size söyleyeyim: Silivri'nin önündeki o zamanki dönemin Fethullahçı subaylarına karşı o duvarları yıkarken eylemdeydik. Şirinyer'de askerî casusluktaki... Türkiye'nin herhâlde yaşamış olduğu en büyük ayıplarından biridir, insanların kendi nişanlısıyla fuhuş yapıyor iddiasıdır ki orada o eylemleri yapıyorduk Sayın Yegin. Bizim yaptığımız eylemlerden utanmıyoruz. Ancak geçen gün İçişleri Bakanlığı bütçesinde de söyledim, biz bu eylemleri yaparken, biz o Silivri'nin kapılarını kırmaya çalışırken siz bize “darbeci” diyordunuz; tarih bizi haklı çıkardı.

Şimdi, bir gerçeği daha sizlerle paylaşmak istiyorum; şu anda ordu içerisinde -umarım Sayın Bakan da söyler- şöyle iddialar var: Yine dinî yapılanmaların, tarikat yapılanmalarının olduğu söyleniyor. Bu bize yabancı bir şey mi, uzak bir şey mi? Asla değil. Yani Türkiye'deki bakanlıklar, kurumlar, tarikatlar arasında pay edilmiş durumda. Menzil bilmem hangi bakanlıkta etkili, İsmailağa bilmem hangi bakanlıkta etkili ama umarım hepimizin göz bebeği olan Türk Silahlı Kuvvetlerimize böyle bir yapılanmanın yapılmasına izin vermezsiniz. Geçtiğimiz günlerde İsmail Saymaz'ın Sözcü gazetesindeki bir köşe yazısında bir TSK mensubunun mektubu yer alıyordu. Bakın, Türk Silahlı Kuvveti mensubu ne diyor? “Herkesin ibret ve şaşkınlıkla izleyebildiği liyakatsiz atamalar neticesinde, o bu tarikatın değil, sadece Türk milletinin emrinde olan değerler baskı, ümitsizlik ve çaresizlik içinde emekliliğe itilmekte, Hava Kuvvetleri zayıflatılmakta, tek özelliği tarikat mensubu olmak olanlar köşebaşlarına atanarak FETÖ'nün gizli kapılar ardında yapmaya çalıştığını alenen yapılmaktadır.” Eğer Türk Silahlı Kuvvetlerinde -tabii ki benim haddim değil buradaki komutanlarımızın yanında konuşmak ama- hiyerarşi giderse, komutandan değil bir tarikat şeyhinden emir alınırsa bir 15 Temmuz daha yaşarız, yaşayabiliriz çünkü bu 15 Temmuzun yaşanması, 15 Temmuz gelinen süreç -tekrar söylemekte fayda var- yargı ve AKP eliyle yapılan bir süreçtir; bunu da ifade etmek istiyorum. Umarım böyle bir süreç gerçekleşmez, umarım yurtsever, Atatürkçü subaylar Türk Silahlı Kuvvetlerinden tasfiye edilmez; bunun acısını çok yaşadık, bunu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi bir “paralel yapı” lafı vardı, biliyorsunuz 2013'te başlayan ama yeni paralel yapıların da olduğunu görüyoruz. ASSAM ve SADAT gibi bir paralel yapı var. Eski bir Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu Adnan Tanrıverdi, Cumhurbaşkanlığı danışmanlığı yapmıştı. ASSAM ve SADAT'la beraber Türk Silahlı Kuvvetlerinin de dizaynında rolü olduğu söyleniyor ki bunu bir başkası söylese, bu ASSAM'ın ASRİKA ilkesini, herhâlde bunu cezaevine atarlar. Bir İslam birliği kurmaktan Türkçeyi değiştirmeye kadar çeşitli iddialar var. SADAT'ın ise ne olduğu kamuoyunda bir türlü açık bir şekilde ifade edilmeyen... Aslında bir askerî şirket olarak gözüküyor, çeşitli yerlerde eğitim verdiği söyleniyor, hem Afrika'da hem Suriye'de eğitim verdiği söyleniyor ama buna da dikkat çekmek lazım. Ayrıca yağlı ballı ihaleleri de devletten aldığını da söylemek istiyorum. Siz de mutlaka katılırsınız, Kuvayımillie'de görev yapan herkes bizim göz bebeğimizdir. O dönemki Kuvayımillie'de Kurtuluş Savaşı'nı veren herkes Anadolu'nun ferdidir ancak bir şeyi daha hatırlatmakta fayda var: Sayın Cumhurbaşkanı, ÖSO'yu Kuvayımillie'ye benzetmişti, buna katılıyor musunuz bilmiyorum ama ben burada buna katılmadığımı söylemek istiyorum. ÖSO denen çeşitli IŞİD artıklarının, çeşitli katil gruplarının oluşturduğu gruplar olduğunu da burada söylemeliyim. Yani ÖSO ya da Özgür Suriye Ordusunun Kuvayımillie'ye benzetilmesi bu milletin tarihine hakarettir, onu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bir mesele var, bizim milletvekili olunca kucağımızda bulduğumuz, yıllarca mücadele ettiğimiz, benim kendi ilimde yani Malatya'daki Kürecik füze kalkanı. Biliyorsunuz, bu, İsrail'i korumaya yönelik olarak kurulan bir kalkan. Bu füze kalkanına bir Malatya Milletvekili olarak defalarca girmeye çalıştım, Millî Savunma Bakanlığına yazı yazdım, Dışişleri Bakanlığına yazı yazdım. Gelen cevaplardan birinde "Bizim yetkimiz yok." dediler. Ta, Pentagon'a yazı yazdım girebilmek için. Hâlâ o üsse girebilmiş değiliz. Burada bu, tabii, aslında Kürecik füze üssü bir samimiyet göstergesi. Nerenin samimiyet göstergesi? İsrail'e karşı Filistin'in yanındaysak bir samimiyet göstergesi. Eğer Hükümet yiğitse... Mecliste kolayı yasaklamakla, Mecliste neskafeyi yasaklamakla ya da Starbucks'ın önünde eylem yapmakla İsrail'e tavır konulmuyor. Yine, tebrik ederim Sayın Başkan, değerli AK PARTİ milletvekilleri, yeni, yaratıcı eylemler ortaya koyuyorsunuz. İsrail de sizden çok korkuyor, İsrail'in paçaları tutuşmuş, acayip korkuyor. Starbucks'ın önünde kahve döküyorsunuz ya, sizleri kutluyoruz. Hele bu Mecliste neskafe ile kolayı yasaklıyorsunuz ya; şimdi, İsrail'in, Netanyahu'nun dizleri titriyor sayenizde! Bu yaratıcı eylemlerinizden dolayı da teşekkür ediyorum, kutluyorum.

Biliyorsunuz, bu geçtiğimiz günlerde İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Birliği Ortak Zirvesi'nde sonuç bildirgesine imza atıldı, yandaş basın bunu o kadar yağladı ki İsrail'e "terörist" denildi, sanki bir başarı elde edilmiş gibi. Ancak değerli arkadaşlar, bunu ben demiyorum, Filistin'i değil İsrail'i dost göstermelik bir karar var. "Netanyahu'yu savaş suçlusunu ilan edeceğiz." diyorlar. Peki, yaptırım ne? Altını imzaladığımız metinde bir şey var mı? Yok. "Ey!" denince bir şey değişmiyor. Filistinli çocuklar hâlâ ölmeye devam ediyor, bombalar hâlâ yağıyor, hâlâ anneler babalar ağlamaya devam ediyor. Bizim tabii, "Ey!" deyip... Nereye gidecekti? Gazze'ye gidecekti. Bugün hesapladım, tam altı yüz kırk cuma geçmiş, bırakın Gazze'ye gitmeyi, nereye gitti? Netanyahu'ya gitti, Herzog geldi, kucaklaşıldı. Şimdi, "Katil İsrail." deniyor. Diyor ki: "Bence İsrail devleti katildir. Masum çocukları öldüren kim olursa olsun katildir." Ama yapacak bir şey yok. Yaptığımız şey; kolayı yasaklamak, Starbucks'ın önünde oturma eylemlerinde bulunmak. Yiğitseniz, AK PARTİ'ye söylüyorum, yiğitseniz gelin, sıkıyorsa bu Kürecik füze üssünü kapatalım; kim yiğit, kim değil, bir görelim onu.

Şimdi, bir başka konu, Sayın Millî Savunma Bakanımız da mutlaka üzülüyordur. Bir intikamla, bitmeyen bir hırsla, bitmeyen bir kinle 28 Şubatta yargılanan komutanlar, 80-90 yaşında insanlar cezaevlerinde işkenceye tabi tutulmaya devam ediliyor, eziyet edilmeye devam ediliyor. Bu insanların tamamen bir kinle, tamamen bir öfkeyle, Erdoğan'ın kiniyle cezaevinde tutulduğunu da biliyoruz. Onları içeride tutacak bir hukukun da yargının da olmadığını söylemek istiyorum.

Şimdi bir de bu 15 Temmuzda hep söylüyoruz: Gelin, bu 15 Temmuzun arkasındaki güçleri araştıralım, kim FETÖ'cü, kim bu yolu açmış; hep araştıralım diyoruz, iktidardan çıt çıkmıyor. Kimi cezalandırıyorlar? Hele öyle mağduriyetler var ki... Örneğin, şimdi burada bir albay ya da bir yüzbaşı emir verirse birliğe, herkesin çıkması lazım, askerlik yaptık. O erlerin suçu, günahı ne? Yani silah kullanmamış, kısaca, kışladan çıkmış askerî öğrencilerin günahı ne? Bunu da sizin takdirlerinize sunmak istiyorum. AK PARTİ'nin tabii ki o cemaatle yakın ilişkileri var, yakın iş birlikleri var. Biz onların elini sıkmamız. Yine, eğer mağdur varsa askerî öğrenci ya da erlerin de hakkını savunmak gerektiğini düşünüyorum çünkü bu Türk Silahlı Kuvvetleri hepimizin göz bebeği, hepimizin, bu ülkede yaşayan herkesin ortak değer; bunu da ifade etmek istiyorum. Tekrar 15 Temmuzları yaşamamak için, tekrar o darbe girişimlerini yaşamamak için, tekrar Meclisin bombalanmaması için Türk Silahlı Kuvvetlerine siyasetin ve tarikatların girmemesi lazım ama kamuoyunda yaygın kanaat var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Başkanım, bir cümleyle bitiriyorum.

Sizinle ilgili değil çünkü beylerin yapmış olduğu uygulamalar hep öyle. Okulda tarikat, ne bileyim, işte, Sağlık Bakanlığında tarikat, üniversitelerde tarikat; seviyorlar, hâlâ ders alabilmiş değiller. Umarım, Türk Silahlı Kuvvetlerine bu tarikat yapıları yerleşip Türk Silahlı Kuvvetlerini kemirmez.

Ben çok teşekkür ediyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürban, buyurun.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli hazırım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Ekosistem olarak savunma sanayisi birçok dinamiği içinde barındırmaktadır, bu dinamikler arasında eğitimin yadsınamaz bir konumu bulunmaktadır. Türkiye açısından son dönemde eğitimde yapılan yatırımların savunma sanayisinde artan insan gücüyle ilişkili olduğu görülmektedir. Yetiştirilen insan kaynağı Türk savunma sanayisini bir üst lige çıkarmıştır. Ulusal ekonominin bir parçası olan savunma sanayisi farklı sektörlerle bağlantısı ve etkileşimi sayesinde birçok alanı etkilemektedir. Örneğin, Vestel, Arçelik, Togg ve TÜRK TELEKOM firmaları, savunma sanayisinin Türk savunma sanayi modeli ve teknolojik dönüşüm, gelişen teknolojik altyapısından büyük yarar görmektedir. Kamunun desteğiyle kurulan firmalara ek olarak özel sektör de savunma sanayisine yatırımlar yaparak tecrübe edinmektedir; BMC, BAYKAR Grubu bu firmalara örnek verilebilir.

Türk savunma sanayisinin ortaya çıkardığı aktivizmin ise iki temel problemi bulunmaktadır. Birincisi, uluslararası silah endüstrisiyle entegrasyon iken ikincisi ise yeni teknolojik trendlere öncülük yapılabilmesidir. Yatırımların yol açtığı sorunların önüne geçilebilmesi için teknolojik kapasitenin artırılması, farklı aktörlerle iş birliğinin geliştirilmesi ve sektörde küreselleşmenin daha kuvvetli hâle getirilmesi gerekmektedir. Savunma sanayisinde kapasite ve üretimde ülkemizin bulunduğu konum bilinmeli ve buna göre politika geliştirilmelidir. Örneğin, ASELSAN geçmişte cep telefonu üretimine başlamış ancak telif hakları nedeniyle ilerleme mümkün olmamıştır. Günümüzde ise eski dönemdeki tecrübeden hareketle ASELSAN sağlık sektörü için röntgen ve solunum cihazları, seri üretimli vantilatör, virüs belirleyici kitler, manyetik rezonans görüntüleme sistemleri, dijital x-ray cihazları ve yaşam destek sistemleri üretmektedir. Bunları üretirken kendi lisanslamasını kullanmakta ve ürün çeşitliliğini artırmaktadır. Sektörler arasında teknoloji transferine iyi bir örnek oluşturan ASELSAN gibi firma sayılarımızın artırılması elzemdir.

Çin, insansız hava teknolojilerinde sağladığı ivmeyle devrim niteliğinde ilerlemeler kaydetmiştir. Türkiye'nin de daha büyük, kapsamlı, devrimsel yeni teknolojiler üretmesi ve sektördeki gelişmeyi arkasından sürüklemesi gerekmektedir. Bu açıdan, Türkiye kendine özgü savunma sanayi model inşasını tamamlamalı ve rekabet gücünü farklı sektörlerle iş birliği yaparak güçlendirmelidir. İnovasyonla harmanlanan üretim altyapısı da ülkemizin küresel savunma sanayisi vizyonunun temel bileşenlerinden biri olmalıdır.

Türk savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu insan kaynağında farklı ihtiyaçlar bulunmaktadır. Bunlar arasında temel fen bilimlerinde yetişmiş kişiler yer almaktadır. Tasarım ve sistem mühendisliği açısından küresel aktörlerle rekabet edebilecek Türk savunma sanayisinin fen bilimlerinde yetişmiş fizik, kimya ve biyoloji mezunlarını bünyesine katması gerekmektedir. Savunma sanayisinin farklı sektörlerin üretim çeşitliliğini artırarak dış ticaretin gelişmesine yardımcı olması temel fen bilimlerinin mevcut ilerlemeye katkı sağlamasıyla mümkündür. Türk savunma sanayisinin daha fazla ihtiyaç duyduğu alanlara özel önem verilmelidir. Böylelikle ülkemiz fiyat avantajını, inşa edilen güveni, geniş ürün yelpazesini ve verimli üretim altyapısını daha iyi bir şekilde kullanabilecektir.

Askeri ve sivil alanlar arasındaki bağlantı geçmişten günümüze etkileşim hâlinde bir ekosistemdir. Bu sistem kendi içinde farklı dönemlerde birbirine teknoloji transferi gerçekleştirmektedir. Örneğin, ülkemizde çevrim içi satış hizmeti veren firmaların siber güvenlik alanında savunma sanayisinden yardım aldıkları bilinmektedir. Kamu kurumlarının da buna eklenmesi mümkündür. Küresel örneklerine kıyasla daha iyi gelişen teknoloji ve tecrübe paylaşımı ülkemizde öncelik verilmesi gereken stratejik bir alandır. Yeni nesil elektrikli araçların üretimi de bu perspektiften değerlendirilebilir. Bu bağlantıların gelişmesi için YÖK, Savunma Sanayii Başkanlığı ve üniversiteler teori ve pratiği birleştiren iş birliği modellerini hayata geçirebilir. Uzmanlaşmanın sağlanması ve yeni nesil iş modellerinin sektörde uygulanması küresel aktörlerle rekabeti daha iyi hâle getirebilir. Uzun vadeli perspektifle yaklaşılması gereken savunma sanayisinde çalışanların rakipleriyle gelir anlamında eşit olması veya yakın bir seviyeye ulaşması sektörün gelişmesi açısından önemlidir.

Türk savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu bir diğer önemli atılım yurt dışından daha fazla sayıda kişinin istihdam edilmesidir. Küresel rekabetin yoğun olduğu ve böylesine hızlı gelişen bir sektörde farklı ülkelerden gelecek kişiler çalıştırılabilir. Yeni nesil teknolojilerin gelişmesine, farklı tecrübelerin paylaşılmasına, “know-how”a ve rekabet gücünün artırılmasına yardımcı olabilecek yeni atılım Türk savunma sanayisinin daha fazla küreselleşmesine katkı sağlayacaktır. Yurt dışından istihdam edilen kişilerle koordineli şekilde gerçekleştirilecek eğitim ve staj programları sektörün insan kaynak havuzunun da gelişmesine yardımcı olacaktır. Bu açıdan yaklaşıldığında, küresel hâle gelen istihdam piyasasından Türk savunma sanayisinin yararlanması sektörün gelişimine ciddi anlamda katkı sağlayacaktır. Savunma sanayisi de benzer şekilde, insan kaynağı ve teknoloji transferinde farklı sektörleri desteklemektedir. Özel sektörden savunma sanayisine teknoloji transferi konusunda ise küresel örneklerine kıyasla istenilen düzeyde olunmadığı görülmektedir. Bu açıdan, Türk özel sektörü savunma sanayisinden teknoloji transferi gerçekleştirirken tersine ilişkinin zayıf olduğu anlaşılmaktadır. Savunma sanayisi özel sektör üretim altyapısının farklı oluşu taraflar arasında iş birliği imkânını zayıflatmaktadır. Savunma sanayisi hassas ve daha az üretim yaparken özel sektör ise hızlı, çabuk kullanılabilir ve büyük çapta üretimi tercih etmektedir. Türkiye’de savunma sanayisiyle bağlantılı olarak gelişebilecek birçok alan bulunmaktadır. Türkiye’nin elektrikli arabası Togg, BAYKAR Grubunun faaliyetleri, Vestelin AR-GE çalışmaları, ASELSAN’ın sağlık sektöründeki girişimleri, Türk savunma sanayisi modeli ve teknolojik dönüşüm ve bankalar bu anlamda değerlendirilebilir.

Sonuç itibarıyla, Türk savunma sanayisi yeni teknolojik çağın henüz başlangıcındadır ve bunu daha ileriye taşımaya için bazı önerilerim olacak. Ekonomik entegrasyona katkı sağlanmalı ve nüfusun belli bölgelerde yoğunlaşması engellenmelidir. İç Anadolu ve Marmara’da toplanan savunma sanayisi tesisleri farklı bölgelerle entegre edilmeli ve genişletilmelidir. Güvenlik ihtiyacı teşvik edici bir paydaş olarak görülmeli ve küresel aktörlerle rekabet edilebilmelidir. Dördüncü Sanayi Devrimi’ni takiben savunma sanayisi daha da teknoloji odaklı hâle gelecektir. Türkiye savunma sanayisi yeni teknoloji trendlerinin odağına yerleştirilmelidir. Güvenlik ihtiyacının vazgeçilmez konumunun daha büyük bir avantaja çevrilmesi Türk firmalarının küresel aktörlerle rekabet gücüne katkı sağlayacaktır. Yeni nesil teknolojik trendler üretilebilmelidir. Mevcut üretilen ürünleri değil, ilk yapım aşamasında farklı alanlara açılımın sağlanması sektörün geleceği ve verimliliği için önem arz etmektedir. İş birliği yapılan aktör sayısı artırılmalı ve çeşitlendirilmelidir. Sektörler arasında entegrasyonun öncüsü ve sürükleyicisi olunmalı, teknoloji transferi sağlanmalı ve teşvik edilmelidir. Teknoloji yoğun farklı sektörlerle iş birliği artırılmalı ve teknoloji transferinin daha fazla desteklenmesi sağlanmalıdır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Koç, Sabancı, BAYKAR, TÜSİAD, TİM ve diğer özel sektör temsilcileri savunma sanayisi için ortak proje ve politikalara öncelik vermelidir. Türk savunma sanayisinde elde edilen yeni teknolojilerin tarımda ve diğer sektörlerde kullanımı teşvik

edilmelidir. Türkiye'nin yerli otomobil projesi Togg'un sistemlerinde savunma sanayisinden yardım alınabilir. Entegre hâle getirilebilecek otomotiv savunma sanayisi iş birliği ortaya küresel firmalar çıkartabilir. Dış ticari iş birlikleri farklı sektörlere taşınmalı ve geliştirilmelidir. Savunma sanayisi ihracatı diğer sektörlerle entegre şekilde yürütülmelidir. Örneğin, imalat sanayi temsilcileri yurt dışı satış anlaşmalarına dâhil edilebilir. Uluslararası rakiplerle yarışılabilmeli ve öncü olunabilmelidir. Amerika, Çin ve Rusya gibi küresel aktörlerle rekabette daha fazla teknolojinin kullanılması Türk savunma sanayisinin ihraç kapasitesini artırabilir. Özellikle yeni nesil ürünlerde yakalanan başarı mevcut ivmenin devam ettirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu açıdan yaklaşıldığında, İHA üretebilen 4 ülkeden 1'i olan Türkiye'nin potansiyel taşıdığı açıktır. Üniversiteler, araştırma kuruluşları ve liselerde savunma sanayisi için özel sınıflar hayata geçirilmeli, belli kurumlar hedef seçilerek savunma sanayisiyle entegrasyonu artırılmalıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Komisyon üyelerinden son söz Sayın Orhan Yegin'e verilecek, sonrasında Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize geçeceğim. Biliyorsunuz, geçtikten sonra bir daha geri dönmüyoruz, dolayısıyla arkadaşlar, gruplar kendi milletvekillerini bilgilendirirse...

Hemen listeyi okuyayım: Sayın Saffet Sancaklı, Sayın Haydar Altıntaş, Sayın İskender Bayhan, Sayın Sadullah Ergin, Sayın Halil Öztürk, Sayın Uğur Bayraktutan, Sayın Ahmet Önal, Sayın Metin İlhan, Sayın Ayyüce Türkes Taş, Sayın Mehmet Akalın, Sayın Mehmet Kamaç, Sayın Semra Çağlar Gökalp, Sayın Tahsin Becan, Sayın Aşkın Genç, Sayın Veysel Tipioğlu, Sayın İlhami Özcan Aygun, Sayın Sümeyye Boz, Sayın Konur Alp Koçak ve Sayın Rıdvan Uz. Diğer milletvekillerimizden 9 kişi daha kalıyor, bunlar bittikten sonra onları da o zaman okurum.

Sayın Yegin, buyurun, sonrasında Sayın Saffet Sancaklı'yla başlayacağız.

Buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bütün ekibinizle beraber sizleri ve salonda bulunan herkesi, Komisyon üyelerini, tüm misafirleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye, geçmiş yüzyılda farklı nedenlerle biriktirdiği problemleri -Allah'a hamdolsun- 2000'lerin başında, yeni bir yüzyılın, yeni bir binyılın başında yavaş yavaş ve ilerleyen zamanlarda daha hızlanarak, çöze çöze, çöze çöze ilerlemeye, büyümeye ve kapasitesini, potansiyelini açığa çıkarmaya başladı. Bu ilerlemenin önünde çok engeller vardı; yargı alanında vardı, askerî alanda vardı, belki emniyet alanında vardı, eğitim alanında vardı, her alanda birçok eksikimiz ve bu eksikğin yanında bazı problemlerimiz vardı. Bugün, askerî hayata ilişkin birtakım eleştiriler yapıldı; FETÖ'den bahsedildi, geçmişte askerî vesayetinin hissedilmesinden bahsedildi, ondan bahsedildi, bundan bahsedildi. Evet, bunların hepsini dönem dönem farklı ölçeklerde hissetmiş veya farklı ölçeklerde tanımlamış olsak da sadece askeriye değil, yargının da siyaset üzerinde vesayeti tartışmaları vardı, birçok tartışma vardı; her yerde çöreklenmeye çalışan, kimi dönem başka birilerinin, kimi dönem başka birilerinin... Ama Türkiye -Allah'a hamdolsun- bunların hepsini hep beraber, el ele vererek devletini, milletini seven ve bu devletini, milletini sevip bu devleti, milleti daha ileriye taşıma iradesi daha güçlü insanların mücadelesiyle, kötü niyetli insanları eleye eleye, eleye eleye; siyasette de, askerde de, sivil toplumda da, emniyette de, eğitim camiasında da, nerede varsa bunları eleye eleye daha doğru bir noktaya doğru geldi. Yine problemler var mıdır? Vardır yani bilinen bir problem var da üzerine gidilmemesi söz konusu olamaz ama bir yerlerde yarın öbür gün başka arızalar, başka problemler çıkar; devlet, millet için

üzerindedir, emanetinin takipçisidir, herkes gereğini yapar ve bu devleti bütün kurumlarıyla beraber ayakta tutmayı başarır. Biz, ordumuzla her dönem; yaptığı işlerle, ordumuzun gücüyle, kabiliyetiyle her zaman gurur duyduk. Her zaman ordumuz her zaman askerimiz; her zaman devletimizin bir güvencesi olarak dosta güven, düşmana korku vermiştir. Son dönemlerde, güçlenen teknolojik altyapısıyla ve yaptığı yeniliklerle kendisini geliştirilmesiyle beraber çok daha iyi bir noktaya taşınmıştır. Bugün geldiğimiz noktada, evet, güçlüyüz, binlerce askerî personelin ihraç edildiği bir dönemde bile, birçok insanın kabiliyet olarak, insan kaynağı olarak azaldığı bir dönemde hem Fırat Kalkanı'nda hem yıllardır olduğu gibi NATO'dayız, görevlerimize devam ediyoruz, hem Zeytin Dalı'ndayız hem bütün bu problemlerin, tartışmaların olduğu bir dönemde aynı zamanda Libya'dayız, hem Barış Pınarı'ndayız hem Kosova'dayız, hem tatbikattayız hem harekâttayız, hem Pençe'yiz hem Kilit'iz, hem caydırıcıyız hem şefkatliyiz, güçlüyüz, haklıyız ve en önemlisi muktediriz, muktedir; gücümüzün, kaynaklarımızın, askerî potansiyelimizin, o araçlarımızın sadece sahibi değiliz, onları kullanmaya muktediriz, karar bizim, çok önemli bir noktadayız. Hem güven veriyoruz dosta hem korku veriyoruz düşmana, Allah'a sonsuz şükürler olsun. Bu, bu milletin geldiği noktadır, bu noktaya gelişimizde kimin gram katkısı varsa milyon kere Allah ondan razı olsun; bizim söyleyeceğimiz söz budur.

Şimdi, son dönemde özellikle terörün üzerine giden operasyonlar, Pençe-Kilit Operasyonları, yurt içinde jandarmayla, askerle, işte Özel Harekâtle, yurt dışında askerimizle... Tabii, bugün enteresan bir cümle kuruldu, kafamı karıştırmadı değil "Ya, biz savunma bakanlığı istiyoruz." dedi birisi "savunma bakanlığı" yani "Savunma konsepti olan bir bakanlık, savunmanın ötesine geçmeyin." Yani acaba o mu kastedildi bilmiyorum. "Pençe-Kilit'i yapmayın mesela, savunmada kalın, gelirse, saldırırsa koruyun." Böyle bir şey olur mu?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Tabii. "Yurtta sulh, cihanda sulh." bu ülkenin mottosu, senin bu ülkeden haberin yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) – "Savunma" dediğiniz sadece oturduğunuz yerde beklemek midir?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sen ülkenin mottosuna bak.

ORHAN YEGİN (Ankara) – "Tamam, bekleyelim; nereden geleceği belli değil, geldiğinde birkaç zayıf veririz, ondan sonra bakarız." Öyle şey olur mu ya? "Savunma" dediğiniz, işte bugün yapıldığı gibi çok yönlü bir şeydir; gram emeği, katkısı olan herkesten milyon kere Allah razı olsun, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, efendim, aslında Savunma Bakanlığımıza ilişkin tabii, konuşulacak çok şey var; Bakanımız konuştu, diğer arkadaşlar da ama ben burada gündem olan bazı hususlara değinmek istiyorum.

Şimdi, bu ara değişik bir şey başladı. Tanımlar geliştiriliyor arkadaşlar tarafından, farklı tanımlar üretiliyor. Mesela, "sınır ötesi operasyon" tanımına ürettiğiniz, "istikrarsızlık" diye ısrarla bir tanım üretmeye ve her tutanakta, her konuşmada onu tutanağa geçirmeye çalışıyorlar. Savunma sanayileri yapmışız, şunu yapmışız, bunu yapmışız diyoruz. Biz bunları anlatırken, onlar savunma sanayisinde geldiğimiz noktayı anlatacak bir kavram üretiyorlar: "Ekonominin askerileştirilmesi" ve bu kavramları zihinlerimizin, belleklerimizin arkasına koyarak bizim de o kavramlar üzerinden meseleleri okumamızı bekliyorlar. Hiç kusura bakmayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Öyle bir yeteneğiniz yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bizim ekonomimiz askerileşmez, bizim askerî ihtiyacımız her zaman vardır, her zaman bunun gereği yapılır. Bizim bugün savunma sanayisinde geldiğimiz nokta, bütün dünyanın alkışladığı, gıpta ettiği, dostun güven, düşmanın kaygı duyduğu bir noktadır. Buna “ekonominin askerileştirilmesi” “ekonominin militarizasyonu” denmez; bunu yapan herkesten Allah razı olsun, milyon kere denir.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Çarpıtıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, kendileri konuşuyorlar, kendileri birtakım laflar üretiyorlar. Sonra biz itiraz edince tuhaf açıklamalar yapıyorlar. İsrail’in bugün Gazze’yle yaşadığı meseleyi alıp getirip “Güneydoğu meselesi” “Kürt meselesi” “Suriye meselesi” diye benzeşme yapıyorlar. İtiraz ediyoruz, Başkan oradan açıklama yapınca “Biz öyle demek istemedik, niye öyle anlıyorsunuz?” diyorlar. “Kürt illeri” diye burada ısrarla ya, gereği olmayan bir damar oluşturmaya çalışıyorsunuz. İtiraz ediyoruz, “E, biz coğrafi olarak tanımladık.” diyorlar. Şu salonda bir kişi var mı, ya bunu coğrafi olarak tanımladığınıza, o niyetle tanımladığınıza inanan? Niye bunu yapıyorsunuz? Yapmayın, gerek yok buna, bu bir fayda sağlamaz, bu şekilde yol alamayız.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bize akıl vereceğine sen konuşmanı yap.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kimyasal iddiasında bulduğunuz askerle ilgili. “Asker kimyasal kullandı.” Geçen sene de oldu, bu sene de oldu. İtiraz ettik, neyse en son şu noktaya geldi bir arkadaş, konuya girmiyorum: “Göz yaşartıcı spreyde de kimyasal yok mu?” Eyvallah. Bilmiyorum var mı yok mu? Buysa kastınız, susuyorum, bir şey demeyeceğim bu konuda ama askerin kimyasal silah kullanmasından geçen sene arkadaşlarınızın bahsettiği gibi bahsediyorsanız, onların geçen sene mahcup olduğu gibi bugün de burada sizi mahcup edecek bir sürü konuşma yapabiliriz, tamam mı?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Ne mahcup olacağız, Hulusi Akar’ın açıklaması var, git ona sor onu.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, “Küresel güçler Orta Doğu’yu sürekli bir kaos ortamında yaşatmak istiyor.” E, tamam, biz de aynı şeyi söylüyoruz. Biz buna karşı dururken, siz ne yapıyorsunuz? Bu karışıklığa zemin oluşturmaya çalışıyorsunuz. Her meselede ülkenizin yaptığı işlerin karşısında ve onları, uluslararası mahkemelerde yargılanacak ithamları buradan, bu topraklardan, bu salonlardan, bu mikrofonlardan söyleyerek... Bu olur mu ya? Bu şekilde neyin yolunu alacağız? “Orta Doğu’da Kürt sorunu çözülmedikçe bir şey çözülmez.” diyorsunuz. “Kürt sorunu” diyorsunuz, eyvallah. Orta Doğu’da Kürt sorunu olabilir, ben Orta Doğu’nun bütün ülkelerini bilmiyorum. Orta Doğu’da başka ülkelerde Kürtler zulüm görüyor olabilir, Orta Doğu’da mezhepler üzerinden bazı zulümler bazı mezheplere yapılıyor olabilir, etnik aidiyetler üzerinden yapılıyor olabilir, dinlerin arasında belki çatışmalar Orta Doğu’da bir yerlerde vardır, zulümler olabilir, aşiretlerin arasında olabilir, kabilelerin arasında olabilir, hepsi olabilir ama bu Türkiye herkesin yurdu. Burada kimseye zulüm yoktur. Ne mezhebenden dolayı zulüm vardır ne inancından dolayı vardır ne etnik kökeninden dolayı vardır; ne içtiği kadehten ne kıldığı namazdan ne ettiği cemden dolayı kimseye bir zulüm yoktur.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sen kendini kandır.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kimseye bir zulüm yoktur.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Kendini kandır sen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kendi ağızlarından laf üretiyorlar, onu biz söylemiş gibi anlatıp bizim söylemeyip kendi ağızlarından bizim söylediğimizi ifade ettikleri cümlelere bize cevap verir gibi cevap veriyorlar; şaşırılmak elde değil. Asker, polis suç işlemiş, bunu söylemişler. Biz ortalığı yıkmışız. “Asker, polis suç işlemez.” Ne alakası var? Tutanaklara bakın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Tutanaklar orada, okursun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ben kullandım o ifadeyi.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Evet, sen kullandın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Asker de suç işler, polis de işler, gramdan çalan fırıncı da olur, öğrencisini dayak paça döven öğretmen de olur, haberlerde geçmiş zamanlarda duyduk, hastasını ameliyat ederken organını alıp ticaretini yapan, organ mafyasına düşen doktor da olur. Ne yapacağız şimdi? Bütün askerleri -bu birkaç tane sapık, spesifik veyahut da neyse örnek üzerinden- bütün fırıncıları, bütün öğretmenleri, bütün kasapları bir kefeye mi koyacağız dedik.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Bizim söylediğimizi bize karşı kullanma.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bugün, yine, bugün yine dönüp aynı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Senin söylediğin ortada.

Toptancı yaklaşan sizlersiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Biz ortalığı yıkmışız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Yıktınız tabii.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegın, bir saniye, ilave bir dakika veriyorum.

Buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Cumhurbaşkanı “Nükleer silaha ihtiyacımız var.” diyormuş. “Olunca onu da mı kullanacaksınız, kullanmadığınız silah mı kaldı?” diyorlar. Yazıklar olsun ya! Yazıklar olsun, ne diyelim!

Şimdi, bakın “AK PARTİ konjonktür değişince dilini de değiştiriyor.” dediniz, bizim konjonktürle dilimiz değişmez. Dün dediğimiz gibi hepsi bu ülkenin çocuğuydu. Birileri geldi, bu çocukları kandırdı. Örnekleri var, bir ananın bir evladı geldi, asker oldu, aynı ananın başka bir evladı gitti, asker abisine ve asker abisinin arkadaşlarına karşı dağa çıktı, kurşun sıktı; biri şehit oldu, biri etkisiz hâle getirildi. Bu hepimizin acısı, bunu hep beraber çözelim diye uğraşyoruz ama bu dille, bu şekilde bunu başaramazsınız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Sizin dil de başaramadı.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bu dille bunu başaramazsınız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Siz başaramadınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Siyasetin öneminden bahsediyorsunuz.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Bizim dilimiz 2013’te, 2015’te neyse şimdi de o.

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Siyaset eksikliği var.” diyorsunuz “Siyaset yapmıyorsunuz.” diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Siz siyaseti nasıl yaptınız? “YPG’ye, PYD’ye, YPJ’ye sırtımızı dayıyoruz.” diyerek yaptınız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Siz nasıl döndünüz; onu anlat, onu!

2013’te, 2015’te ne dediysek oradayız biz, dönen sizsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri...

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Apo’nun heykelini dikeceğiz.” diyerek siyaset yapıyorsunuz. Bu mu sizin siyaset anlayışınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – YPG bu ülkede ağırlandı. Sen neden bahsediyorsun? Senin bu ülkeden haberin yok, haberin! Fanusta yaşıyorsun sen!

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başaramayacaksınız. Bu ülkenin çocuklarının arasına fitneyi sokamayacaksınız. İstedığınız yere bu ülkeyi getiremeyeceksiniz.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Sokan sizsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, Sayın Sancaklı bekliyor.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – O masayı devirdiğinizde düşünecektiniz siz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Arkadaşlar, nerede konuşuyorsunuz? Arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın milletvekilleri, değerli milletvekilleri...

Sayın Öztürk, Sayın Sancaklı hazırlığını yaptı.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başaramayacaksınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sancaklı, tabii, uzun yıllar millî formayı terletmiş bir milletvekilimiz.

Sayın Sancaklı, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, değerli milletvekili arkadaşlarım -Türk Silahlı Kuvvetlerinin büyük komutanları, sizler de hoş geldiniz- Bakanlık personeli, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında ordumuzu muzaffer, yurdumuzu müstahkem kılmak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

10 Kasım 2023 Büyük Atatürk’ün vefatının 85’inci seneidevriyesiydi, onun aziz hatırasını ebediyen başımızın tacı olarak taşıyacağız ve kısa süre önce 100’üncü yaşına giren Türkiye Cumhuriyeti’ni inşallah muasır medeniyetleri geride bıraktığımız bin yıllara ulaştıracağız. Bu vesileyle Millî Savunma Bakanlığı Plan ve Bütçe toplantımızın hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum. Allah’a binlerce şükürler olsun ki Türk milletine Gazi Mustafa Kemal Atatürk gibi bir lideri armağan etti. Fevzi Paşa, Kâzım Paşa, İsmet Paşa, Nurettin Paşa, Fahrettin Paşalar gibi adları saymakla bitmez üstün yetenekli subayın yer aldığı o muazzam kadrosuyla istiklalimizi tesis eden Büyük Gazi’yi bir kez daha rahmetle anıyorum.

Türk istiklalini tesis eden Atatürk, bunun hemen ardından millî sanayimizi teşkil etmek için harekete geçti ve denilebilir ki bütün mesaisini buna vakfetti. “Her fabrika bir kaledir.” anlayışıyla çalışan Büyük Atatürk ticari ve askerî alanda çok sayıda fabrika kurdu. Erzurum’da, İzmir’de, Çorlu’da, Çanakkale’de, Konya’da, Kayseri’de askerî fabrikalar ve tesisler kurdu. Nuri Killigil’in ve Şakir Zümre’nin fabrikalarına teşviklerde bulundu. Bu fabrikalar için Kırıkkale’de Askerî Sanayi Lisesini kurdu. Gölcük’te bir tersanenin yanı sıra çok sayıda barut, fişek, top, tüfek, tapa, terkip tesisleri oluşturdu; Allah makamını âli eylesin.

Çok şükür Cumhurbaşkanlığı olarak bizler de aynı hafızayla Halaskâr Gazi'nin bu mirasına sahip çıkıyoruz ve savunma sanayimize aynı ihtimamla yaklaşıyoruz. Millî sanayi programımızla son yıllarda ciddi bir başarı yakaladık. İnsansız hava araçlarında artık dünya liderliğini hedefleyen savunma sanayimiz ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ gibi firmalarımızın giderek hızlandırdıkları çalışmalarıyla birlikte her yeni gün kara savunma araçları alanında da Silahlı Kuvvetlerimizin emrine yeni imkânlar sunmaya gayret etmektedirler. İnşallah pek yakında ordumuza teslim edilecek olan ALTAY ana muharebe tankının yanı sıra Akrep, COBRA, EJDER, Kirpi ve PARS gibi araçlarla hem kendi gücümüzü artırıyor hem de müttefiklerimizle bu alanda ciddi bir gelir elde ediyoruz.

İstanbul'da inşa edilen ilk millî fırkateynimiz TCG İstanbul'un ardından hizmete sunulan 225 metre uzunluğundaki SİHA gemimiz TCG Anadolu, beşinci nesil av ve bombardıman uçaklarımızın üretimiyle birlikte uçak gemisi vasfıyla da Türk donanmasına hizmet verecektir. ANKA, AKSUNGUR, Bayraktar TB2 ve TB3 Bayraktar, Akıncı gibi silahlı insansız hava araçlarımız hem Türk ordusunun kudretinin hem de Türkiye'nin müttefiklerini asla yalnız bırakmayacağına bir sembolü olmuştur.

Millî savunma sanayimizin bu gayretleri neticesinde Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kazandığı büyük hareket kabiliyetinin ve dış politikada müttefiklerimize sağladığımız büyük avantajın yanı sıra, ekonomimiz de büyük fayda görüyor. Dünyanın pek çok ülkesine yapılan satışlarla birlikte geçtiğimiz yıl Türk savunma ve havacılık sektörünün yaptığı ihracat toplamı 4,3 milyar olarak gerçekleşmiştir. 4 milyarlık hedefi aşan millî savunma sanayimiz aydan aya giderek artan performansı ile bu yılın ilk yedi ayında 3 milyar dolara ulaşmayı ve temmuz ayında aylık 657,5 milyon dolar ihracatla tüm zamanlar için kendi aylık ihracat rekorunu kırmayı başarmıştır.

Bugün de Libya'da, Suriye'de Türk savunma sanayisinin ortaya koyduğu ürünler mazlumlara umut oldu; bunda emeği geçen herkesten Allah razı olsun. Yıllar yılı söylediğimiz Çırpınırdı Karadeniz parçasından bir dörtlükle devam etmek istiyorum: "Kafkaslardan asacağız/ Türklüğe şan katacağız/ Türk'ün şanlı bayrağını/Karabağ'a, Şuşa'ya, Turan ele asacağız" diye yıllardır hep söyleyip durduk. Yüce Rabb'ime binlerce kez şükürler olsun ki can Karabağ'ın Türk eline döndüğünü, Türk'ün şanlı bayrağının Şuşa'ya ve Karabağ'a asıldığını gördük. Karabağ'da Türk silahlı insansız hava araçları tarafından ne zaman vurulacakları korkusuyla silahlarını atıp kaçan Ermeni işgalcilerin görüntülerini bütün dünya izledi. Millî savunma sanayimizin desteklediği kahraman ordumuz sayesinde inşallah nihayetinde Türk'ün şanlı bayrağını Turan ele de asacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Sancaklı, ilave bir dakika veriyorum, süreniz doldu.

Buyurun lütfen, toparlayın.

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Bitiriyorum Başkanım.

Sayın Başkan, değerli Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Türk Silahlı Kuvvetlerimize, bu vasıta ile Türkiye'mize büyük değer katan millî savunma sanayimizin değerli aktörlerine bir Türk milliyetçisi olarak şükranlarımı sunuyorum. Cenab-ı Allah'tan muvaffakiyetler diliyorum.

Kahraman ordumuzun yanındayız. Terörle mücadelede yurt içi, yurt dışı bütün operasyonlarda sonuna kadar destekliyoruz. Biz Türk Silahlı Kuvvetleri ne kadar güçlü olursa Türkiye Cumhuriyeti'nin de o kadar güçlü olacağını biliyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerimle konuşmama son verirken Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin hayırlılara vesile olmasını temenni ediyorum ve hem Savunma Bakanlığımıza hem Türk Silahlı Kuvvetlerimize sağ olun, var olun diyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Sancaklı, teşekkür ediyorum.

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Haydar Altıntaş...

Burada mı Sayın Altıntaş? Yok.

Sayın İskender Bayhan, EMEP...

Buyurun lütfen.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – Ben de her zamanki gibi önce basın emekçilerini, sonra Bakanlık çalışanlarını, milletvekillerini, sizi ve Bakanı selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığının bütçesinde ortaya konulan anlayış Türkiye'nin ulusal güvenlik politikasının temelde tepüstü durduğu gerçeğini bize bir kez daha gösteriyor çünkü bölgede başta Türk, Kürt ve Arap halkları olmak üzere bölge halklarının barış ve kardeşlik içerisinde eşit haklara dayalı bir arada yaşamasını esas almayan bir strateji izliyor. Başta Kürt halkı olmak üzere bölge halklarının kendi kaderini silahsız, çatışmasız, demokratik bir temelde tayin etmesini, bölge ülkelerinin ulusal bağımsızlık ve egemenlik ve dostluk ilişkilerinin güçlendirilmesini esas almadığınız sürece ulusal güvenliğinizi ve ulusal savunmanızı güçlendiremezsiniz. Neyi esas alıyor peki? Güçlü, etkili, büyük ve lider devlet, ülke olma adına emperyalistlerin öncülüğünde süren nüfuz mücadeleleri ve sömürü politikalarının yarattığı çatışma ve savaşlara aktif olarak katılıp yeni Osmanlıcı iddialarla bu savaşlardan pay kapmayı esas alıyor yani özünde emperyalistlerin izlediği politikaların uzantısı olan ve kendi ulusal güvenliğini başka ülkelerin topraklarından başlatıp bunu “terörle mücadele” adı altında meşrulaştıran, bunu da Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın 51'inci maddesine dayandıran bir çizgi izliyorsunuz ve bu ABD'nin elli yıllık çizgisidir, ABD emperyalizminin bu bölgede izlediği ve siz bu çizgide yürüyerek ulusal güvenliğimizi ve millî savunmamızı güçlendireceğinizi iddia ediyorsunuz. Bunun için en başta bundan vazgeçmelisiniz.

Hepimiz Türkiye haritasını bir gözümüzün önüne getirelim; kuzeyinden güneyine, doğusundan batısına, yakın uzak bütün kara, deniz sınırlarını kapsayan bölgeler birer çatışma ve savaş alanına dönmüş durumda. Ukrayna hattında açılan cephede gittikçe derinleşen bir çözümsüzlük, işgal ve savaş sürüyor. Şimdi güneyde Akdeniz ve Orta Doğu hattında İsrail ve İran merkezli yeni bir sıcak çatışma tehdidi büyüyor. Asya Pasifik bölgesinde olası sıcak çatışmalara yol açacak gerilimler kışkırtılıyor. Irak ve Suriye başta olmak üzere birçok ülkede iç çatışma ve savaş sürekli besleniyor ve sürekli harlanıyor. Bütün bunların iki temel nedeni var: Birincisi, emperyalist devletler arasındaki yeniden paylaşım, yağma ve ucuz emek sömürüsünü bütün bu coğrafyada yoğunlaştıran politiklardır. ABD öncülüğünde her geçen gün belirginleşen, İngiltere, Almanya, Fransa devletlerinin de içinde güçlü bir şekilde yer aldığı Batı emperyalist bloku ile doğuda Çin ve Rusya'nın öncülüğünde belirginleşen emperyalist bloklaşma arasında süren ekonomik, ticari, askerî egemenlik mücadelesinin her geçen gün daha da keskinleşmesidir. Merkezinde Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Güney Asya'nın olduğu coğrafyanın yer altı ve yer üstü zenginliklerinin ucuz emek gücü sömürüsüyle birlikte yağmalanması için askerî yığınaklar yapılıyor, üsler kuruluyor, çatışma ve savaş kışkırtıcılığı yapılıyor.

İkinci temel neden ise Türkiye gibi bölgenin bağımlı kapitalist ülkelerinin devlet ve hükümetlerinin bu emperyalist nüfuz ve paylaşım mücadelesinden kârlı çıkmak adına izledikleri pazarlıkçı ve iş birlikçi politiklardır. Emperyalist devletler, bölgenin güçlü devletleri arasındaki çelişkilerden yararlanarak Türkiye'nin tekeli burjuvazisinin, sermayedarlarının kasasını doldurabilirsiniz, tıpkı İsrail'le kurduğunuz ilişkilerde olduğu gibi ama bu ülkenin ulusal güvenliğini, savunmasını ve halklarının geleceğini garanti altına alamazsınız.

Bir de ne yaparsınız biliyor musunuz? Çehov'u ünlü sözünde olduğu gibi "Filmin başında duvarda asılı olan silah filmin sonunda mutlaka patlayacaktır." Bu ülke topraklarına astığımız silahlar ve kurulan üslerle mutlaka bu ülke topraklarında savaşı ve savaş kışkırtıcılığını büyütürsünüz. Türkiye'de başta İncirlik ve İzmir olmak üzere onlarca NATO ve ABD üssü var, siz de etkin NATO üyeliğinden bahsediyorsunuz. Peki, bu kadar NATO ve ABD üssünün olduğu bir ülkede nasıl ulusal güvenlikten bahsedebiliriz, söz edebiliriz? Bu ülkedeki bu üsler kapatılmadan neye güvenip, kime güvenip ulusal güvenlikten söz edeceğiz? NATO, bu bilinmez bir şey midir? NATO, dünyanın sömürülen ve ezilen halklarının, işçi sınıfının mücadelesinin ilerlemesinin önünde engel olarak kurulmuş ve bu ülkenin, bu coğrafyanın paylaşılması için kurulmuş bir ittifak değil midir? Bunun defalarca ve defalarca örnekleri sergilenmemiş midir? Siz NATO'yla kendiniz çelişkiye düştüğünüzde NATO'nun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ederim.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – ...bu bölgede temsilcisi olmayacağımızı söyleyip sonra Libya'da uçağın ön cephesinde duran bir pozisyona düşmediniz mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bayhan, sözlerinizi toparlayın lütfen.

Buyurun.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) – Evet, teşekkür ediyorum Başkan.

Eğer bu coğrafyada Türkiye'nin bir ulusal güvenliği olacaksa, Türkiye'de yaşayan, sömürülen ve ezilen halkların bir ulusal güvenliği olacaksa bunun için antiemperyalist, demokratik, barış yanlısı, kardeşlik yanlısı bir çizgiye ihtiyacımız var; böyle bir millî güvenlik, ulusal güvenlik ve millî savunma politikasına ihtiyacı var bu ülkenin. Eğer bunu yapamazsak, eğer bunun için bedel ödenmeyecekse, eğer bunun için bu ülkede, bu coğrafyada ittifaklar kurulmayacaksa biliniz ki emperyalistler arasındaki çelişkilerden yararlanarak izlediğiniz büyüme siyaseti, bu halklara acı, gözyaşı ve hep kıyım getirecek, bu ülkenin Türk, Kürt ve bu coğrafyanın Arap gençleri birbirini öldürmeye devam edecek. Biz onun için antiemperyalist, barış yanlısı ve gerçekten halkların onurlu, eşitlikçi bir anlayışla bir arada yaşayacağı bir millî savunma, ulusal savunma politikası istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ederim.

Sayın Sadullah Kısacık, sonrasında Sayın Halil Öztürk.

Sayın Kısacık, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SADULLAH KISACIK (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesine dair Demokrasi ve Atılım Partisinin bakış açısını sizlerle paylaşmak üzere söz aldım.

Türkiye, dünya üzerinde bulunduğu coğrafya nedeniyle çok önemli olayların merkezinde olan bir ülke, Asya-Afrika ile Avrupa arasında köprü konumunda olan bir ülke. Soğuk savaş döneminde NATO'nun güneydoğu sınırında tüm gerilimleri en üst düzeyde yaşayan kilit bir ülkeydi Türkiye. Bugün, Ukrayna-Rusya arasındaki savaş, Azerbaycan-Ermenistan arasında yaşanan savaş ve bir süredir devam eden gerilim, Suriye iç savaşının on yılı aşkın bir süredir devam ediyor olması, bunlara ilaveten Filistin'le başlayıp devam eden savaş hâli bölgemizi âdeta bir ateş topuna çevirmiş durumda. Ayrıca, Türkiye'nin uzun yıllardır kendi içinde devam eden çeşitli terör örgütleriyle mücadelesi de

düşünüldüğünde ülkemizin savunma politikalarının ve tüm bu risklere karşı hazırlıklı olma ihtiyacının ne kadar da önemli olduğu tartışılmazdır. DEVA Partisi olarak, Türkiye'nin savunma kapasitesinin hem teknik olarak hem de yetişmiş insan gücü olarak en üst seviyeye çıkarılması gerektiğini ve bunun gerçekleşmesi için yapılacak çalışmaları desteklediğimizi buradan ifade ediyorum.

Türkiye'nin savunma politikalarının sağlıklı bir şekilde oluşması, güçlü ve sürdürülebilir bir savunma konsepti için gereken altyapı ve siyasi iklime dair şu tespitlerimizi heyetinizle paylaşmak isterim:

Birinci olarak: Öncelikle Türkiye'nin yüksek standartlı demokratik bir hukuk devletini inşa etmesi gerekmektedir. Bunun başarılması kendi iç huzurumuzun teminini sağlayacak ve dayanışmamızı arttıracaktır, ayrıca bu durum Türkiye'nin uluslararası arena ve diplomaside sözünün gücünü artıracak ve savunma refleksimize destek olacaktır.

İkinci olarak: Güçlü, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir ekonomik büyüme modelinin hayata geçirilmesi ki bunun başarılması hâlinde savunma için harcayacağımız kaynaklar büyüyecektir. Bu noktaya gelebilmek için Türkiye'nin orta gelir tuzağından kurtarılıp yüksek gelirli ülkeler grubuna yükseltilmesi, her bir vatandaşımızın insan onuruna yakışır iş, gelir ve refah düzeyine kavuşturulması, kişi başına düşen millî gelirin yükseltilmesi, Türk lirasına yeniden itibar ve istikrar kazandırılması, enflasyonun tek haneli rakamlara indirilmesi, Türkiye'nin yeniden yatırım yapılabilir ülke hâline getirilmesi, yüksek teknolojiye dayalı katma değerli yüksek ürün ihraç eden ülke hâline gelmemiz elzemdir.

Üçüncü olarak: Savunma sanayisinin daha da geliştirilerek kapasitesinin en üst seviyesine çıkarılması gerekmektedir, bunun için ordumuzun yeni teknolojilerle desteklenerek istihbarat...

(Mikrofon teknik arıza nedeniyle kapandı)

SADULLAH KISACIK (Adana) – ...bilişim ve vuruş gücü bakımından güçlendirilmesi, savunma alanında dışa bağımlılığımızı azaltarak, kendi teknolojimizi geliştirerek...

Mikrofon?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sizin süreniz doldu mu?

SADULLAH KISACIK (Adana) – Yok, dolmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) – ...savunma sanayisinde özel sektörün önünün açılması, sektörde adil rekabetin sağlanması, Savunma Sanayii Başkanlığı ile bu alanda faaliyet gösteren diğer kurum, kuruluş, vakıf şirketleri ile özel firmalar arasında sinerji, iş birliği ve eş güdüm sağlayacak mekanizmaların oluşturulması, kamu-üniversite-özel sektör iş birliğinin güçlü bir biçimde tesis edilip AR-GE ve yenilikçiliğin geliştirilmesi, askerî fabrikalarda verimlilik artışı ve etkinliğin artırılması.

Dördüncü olarak: Silahlı Kuvvetlerimizin caydırıcı bir güç hâline gelmesi hem kapasitemizin güçlenmesi hem de insan kaynağının niteliğinin artırılması açısından son derece önemlidir.

Beşinci olarak: Sınır güvenliğinin ve göç politikalarının sağlıklı bir biçimde oluşturulup ciddiyetle uygulanması yine güvenliğimiz açısından önemlidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SADULLAH KISACIK (Adana) – Sözlerime son verirken...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Halil Öztürk, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, kıymetli sivil ve asker bürokratlar ile değerli basın mensupları; Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum, bütçenin yapımında emeği geçen bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, gücünü bağrından çıkıdığı asil Türk milletinin sevgisi ve güveninden alan kahraman ordumuz başta olmak üzere, Millî Savunma Bakanlığının tüm birlik ve kurumları ülkemizin ve vatandaşlarımızın güvenliğini sağlamak için kendisine tevdi edilen görevleri azim ve kararlılıkla yerine getirmektedir. Görevlerini yerine getirdikleri esnada şehit olan başta kahraman askerlerimiz olmak üzere tüm güvenlik güçlerimize Yüce Allah'tan rahmet diliyorum, ruhları şad, mekanları cennet olsun; gazilerimize de Yüce Allah'tan acil şifalar temenni ediyorum.

Türk Silahlı Kuvvetleri Türk milletinin göz bebeğidir, Peygamber ocağıdır. Değerli milletvekilleri, 2024 yılı bütçesi içerisinde Millî Savunma Bakanlığına merkezi yönetim bütçesi içerisinde ayrılan pay yüzde 4 civarındadır. 2022 ve 2023 yılında bütçe içindeki payı yüzde 4,5; 5 civarındayken bugün yüzde 4 civarında olmasında en büyük pay ve etkenlerden birisi yerli ve millî savunma sanayisinin gelişmesidir. Türkiye, artık yüzde 85 oranında savunma sanayisi yerli olan bir ülkedir. Yurt dışında ve sınır ötesinde terör örgütlerine göz açtırmayan ordumuz, mavi vatandaki haklarımızı da korumak için yerli üretim sondaj, denizaltı ve TCG Anadolu gibi savaş gemilerimizle dosta güven, düşmana korku salmaktadır. Hamdolsun, Cumhurbaşkanlığıyla birlikte yüzde 70 oranında yerliliğe sahip olan savaş gemisini üreten bir Türkiye gerçeği vardır. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz zaferleri ve başarılarıyla her geçen gün daha da fazla göğsümüzü kabartmaktadır. Can Azerbaycan'ın otuz yıldır işgal altında olan öz toprağı Karabağ'ın azat edilmesinde şüphesiz Türk ordusunun rolü büyüktü. Libya'da Birleşmiş Milletlerin tanıdığı meşru hükümetin çağrısı üzerine destek veren Türkiye, Doğu Akdeniz'de kendisine karşı kurulan oyunları bertaraf etmiştir. Unutulmamalıdır ki ekonomik gücünüzün yanı sıra askeri gücünüz olmazsa dünyadaki etkiniz Norveç'ten, İsveç'ten veya Finlandiya'dan farksız olmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgesi Kırıkkale Türk savunma sanayisinin bildiğiniz üzere belkemiğidir. 1928'de Kırıkkale'de faaliyete geçen Makine Kimya Endüstrisi kurumu, Kırıkkale'nin öncü gücü, ülkemizin de gurur vesilesi olmuştur. Makine Kimya Endüstrisi bugün Kırıkkale'de 1.729 personeliyle anonim şirket de olmasının avantajıyla dünyadaki emsalleriyle daha rahat rekabet edebilir hâle gelmiştir. Son zamanlarda Makine Kimya Endüstrisinde kapsamlı ve güzel gelişmeler olmaya başladı. Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçları öncelenerek ama uluslararası konjonktür de dikkate alınmak suretiyle hiç olmadığı kadar yoğun yatırım faaliyetlerine girişildi. Bu yatırımlar hem mevcut fabrikalarda üretim hatlarının modernizasyonu hem de kapasite artırımı için yatırımlar şeklinde devam etmektedir. Ayrıca Makine Kimyanın son dönemde geliştirerek seri üretime geçirdiği deniz topu, BORAN obüsü ve akıllı füzeler gibi bazı kalemlerde seri üretim için tesis altyapılarını oluşturma yatırımları da devam etmektedir. Bunun yanı sıra mühimmat konusunda oluşan aşırı talebi karşılamak üzere Kırıkkale'de kapsamlı yeni fabrika yatırım süreçleri de devam etmektedir. Makine ve Kimya Endüstrisi ülkemizin geliştirdiği savunma sanayisi teknolojik birikiminin sunduğu imkânlardan da istifade ederek teknoloji yoğun üretim yapma, tesislerini ve iş yönetimi altyapısını dijital dönüşüm süreçlerine tabi tutma gayreti içerisinde. Bu konuda önemli mesafeler almıştır ve bu durumlardan son derece büyük bir memnuniyet duyduğumuzu da ifade etmek isteriz.

Bu gayretler iş sağlığı ve güvenliği konusunda da aynı titizlikle yürütülmekte, iş sağlığı ve güvenliği altyapısı dönüşümü çalışmaları da devam etmektedir. Bütün bu yatırımlar Kırıkkale'miz için önemli bir potansiyel oluşturacaktır. Hâlihazırda Makine Kimya Endüstrisi çerçevesinde gelişen savunma sanayi ekositeminin yanı sıra kurum Kırıkkaleli hemşehrilerimin istihdamı için de en önemli istihdam kaynaklarından biri olma rolünü artırarak devam ettirmektedir. Yine personel alımında liyakatin esas alınması son derece önemli ve sevindirici bir rol olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında cumhuriyetimizle yaşıt bu millî kurumumuzdaki güzel gelişmeler hem bir vatandaş olarak hem de bir Kırıkkaleli olarak bizleri gururlandırmaktadır.

Sayın Bakanım, oradaki yardımcı personel...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun toparlayın.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Makine Kimya kurumunda çalışan personelin -özellikle itfaiye erleri, destek personelleri, işte, güvenlik ve temizlik- Makine Kimyanın kendi bünyesinde çalışma arzuları vardır. Bu konuda da dikkatinizi arz ederim. Arada bildiğim kadarıyla- şirket üç yılda bir sözleşme imzalamakta, eğer bu da ortadan kalkarsa, doğrudan kendi bünyelerine alınırsa otomatik olarak hem iş güvenlikleri artacak hem de maaşlarında küçük de olsa bir avantaj sağlanacaktır.

Ben asker ve sivil bütün bürokratlarımıza, başta Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza özverili ve fedakâr çalışmalarından dolayı teşekkür ediyor, çalışmalarında başarılar diliyor, Millî Savunma Bakanlığı 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Uğur Bayraktutan, Artvin Milletvekili.

Buyurun Sayın Bayraktutan.

Süreniz beş dakikadır.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Millî Savunma Bakanlığının değerli bürokratları, değerli komutanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerimin başında öncelikle bu toprakların yetiştirmiş olduğu en büyük devrimci, ezeli ve ebedî Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve şehitlerimizi saygıyla, rahmetle, minnetle anıyorum.

Yine 27'nci Dönemde beraber milletvekilliği yaptığımız Sevgili Doğan Kubat Beyefendi, Meclisin beyefendi milletvekili bugün -biraz önce öğrendik- annesini kaybetmiş, ona da Allah'tan rahmet diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, tabii, burada birkaç kere daha bu sorun diğer milletvekili arkadaşlarımız tarafından da dile getirildi, Sayın Bakan, özellikle emekli binbaşılara ilişkin olarak genel bir talep var, emekli binbaşılardan yaşamış olduğu özlük haklarındaki sorunlara ilişkin; iyileştirme isteyen, makam ve görev tazminatları ve emekli maaşlarında iyileştirmeye ilişkin talepler var. Bunlar bizdeki rakamlara göre belki doğru olmayabilir ama 3-4 bin kişi civarında. Özellikle albaylar ve yarbaylarla arasındaki bu maaş farklılığının bir an önce giderilmesini, yaşadıkları özlük haklarına ilişkin sorunlar konusunda gerekenin yapılmasını ve Bakanlığımızın gerekli dikkati göstermesini özellikle istirham ediyorum.

Bunun dışında... Başka bir kapsamda konuşma yapacaktım ama sunumunuzu yaparken -sunumunuzun özellikle 11'inci sayfasında- şöyle bir şey söylediniz: "Suriye ve Irak harekât alanlarında görevli birliklerimize yönelik taciz ve saldırı girişimlerine de misliyle karşılık vermekte, gerekli tedbirleri almaktayız." dediniz. Amerika Birleşik Devletleri'nin... Biliyorsunuz ABD tarafından SİHA'mız 5 Ekim günü düşürüldü ve Pentagon yapmış olduğu açıklamada "Biz düşürdük, tehdit gördüğümüz için düşürdük. F-16 uçaklarıyla vurarak düşürdük." demiştir. Önce bunun üzerinden yirmi dört saat boyunca Hükümet tarafından herhangi bir şekilde herhangi bir açıklama yapılmamış, aradan belli bir zaman geçtikten sonra Dışişleri Bakanlığı aynen şu açıklamayı yapmıştır: "Operasyon esnasında üçüncü taraflarla işletilen çatışmazlık mekanizmasındaki farklı teknik değerlendirmeler nedeniyle bir SİHA kaybedilmiştir." denilmiştir ve arkasından da Sayın Erdoğan "NATO'da beraber olduğunuz Türkiye'nin SİHA'sını nasıl düşürürsün? "Görmedim, bilmedim, farkında değilim." demiştir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakan; Amerika Birleşik Devletleri "Ben bunu yanlışlıkla düşürdüm." filan demiyor, "Ben Türk SİHA'sını bir hedef gördüm." diyor ve "Bilerek, F-16'lar açısından tehdit gördüğüm için gerekeni yaptık." diyor. Şimdi 11'inci sayfadaki iddianıza göre "Bize karşı yapılan her türlü taciz ve saldırı girişimlerine karşı gerekli çıkışı yapıyoruz." diyorsunuz. Şimdi soruyorum: Ne yaptık biz bu SİHA düşürüldükten sonra? Bu mahcup açıklamaların dışında herhangi bir açıklama yaptık mı yapmadık mı? Amerika Birleşik Devletleri'nin bize karşı yapmış olduğu bu saldırgan tavra karşı herhangi bir şekilde caydırıcı bir önlemden bulunduk mu? Bunun dışında ne yaptık? Bunu eğer açıklarsanız çok memnun oluruz.

Geçtiğimiz aylarda yine size bir soru sormuştum, Korgeneral Zekai Aksakallı'nın Ardan Zentürk'le yapmış olduğu röportajda özellikle Genelkurmaydaki FETÖ yapılanmasına ilişkin olarak -Semih Terzi'nin- kimler tarafından kurulduğunu, sizin de o dönemde buna, gerçekten de yapılan atamalara karşı çıktığınızı, özellikle Semih Terzi'ye ilişkin yapılan atamalara karşı çıktığınızı, Kara Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Salih Zeki Çolak ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı Personel Başkanı Tümgeneral Şevki Gençtürk'ün de bu atamalara karşı geldiğine ilişkin Korgeneral Zekai Aksakallı açıklamalar yaptı. Demek ki siz o tarihlerde buna ilişkin tehdidi görmüşsünüz, o anlamda da sizi kutluyorum ama Genelkurmay yapılanması içerisinde bazı unsurların bunların yolunu açtığını görüyoruz yani o akşam 250 şehidin verilmesi, oradaki bazı komutanlar tarafından bu FETÖ'cü generallerin yolunun açıldığını gösteriyor. Ben bunların kim olduğuna ilişkin bir soruşturma yapılmış mıdır yapılmamış mıdır diye zatialinize 7 maddeden oluşan sorular sordum. "Bunlar kimdir? Kimler tarafından korunmuştur? Ne zaman korunmuştur? Özel Kuvvetleri ele geçirme girişimindeki Semih Terzi'nin arkasındaki manevi güç kimdir? 15 Temmuz hain darbe girişiminde Genelkurmay karargâhını ele geçiren ekibin başında yer alan Albay Fırat Alakuş'un ve Albay Fatih Yarımbaş'ın FETÖ mensubu oldukları belirtilmişken bu atamaları kimler yapmıştır?" diye 7 madde hâlinde ayrıntılı sorular sormama rağmen siz sadece iki satırlık bir cevap verdiniz; dediniz ki: "FETÖ'yle mücadele azim ve kararlılıkla sürdürülmektedir, bundan sonra da tespit edilen bilgi ve belgeler ışığında FETÖ'yle mücadele tavizsiz şekilde sürdürülecektir." Bu dediğinizin altına ben de imza atıyorum ama ben bir milletvekili olarak, somut olarak tarihteki Mustafa Kemal'in ordusunu ele geçirmeye çalışan bir yapının nereden kaynaklandığını... Düşünün ki biraz önce yapmış olduğunuz sunumda 24 bin kişilik bir iltisaktan bahsediyorsunuz. Siz daha önce, bu görevden önce de Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı yaptınız, Kara Kuvvetleri Komutanlığı yaptınız, yanılmıyorsam Jandarma Genel Komutanlığı yaptınız ve bu yapı ne yazık ki bir kentin nüfusunu alabilecek kadar. Benim mensubu olduğum ilin nüfusu 25-30 bin, 25 bin FETÖ mensubu Mustafa Kemal'in...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Başkanım, bitiriyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Bir dakika uzatıyorum.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

25 bin kişilik güç, az bir güç değil. Yani, bu ordunun içerisinde bir yapı Mustafa Kemal'in, Atatürk'ün ordusunu ele geçirdi ve 15 Temmuz gecesi Mustafa Kemal'in Meclisini bombaladılar. O gece Mecliste ilk olanlardan biriydim, her zaman derim sabaha kadar bomba yedik. O nedenle, bu yapılanmaya ilişkin, şu anda Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde buna ilişkin iltisaklı unsurlar var mıdır, yok mudur; döneminde kimler tarafından bunlar kayırılmıştır, bunların somut gerçekleriyle beraber, sorularımıza da yalın cevaplar vererek açıklanmasını istirham ediyorum.

Bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Bayraktutan, teşekkür ederim.

Sayın Önal, süreniz beş dakika.

Buyurun.

AHMET ÖNAL (Kırıkkale) – Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sözlerime başlarken aziz şehitlerimizi rahmetle, minnetle, saygıyla anıyorum, gazilerimize acil şifalar diliyorum.

Bildiğimiz üzere, Makine ve Kimya Endüstrisi kurumu, 3/7/2021 tarihinde 7330 sayılı Yasa'yla yapı ve statüsü değiştirilerek anonim şirkete dönüştürüldü. Büyük tartışmalardan sonra anonim şirket olan kurumda şaibeler, kurumla ilgili şikâyetler, çalışanların yaşadığı mağduriyetler bir türlü bitmek bilmedi, verilen sözler çabuk unutuldu. Şirketleşme sürecinde Kırıkkale'de fabrikaların daha işlevsel hâle getirileceği sözleri verilmişti ancak iddia edildiği gibi olmadı, söylenenler yalnızca söz olarak kaldı. Üretim kapasiteleri düşürüldü, bazı fabrikaların Kırıkkale'yle olan bağları koparıldı. “Kırıkkale’de üretimde çağ atlatılacak.” denilen fabrikalar başka illere kaydırılmaya başlandı.

Kurum, anonim şirket olduktan sonra MKE AŞ Yönetim Kurulunda alınan ilk karar, 1953 yılından beri kurumda faaliyet gösteren ihale, alım satım, kurum içi denetim gibi hususları titizlikle inceleyen Teftiş Kurulunun kaldırılması oldu. Buradan soruyoruz: MKE Teftiş Kurulu hangi gerekçeyle kaldırıldı? Teftiş Kurulu kaldırıldıktan sonra kurum içi denetim, inceleme ve soruşturmalar hangi mekanizma tarafından yürütülüyor? Örneğin, kurumun Genel Müdürü Sayın Yasin Akdere'nin görevine hangi gerekçeyle son verildi? Sayın Akdere döneminde yapılan uygulamaların bu görevden alınma sürecinde etkisi oldu mu? Kurumun eski Genel Müdürü hakkında yürütülen bir soruşturma var mı? Soruşturma var ise sonucu nedir? Soruşturma sonucu yargıya intikal ettirildi mi? MKE AŞ'nin Teftiş Kurulu kaldırıldığına göre, bu hususta hukuk nasıl işledi?

Ayrıca, Kamu İhale Kanunu'nun 5'inci maddesine göre: “İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.” Bu durumda MKE kurumu yapmış olduğu ihaleleri Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre mi yapıyor, yoksa “Artık anonim şirkete dönüştük, Kamu İhale Kanunu bizi kapsamıyor.” mu deniliyor? Bu sorunun cevabını sadece ben değil, tüm Kırıkkale merak ediyor.

Ayrıca, son dönemlerde kurumda meydana gelen patlama vakaları hızla artış göstermiştir. Kurumun Elmadag'da bulunan Barutsan Roket ve Patlayıcı Fabrikasında 16 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen patlama sonucunda oluşan yangın sebebiyle 5 işçi kardeşimiz şehit olmuştur. Şehit işçilerimize

Allah'tan rahmet diliyorum. Kurumun Ankara Kayaş'ta bulunan Kapsül Fabrikasında 18/7/2023 tarihinde meydana gelen patlamada 4 işçi kardeşimiz yaralanmıştır. Yine, kurumun Kırıkkale'de bulunan bazı fabrikalarında da sık sık iş kazası haberleri basına yansıyor.

Kurumun Kayaş'taki Kapsül Fabrikasında İş Güvenliği Müdürünün EYT'li olduğu için ayrıldığı, yerine üç ay boyunca atama yapılmadığı, bu süre boyunca iş sağlığı ve güvenliği biriminin kapalı olduğu, 5 işçi kardeşimizin kurumda meydana gelen patlama sonucu şehit olmasından iki gün sonra iş güvenliği biriminin yeniden kurulduğu iddiaları doğru mudur? Son dönemlerde kurumda meydana gelen bu patlamaların sebeplerinin araştırılarak yenilerinin meydana gelmesini önlemek için yapılan bir çalışmanız oldu mu? Allah korusun, yeni patlamaların yaşanma ihtimali karşısında sizleri şimdiden önlem almaya davet ediyoruz.

Yine, şirketleşme sürecinin ardından şeffaf yapısını kaybeden kurumda yeni işçi alımları da tartışma konusu olmaya devam ediyor. İşçi alım başvurularının "kariyer.net" üzerinden şeffaf sınavla yapılacağı ilan edilmiş ancak yapılan sınavların sonucu açıklanmadan işe alımlar yapılmıştır. Tüm bu durumlar işçi alımlarının dahi şeffaf yapılmadığı algısını maalesef güçlendirmektedir.

Yine, son günlerde Kırıkkale'de, yerel basında yer alan haberlere göre de evli kişilerin aynı anda kurumda işe başlatıldığı iddiaları doğru mudur? Bu husus hâlen kurum tarafından yalanlanmamıştır. Sayın Bakanım, kurumda bu şekilde işe başlayanlar olmuş mudur? Doğru ise Kırıkkale'de iş, aş bekleyen çocuklarımızın vebali kimdedir? Kırıkkale'de iş bekleyen on binlerce gencimiz varken ikamet şartı da aranmadan yeni işçi alımları yapılmıştır. Bu sebeple, Kırıkkale'de yaşayan işsiz gençlerimize yine sıra gelmemiştir.

Yine, kurumda yapılan yapısal değişiklik sonrası çalışanlar arasındaki maaş farkı fazlalığı da kurumdaki çalışma barışını bozacak duruma getirmiştir. Kurumda kalan beyaz yakalı destek personeline 2'nci altı ay için hâlen zam verilmemiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Önal, bir dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

AHMET ÖNAL (Kırıkkale) – Savunma sanayisi kapsamında kritik önemde görev yapan ancak 2023 yılı 2'nci altı aylık dönemde çalıştırdığı personele zam vermeyen başka bir kurum var mıdır? Yok ise MKE'de görev yapan beyaz yakalı personelin zam kapsamı dışında bırakılma gereğini açıklar mısınız? Kurumdan ayrılarak başka kurumlara geçiş yapan personel ortalama 30 bin liranın üzerinde maaş alırken kurumda kalan beyaz yakalı destek personelleri 20 bin lira civarında maaş alıyor. Enflasyon, hayat pahalılığı ve ekonomik kriz dikkate alındığında bu maaşlarla geçinmek neredeyse imkânsız durumda. Yıllardır kuruma emek veren, hizmet eden destek personeli bu koşullarda çalışmak zorunda bırakılıyor. Üstelik 2'nci altı ay için maaşlarında herhangi bir artış yapılmamış olması da "Beyaz yakalı destek personeline ceza mı veriliyor?" algısını oluşturuyor. Buradan soruyoruz: Destek personelinin mağduriyetini ne zaman gidermeyi düşünüyorsunuz?

Bu duygu ve düşüncelerle Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ülkemize, milletimize, devletimize hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim.

Sayın Metin İlhan, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

METİN İLHAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî savunmada temel unsur, silahlı güçlerle vatanın korunmasıdır elbette ancak deprem gibi kriz durumlarında da Silahlı Kuvvetlerimizin felaketin etkisinin giderilmesinde önemli rol oynayacağı da bir gerçektir. Maalesef iktidarın garip tutumu sebebiyle zor durumlarda zaman kaybetmeden halkının yanında olan Silahlı Kuvvetlerimiz gecikmeli olarak deprem bölgesine intikal etmek durumunda kalmıştır. Umarım Sayın Bakan bize depremden on beş saat sonra 3 bin, kırk iki saat sonra 7.500, yüz yedi saat sonra 25 bin askerimizin neden gecikmeli olarak görevlendirildiğini, 2'nci Kolordu Birliklerinin otuz iki saat, Edirne'den otuz dört saat ve KKTC'den ise otuz sekiz saat sonra birliklerin intikal ettirilmesini, ayrıca Hava ve Deniz Kuvvetlerimizin ise yüz otuz saat sonra gecikmeli olarak kullanılmasını açıklar. Unutulmamalıdır ki bu gecikmelerin bedelini vatandaşlarımız canlarıyla ödemiştir.

Değerli milletvekilleri, bulunduğumuz coğrafya konumu itibarıyla ekonomiden kültürel yaşamdaki derin farklılıklara, totaliter yönetim biçimlerinden 2'nci emperyalist paylaşım savaşının kaotik etkilerinin devam ettiği bir alandır. Dolayısıyla jeopolitik kargaşanın ivmelenerek devam ettiği Orta Doğu coğrafyasında derinleşen mevcut sorunlara yenilerinin eklendiği bölgemizde İran'ın da içine çekilmek istenmesiyle pik noktasına ulaşacak risk, tehdit ve tehlikeler sebebiyle güvenlik kaygılarının üst seviyeye çıktığı çok hassas bir dönemden geçiyoruz. Birçok yanlış savunma stratejisi ve dış politikadaki hatalara rağmen ülkemizin konumunun getirdiği potansiyeli avantaja dönüştürmek temel politikamız olmalıdır. Unutulmamalıdır ki günümüzde Türkiye Cumhuriyeti'mizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ileriye gören yüksek zekâsı ve dış ilişkilerde oluşturduğu düzen ve başarısıyla ülkemize kazandırdığı ve hâlâ bakiyesini pervasızca tüketmekle uğraştığımız jeopolitik konumumuzun stratejik kazanımları sayesinde dış politikada alternatifler üzerine geniş bir alan bulabiliyoruz ama maalesef günümüzde iç politika eksensel bir dış politika izlememiz, daha doğrusu, birilerinin siyasal bekası için dış politikayı ülkemizdeki iç gelişmelere alet etmemiz sebebiyle neredeyse tüm komşularıyla sorun yaşayan bir ülke hâline geldik. Yandaş basın üzerinden yaygaralar koparılarak yapılan toplum mühendisliğiyle bazen Rusya, bazen Yunanistan, bazen Ermenistan, bazen İran ve bazen de diğer komşu ülkelerle neredeyse savaş konumuna geliyoruz. Ancak ülke gündemine bu sorunlar defakto olarak girdiği gibi aniden de sanki sorun çözülmüşçesine gündemden düşmekte. "Bir gece ansızın gelebiliriz." deyip bir gece ansızın hiçbir şey yaşanmamış edasıyla devam edildi. Sayın Bakana sormak lazım: Yunanistan'ın tavrı mı değişmiştir, yoksa adalar da mı silahtan arındırılmıştır, yoksa biz Ege Denizi'nde caydırıcılık icra eden uçuş faaliyetlerimizi mi sonlandırdık?

Saygıdeğer milletvekilleri, millî savunma ve güvenlik alanında da nitelikli insan gücünün hayati derecede önemli olduğu bir gerçektir. Savunma alanı içine giren savunma sanayisinden bilim üreten üniversitelere, nitelikli personel temininden bunların yetiştirilmesine ve ordumuzun modernizasyonuna kadar hâlâ eksik olduğumuz noktalar olduğunu da özellikle belirtmek isterim. Ancak GATA ve kapatılan diğer askerî hastaneler ve askerî okullar, Silahlı Kuvvetlerimize personel yetiştirilmesindeki birikime oldukça zarar vermiştir. Kapatılan okullar sebebiyle milletimizin göz bebeği Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kurallar, temayüller ve geleneklerle şekillenmiş kurumsal yapısı zarar görmüştür. Askerî sağlık hizmetleri alanında da durum farklı değildir.

Sayın Bakan şunu bilmelidir ki askerî sağlık sisteminin en önemli görevlerinden biri de savaş esnasında ilk müdahaleyi yapacak nitelikli personeli yetiştirmek ve o personelin kritik kararları alabilme sorumluluğunu sağlamaktır. Fakat bunları Sağlık Bakanlığına devrettiğiniz ve kurumsal yapısını tahrip

ettiğiniz hastanelerle yeterince yapamayacağımız açık bir gerçektir. Hâlbuki GATA, askerî sağlık sisteminde en gelişmiş eğitim, tedavi ve rehabilitasyon merkeziydi. Ne yazık ki büyük önem arz eden bu sorun siyasi saikleriniz yüzünden hâlâ çözüm beklemektedir.

Bir diğer konu ise, subay, astsubay, uzman çavuş ve diğer personelin mali ve özlük haklarına ve çalışma koşullarına dair sorunların onca eleştiriye rağmen devam etmesidir. Subay ve astsubaylarımızın tazminat sorunu bir türlü çözülememiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Bir dakika ek süre veriyorum.

METİN İLHAN (Kırşehir) – TSK bünyesinde çalışan uzman erbaşlar ve uzman çavuşlara da kadro verilmesi gerektiğini yıllardır ifade ediyoruz ancak hâlâ bir sonuç alınabilmiş değil.

Ayrıca, terörle mücadelede yaralanmış ama gazi statüsüne alınmayan askerlerimiz de ne yazık ki mahkeme mahkeme dolaşmaktadırlar.

Ülke içinde ve dışında kahramanca mücadele eden, gurur kaynağımız olan Silahlı Kuvvetlerimizin mensuplarının özlük hakları, çalışma koşulları ve emeklilik haklarına dair varlığı devam eden sorunları zaman kaybetmeden çözmeliyiz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim Sayın İlhan.

Şimdi, İYİ Partiden Rıdvan Uz.

Buyurun.

Süreniz beş dakika.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcıları, kıymetli hazırun, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti olarak Millî Savunma Bakanlığımızın en son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar Irak ve Suriye'nin kuzeyinde yürütmekte olduğu terörist ve terörle mücadele başta olmak üzere, yasalar dâhilinde uluslararası hukuka uygun bir şekilde, dünya ordularına örnek teşkil edecek düzeyde icra ettiği her türlü faaliyeti desteklediğimizi ve başarılı operasyon yöneten personeli canı gönülden kutladığımızı da ifade etmek isterim.

Biliyorsunuz, bizim milletimizin çok kıymetli hasletleri var. Şartlar ve zemin ne olursa olsun, konu vatan, bayrak, din, ordu olduğunda beş bin yıllık genetik kodlarımız harekete geçerek bozkurtça bir duruş hâlini hep birlikte alırız. Bu meyanda, Kıymetli Peygamber'imizin "Vatan sevgisi imandandır..." Yine, Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Allah'ın şehitlerimiz için "Sakin ha onlara 'ölüler' demeyiniz, bilakis onlar diridirler." sözleriyle de bu iman kodlarını yüklenmiş bir millet olduğumuzu da belirtmek isteriz. Geçmişte de günümüzde de bugün de şehadet şerbeti içen şehitlerimizin, kanlarının toprağı beslediği şehitlerimizin ailelerine gidildiğinde, anne-babalarına gidildiğinde onların o hasleti, o imanlı duruşu "Vatan sağ olsun." sözü sonsuza kadar devam edecektir; bunu da belirtmiş olalım.

İşte, bu kutsallarımızdan bir tanesi ve en önemlisi olanlardan biri de ordumuzdur. Ordu bizim göz bebeğimizdir. Dolayısıyla, her noktada ve her şartta buna sahip çıkmak da bizim görevimizdir. O yüzden günü ve zamanı geldiğinde biz Türk milliyetçileri olarak birçok konuda iktidarı uyarmıştık. Bunlardan bir tanesi Ergenekon ve Balyoz davalarıyla ilgiliydi, bir tanesi FETÖ terör örgütüyle ilgiliydi. Bugün bunların dinlenmemesi vesilesiyle gelinen noktada kozmik oda gibi bir garabet yaşadığımız bir süreç yaşadık, yine, hem Genelkurmay Başkanının hem Cumhurbaşkanının yaverlerinin FETÖ'cü çıkması hadiselerini maalesef yaşadık; bunlar bize üzüntü veren hadiseler.

Şimdi, önemli bir uyarı daha yapmak mecburiyetini hissediyoruz. Bu göç dalgası, bu düzensiz istila hareketi, bütün bunların çok daha ötesinde başımıza bir bela açacağı... Çok yakında kapımıza gelecektir; bunu da belirtmek isteriz.

İkinci husus -Sayın Bakanım burada bizi dinliyor- eskiden personel alımlarında 2'nci ülke vatandaşlığı bile gözden geçirilirdi ve buna çok dikkat edilirdi. Şimdi, Millî Savunma Bakanlığıyla birlikte TAI, ASELSAN, ROKETSAN gibi çok önemli stratejik konumda olan kurumlarımızın yönetimlerinde mühendislerimiz titizlikle incelenir ve yedi ceddine kadar araştırılarak buraya personel almırdı fakat son zamanlarda bu projelerde Malezya, Çad ve Nijer'den de gelmek üzere birçok mühendisin çalıştığını da biliyoruz; bunun çok sağlıklı olmadığını ifade etmek isteriz. İstanbul'u fetheden Sayın Fatih Sultan Mehmet Han "Sakalımın bir tanesi kafamdaki düşüncüyü bilse koparıp atarım." diyor. Bizim de yedi düvele ne yaptığımızı göstermememiz gerektiğini ifade etmek isterim.

Son bir husus, önemli bir konu olduğunu düşünüyorum, daha önce zikretmiştim. Şimdi, TAI dedik, ASELSAN dedik, ROKETSAN dedik, MKE dedik, çok kıymetli, devletimizin teşekkülleri bunlar ve bu kıymetli teşekküllerdeki genel müdürlerimiz bir de baktık ki "SAHA İstanbul" diye bir dernek kurmuş. Bu derneğin başına da Haluk Bayraktar getirilmiş, Yönetim Kurulu Başkanı olmuş ve bizim bütün bu ROKETSAN, MKE, ASELSAN'daki genel müdürlerimiz bunun altına yönetim kurulu üyesi olarak getirilmiş. Burada elbette hizmete karşı değiliz ama burada ranta karşıyız; bunu da ifade etmek isteriz.

Son olarak önümüzdeki yüzyılın Türkçe olması ve Türk milliyetçilerinin tam, kâmil manada bu ülkeyi yönetmesi temenni ve duasıyla sözlerimi bitiriyorum.

Yüce Bütçe Komisyonunu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim.

Sayın Akalın, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEHMET AKALIN (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bürokratlar, değerli milletvekilleri, kıymetli basın mensupları; bugünkü konuşmamda üç konu üzerinden değerlendirmeler yaparak bazı sorular sormak istiyorum. Bu konuların birincisi, askerî tıp akademileri ve hastaneler; ikincisi, askerî okullar ve son olarak da işgal altındaki Türk adalarıyla ilgili olacaktır.

Evet, bildiğiniz gibi Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Komutanlığı kapatılarak görevlileri Millî Savunma Bakanlığına devredilmiştir. Bu düzenleme sonucunda çeşitli alanlarda faaliyet gösteren Türk Silahlı Kuvvetleri NATO içinde askerî hastanesi bulunmayan bir ordu olarak anılmaya başlanmıştır. Askerî sağlık sisteminin değişmesi özellikle yurt dışındaki operasyonlarda ülkemizin çıkarlarına zarar veren bir dizi sorunlara yol açmaktadır. Suriye ve Irak gibi bölgelerde yaralanan askerlerimiz yurt içinde devlet hastanelerine sevk edilerek tedavi edilmektedir ancak ne yazık ki savaş cerrahisi deneyimi olmayan sivil doktorlar yaralı askerlerimize müdahale etmek zorunda kalmaktadır. Askerî hastanelerimiz askerlerin ailelerine de sağlık hizmeti sunardı, bu da askerlerimizin ve ailelerinin morali açısından çok önemliydi. Türk Silahlı Kuvvetlerine sağlık hizmeti sunan askerî hekimler ve sağlık personeli askerî akademilerde ve okullarda eğitim alırlardı. Türk Silahlı Kuvvetlerinin askerî hastanelere ihtiyacı var. Bu sistem farklı sebeplerden ötürü ortadan kaldırılmış olabilir ancak şimdi Türk Silahlı Kuvvetlerinde ihtiyaç duyulan bir sistemin kurulması elzemdir.

Geçmişten ders aldığımızı düşünerek ve öngörerek buradan soruyorum: Şimdi yapısı yavaş yavaş oturtulmaya başlanan ve öyle veya böyle zor şartlarda kurulmuş bir Savunma Üniversitemiz var ve 20 binden fazla öğrenci mezun etti. Neden bu üniversite bünyesinde askerî tıp akademisini oluşturamıyorsunuz? Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan askerî hastaneleri yeniden açacak mısınız?

Sonuç olarak “Şehitlik bu işin fitratında var.” gibi gayriciddi söylemlerle bu meseleye itibar suikastı yapılmamalı ve askerî tıbbın belkemiği olan askerî tıp akademileri ve askerî hastaneler en kısa zamanda yeniden açılmalıdır.

Gelelim askerî okullara; askerî okulların kapatılması ve askerî okul öğrencilerinin karşılaştığı zorluklar Türkiye'nin askerî eğitim ve savunma sistemine yönelik önemli bir gündem konusudur. Öncelikle, askerî okulların kapatılması, bu okullarda yetişen öğrencilerin yaşamlarının bir günde nasıl değiştiğini göstermektedir. Birçok öğrenci subaylık ve pilotluk gibi önemli meslekler için kendilerini hazırlarken bir anda “Mühendis olun, hayatınızı kurun.” denilerek hayatları altüst edilmiştir. Bu öğrencilerin ekseri çoğunluğu yıllarını bu mesleğe adanmış, vatanları için çaba göstermiş gençlerdir. Bu değişikliklerin öğrenciler üzerindeki etkisi sadece kişisel değil, aynı zamanda Türk Silahlı Kuvvetlerinin geleceğini de etkilemektedir. Askerî okulların kapatılması Türk ordusunun uzun yıllara dayanan denge ve kültürünü sarsmaktadır. Sorum şu: Askerî okulların yeniden açılması düşünülmekte midir?

Sonuç olarak askerî okulların kapatılması ve bu süreçte yaşananlar Türkiye'nin savunma sistemi ve millî güvenliği üzerinden ciddi etkiler doğurmaktadır. Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada mevcudiyetini devam ettirebilmesinin sigortası; güçlü bir orduya sahip olmasıdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin temel unsurlarından olan askerî okulların siyasetten arı, yasama, yürütme ve yargı erkleri tarafından denetlenmesi kaydıyla tekrardan açılması gerektiğini düşünüyorum.

Evet, işgal altındaki adalar... İsrail'in Filistin'de insan haklarını hiçe sayan vahşice saldırıları ve soykırım niteliğinde yaşattığı zulmü ve işgali nefretle kınıyoruz fakat her ne hikmetse burnumuzun dibinde Yunanistan'ın işgali altında bulunan kendi adalarımız için gerekli tepkiyi veremiyoruz. Neden on dokuz yıldır Yunanistan'a nota verilmiyor? Neden bu adaların geri alınması için uluslararası platformlarda herhangi bir çalışma yapılmıyor? Bu tepkisizlikler neticesinde ise işgal altında bulunan İzmir Koyun Adası, Aydın Hürşit Adası, Aydın Eşek Adası, Küçük Çuha Adası ve Gavdos Adası'nda 8 Ekimde seçim yapıldı. Yunanistan İçişleri Bakanlığı da kendi resmî sitesinden seçim sonuçlarını yayımladı. İşgal altındaki adalarımızda 6 bin askerleri var ve geçtiğimiz günlerde üs sayısını 14'e çıkardılar. Bakanlığımızın bu konuyla ilgili görüşleri ve izleyecekleri yol haritası nedir?

Bu sebeple Millî Savunma Bakanlığının bu tür durumlar karşısında daha proaktif bir rol almasını, gereken neyse onu yapmasını ve adalardaki işgali uluslararası platformda daha etkili bir şekilde gündeme getirmesini bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayalım.

MEHMET AKALIN (Edirne) – Tamamlıyorum.

Bu konunun çözümü için yapılacak tüm faaliyetleri İYİ Parti olarak destekleyeceğimizi belirtmek isterim.

Savunma Bakanlığının bütçesinin hayırlara vesile olması dileklerle değerli heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Akalın, teşekkür ederim.

Şimdi, sırasıyla; Sayın Kamaç, Sayın Gökalp, Sayın Belen, Sayın Genç diye gideceğiz.

Sayın Kamaç, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Bayın Bakan, değerli hazırım; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Elbette ki Millî Savunma bütçesi burada tartışılıyor ama şu gerçeği gözden kaçırmamak lazım: Millî savunmanın temeli aslında toplumsal birlikten geçer. Bu minvalde burada da diğer komisyonlarda da Kürt meselesi, Kürt sorunu çokça tartışıldı ama nedense hiç kimse Kürt meselesi veya Kürt sorununun temelini inmedi ya da nedenlerine inmiyor. Sonuçlar üzerinden bir değerlendirme yapılıyor ve bu değerlendirmenin de aslında bizi doğru bir sonuca götürmediği aşikârdır, ortadadır.

Şimdi, Türk-Kürt ilişkilerinin tarihsel arka planı var değerli arkadaşlar. Kürtler ve Türkler ilk defa birlikte yaşamıyorlar ya da ilk defa bir araya gelmediler. Bin yıllık tarihsel arka planda Türk ve Kürt ilişkilerinin üç tane kırılma noktası var. Bu, 1071 Malazgirt'ten başlar, Kurtuluş Savaşı'na kadar devam eder. 1071'de Kürtler Türklerle ilişki kurduğunda sadece şunun için bir ilişki geliştirmişlerdi: "Uzak Doğu'dan gelen Müslüman bir kavim var ve Bizans'la savaşıyor, zor durumdadır, yardım etmemiz gerekiyor çünkü onlar bizim Müslüman kardeşlerimizdir." demişlerdi. Ondan dolayı Kürtler o zamanın Diyarbakır'ında devletlerdi ve Malazgirt'te Türklere destek vererek Anadolu'nun kapısını açan kavimdir. İkinci kırılma noktası, 1514 Çaldıran Savaşı'dır. Bu savaşta da Kürtler, Safevi-Osmanlı dengesinde Osmanlı'dan yana tavır koymuş ve hâlen Türkiye'nin sınırları 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması'yla belirlenen sınırlardır. Üçüncü kırılma noktası neresidir? Kurtuluş Savaşı'dır. Kürtler, yine, Osmanlı bakiyesinden 62 devlet çıkarken kader ortaklığında bir birlikten yaşamışlardı. Bunların birinci kırılması dinîdir; ikinci kırılması mezhebîdir; üçüncü kırılması da birlikte yaşam isteğidir. Ama bu kırılma noktalarından sonra nereye geldik? Cumhuriyet Dönemi'nde "Kürt yoktur" a geldik, Kürt dilinin inkârına geldik, Kürt etnik kimliğinin inkârına geldik ve yüz yıllık tarih boyunca Kürt meselesini hangi isimle adlandırırırsanız adlandırın, sonuçta bunun temelinde Kürtleri inkâr vardır, Kürtlerin yok sayılması vardır; diliyle inkârı vardır, etnik kimliğiyle inkârı vardır, coğrafyasıyla inkârı vardır.

Peki, Millî Savunma Bakanlığı ya da Millî Savunma bütçesi tartışılırken bu neden çok önemli bir meseledir? Başta da bir cümle kurdum: "Millî savunmanın temeli iç birlikteliktir." Aslında, AK PARTİ'li sayın hatip ilk konuşmasında bence bu meselenin flaş cümlesini kurdu "Emperyalist güçler iç karışıklıkları kullanmak istiyor." dedi, flaş cümleydi bence. Peki, bu iç karışıklıkları ortadan kaldırmamanın yolu ve yöntemi nedir? Bence buradan bu meseleyi tartışmak, millî savunma tartışılacaksa da bunun üzerinden tartışmak lazım.

Peki, bütün bu tarihsel arka planda birliktelikten yana tavır koyan bir halka bu reva görülen gerçekten kardeşlik midir? Hatipler konuşurken "Allah'a şükürler olsun." "Allah'a hamdolsun." diyoruz. Gerçekten hangi Allah'tan bahsediyoruz? Biz de diyoruz ki: Evet, gelin, o Allah'ın bize gönderdiği ile onun gönderdiğini, kendi aramızda hakem tayin edelim, onun üzerinden nedenleri ortaya çıkaralım, nedenleri giderelim; sonuçta ortaya çıkan bu kötü sonuçlar da zaten ortadan kaybolup gidecektir. Kürtler Başur'da yani Kuzey Irak'ta bağımsızlık referandumu yaparken bu tarihsel arka planda bu kadar kader ortaklığı yapmış bir halkın demokratik yöntemlerle bağımsızlık isteğine gerçekten Türkiye neden bu kadar karşı çıkıyor? Ya da Rojava'da -Kuzeydoğu Suriye'den bahsediyoruz- yüzlerce yıldır rejim tarafından inkâr edilen bir halk var ama bir statü, kısa bir statü elde etmişken Türkiye orada -bakınız, bu çok önemli bir şey- Araplar için yerleşim yeri inşa ediyor. Acaba bu yaklaşımı, Türkiye, gerçekten bu yerleşim yeri inşasını İsrail'den mi öğrendi?

Bakın, Orta Doğu'da bir şey konuşacağız, iki tane kaderdaş...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bambaşka bir yere götürdünüz, İsrail’in...

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Hayır, hayır...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Sayın Yegin, durun, bitirsin...

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – İki tane kaderdaş toplum vardır: Kürtler ve Filistinliler mazlumiyet...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bitti zaten.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Kamaç, süreniz bitti, toparlayın sözlerinizi.

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Kürtler ve Filistinliler mazlumiyet noktasında kaderdaştırlar.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Cumhurbaşkanı gibi oldunuz, her şeye...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ama Sayın Temelli, İsrail’in Gazze’deki yerleşimi ile Türklerin Anadolu’ya yerleşmesinin bir ilgisi yok. Buna bir şey demeyelim mi ya?

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Lütfen, biz sizi dinledik...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, buna siz niye sessiz kalıyorsunuz mesela?

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Lütfen, biz sizi dinledik...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Orhan Bey...

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Bakınız...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Buna siz niye sessiz kalıyorsunuz?

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Arkadaşlar, süremizden şey yapmayın lütfen.

Bakınız, şimdi, Zengezur Geçidi’nden bahsediyoruz. Zengezur Geçidi üzerinden İran’ı baypas etmeye çalışırsa -sonuçta bu stratejinin en büyük ortaklarından bir tanesi İsrail’dir İran da dünyaya şu mesajı verir: “Ben sizin doğal gaz ve enerji kaynaklarınızı patlatırım.” der ve Filistin’e müdahale eder. Sonuçta ne ortaya çıktı? Şu ana kadar 13 bin can elden gitti, 13 bin insan vefat etti. Bu açıdan Türkiye hiçbir şey yapamıyor, neden? Çünkü Türkiye o kartı açtığına İsrail ya da dünya Türkiye’nin karşısına Kürt kartını açıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Biz de diyoruz ki: Gelin barış temelinde, insani değerler temelinde, İslami değerler temelinde öncelikle Türkiye’deki Kürt sorununu çözelim ve bunun üzerinden gerçekten Orta Doğu’da var olmanın, güçlü olmanın yolunu sonuna kadar açalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Kamaç, teşekkür ederim.

Türkiye, sınırları dışından Türkiye’ye sığınan herkese, Arap, Kürt, Türk, Türkmen, hepsine yapılacak olan hizmeti ediyor. Bir ayrımcılığa gidilmemesi lazım.

Sayın Gökalp, buyurun.

Süreniz beş dakika.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) – Sayın Bakan, Bakanlığımızın politikalarının da sorunun önemli bir parçası olduğu Kürt meselesinden elbette ki ben de bahsetmek istiyorum. Cumhuriyetin kuruluşunun üzerinden yüz yıl geçti. Geçmiş yüz yılın muhasebesi ve yüzleşmesi yapılmadan yeni yüz yıla girersek ülke demokrasiyle buluşamaz. Bakın, 1071’de ittifakla başlayan Kürt-Türk ilişkileri

cumhuriyetin kuruluş aşamasında devam etmekle birlikte, 1924 Anayasası'nın tekçi ve inkârcı yapısıyla çatışmalı hâle geldi. Türklük tanımıyla oluşturulan ulus devlet aklı ve yapısı yüz yıl boyunca Kürt halkına tehdit ve düşman kodlarıyla yaklaştı; asimile etme, varlığını inkar etme, sindirme politikalarının işe yaramadığı yerde yok etme yöntemlerini devreye koydu. Geçmişin Şark islahat planı, umumi müfettişlikler, mecburi iskân kanunları gibi inkâr ve imha retoriği bugün kayyum uygulamalarıyla devam ettiriliyor. Devletin Kürt halkına karşı yürüttüğü özel savaş politikaları ve pratikleri, 90'lı yıllarda 3 binin üzerinde köyün boşaltılması, 3 milyondan fazla insanın yerlerinden edilmesi, 30 binden fazla yurttaşın yaşamını yitirmesi, 17 bin faili meçhul cinayetle zirveye ulaşmıştır.

Bugüne ve iktidarınızın dönemine geldiğimizde yöntem kısmen değişmekle beraber amaç aynen devam etmektedir. Yirmi yılı aşkın iktidar pratiğinde geçmişi aratmayan zor ve baskı yöntemleri uygulanmaya devam etmektedir. İktidar birçok konuda olduğu gibi Kürt meselesini de siyasi istikbali için bir aparat olarak gördü ve bunu kullanmaktan hiç çekinmedi, sıkıştığı her dönemde Kürt düşmanlığına sarıldı. Mensubu olduğunuz AKP iktidarının, 2013-2015 yılları arasında çözüm süreci devam ederken 2014 MGK kararından çıkan çöktürme planı Kürt sorununa nasıl yaklaşıldığını hepimize göstermiş oldu. Birçok katliam ve bombalı saldırıların gölgesinde 7 Haziran seçimleri iptal olurken 1 Kasım seçimlerine giden süreç ve sonrasında kentler bombalandı, yurttaşlar diri diri yakıldı. Türkiye İnsan Hakları Vakfı Raporu'na göre sadece 16 Ağustos 2015 ile 16 Haziran 2016 tarihleri arasında uygulanan yasaklar boyunca 1.425 yurttaş hayatını kaybetti, 2.583 insan yaralandı, en az 1 milyon 809 bin kişinin özgürlük ve güvenlik hakkı elinden alındı. Bunun yanı sıra, uyuşturucu, fuhuş, taciz ve tecavüz gibi özel savaş politikaları da uygulanmaya devam ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Böyle bir şey olur mu ya! Onların hepsini PKK yaptı.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) – Lütfen dinleyin, bölmeyin.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yalan hepsi onların.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) – Yalan değil, bunlar yaşanan şeyler ve güncel şeyler. Lütfen bölmeyin.

İpek Er davası, Van'da 6 uzman çavuşun bir restoranda 2 kadını taciz etmesi, Mardinli bir korucunun "Örgüte katılacaktır." diyerek tecavüzü savunması bu politikalara örnektir.

OHAL'i kaldırmakla övünen iktidar, Bitlis, Hakkâri, Şırnak, Dersim, Van, Siirt, Diyarbakır ve daha birçok ilde sürekli bir uygulama hâline getirdiği askerî yasak ve özel güvenlik bölgeleriyle ve sokağa çıkma yasaklarıyla fiilî olarak OHAL'i devam ettirmektedir. Yasak ilan edilen bölgelerde yaşayan halkın can ve mal güvenliklerini tehdit eden bir uygulamaya dönüşen bu yasaklarla aynı zamanda Anayasa tarafından tanınmış olan barınma, seyahat, ulaşım, haberleşme gibi temel haklar da ihlal edilmektedir.

Sayın Bakan, sunumunuzda Bakanlığınızın ülke genelinde topyekûn ağaçlandırma faaliyetlerine katkısından bahsettiniz. Bakın, çok da topyekûn olmadığına birkaç örnek vermek istiyorum somut, güncel örnekler üzerinden, yakın zamanda gerçekleşen örnekler üzerinden. Operasyon gerekçesi ve kalekol yapılan çevrede ormansızlaştırma yaklaşımlarıyla ağaç kesimleri ve orman yangınları başta olmak üzere büyük bir ekolojik yıkım yapılmaktadır. Dört yıldır aralıksız süren ağaç kesimlerinin yanında Temmuz 2023'te Cudi'de üç gün süren yangının sosyal medyaya yansıyan görüntülerle askerler tarafından çıkarıldığı ortaya çıkmıştı. Tam da bugün, şu anda basına düşen görüntülerde Cudi'de askerî güvenlik kuleleri, üs bölgeleri ve bunlara giden betonarme yolların yapımı için kurulan bir taş ocağının dinamitlerle yarattığı ekolojik tahribatı görüyoruz. Yine, benzeri bir durum Lice'de yaşandı. Operasyona çıkan askerler tarafından kenevir yakma gerekçesiyle çıkarılan yangın ormanlık alana sıçramıştı.

Sayın Bakan, seçim bölgem Bitlis'te rutin bir uygulama hâlini almış bu yasak ilanları halkın sosyal ve ekonomik yaşamını oldukça zorlamakta, büyük bir ekolojik tahribata da yol açmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen tamamlayın.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) – 2 Temmuz 2023 tarihinde Bitlis Valiliği tarafından Hizan'da, 10 köyde ve mezralarında sokağa çıkma yasakları ilan edilerek askeri operasyon düzenlendi. Ardından, yine, bölge, özel güvenlik bölgesi ilan edildi. Yolbilen olarak yani Kürtçe adıyla Xalapur olarak bilinen köyde incelemeler yaptık. Bu incelemeler sonucunda köylüye ait olan arazinin içerisinde, tapulu arsaların içerisinde iş makineleriyle yol geçirilmiştir; fındık, ceviz, muhtelif ağaçları yok edilmiştir ve bunlara bire bir tanıklık etmiş vaziyeteyiz.

Kürt meselesine güvenlikçi politikalarıyla yaklaşımın yarattığı yıkımlar bunlardır. Yasaklanarak, güvenlik yolu bahanesiyle ağaç kesilerek, kalekollar yapılarak, ormanlar yakılarak mı çözülecek Kürt meselesi? Halk açlığa mahkum edilerek yaşadığı yerden göç ettirmenin yolu açılıyor. Askerî uygulamalarla bölge insansızlaştırılıyor. Ne farkı kalıyor 90'lardaki köy yakmalardan? Nasıl köyleri yakmakla Kürt meselesi çözülmediyse bu uygulamalarla da emin olun çözülmez. Niyet çözümsüz çözüm barıştadır, çözüm diyalogdadır; asıl ülke savunması ancak bu yolla yapılır, ötesi kan ve gözyaşı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Süreniz doldu.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

4.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Gökalp, konuşmanızda “Kürt düşmanlığı” “faili meçhul cinayetler” “Kürt halkına ait imha projesi” “Kürtleri diri diri yakmak” “uyuşturucu, taciz politikası” “ormanların yakılması” gibi Millî Savunma Bakanlığına dönük çok amacını aşan kelimeler, cümleler kurdunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Zehirli ifadeler ya! “Amacını aşan kelime” ne? Zehirli ifadeler!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Hep söylüyoruz, bunların kimseye faydası yok. Olmayan şeyleri bu şekilde abartmak yanlış.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) – Yürütülen davalar, yürütülen dosyalar var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Türkiye'nin terörle olan mücadelesini Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51'inci maddesine dayanarak yürüttüğünü defalarca söyledik. Yine, Türkiye Cumhuriyeti devleti hâlihazırda ne bölgemizde ne de dünyanın herhangi bir bölgesinde hiçbir savaşın herhangi bir tarafı olarak savaş hâlinde değil ve kendi sınırları ve içerideki terörle mücadelesinde olduğunu bilmemiz gerekiyor. Bu ifadelerinizin bir daha kullanılmaması adına ve kimseye faydası olmayan bu sözcüklerin kalplerde yarattığı yarayı ve karşılıklı hepimizin kardeşliğine mâni olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) – Sayın Başkan, biz de yaşanmamasını temenni ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin

Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Milli Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Şimdi, Sayın Tahsin Becan, buyurun

Süreniz beş dakika.

TAHSİN BECAN (Yalova) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; öncelikle Cumhuriyet Halk Partisini temsilen burada Yalova'yı birazcık anlatmak istiyorum size deprem bölgesi olduğu için. Biraz deprem konusuna gireceğim ben.

İnsani krizlerin ve afetlerin risklerini ölçmek ve sıralayabilmek amacıyla oluşturulan Küresel Risk Endeksi'nde ülkemiz yüksek risk grubunda yer alıyor. Kısacası, jeopolitik ve jeolojik açıdan riskli bir bölgede yaşıyoruz, dolayısıyla afetler bizim için millî güvenlik ve millî savunma sorunudur. Eğer böyle bir coğrafyada yaşıyorsak millî savunma politikasını sadece güvenlik konsepti üzerine değil, doğal afetler üzerine de kurgulamak lazım. Bu bakımdan, Türkiye afet yönetimi kanununun hızla çıkarılmasını ve ülkemizde bir afet ve acil durum bakanlığı kurulmasını millî savunmamız bakımından bir beka sorunu olarak görüyoruz. Zira 6 Şubat depremlerinden sonra, zaten kamuya ait olan Ziraat Bankası, Vakıfbank ve Halkbankın yine Türkiye Tek Yürek kampanyasıyla kamuya yardım yapması akılla, bilimle, liyakatle ve daha önemlisi çağdaş bir afet yönetim stratejisiyle açıklanabilir mi? Bir afet ve acil durum bakanlığı olmayışının Türkiye'nin geleceğini tehlikeye sokan ne derece büyük bir beka sorunu olduğunu müsaadenizle açıklamak isterim.

6 Şubat depreminde ilk iki üç gün mevcut iktidar ne yapacağını şaşırıldı. Devletin kurumları arasındaki koordinasyon bozukluğuna ben bizzat şahit oldum. Depremin ilk iki gününde kendim bizzat Kahramanmaraş'taydım; maalesef, bırakın bir askeri, ben elinde kazma olan bir amele göremedim, ancak iki gün sonra gelmeye başladılar. Burada belki öncelikler sıralamasında bazı hatalar yaptık. Örneğin, biz çocukken karı alıp, eritip su diye içebiliyorduk; yollarda su dolu tırlar bütün trafiği tıkamıştı, hâlbuki su dolu tırlardan daha önce belki kepçeler, kazmalar, vinçlerin gelmesi gerekirdi. Bu da öncelik sıralamasında yapılan hataları bizzat orada gösterdi.

Artı, elektrik olmadığı için -ne jeneratör vardı... Ayrıca, bilmiyorum, telefon firmalarını sorguladınız mı? Orada cep telefonu insanların hayatında çok önemli bir rol oynuyor, biz Yalova'da bunları yaşadık. Güneş enerjisiyle çalışan şarj istasyonları vardır ufak ufak, onlardan bir tane bile yoktu. Dördüncü günü bile insanlar telefonlarıyla istediği yerden iletişimi kuramadılar. Hatta enkaz altında olup bizim Yalova'da telefon sayesinde kurtardığımız çok insan olmuştu ama ben bunları Maraş'ta yaşayamadım.

Yine İçişleri Bakanlığı bünyesinde sıkışıp kalan AFAD'ın deprem esnasında kural koyucu, yönlendirici, koordine edici, destekleyici ve denetleyici olmadığını gördük. Bizzat yine sırtında Yalova amblemi olan, "Yalova" ismi yazan AFAD'dan bir arkadaşına yanaştık, o ara 2 genç geldi, çadır kurmakta zorluk çekiyordu; maalesef, AFAD yetkilisinin "Ben hayatımda hiç çadır kurmadım." dediğine ben orada şahit oldum. Yani AFAD'da bile görev verirse onu yetiştirmemiz lazım, demek ki eğitimlerinde eksiklik var ya da hangi tarafta hata yapılmış bilemiyorum.

Yine, Sayın Bakanım, deprem ülkesi olan Türkiye'de deprem öncesinde, deprem olduğu zaman ve sonrasında diye 3 kategoride bence değerlendirmek lazım. 6 Şubat depremleri esnasında 425 bini etkin, 380 bini rezerv olmak üzere mevcudu 625 bine ulaşan Türk Silahlı Kuvvetlerimizin Genelkurmay Başkanı olarak görev yapmaktaydınız. Öncelikle, hayatımı kaybeden vatandaşlarımıza ve askerlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum. Büyük Türk milletine ve göz bebeğimiz Türk

Silahlı Kuvvetlerimize başsağlığı diliyorum. Ne yazık ki Kahramanmaraş'ta meydana gelen depremlerde askerlerin kışlalarından geç çıkarıldığı, bu sebeple arama kurtarma çalışmalarına geç kalındığına bizzat şahit oldum. Millî Savunma Bakanlığımızın etkin olarak kullandığı Twitter hesabına göre depremden on beş saat sonra 3 bin, kırk iki saat sonra 7.500, yüz yedi saat sonra da 25 bin askerimiz sahada görev almıştır. Depremden etkilenen bölgenin büyüklüğü göz önüne alındığında bu sayının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? “Bölgedeki birliklerimiz de depremden şiddetli biçimde etkilendi.” diyebilirsiniz; tabii ki buna katılıyoruz, haklısınız ancak bölge dışındaki askerî birliklerin de afet bölgesine intikalinde gecikmeler olduğunu bizzat ben kendim yaşadım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayalım.

TAHSİN BECAN (Yalova) – Toparlıyorum.

Gelibolu'da 2'nci Kolordu İstihkâm Alay Komutanlığımızda görevli subay, astsubay ve uzman erbaşlarımız da depremden otuz iki saat sonra ulaştı. Tabii, bunları çoğaltmak mümkün.

Depremde bir sürü insan hayatını kaybediyor ama onun dışında, depremden sonra hayatta kalmak hep depremde ölmekten daha zor diye söylerim ben kendimce çünkü biz deprem olmadan önce birtakım önlemleri alabiliriz. Örneğin çadır kurmakta, konteyner kentleri kurmakta zorlanıyoruz. Türkiye'nin turistik yerlerinde bence prefabrikten veya “tiny house” dediğimiz ufak evlerden 5 bin kişinin yaşayacağı ufak kentler yaratabiliriz. Bunları biz turizme de açarsak turizm anlamında elde ettiğimiz gelirleri de yarın afet durumunda kullanabiliriz. Allah korusun, bir afet durumunda çadır kurmayla uğraşacağımıza hemen lojistik desteği vererek insanları o dediğimiz, yarattığımız yeni şehirlerimize götürme imkânımız olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Becan, teşekkür ederim.

Sayın Aşkın Genç, buyurun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, sevgili basın emekçileri; Yunanistan'ın egemenliğindeki, Ege Denizi'ndeki adaların gayriaskerî statüsü Lozan ve Paris Barış Antlaşmaları'yla nihai olarak belirlendikten sonra 1960'ların ilk yarısına kadar uyumsuzluk konusu olmamışken, bu tarihten itibaren uluslararası hukuku bir kenara bırakan Yunanistan, bununla da yetinmeyip gayrimeşru faaliyetlerine NATO'yu alet etmeye çalışmıştır.

Başlangıçta Yunanistan'ın gizlice yürüttüğü askerleştirme faaliyetleri Türkiye'nin haklı tepkileri sonunda açığa çıkmış fakat bundan sonra Yunanistan gayrimeşru faaliyetlerini açıkça sürdürmeye başlamıştır. Devletin çeşitli kademeleri tarafından Yunanistan'a çok sert mesajlar verilmiş; Cumhurbaşkanının “Bir gece ansızın gelebiliriz.” “Miçotakis benim için bitmiştir.” söylemlerini hatırlıyoruz. Muhalefetin yazılı ve sözlü birçok soru önergesine rağmen 2002 yılından itibaren iktidarda olan AKP'nin gayriaskerî statüdeki adalar konusundaki hassasiyeti neden on sekiz on dokuz yıl beklenerek 2021 yılından itibaren artmış, söylemler özellikle 2022 yılında ve 2023 yılı ilk döneminde neden sertleşmiştir? 2023 yılı ilk döneminden sonra silahlandırılmış olan adalara neden söylemler ve uyarılarla da olsa tepki gösterilmemiştir? Yunanistan'ın tutumu mu değişmiş, adalar mı silahsızlandırılmıştır? Seçimler dikkate alınarak iç politikaya yönelik yapılan hamlelerin dış politikada devlet kararlılık ve caydırıcılığını olumsuz etkilediği bilinmekte midir?

Özellikle son dönemlerde Yunanistan'la normalleşme adımlarının atılması gündemdedir ancak söz konusu adımların geri kabul anlaşmasının güncellenmesine gelecek tepkilerin önüne geçmek için atıldığı düşüncesi hâkimdir. Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Yunanistan Başbakanı Miçotakis'le

aralık ayı başında görüşeceği ve Yunanistan ile Türkiye arasında kapıda bir yıllık vize uygulamasının hayata geçirileceği iddia ediliyor. Aynı zamanda, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yarınki Almanya ziyaretinde de göçmen geri kabul anlaşmasının yeniden ele alınacağına dönük iddialar var. Ülkemizde göçmen meselesi artık bir iç güvenlik meselesi hâlini almışken, adalardaki askerî varlık tartışmasının iktidar cenahında hafifletilmesi hem geri kabul hem de vize anlaşması neticesinde “Yeni bir anlaşma mı var?” sorusunu gündeme getirmektedir. Bu konuda düşünceler nelerdir Sayın Bakanım? Kapsamın genişletileceği yeni bir geri kabul anlaşmasının ülkemizin millî savunma politikalarıyla uyuştuğunu düşünüyor musunuz?

Sayın Bakan, kıymetli hazırım; onlarca yıldır millî bayram ve önemli günlerde Atatürk anıtlarına mülki amir, TSK'yi temsilen garnizon komutanı ve belediye başkanı tarafından çelenk sunulmaktadır ancak Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği'ne 7 Kasım 2016 tarihinde eklenen ek maddeyle garnizon komutanının tören yapılan yerdeki Jandarma teşkilatının ve Sahil Güvenlik teşkilatının başındaki en üst rütbeli personelden rütbe ve kıdemce daha düşük olduğu durumlarda garnizon komutanı tarafından Türk Silahlı Kuvvetleri çelengi sunulmayacağı belirtilmiştir. Bu durumda, değişik yerleşim yerlerinde Jandarma teşkilatının başındaki personelden kıdemsiz olmaları nedeniyle garnizon komutanları tarafından, örneğin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda Atatürk anıtlarına Türk Silahlı Kuvvetleri çelengi sunulmamıştır. Ne kadar acı ki 10 Kasım'da Atatürk'ü anarken veya 30 Ağustos Zafer Bayramı ve TSK Günü'nde TSK çelengi sunulmaması gibi bir durum yaşanabilmektedir. Bu garabeti ve sıkıntılı yönetmeliği düzeltme yönünde bir gayretiniz olacak mıdır?

Son olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerinin de kullandığı bir slogan vardı “Güçlü Türkiye” diye. Ben “Güçlü Türkiye” söyleminden ne anladığımı burada sizlere ifade etmek istiyorum: 1920'leri düşündüğümüzde, yeni cumhuriyet kurulduğunda 1 adet üniversitesi, 23 adet lisesi bulunan, 37 bin köyünde okulunun olmadığı bir coğrafyayı devralan, cumhuriyet devrimini gerçekleştirmiş, daha henüz 8'inci yılındayken, 1931 yılında Kayseri Tayyare Fabrikasını kurmuş -ki Anadolu'nun ortasında bir şehirdir, benim de kendi ilim- bu fabrikada 212 uçak, 27 planör üretimi gerçekleştirmiş, hatta üretilen uçaklardan bir tanesini de 1934 yılında İran şahına hediye etmiş; araç yapmadan uçak yapan bir ülke konumuna gelmiş; 1934'te kadınlara seçme ve seçilme hakkı vermiş; 1938'de ise ürettiği kolera aşısını Çin'e yardım olarak göndermiş bir ülke yaratmıştık; yoktan var olan bir ülke.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Genç, süreniz doldu, toparlayın lütfen.

Buyurun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) – Ve ülkeyi sekiz yılda getirdiği konumuyla değerlendirdiğimiz zaman “Güçlü Türkiye”nin ne demek olduğunu daha iyi algılayabiliriz diye düşünüyorum. 1934'te İran'a uçak hediye eden bir ülkeden ne yazık ki 2018'de Katar'ın uçak hediye ettiği bir ülkeye dönüştük.

Şimdi, bu “Güçlü Türkiye” sloganı başka yerlerde de kullanıldı sevgili Bakanım. Benim “Güçlü Türkiye” söyleminden anladığım, 1934'lü yıllar, cumhuriyetin yılları. Bugün, iktidarın her ağzını açtığında “tek parti dönemi” diyerek eleştirdiğini düşündüğü dönem Türkiye Cumhuriyeti tarihinin altın çağıdır diyorum.

Bütçenizin Bakanlığınıza ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de AK PARTİ'den Sayın Veysel Tipioğlu.

Sayın Tipioğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli milletvekilleri, Millî Savunma Bakanlığının değerli bürokratları; Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; ülkemiz coğrafi konumu itibarıyla dünyanın en stratejik bölgesi olan Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu üçgeninin merkezinde yer alırken aynı zamanda Asya ile Avrupa’yı birbirine bağlayarak köprü görevi de görmektedir yani ülkemiz jeopolitik anlamda hem hedef hem de transit bir ülkedir. Dünyada ortaya çıkan siyasi ve ekonomik krizler, terör ve salgın olayları bütün ülkeleri olumsuz etkilemektedir ancak bu tür olaylardan köprü vazifesi gören transit geçiş merkezleri daha fazla etkilenirler. Bu bağlamda, Türkiye, konumuna bağlı olarak, meydana gelebilecek olaylardan çok daha fazla zarar görmektedir.

Bu nedenlerle, içinde bulunduğumuz coğrafi konumun bizlere yüklemiş olduğu birtakım sorumluluklar bulunmaktadır. Bu sorumluluklardan en önemlileri, binlerce yıllık şanlı tarihiyle kahraman ordumuzun savaş yeteneğinin her zaman güçlü, yüksek oranda yerli ve millî sanayiye dayanan, ileri teknoloji silah sistemleriyle donatılmış, her türlü koşul ve şartta kesintisiz görev yapabilecek bir yapıya sahip olmasıdır. Ülkemizin, güvenlik bakımından gittikçe daha karmaşık hâle gelen bu ortamda kendi egemenlik hakları ile vatandaşlarımızın can ve mal emniyetini sağlayabilmek adına savunma harcamalarının da arttığı gözlenmektedir. Güçlü bir orduya sahip olmadan güçlü bir Türkiye’nin inşa edilemeyeceği artık her kesimin malumudur. Askerî gücümüzün caydırıcılığının artması ülkemiz için tercihten öte bir zorunluluk teşkil etmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımız da bu husustaki görüşlerini dünkü grup toplantısında “Türk milleti olarak şayet bu topraklarda hür, onurlu ve huzurlu bir şekilde yaşamak istiyorsak güçlü olmak mecburiyetindeyiz. Askerî gücüyle, güvenliğiyle her alanda güçlü olmazsak bizi bu topraklarda yaşatmazlar.” sözleriyle ifade etmiştir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; bu anlayışla, yirmi bir yıllık iktidarımız süresince ordumuzu güçlendirecek birçok adım atılmıştır. Savunma sanayisi alanında yerlilik oranımız yüzde 20’lerden yüzde 80’lere çıkarılmış, savunma sanayisi ihracatımız 6 milyar dolar seviyelerine ulaşmıştır. Askerî imkân ve yetenekler bakımından büyük ilerlemeler kaydedilmiştir, öyle ki her geçen gün savunma sanayisi alanında gurur verici yeni haberler gelmeye devam etmektedir ve artarak da devam etmesi gerekmektedir çünkü savunma harcamalarımızın zorunlu olarak artmaya devam edeceği göz önünde bulundurulduğunda savunma sanayisi alanında elde edeceğimiz yeni teknolojilerin ekonomik güce dönüştürülmeleri gerekmektedir; böylece, savunma harcamalarının ekonomi üzerindeki muhtemel etkilerinin de ortadan kaldırılması sağlanacaktır. Bu bağlamda, savunma sanayimiz son dönemde önemli üretim hamleleri gerçekleştirmiş, iş birliği içerisinde olduğu alt sektörlerle beraber güçlü bir yapılanma yoluna girmiştir.

Ayrıca, özellikle 15 Temmuz darbe girişiminin ardından, Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığımızın yetkilerinden Yüksek Askerî Şûranın yapısına, Türk Silahlı Kuvvetlerine personel alımından askerî okulların durumuna kadar birçok alanda önemli yapısal reformlar gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu düzenlemelerle, başta Türk Silahlı Kuvvetlerimiz olmak üzere, Millî Savunma Bakanlığının tüm birlik ve kurumlarının mücadele gücü artırılmış, dünyanın birçok bölgesinde barış ve istikrarın sağlanmasında aktif katılımı sağlanmış, millî, manevi değerlerimiz ile mesleki değerleri uyum içerisinde yürüterek kendisine tevdi edilen her türlü vazifeyi başarıyla yerine getirebilir bir konuma gelmiştir.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli üyeler; sözlerime son verirken bir noktanın altını çizmek istiyorum. Evet, yapılan reformlar, askerî gücümüze güç katmış, istenilen değişim ve dönüşümü sağlamıştır ancak gözden kaçırmamız gereken bir diğer önemli husus ise devletimizin ve milletimizin bekası açısından vazgeçilmez, göz bebeğimiz olan bütün güvenlik ve istihbarat kurumlarımızın ayırım gözetmeksizin günlük siyasi polemiklerin dışında tutulması gerektiğidir. Takdir edersiniz ki bu yaklaşım, güvenlik güçlerimize tahsis edeceğimiz bütçeden, parasal değerlerden, maddi imkânlardan daha fazla katma değer ve pozitif dönüşüm yaratacaktır.

Bu düşüncelerle, vatanımızın bekası için gözlerini kırpmadan canlarını feda eden tüm şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi minnetle anıyorum. Ülkemizin ve milletimizin istiklali ve istikbali, güvenliği için vazife icra eden Türk Silahlı Kuvvetlerinin kahraman personeline şükranlarımı arz ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığı bütçemizin milletimize, ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İlhami Özcan Aygun, buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basınımızın değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, aslında sizden önceki Bakan Bey de buradaydı, geçen dönemdeki Millî Savunma bütçesinde özellikle sormuştum. Çorlu Belediyemizin Çorlu'daki askerî alanla ilgili bir talebi vardı ama ne yazık ki... Yeniden söyleyeyim, Ağıltepe... Şu anda Ağıltepe boşaltıldı, o zamandan beri içerisindeki ağaçlar kuruyor, otlar yanıyor, artı, alkolikler orada ve uyuşturucu kullananlar orada yaşıyorlar, bulunuyor insanlar. Belediyemiz sosyal amaçla çok güzel bir proje çizmişti oraya, hem Ergene ilçemizin hem de Çorlu ilçemizin faydalanacağı, aynı zamanda bölgenin faydalanacağı bir sosyal alan ama maalesef bu alanla ilgili soru sorduğumuzda... Özel Kalem döndü daha sonra bize, Hulusi Akar Bey iletmış, sağ olsun. İşte, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına geçti, Millî Emlake geçti, ondan sonra askeriye tekrar kullanacak ama o gün bugündür orada daha hiçbir işlem yok, ne gelen var ne giden var. O yer neden Türkiye Cumhuriyeti'nin belediyesi olan, yerel bir hizmet sunan belediyeye tahsis edilmez, ben merak ediyorum. O atıl alanı biz neden tekrar sosyal alana çeviremiyoruz, merak ediyorum. Yani burası AK PARTİ belediyesi olsa idi acaba verilir miydi diye de merak ediyorum ama şimdi cevap olarak da... Süleymanpaşa ilçemizde askeriyemizin denizin kenarında yeri vardı, millet bahçesi için tahsis edildi ama daha açılmadı Sayın Bakan; ne zaman açılacak, merak ediyorum. İşte, sizin ikiyüzlülüğünüz burada ortaya çıkıyor; Cumhuriyet Halk Partili belediye almak istediği zaman, talep ettiği zaman yok, bizim işimiz, ihtiyacımız var ama AK PARTİ'li bir belediye olduğu zaman ise kapılar sonuna kadar açık; maalesef sizin yapmış olduğunuz yönetim sistemi bu. Bunun bir an evvel düzeltilmesini, Çorlu Belediyemizin talep etmiş olduğu o Ağıltepe'nin Tekirdağlı hemşehrilerime açılması konusunda direktifinizi bekliyoruz Sayın Bakan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, temiz bir dil kullanmaya davet ediyoruz; beceremez de kullansın yani.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yine, bakınız, S-400'lere 2,5 milyar dolar para verdi bu ülke. Sayın Hazine Bakanı ülke ülke geziyor, Araplara ve birçok ülkeye avuç açıyor; 2,5 milyar dolarlık S-400'ler ise orada çürüyor; yazıktır, günahtır. Ülkenin kaynaklarını bu şekilde heba edemezsiniz Sayın Bakan.

Şimdi, F-35'lere geleceğiz. F-35'lerle ilgili de ortak olduk, hissedardık, hem kazanacaktık hem de bizim savunma sanayimiz, Millî Savunma Bakanlığımızın askerî gücü artacaktı. Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan da olduk; hem parayı verdik hem de projeden dışarıda kaldık. Şimdi 2,5 milyar dolar S-400'lere, 1 milyar dolar F-35'lere gitti. Ya, biz bu kadar zengin miyiz? Ondan sonra Bakan çıkıyor, ülke ülke geziyor, para arıyor.

Yine, Sayın Bakan, Tuzla'da bir cip fabrikası vardı, "Bu fabrika açılacak." denildi geçtiğimiz dönem ama hâlâ daha fabrikadan ses seda yok. Ya, neden açmıyoruz? Yine, bakınız, Sakarya Tank Palet Fabrikası'nı gittik, peşkeş çektik Katar'a; bugüne kadar ortada bir şey yok. Otokar eğer olsaydı, bizim şu anda tank paletimiz ordumuzun emrindeydi. Sayın Bakan, bunlar burada belki size işneleyici olarak geliyor ama gerçekler acıdır. Gerçekler hiçbir zaman çuvala sığmaz, mızraklar hep bize saplanıyor. Bu acı; 3,5 milyar dolar parayı heba ettik. Bakınız, askerlerimizin; ya subayımız, astsubayımız, uzman çavuşlarımızın özlük haklarını vermiyoruz ama götürüyoruz elin yabancısına birçok parayı harcıyoruz.

Sayın Bakan, askerî hastaneleri soruyoruz, GATA'yı. Ya, savaş alanlarında yaralanan askerlerimiz için işi bilen doktorlara ihtiyaç var, o hastaneler özel hastaneler; savaşı bilen, savaş yaralanmasını bilen doktorlar varken gittiniz, yanlış bir uygulamayla Sağlık Bakanlığımıza verdiniz askerî hastaneleri, GATA'yı.

Şimdi, sizden istirahat ediyoruz Sayın Bakan, savunma sanayisinin ve Millî Savunma Bakanlığının askerî hastanelerini bir an evvel geriye kazandırın; Sağlık Bakanlığından alın. İşte, gördük, Hatay'daki patlamada devlet hastanesinde, Reyhanlı Devlet Hastanesinde müdahale edecek doktor yoktu çünkü askerî yaralanmalar farklı yaralanmalar. O yaralananlara hizmet verecek özel hastaneler gerekiyor.

Yine, bakınız, ya, askerî okulları kapattınız; yazıktır günahıtr. Ya, ne istediniz bu askerî okullardan? Bizim savunmamız, Millî Savunma Bakanlığımız, askerî okullarımız medarıftiharımızdı ama çocuklarımızı kapattık. Şimdi, kalktınız, Millî Eğitimde olduğu gibi her şeyi kuşa çevirdiniz. Bir an evvel bu yanlışlardan dönün. Bizim güçlü Türkiye'ye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aygun, mikrofon kesildi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İki dakika demiştim Başkan, bayağı uzun oldu; kusura kalma, toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hayır yani biz de daldık, çok akıcı gitti iş, bir dakika veriyorum herkese, biliyorsunuz.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tamam Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, yol yakınken bu yanlışlardan vazgeçin. Bir an evvel millî olduğunuzu unutmayın, yerli olduğunuzu unutmayın. Askerimize biz güveniyoruz, ordumuza güveniyoruz ama gelin, bırakın dışarılarda dolaşmayı, kendi askerinize sahip çıkın, kendi kurumunuza sahip çıkın. Askerî hastaneleri bir an evvel tekrar açın. Yine, aynı şekilde askerî hastaneleri açın diyor, saygılar sunuyorum.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Bu nasıl bir üslup!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, bir tutanakları al oku, sonra bir...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Yakışıyor mu ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, gerçekler acıdır. Askerî hastaneleri...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hayır, tutanaklara bir bak, ondan sonra...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Kötü bir üslupla konuşma olmaz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, ben dün sizi dinledim, merak etmeyin.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Hayır, kötü bir üslup. Aşağıda bile, Genel Kurulda bile böyle konuşmuyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Gerçekler acıdır. Bakınız, AK PARTİ’li Süleymanpaşa Belediyesine yapıları söyledim, Cumhuriyet Halk Partili Çorlu Belediyesi...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Çok yanlış konuşuyorsun, yakışmıyor!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Bu tür konuşmalar yakışmıyor!

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Temiz bir dil kullanmak lazım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben Tekirdağlı hemşehrilerimin oyuyla buradayım.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Bırak Tekirdağ’ı ya, ben de İğdırlıyım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben Tekirdağlı hemşehrilerimin oyuyla buradayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, hepimiz Türkiyeliyiz, lütfen...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben Tekirdağlı hemşehrilerimin hakkını savunuyorum. Orada bir ayrımcılık varsa, oradaki ayrımcılığı anlatmam gerekiyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aygun, değerli milletvekilleri... Sayın Ayrim...

Teşekkür ediyorum.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, müdahale edin yani bu tür konuşmalar... Ben ilk defa geliyorum, ohoo!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ayrim...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Böyle bir tavır olur mu?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Peki, size mi soracağım ne konuşacağımı?

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Son yıllarda en başarılı olduğumuz bir alanda kalkıp böyle bir konuşma yapamazsın!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Size mi soracağım ne konuşacağımı? Burası Parlamento!

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Olmaz böyle şey!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ayrim...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ne demekmiş ya, size mi soracağım? İsterseniz önceden konuşma metnimi vereyim de siz ona göre seçin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Tutanakları al, bak bir neler konuştuğuna!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben biliyorum ne konuştuğumu.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Hep hakaret içeren bir konuşma!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ayrım, Sayın Aygun, bir saniye.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Hep hakaret içeren bir konuşmaydı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, öyle, tabii gerçekler...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

5.- *Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması*

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, arkadaşlar, önce bir bakın, bir saniye.

Hepimiz memleketin 81 farklı vilayetinden gelmiş buraya. Herkes kendi iliyle alakalı talepte bulunabilir Hükûmetten, buna da bir şey demem. Herkesin yaptığı değerlendirmeler kayda geçiyor. Kim Türk Silahlı Kuvvetleriyle alakalı ne demiş, Mehmetçik'le alakalı ne demiş, hepsi kayıtlarda, karşısında da yazıyor işte “şu milletvekili şu ilden” diye. Dolayısıyla birazdan sizin de konuşmanız olacaktır Sayın Ayrım, size de söz vereceğim, başka arkadaşlar da var, herkes ona göre kendi değerlendirmesini yapsın. Nihayetinde bu değerlendirmeler milletin gözü önünde oluyor, millet hepsini dinliyor, diyor ki: “Tamam, ben kanaatimi bu şekilde belirliyorum.” Ben, milletvekillerinin açık bir şekilde Anayasa'ya, İç Tüzük'e aykırı bir şey demedikleri müddetçe kendi değerlendirmeleriyle alakalı bir müdahalede bulunmuyorum. Sebebi de şu: Siyasi partiler kendileri aday koyuyorlar, seçilip geliyorlar, bu değerlendirmeleri yaptıkları zaman birinci derecede sorumlu oldukları yer kim? Millet. Dolayısıyla o açıdan az önce bahsettiğim çerçeve içerisinde müdahalelerim olur.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) *KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- *2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)*

a) *Millî Savunma Bakanlığı (Devam)*

b) *Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)*

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi de HEDEP Grubundan Sayın Sümeyye Boz.

Sayın Boz, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Sayın Başkan, değerli üyeler; cumhuriyetin 100'üncü yılında Kürt sorununda çözümsüzlük derinleşirken Millî Savunma Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Ki bu da daha önce ifade ettiğimiz gibi merkezî bütçenin yüzde 10'una tekabül ediyor. Savunma ve güvenliğe ayrılan bütçenin nasıl bir ekonomik maliyeti olduğundan, savaşta ısrar etmenin nasıl bir bedeli olduğundan vekillerimiz bahsetti. Böyle yakıcı bir konu ki hükümetler gelip geçti, hepsi de “Terörü bitireceğiz.” diye diye bir halkla mücadele etti. On binlerce faili meçhul yaşandı, on binlerce yurttaş yerinden edildi.

“Bu ülkede kimseye zulüm olmamıştır.” diyenler aslında buradaki örneğe bakabilirler: Muş Vartinis olayından bahsedeceğim. Muş Vartinis'te askerler tarafından bir ailenin yakılması olayı bu sorunun yakıcılığını göstermekte. Çünkü Bakanlığınıza bağlı askerlerin, bir ailenin yakılarak yaşamını yitirmesine sebep olan canilerin kırmızı bültenle aranmalarına rağmen, emekli maaşı aldığını duyuyoruz. Hâlâ bile konuşurken, bu olayı hatırlarken tüylerimiz diken diken oluyor. Bakanlığa soruyoruz: Bu davanın faillerini açığa çıkarmaya yönelik herhangi bir girişiminiz oldu mu yoksa bunu da yine zaman aşımına mı terk edeceksiniz?

Bundan neden bahsediyoruz? Çünkü bu zihniyetin sürücülere ve sürdürücülere karşımızda çünkü bu zihniyet hâlâ devam ediyor. Eğer devam etmeseydi bugün bu caniler yakalanmış olurdu; devam etmeseydi, bugün dava zaman aşımıyla karşı karşıya kalmazdı. Vartinis'te 7'si çocuk, 2'si yetişkin 9 kişi katledildi. Böyle baktığımızda aslında Vartinis katliamı bir çocuk katliamıdır da.

Cumhuriyetin 100'üncü yılında, Şark Islahat Planı'ndan umumi müfettişliklere, mecburi iskân kanunlarından OHAL ve kayyumlara kadar ortaya çıkan tablo ne ise, zırhlı araçların meydana getirdiği, sebep olduğu ölümlerin tablosu da aynıdır. 2008 yılından bu yana zırhlı araçların karıştığı en az 93 olay meydana geldi. Bu olaylarda 52 yurttaş yaralandı, toplam 44 yurttaş yaşamını yitirdi; ölenlerin neredeyse yarısı çocuktur. Bu da özel savaş politikalarının, kürdistanda yürütüldüğünü göstermiş oluyor.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – “Kürdistan” dedi.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Burada savaşın maliyetinin ekonomik yükünden bahsettik, evet, ancak güvenliğe ayırdığınız savaşın ve bu yönündeki maliyetini ölçemezsiniz. İnsan canının bedelini hiçbir ekonomi veya bütçeyle açıklayamazsınız. “Göz bebeğimizdir.” dedikleriniz çocukları katletti; katliam yaptı, farkında mısınız? Bitlis'in Ahlat ilçesine bağlı Sanayi Mahallesi'nde, Malazgirt'te düzenlenen “Zafer Kutlamaları” adlı etkinlikten dönen ve içerisinde Erzurum 3'üncü Ordu Komutanının olduğu, 25 SH 249 plakalı aracın çarptığı 10 yaşındaki Eyüp Kırtay yaşamını yitirmişti. Erzurum 3'üncü Ordu Komutanı hakkında işlem yaptınız mı yoksa üniforma giyenler suçtan muaf mı? Bunun cevabını vermek zorundasınız çünkü Kürt çocuklarının kanı zırhlı araçlarınızda. “Çocuklara yönelik savaş suçu işleniyor, insanlık suçu işleniyor.” diyoruz, başta çocuklar olmak üzere tüm yurttaşların canına kasteden, sokaklarda ölüm saçan uygulamalar devam ediyor. Şimdi, sadece zırhlı araçlarla da değil, bu politikalar sınır dışında da devam ediyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Silahlı Kuvvetlerimiz kastediliyor burada; askerimiz, polisimiz kastediliyor. Yani subliminal mesajlarla askeri karalamaya yönelik hareketleri kesinlikle reddediyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – “Bu çocuğu hatırladınız mı?” diyeceğim, resmini arkadaşlar birazdan gösterecekler size. Bu çocuk İsrail katliamında “İsrail'in kimyasal silah kullanması sonucunda yaralanan çocuk.” olarak lanse edilmişti ancak sonrasında Rojava'daki görüntüler, 2019'a ait olan görüntüler olduğu anlaşılmıştı. Uluslararası kurumlarca neredeyse savaş suçu olduğu dile getiriliyor ancak kamuoyuna herhangi bir bilgi Bakanlık tarafından ne yazık ki paylaşılmıyor.

6 Şubat depreminden bu yana federe Kürdistan bölgesinde 224 kez fosfor içerikli toplar, yasaklı bombalar, kimyasal silahlar kullanıldığı konuşuluyor. Uluslararası Nükleer Savaşa Karşı Hekimler Birliği, kimyasal ve yasaklı silahlar kullanıma dair raporunda Zap, Metina, Avaşın alanlarında kimyasal silah kullanıldığını belirtmişti. Bu kurum adına bir rapor kaleme alan Doktor Josef Savari ve Doktor Jan Van Aaken raporunda “TSK'nin bir mağara yakınında gaz pompalama cihazı hazırlığında görüldüğü görüntülere yer vermişti.” deniyor. Ayrıca aynı kurum Türkiye'nin Kimyasal Silahlar Sözleşmesi'nin olası ihlalleri konusunda bazı kanıtlara ulaştığını duyurmuştu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Toparlıyorum.

Bu kanıtlara dair inceleme başlatıldı mı? Şimdi uluslararası arenada tüm bunlar tartışılıyorken sizin hiçbir şey yapmadan “Öyle bir şey yoktur.” demeniz aslında hiçbir şey olmadığı anlamına gelmez. Dünya barış ve istikrarına katkı sunmak istiyorsanız kimyasal silah kullanımının tarafsız kurumlarca araştırılmasının önü açılmalı. Ancak tarafsız ve bağımsız heyetlerin araştırma yapması ve kamuoyunu bilgilendirmesi gerektiğini söyleyenler sırf bunu söylediği için tutuklandı, yargılandı. Ama biliyoruz

ki asıl yargılanması gerekenler savaş suçu işleyenlerdir, insanlığa karşı suç işleyenlerdir: Bülent Karaoğlu'dur; 5 yaşındaki Efe Tektekin'i zırhlı araçla katledenlerdir; Efe'yi suçlu gösterenlerdir ve katile beraat verenlerdir.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

6.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, buradaki yapılan değerlendirmelerde “Federe Kürdistan’da kimyasal...” Federe Kürdistan neresi arkadaşlar?

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Federe Kürdistan, Irak Bölgesel Yönetimi zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi Anayasa’daki ismi. Dolayısıyla söylediğiniz zaman neresi olduğunu anlamıyorum. Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi, Irak Anayasası’ndaki resmî ismi.

Şimdi, Tabipler Birliği bu yalanı daha önce atmıştı.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Tabipler Birliğinden bahsetmedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir dakika değerli arkadaşlarım.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Hayır, ben bahsetmedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye değerli arkadaşlarım.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Onu siz söylüyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Boz, konuşunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dinler misiniz? Biz sizin en ağır eleştirilerinizi dinledik, iftiralarınızı dinledik; siz de dinleyin Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye değerli arkadaşlar. Sayın Kırkpınar, ben kendimi dinlettirebilirim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada bazı referanslar veriliyor. Şimdi, bu referans verdiğiniz kuruluşlar kimdir, nedir, neyin nesidir belli değil. Bakın, kırk gündür, kırk gündür yani bir devlet, bütün unsurlarıyla, 4 kilometreye 90 kilometrelik, yaklaşık 360-400 kilometrekarelik bir alana saldırıyor, bu bahsettiğiniz kuruluşların hiçbir tanesi bir yerde yok, tek bir tane rapor yok, görmezden geliyor, hiçbir şey yok.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Nasıl yok?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Nasıl yok Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye değerli arkadaşlar, lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Tüm dünya ayakta.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, bir müsaade eder misiniz, bir saniye.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Çok genel bir yaklaşım oldu.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Olmaz olur mu, bütün doktorlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, bir müsaade eder misiniz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Genelleme yapıyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, burada zorlayarak... Daha önce bunu Tabipler Birliği ortaya attı. Bu defaatle ifade edildi.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Tabipler Birliği atmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Türkiye Cumhuriyeti'nin yetkili kurumlarının söylediğinin sizin açınımdan pek bir geçerliliği yok. Israrla ben... Daha bu bütçe görüşmelerinin, müzakerelerinin başında, bu Bütçe Komisyonunda olmayan bir şey yapıyor HEDEP Grubu tarafından, sürekli aynı propaganda burada yapılıyor ve kendi devletini, kendi Silahlı Kuvvetlerini kimyasal silah kullanmakla suçlayan milletvekilleriyle karşı karşıya kalıyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Sayın Başkan, suçlama değil. Hazır Bakan buradayken Bakana soruyoruz: Öyle bir şey var mı, varsa açıklansın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Boz, şöyle cümlelerinize bir bakın, kullanıldığını...

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Muhatabı burada, soracağız elbette.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Boz, değerli arkadaşlarım, bir müsaade, müsaade eder misiniz.

Siz Türkiye Cumhuriyeti'nden seçilmiş milletvekillersiniz, bu insanların reyleriyle geldiniz. Birincil önceliğiniz Türkiye Cumhuriyeti devletinin menfaatlerini, bu ülkenin çıkarlarını korumaktır. Şimdi olmayan...

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Evet, savaşa harcanan bütçenin halkın menfaatine olmadığını söylüyoruz, halkların menfaatine olmadığını söylüyoruz. Şimdi, değerli arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Onu eleştirirsiniz, dersiniz ki: “Siz savunma sanayisine çok para ayırdınız, biz gelirsek...”

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Bu yüzden savaş bütçesine karşı olduğumuzu söylüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye... Bakın, değerli arkadaşlarım, şunu dersiniz: “Siz savunma sanayisine çok para ayırdınız, biz gelince kültürel faaliyetlere çok parayı ayıracağız; böylece kurtaracağız dünyayı.” Ben buna bir şey demiyorum zaten, söylediklerinize çok müdahale etmiyorum. Ancak değerli arkadaşlar, bakın “Fosfor bombaları kullandılar.” “Kimyasal silahlar kullandılar.” İşte bir doktor bir rapor tutmuş, öbürü bilmem ortaya çıkarmış, sonra bağımsız bir araştırma çıkarmışlar. Değerli arkadaşlar, inanın, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin yetkilileri sizin söylediklerinizi söylemiyor, sizin kadar söylemiyorlar, böyle bir... Yani orada operasyon yapılıyorken nokta atışı terör hedeflerine yönelik yapılıyor ve çeşitli zamanlarda oradaki yönetimin ilgili birimleri yapıyorken, koordine ediyorken oranın yerel makamlarına da ulusal makamlarına bilgi vererek yapıyorlar bu işi. Ama lütfen bunu bu şekilde tekrarlamayalım. Türkiye'ye olmayan konular üzerinden iftira ederek bir yere varamayız değerli arkadaşlar. Burası sizin de devletiniz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Bakın Sayın Başkan, söylediğinizle iftiracı konumuna getiriyorsunuz, ben bunu kabul etmiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ama öyle söylüyorum. Burası sizin de devletiniz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Asla o “iftiracı” söylemini kabul etmiyorum. Burada, var olan iddialara bir cevap arıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bakın, burası sizin de devletiniz. Bakın, Türk devleti sizin de devletiniz, bu ülke sizin de ülkeniz. Benim görevim ne kadar bu ülkenin menfaatlerini korumaksa sizin de bu ülkenin menfaatlerini korumak o kadar göreviniz.

Sayın Temelli, buyurun.

IV. AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili

Sümeyye Boz'un Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“İftira” sözcüğünü kabul etmiyoruz çünkü biz sadece var olan iddiaları dile getiriyoruz ve Sayın Bakana soruyoruz. Geçen yıl da Sayın Bakana sormuştuk ve onun verdiği yanıtı da ben zaten konuşmamda okudum. Dolayısıyla bunları sormaktan daha doğal bir şey olamaz; bu da bizim, özellikle seçilmişlerin, milletvekillerinin en temel görevidir çünkü biz eğer bunları sormazsak, bunlar açıklığa kavuşmazsa zaten görevimizi eksik yapmışız anlamına gelir. İftira yoktur, suçlama yoktur.

Evet, burası bizim ülkemiz; buranın adaletli, hukuk içinde, demokratik bir ülke olmasını istiyoruz ve eğer ortada bir suç varsa da bu suçun açığa çıkıp suçluların yargılanmasını istiyoruz. Bundan daha doğal ne olabilir ki? Her şeyi halının altına süpürdüğünüzde o halının üzerinde mutlu, huzurlu bir yaşam olmuyor. Dolayısıyla varsa bir şey açığa çıksın, yoksa zaten bu iddialar çürütülmüş olur, bu kadar basit. Neden biz her seferinde “iftiracı” oluyoruz; yok biz Anayasa’yı çiğniyoruz; yok biz işte çeşitli ithamlarla karşı karşıya kalıyoruz. Burada iddiaları dile getirmek kadar doğal daha başka ne olabilir? Nerede getirilmesini bekliyorsunuz?

Teşekkür ederim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, şimdi de kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Konur Alp Koçak, buyurun lütfen.

KONUR ALP KOÇAK (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, öncelikle sizi ve şahsınızda tüm Bakanlık heyetini saygıyla selamlıyorum, ayrıca Komisyon üyelerini, bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yetenekleri her gün gelişen, yüksek teknolojiye ayak uyduran, silah, araç ve mühimmat tedarikinde yabancı ülkelere bağımlılığı sürekli azalan bir karaktere sahip olması millî güvenliğimizin temini noktasında bizlere güven ve umut vermektedir. Bizleri memnun eden birçok başarının ardında savunma sanayisinde kaydedilen muazzam ilerlemenin büyük payı olduğu da tartışmasız bir gerçektir. Yerlileştirme ve millileştirme politikaları sayesinde savunma sanayisinde dışa bağımlılığın son yirmi yılda yüzde 80’den yüzde 20’ye gerilemiş olması şahsımca takdire şayan bir gelişme olarak değerlendirilmelidir.

Savunma ve havacılık sektörümüzün bu yılın ilk on ayında, geçen senenin tamamında gerçekleştirilen ihracat rakamına ulaşmış olması sektörün büyümeye devam ettiğinin açık göstergesidir. Dünyanın en büyük 100 savunma şirketi arasında 4 firmamızın yer alması -ki bunlardan biri Bakanlığınıza bağlı ASFAT- elbette gurur vericidir ve Bakanlığınızın bağlı kuruluşu olan MKE’nin de bu listede en kısa zamanda yer alması en samimi dileğimizdir.

Bu çerçevede sektörün sürdürülebilir büyümesi noktasında önem arz ettiğini düşündüğüm, bir risk unsuru olarak da değerlendirilebilecek bir iki hususu dikkatlerinize getirmek, takdirlerinize sunmak istiyorum. Şöyle ki: Sektörün ciro ve ihracat rakamları incelendiğinde belli başlı ana

yüklenicilerin sektördeki paylarının yüzde 80'lere, 90'lara ulaştığı ve küçük ölçekteki yeni üreticilerin, alt yüklenicilerin, yan sanayi konumundaki KOBİ'lerin bu pastadan yeterince pay alamadığı dikkat çekmektedir. Sektörde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekteki sanayicinin ciddi miktarda sermaye yatırımı ve insan kaynağı gerektiren bu sektörde hayatta kalabilmesi için ana yüklenicilerden alt yüklenici ve yan sanayi firmalarına yeterli büyüklükte ve uzun vadeli iş aktarımı yapılması ve böylelikle de büyük miktarda dolaylı ciro yaratılması gerekmektedir. Kısa vadeli ve tekrarı gelmeyen iş akitlerinin KOBİ'lerimizin büyük yatırım maliyetleri altında ezilmesine sebep olacağı da dikkatten kaçmamalıdır.

Alt yüklenici ve yan sanayi firmalarının sektör içindeki payının artırılması için savunma sanayisi ekosistemi gelişmiş olan Konya gibi şehirlerin sunduğu kapasiteden daha fazla istifade edilmesine yönelik bazı çalışmalar yapılabileceği kanaatindeyim. Zira sektörün Ankara ve İstanbul'da yoğunlaştığı, bu iki şehrimizden yapılan ihracatın tüm ihracatın yüzde 80-82'sine tekabül ettiği görülmektedir. Oysa birçok ilimizde makine, otomotiv, demir çelik, döküm gibi sanayi kollarında birikim ve altyapı mevcuttur. Böyle bir kapasiteye sahip olan memleketim Konya, ana yüklenicilere aslında birçok büyük fırsat sunabilmektedir. Nitekim, EYDEB sertifikası almış Konyalı firmaların sayısının marttan bugüne 10'dan 18'e çıkmış olması ya da YETEN sistemine kayıtlı Konyalı firmaların Mart 2023'te 61 iken bugün 108'e ulaşmış olması Konya'nın savunma sanayisi açısından mevcut potansiyelinin daha ileri bir noktaya geldiğinin açık bir göstergesidir. Beyşehir'in Üzümlü ve Huğlu'da köklü bir geçmişi olan silah sanayisi sayesinde Türkiye'nin savunma ve havacılık sektöründe en çok ihracat gerçekleştiren 4'üncü şehri olan Konya'nın sektörün gelişmesi için daha fazla dikkate alınmayı hak ettiği kanaatindeyim. ASELSAN'ın Konyalı firmalarla geliştirdiği ortaklık neticesinde Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi içerisinde ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikasının açılmış olması diğer ana yükleniciler için bir örnek teşkil etmiştir. Ne var ki TRtest tarafından Konya'da yapılması planlanan Türkiye'nin ilk silah test merkezinin henüz hayata geçirilememiş olduğunu da üzümlere hatırlatmak istiyorum.

Son olarak, uygun coğrafi konumu, lojistik imkânları, 2021'de 250 milyon doları aşan silah ihracatı, savunma ve havacılık sektörünün tedarik ihtiyaçlarını karşılayabilecek gelişmiş sanayisi, büyük sermaye birikimi ve nitelikli insan kaynağı gibi birçok özelliğiyle sektörde iddialı bir konumda olan Konya, savunma sanayisinin merkez üslerinden biri olmayı fazlasıyla hak etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KONUR ALP KOÇAK (Konya) – Son cümlem.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

KONUR ALP KOÇAK (Konya) – Bu çerçevede, Bakanlığınızdan Konya'nın savunma sanayimiz için taşıdığı potansiyeli daha etkin bir şekilde sektöre kazandıracak adımlar atılmasını beklediğimi, bu konuda sizlerle her zaman iş birliği yapmaya açık olduğumu belirtiyorum.

Hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Tamer Osmanağaoğlu...

Süreniz beş dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın saygıdeğer bürokratları ve vatan savunmasının kurmay heyeti; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, devletimizin ardından istiklalini ilan eden Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'mizin cumhuriyet bayramını da kutluyorum. Kıbrıs'taki soydaşlarımızın millî hassasiyetini korumaya ömrünü vakfederek Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni Türk âlemine hediye eden kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı hürmetle یاد ediyorum.

Sayın Bakanım, 1071 yılının Ağustos ayında kapısını Sultan Alparslan'a ve dahi Türk milletine açan bu topraklar, Alparslan oğlu Sultan Melikşah'la birlikte kurulan Türkiye devletinin sonsuza kadar var olacağı topraklardır. Bu topraklar, 1299 yılında Osman Gazi'yle birlikte rüzgâr alan 3 hilalin kıyamete kadar dalgalanacağına iman ettiğimiz topraklardır. Bu topraklar, 1919'da Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ve kahraman silah arkadaşlarının "Ya istiklal, ya ölüm." diyerek yükselttiği ay yıldızlı al bayrağı son nefesimize kadar dalgalandırmaya ant içtiğimiz topraklardır. Biliyoruz ki bu topraklarda var olabilmenin yegâne şartı zaman ve mekânla diyalog kurabilmeyi başarmaktır. Bugün kahraman Türk ordusu Libya'da, Suriye'de, Irak'ta, Katar'da, Kosova'da, Kafkaslar'da bunu gerçekleştirmekte, ulvi gayeler için mücadele vermektedir. Atılan bu adımları itibarsızlaştırmaya çalışanlar bilmelidir ki zifiri karanlığı aydınlatacak hilal Türk burçlarından bütün ihtişamıyla doğmaktadır. Türk'ün öğüdü talihin yazgısıyla, Türk yıldızı hilaliyle hasretle kucaklaşmak için gün saymaktadır. Nasıl ki hakikat, ilk insan Hazreti Adem'den bu yana sancaktarlarını bulmuşsa bugün de bu sancaktar Türk milletinin göz bebeği Türk ordusundan başkası değildir. Dolayısıyla, bugün Gazze'de sadece birkaç hafta içinde 11 binin üzerinde insanın İsrail terör devleti tarafından katledilmesine Türk milletinin sessiz kalması elbette beklenmeyecektir. Atılan İsrail bombalarıyla parçalanmış ve sayısı 5 bini bulan küçücük çocuğun ahi yeri sarsarken, evlatlarını molozların altından çıkarmak için çıplak elleriyle toprağı kazan annelerin feryadı göğü inletirken, sadece insanı değil insanlığı katletmeyi kafasına koymuş bir terör organizasyonu İsrail adıyla vücut bulmuşken hakikatin sancaktarlığını yapan Türk milletinin tüm bu vahşeti görmezden gelmesi elbette düşünülmemelidir. Biliyoruz ki bu topraklarda askerî, siyasi, iktisadi, içtimai manada zayıf olan hiçbir devlet, hiçbir millet ayakta kalamayacaktır, hatta istiklalini ve millî haysiyetini koruyamayacaktır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin, Birinci Cihan Harbi'nin gerilim ve sancılarını henüz geride bırakmadığının tespiti ve asıl hedef Türkiye'dir, Türk milletidir, Türk vatanıdır hatırlatması bugün verilen mücadelenin ehemmiyetinin en anlaşılır ifadesidir. Bu manada, millî savunma sanayimizin teşekkülü için ortaya konulan yerli ve millî teknoloji hamlesiyle milletimiz yarına daha emin ve güven içinde bakmaktadır. Millî Mücadele döneminde işgalcilere karşı koyma gayretinden neşet eden, İmalat-ı Harbiyeyle başlayan serencamımız bu şuurun itici gücüyle MKE'yi, ASELSAN'ı, HAVELSAN'ı, ROKETSAN'ı ve TUSAŞ'ı vücuda getirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Aynı tecrübelerin verdiği dersle ANKA, AKSUNGUR, Bayraktar TB2 ve TB3, Bayraktar Akıncı gibi bütün dünyada savaş sektörünü etkileyen İHA ve SİHA'larımız ortaya çıkartılmıştır. Bu bilinçle, millî fırkateyn TCG Anadolu, kendi SİHA gemisi TCG Anadoluyu üreten Türkiye'miz, inşallah yakında kendi savaş uçağını üreten ülkeler arasına da girecektir. Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Bey'in binlerce yıllık devlet geleneğine atıfla adını verdiği millî muharip uçağımız KAN, Göktürk yazıtlarında anlatıldığı şekilde "Allah güç verdiği için çerisi börü gibi, düşmanı koyun gibi olan." İleriş Kağan'ın manevi mirası olarak 21'inci yüzyılda Türkiye semalarında hak ettiği konumu alacaktır. Mehmetçik'in ayağındaki postaldan başındaki miğfere, cebindeki mühimmattan elindeki tüfeğe, yeleğindeki şarjörden çantasındaki konserveye, bindiği zırhlı taşıyıcıdan ateşlediği obüse, desteğe yetişen taarruz helikopterine, gökte gürlemesini işittiği savaş

uçacağına, gitmediği yerleri görmesini ve icap edeni yerle bir etmesini sağlayan silahlı insansız hava araçlarına kadar her türlü ihtiyacını kendisi tasarlayan, üreten, müttefiklerine ihraç eden bir Türkiye hepimizin Türkiye'si'dir. İnanıyoruz ki millî savunmanın belkemiğini teşkil eden Mehmetçik'imiz ne kadar güçlüyse, o kadar eminse, o kadar güvendseniz, ne kadar mağrursanız biz de o kadar güçlü, o kadar emin, o kadar güvende ve mağrur olacağız diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum Başkanım.

Ben bu düşüncelerle Millî Savunma Bakanlığımızın, Türk devletinin ve milletin korunması için geçmiş dönemde -bunu okumaktan büyük keyif aldığım- Sayın Genel Başkanımızın Meclis konuşmasına atfen, teröristlere verdiği şu mesajı hiçbir zaman unutmamak gerektiğine inanıyorum: “Ölünüzü, dirinizi, her gün birinizi, bir gün hepimizi...” Ve terörü yok edinceye kadar Millî Savunma Bakanlığının verdiği mücadeleyi sonuna kadar destekliyoruz. Savunma sanayimizin, Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin Türk milletine ve Türk devletine hayırlı olmasını temenni ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyoruz Sayın Osmanağaoğlu.

Şimdi de Sayın Ayyüce Türkeş Taş, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) – Sayın Bakanım, Sayın Başkan ve kıymetli hazırun; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle belirtmek isterim ki Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Cumhuriyeti devletinin varlığının en önemli sigortası ve vazgeçilmezidir, biz Türk vatandaşlarının da başının tacıdır. Bu güzel vatan topraklarında rahat yaşamamızın yegâne teminatı olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin her mensubu da bizim için çok kıymetlidir. Bu sebepten ötürü ben biraz da Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin bazı taleplerini tekrar burada hatırlatmak istiyorum.

Bilindiği üzere, ülkemiz uzun yıllardır terör örgütüyle mücadele etmiş, bu mücadelede de asker ve sivil çok sayıda şehit ve gazi vermiştir. Bu şehit ve gazilerimizin durumları kanunda yer alan yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Vatani hizmetlerini yerine getirirken terör örgütleriyle girilen çatışmalarda yaralanan Mehmetçiklerimiz, en az yüzde 40'ının üzerinde uzuv kaybı olmadığı gerekçesiyle yasal olarak malul gazi kabul edilmemekte, sosyal hak ve yardımlardan yararlanamamaktadır. Bunun yanında, 15 Temmuz darbe girişimi sırasında yaralanan kamu görevlileri ve sivillere yaralanma derecesine bakılmaksızın gazilik ünvanı verilmiştir. Bu da gaziler arasında büyük bir eşitsizlik ve adaletsizlik yaratmıştır. Aynı durumdaki kişilerin farklı hukuki düzenlemelere tabi tutulması da açık bir şekilde Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır. Aynı zamanda, ülkemize ve kamu güvenliğine karşı yönelen her türlü saldırıya karşı şehit olmayı göze alarak müdahale eden, bu uğurda yaralanan ve aynı zamanda kamu görevlileri olan askerlerimize sahip çıkmanın sosyal devlet olmanın da bir gereği olduğunu hatırlatmak istiyorum.

Burada, 1954 yılında ilk alımı yapılan uzman çavuşlardan da bahsetmeden geçemeyeceğim. Yaklaşık 370 binlik bir camia olan uzman çavuşlar, altmış küsur yıl içerisinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde tüm görevlerde en önde olmuşlardır; aynı zamanda, Türk Silahlı Kuvvetlerinin en fazla şehit ve gazi veren camiası olarak da bilinmektedir. Ancak Türk Silahlı Kuvvetlerinde yıllarca görev yaparak mesleğinde profesyonelleşen uzman çavuşlar mesleki güvenceleri olmamaları sebebiyle bugün

yüz binleri aşan rakamlarda Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılmaktalar ve bazılarının da sözleşmeleri feshedilmektedir. Onların bu konudaki tek talebi kadrolu çalışmaktır. O yüzden bunların taleplerinin de göz önüne alınmasını rica ediyoruz biz buradan.

Son olarak bahsetmek istediğim konu astsubaylardır. Astsubaylar da yine ordunun çok önemli yönetim kademesidir; orduda disiplini sağlayan, orduyu düzenleyen, orada personel yetiştiren, oradaki elemanları yetiştiren ciddi bir zümredir astsubaylar. Astsubaylar da görev ve makam tazminatlarından mahrum bırakılmaktadır, bu da onların görevlerine olan aidiyet duygularına zarar vermektedir. Büyük sorumluluklar yüklenerek Silahlı Kuvvetlerin çok önemli görevlerinde uzun yıllar hizmet ettikten sonra emekli olan astsubaylar da maalesef çalışırken aldıkları maaşın neredeyse yarısını almaktadırlar ve makam ve görev tazminatı almamaktadırlar; bu da onların motivasyonunu düşürmektedir ve aidiyet duygularını zayıflatmaktadır. Bu konuya da çözüm bulunmasının önemli ve şart olduğunun altını çizmek istiyorum.

Son olarak buradan diyorum ki milletimizin gücü ve sigortası olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin personelinin bu basit problemlerini çözmek ordumuzun gücüne kesinlikle güç katacaktır ve Türk milleti için çok şerefli ve saygın olan askerlik mesleği daha fazla gencin hayallerini süsleyecektir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin her bir personeli de kendini çok önemli hissedip yaptığı işin de önemini daha iyi hissedecek, ona da sıkı sıkı sarılacak, ordudaki performansını da artıracaktır.

Yüce Allah ordumuzun gücünü hep arttırsın diyerek bütçenin hayırlı olmasını temenni ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, geri kalan milletvekillerimizin isimlerini okuyorum, onlara söz vereceğiz: Sayın Nermin Yıldırım Kara, Sayın Ali Karaoba, Sayın Serhat Eren, Sayın Ömer Karakaş, Sayın Barış Bektaş, Sayın Mühip Kanko, Sayın Berdan Öztürk, Sayın Şamil Ayrım, Sayın Tuba Vural Çokal ve Sayın Mehmet Ali Çelebi şeklinde devam edeceğiz; milletvekillerimiz hazırlıklarını yapınlar. Sonrasında, Sayın Bakan, bir ara vereceğim on dakika, ondan sonra on beş dakika soru, sonra otuz dakika cevap, sonra da oyluyoruz.

Evet, değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Kara'dan başlıyoruz.

Sayın Kara, buyurun.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli hazırım; hepinize saygı ve sevgilerimi iletiyorum. Bütçenin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Ben, Hatay Milletvekiliyim ve burada birçok bakanımıza birçok şeyi söyledik, kendilerinden de destek talep ettik ve birçok sorunumuza da sağ olsunlar cevap verdiler ve uygulamada yaşadık.

Şimdi, biz 6 Şubat'ta önemli bir deprem yaşadık ve deprem bölgesinde gerçekten çok ciddi sıkıntıları hep birlikte göğüsledik demek istiyorum. Ancak kamuoyuna da yansımıştı -ki biz bunu kötü bir dil kullanarak değil- evet, askerimizi yani Silahlı Kuvvetlerimizi -ki bu Silahlı Kuvvetler Türk milletinin, Hatay'ın, herkesin gerçekten göz bebeği idi- koşulsuz bir sevgi barındıran, duygu dünyamızda yer eden bir kurumu yanımızda görmeyi çok isterdik ki maalesef... Bu konuda eğer başka türlü bir iddiası olan varsa... Bizler hepimiz ailelerimizi, yakınlarımızı enkazlar altında bekledik. Maalesef ilk günlerde Akçay'dan, Denizciler'den, biliyorsunuz, Sariseki'den ve deniz alayı üzerindeki birliklerden hiç kimse

yaklaşmadı. Belli bir süre sonra elbette askerlerimiz bizlere destek olmak için o gün yanımızdalar. Bizim bundan sonraki istirhamımız ve talebimiz şudur ki bir daha böyle bir felaket elbette yaşanmamalı ve yaşanması koşulunda, olması durumunda da bu durumun asla bir daha tekrerrr etmemesidir.

Bir diğer husus Sayın Bakanım, sunumunuzda da belirttiğiniz üzere, 2 tane NATO çadır kentinden bahsettiniz, biri Antakya’da, biri de İskenderun’da. Antakya’da var olan NATO çadır kentinde önceleri bazı sıkıntılar vardı -bizlerin bu konuyu dile getirmesi ve tenkit etmesi neticesinde- şöyle bir ayrımcılık vardı: Önce personel orada yemek yiyordu -çünkü birçok vatandaşımız biliyorsunuz ki depremzede ve mağdur dolayısıyla- bir tel örgü vardı, tel örgünün arkasında insanlar vardı, sıraya giriyorlardı ve bazen iki saat, dört saat, beş saat boyunca dışarıda, tel örgünün dışında sıra bekliyorlardı, ardından yemek kalırsa içeri girebiliyorlardı. İskenderun NATO çadır kentinde...

Öyle bir rektörümüz var ki... Bakın, Sayın Kaymakamımı sevgi ve saygıyla buradan ifade etmek istiyorum, İskenderun Kaymakamı bu noktada gerçekten elinden gelen her şeyi yapmıştır ancak İskenderun Teknik Üniversitesinin bir Rektörü var ki kendi kafasından bazı işleri artık nasıl geçiriyorsa bilmiyoruz -bu “NATO yerleşkesi” diyorsunuz, biz NATO çadır kent diyoruz- öğrencileri buraya mahkûm etti. Gerçekten, Sayın Bakanım, siz bize inanmayabilirsiniz, lütfen gidip baktırın, sordurun buradaki öğrenciler memnun mu. Gerçekten, burada kalmak istemiyorlar. Niye istemiyorlar? Gerçekten, su basıyor, yağmur yağıyor, içinde fareler var, haşere var; güvende hissetmiyorlar kendilerini. Şimdi, ben bunu tenkit ettikçe, ben bunu konuştuğça Rektör bana diyor ki: “Nermin Hanım, haberin var mı, 50 adam bana imza verdi, burada kalmak istiyorlar.” Sebebi şu: Öğrenciler mağdur, yazık. Niye biliyor musunuz? Para ödemedikleri için orada... Ama sağlıklı değil efendim, lütfen bu konuda talimatlarınızı ıstırham ediyoruz sizlerden.

Bir diğer husus, Türk Silahlı Kuvvetlerinde uzman çavuşlar 3269 sayılı Kanun’a tabi olarak, sözleşmeli şekilde ve kritik kadrolarda görevlerini ifa etmeye çalışıyorlar. Bu uzman çavuşların özlük haklarına dair birçok sorunları var, dolayısıyla bunlarla ilgili düzenlemeler çok sağlıklı olacaktır. Aynı zamanda, lojmanlar için sivil devlet memurları ve uzman çavuşlara ortak yüzde 15 bir kota veriliyor, bununla da ilgili olarak lütfen gereği konusunda talimatlarınızı bizim için kıymetli olacaktır.

15 Temmuz darbe girişimi sırasında yaralanan tüm vatandaşlarımıza yönelik yararlanma derecesine bakılmaksızın gazilik hakkı verilmiş olması, terörle mücadelede yaralanıp gazi sayılmayan diğer personel arasında bir ayrıma sebebiyet verdiğiinden, bunların da özlük haklarıyla ilgili olarak düzenlemeler bizim için gerçekten sağlıklı ve toplumsal açıdan da faydalı olacaktır.

Biz, bütçenin hayırlara vesile olmasını temenni ediyoruz.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kara.

Sayın Ali Karaoba? Sayın Karaoba yok.

Sayın Serhat Eren, buyurun lütfen.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Suriye’de 2011 yılında başlayan siyasal ve toplumsal kriz aradan geçen on iki yılda çözümeden devam etmektedir. Yaşanan savaş ve çatışmalar nedeniyle on iki yılda yüz binlerce insan yaşamını yitirmiş, Afrin, Serekaniye, İdlib, Ezaz, Bab, Cerablus, Gire Spi ve Suriye’nin başka alanlarında milyonlarca insan yerinden, yurdundan koparılarak göçe zorlanmıştır. Göç eden milyonlarca insan gittikleri yerlerde insanlık dışı muamelelerle karşı karşıya bırakılmıştır. Bugün, Suriye’nin neredeyse tamamında ciddi anlamda açlık, yoksulluk, işsizlik, güvenlik ve sağlık sorunları yaşanmaktadır. Milyonlarca insan sefaletten kurtulmak için bir an önce barış ve istikrarın sağlanmasını istiyor.

Başta Suriye ve bölgedeki güçlerin yaşanan siyasal ve toplumsal krizleri çözmeye yetersiz kaldığı görülmektedir. Bölgede demokrasiyi, müzakereyi, diyalogo sürdürme çabası içerisinde olan tek yapı kuzey ve doğu Suriye özerk yönetimidir. Kuzey ve doğu Suriye özerk yönetimi Arap, Kürt, Süryani dâhil, tüm etnik ve inanç topluluklarının Suriye'nin ana unsuru olduğunu kabul etmiştir. Demokratik değerlere bağlı, merkeziyetçi olmayan, yerel yönetimlere dayalı yeni bir demokratik siyasi sistemi savunmaktadırlar.

AKP iktidarı, Suriye'de herhangi bir Kürt yönetiminin oluşmasına karşı olduğu için, sınır içinde terörle mücadele bahanesiyle Kürtlere, sınır dışında ise sınır güvenliği bahanesiyle Rojava'ya saldırmaktadır. Oysa kuzeydoğu Suriye'deki Kürtler, Araplar, Süryaniler, Ermeniler, Türkmenler yüzlerce yıldır orada yaşamaktadır ve o toprakların sahipleridirler. Dünyanın dört bir yanından gelip Suriye topraklarını işgal eden cihatçı çetelere, IŞİD barbarlığına, bir yandan da faşist Esad rejimine karşı kendi kimliklerini, özgürlüklerini ve topraklarını savunmaktadırlar. Bu halklar, yüzyıllardır Suriye'de yaşamaktadır ve orada da kendi topraklarını koruyanları terörist olarak addedemezsiniz.

Bugün, YPG'yi terör örgütü olarak kabul eden kaç ülke var? Bunu Sayın Bakana da sormak istiyorum. Türkiye dışında sadece Katar. Türkiye'de çözüm sürecinde YPG lideri Salih Müslim'i Türkiye'de ağırladınız, YPG'lileri Türkiye'deki hastanelerde tedavi ettirdiniz, doğru yaptınız ancak çözüm süreci bitti, Salih Müslim de terörist ilan edildi, orada yaşayanları da terörist ilan ettiniz.

Sayın Bakan "Suriye'de PYD/YPG'nin tüm tesis ve faaliyetlerinin bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da meşru hedefimiz olacağına herkes tarafından bilinmesini istiyoruz." dediniz. Suriye'de YPG'ye ait dediğiniz tesisler oradaki halkın kendi tesisleri. Hakan Fidan, Ankara saldırısının ardından, 4 Ekimde "Özellikle, Irak ve Suriye'de YPG'ye ait olan bütün altyapı, üstyapı tesisleri, enerji tesisleri bundan sonra güvenlik güçlerimizin, Silahlı Kuvvetlerimizin, istihbarat unsurlarımızın topyekün meşru hedefidir. Üçüncü tarafların YPG'li teröristlerden ve şahıslardan uzak durmasını buradan tavsiye ediyorum." dedi. İnsan Hakları İzleme Örgütü de Türkiye'nin kuzey ve doğu Suriye özerk yönetiminin kontrolü altındaki bölgelere yönelik 5-10 Ekim tarihlerinde gerçekleştirdiği saldırılara ilişkin rapor yayınladı. "Türk saldırıları su ve elektriği kesiyor, saldırılar milyonlarca kişi için devam eden insani krizi derinleştiriyor." başlıklı raporda Türkiye'nin elektrik ve su istasyonları dâhil olmak üzere bölge sakinlerinin hakları ve refahı için gerekli olan kritik altyapıyı hedef aldığı tespit edilmiş. Bu saldırılar tahminen 4,3 milyon kişiyi etkiledi ve en az 18 su pompalama istasyonu ile 11 elektrik santrali çalışamaz hâle getirildi.

Erdoğan, Gazze'ye dair "Şu anda Gazze'ye su verilmiyor, elektrik yok, verilmiyor; hani insan hakları?" şeklinde sözler sarf ediyor. Gazze'deki hastane de Rojava'daki değil mi? Gazze'ye insan hakları var da Rojava'ya yok mu? Kobani korona hastanesi ile İsrail devleti tarafından Gazze'deki bombalanan hastaneler arasında ne fark var? Bakın, burada, Kobani korona hastanesinin vurulmasına ilişkin görüntüler.

Kürtlerin özgürlüğüne, kimliğine, taleplerine gözlerini kapatıp kulaklarını tıkamakla, güvenlik politikalarıyla, ölümlerle, kanla, savaşla on yıllardır bu mesele nasıl çözülemediyse bundan sonra da aynı yöntemlerle çözülemeyecek. Bugün halklarımız için barıştan başka seçeneğimiz yok. Türk, Kürt, Ermeni, Süryani halklarının ortak bir geçmişi var, bu gerçek ortak geleceğimizi de beraber kurmamızı gerektiriyor. Ortak geleceğimiz için bu savaşa artık son vermeliyiz; birlikte, bir arada, eşit yurttaşlık temelinde yaşamak dışında başka şansımız yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Açtım, buyurun.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Kürtler bugün barıştan yanadır, Kürt halkı yaşamdan yanadır. Savaş için birçok şey harcandı, ekonomik olarak çöktük; savaşın çok pahalı olduğunu, barışın çok daha az maliyetli olduğunu biliyoruz artık. Ya, bir kere olsun barışmayı deneyelim, kaynaklarımızı savaş için değil barış için harcayalım.

Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

7.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, Sayın Eren; Anayasa'nın 10'uncu maddesinde "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." denilmektedir. İfadelerinizde "Sınır içerisinde Kürtlere, sınır dışında da Kürtlere Türkiye Cumhuriyeti devleti saldırmaktadır." şeklinde ifadeler kullandınız, bunlar yanlış ifadeler. Türkiye Cumhuriyeti devletinin PKK'ya dönük yaptığı faaliyetler Kürtlere yönelik şekilde nitelendirilemez.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Sayın Başkan "terörist" deyip sürekli Kürtleri kastettiğinizi biliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Eren, bir dinler misiniz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sivil ölümlerden bahsediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, o zaman ifadelerinizi dikkatli kullanacaksınız.

Şimdi, Kürtlere yönelik saldırılar... Bakın, siz milletvekilisiniz, gelmişsiniz, Parlamentoda oturuyorsunuz, size hiç kimse bir şey yapmıyor.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Afrin'de yaşayan Kürtlere ne olduğunu biliyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bakın, değerli arkadaşlar "Sınır içerisinde Kürtlere, sınırı korumak bahanesiyle de sınır dışındaki Rojava bölgesi..." diye tanımlıyorsunuz kendinize göre; Araplar başka bir tanımlama yapıyor, siz başka bir tanımlama yapıyorsunuz.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Roboski'de 34 insan katledildi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, bir saniye.

Sayın Eren, sizi kimse kesmedi, sözlerinizi söylediniz. Dolayısıyla, PKK'ya ne zaman bir operasyon yapılsa "Kürtleri öldürüyorlar, Kürtleri katlediyorlar." Değerli arkadaşlar, Kürtler PKK'lı değil, bunu kafanıza sokun lütfen; Kürtler PKK'lı değil.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Roboski'de 34 insan öldürüldü "PKK'lı" dediler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir dinler misin Sayın Eren.

Kürtler PKK'lı değil değerli arkadaşlar. YPG'ye yapılan operasyon... Değerli arkadaşlar, YPG dediğiniz PKK'nın Suriye kolu, birbirinden farkı olmayan bir yapı bu. Dolayısıyla, ona yapılan operasyonları Kürtlere yönelik saldırı şeklinde nitelendirmek doğru değil. Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde de yaşayanlar var, orada niye bir şey yok? Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, Dışişleri Bakanının söylediği İçişleri Bakanlığına yapılan saldırıdan sonra "Terör örgütünün bütün tesisleri meşru hedefimizdir." dedi, bunun altını çizelim. İkincisi "Uluslararası anlaşmalardan -Birleşmiş Milletler- tesisleri, altyapısı meşru hedefimizdir." dedi.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Sivillerin yaşadığı yerler...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İkincisi, bakın değerli arkadaşlarım, bir de buradan Sayın Temelli rahatsız oluyor bunu söylediğim zaman ama kusura bakmayın değerli arkadaşlar, orada bir fotoğraf gösteriyorsunuz, onunla Gazze'deki katliamı eş tutuyorsunuz. Ya, böyle bir şey olur mu, böyle bir şey olur mu değerli arkadaşlarım?

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Hastane...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gösterdiğiniz bir bina. Bir yapı gösteriyorsunuz, ne olduğunu bilmiyoruz; siz “hastane” diyorsunuz. Gözler önündeki bir katliamı bununla mukayese edip Türkiye Cumhuriyetini... Değerli arkadaşlar, kendi devletinizi... Bilmiyorum, yani siz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşsınız.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, kendi devletimiz yanlış yapamaz mı? 34 insanı öldürdüğünde kendi devletimiz yanlış yapmadı mı, söylemeyecek miyiz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bakın, değerli arkadaşlar, Sayın Eren, şimdi geldiniz 34'e. Oraya gelmeden diğer söylediklerinize bir bakın, onları ifade ediyorum. Kendi devletinizi olmayan bir şey üzerine itham ediyorsunuz, ben gerçekten anlayamıyorum. İkincisi, terminolojiye çok dikkat ediyorsunuz. Bakın, “doğu Suriye” “kuzey Suriye” diye bir yer yok değerli arkadaşlar; Suriye'nin kuzeyi, Suriye'nin doğusu var değerli arkadaşlar; tanımlama budur.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – “Kuzey ve Doğu Suriye” diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, Sayın Temelli, Suriye bölünmedi, parçalanmadı; Suriye tek parça. Dolayısıyla, böldüğünüz zaman iki yapı ortaya çıkar; Suriye'nin kuzeyidir, Suriye'nin doğusudur. Siz, burada bir terminoloji oluşturup ayrı bir yapı şeklinde “Buraya Türkiye Cumhuriyeti devleti saldırıyor.”a getiriyorsunuz, olmaz.

Bir de değerli arkadaşlar, burası Plan ve Bütçe Komisyonu, ben bu kadar siyasi değerlendirmenin yapıldığı bir dönem hatırlamıyorum Plan ve Bütçede, gerçekten hatırlamıyorum. Özellikle de uyarıyorum ama ısrarla aynı şekilde, aynı şeylere devam ediliyor. Lütfen, Gazze'de yapılan katliamlar ile Türkiye'nin teröre karşı yaptığı operasyonları bir tutmayın, aynı kefeyle koymayın; bunun hiç kimseye faydası yok, burada yaşayanlar bizim kendi vatandaşımız değerli arkadaşlar. Huzurumuz da var, huzurumuzu kaçırmak isteyenlere de müsaade etmeyelim, siz de müsaade etmeyin.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, şimdi devam edeceğim.

Sayın Ömer Karakaş? Yok.

Sayın Barış Bektaş? Yok.

Sayın Mühip Kanko? Yok.

Sayın Berdan Öztürk? Yok.

Sayın Şamil Ayrım, buyurun.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, çok Değerli Millî Savunma Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, velhasıl Millî Savunma Bakanlığımızın yediden yetmişe değerli personeli; bugün Millî Savunma Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz ama ben müsaadenizle... Dün Türk Silahlı Kuvvetlerinin Azerbaycan’a asker gönderilmesiyle ilgili Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin bir yıl daha uzatılmasını Genel Kurulda bütün siyasi partilerimizin büyük bir çoğunluğunun oylarıyla kabul ettik. Orada şunu sergiledik: Birlik beraberliği sergiledik, Türkiye’nin gücünü sergiledik. Niye böyle yaptık? Çünkü arkadaşlarımızın konuşmaları, hepsi çok bilinçli konuşmalardı.

Bugün ben evimde eğer rahat uyuyorsam Türk Silahlı Kuvvetlerinin sayesinde, eğer çocuklarım okuluna rahat gidiyorsa Türk Silahlı Kuvvetlerinin sayesinde. Ne demek “Savunmaya çekilsin ‘millî’ kelimesini kaldıralım, Savunma Bakanlığı olsun.” Yani birileri gelecek, senin evini bombalayacak, fabrikalarını bombalayacak, suçsuz insanları öldürecek; sen elini kolunu bağlayacaksın. Böyle bir şey olur mu, böyle bir devlet yönetimi olur mu; bunu kabul etmek mümkün değil.

O bakımdan, arkadaşlar -biraz evvel Sayın Başkan uyardı- bu Komisyon gerçekten çok önemli bir Komisyon, âdeta bizim Genel Kuruldaki çalışmalarımızın aynası olan bir Komisyon. Eğer siz bu Komisyonunda konuşmalarımıza dikkat ederseniz... Hep beraber Türkiye’nin gücünü göstermek istiyoruz biz burada. Barış diyoruz, herkes barış diyor, ben de barış diyorum; Sayın Başkan, bu “barış”ı gelin bir tanımlayalım, hangi barış, hangi barıştan bahsediyoruz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bu tarafa bakın.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Hayır, size de söylüyorum yani hangi barıştan bahsediyoruz? Onun için, değerli arkadaşlar, bakınız, ben bu konuşmalar olurken geçmişe...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Siz bize söyleyin.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sezai Bey’e dönmedim alınmasın diye.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yok, yok, siz bize söyleyin, onlar alınıyor; barışı istemiyorlar.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Hayır, hayır, alınmayın.

Demin biraz sesim yüksek çıktı. Biz burada kavga gürültü çıkarmak için değil, diyalog ortamını bozmamamız için konuşacağız, anlaşacağız, bu yollar açık olacak.

Bakınız “terör” dendi, arkadaşımız konuştu, insanların öldüğünden bahsetti. Ben bir an 1990’lara gittim. Acılar yaşadık terör nedeniyle, amcamın oğlunu eve baskın yaparak öldürdüler. O çocuk -bir ay kalmıştı- makine mühendisiydi ve asteğmendi, şerefli Türk ordusunun bir neferiydi; babasının ölümünün üçüncü günü öldürdüler. Bu acıları, doğuda, güneydoğuda, Anadolu’nun her tarafında bizler çektik. Onun için, terörle mücadelede gösterdiği kararlılık için başta Hükümetimize, Cumhurbaşkanımıza, bütün bakanlarımıza, siyasi partilerimizin desteğine, tabii ki Millî Savunma Bakanlığımıza, İçişleri Bakanlığımıza yürekten teşekkür ediyorum. Allah razı olsun, Allah Mehmetçik’imizden razı olsun; Somali’de, Azerbaycan’da, Libya’da gösterdikleri kararlılık için... Bakın, bugün Azerbaycan’da o insanlar Türkiye’nin güçlü olmasını bekliyor, Türkiye’de en ufak bir kargaşa çıktığı zaman inanın gözyaşlarını tutamıyorlar. Burada Azerbaycan’ı çok iyi tanıyan arkadaşlarımız var, defalarca gittik geldik ama bizim güçlü olmamız lazım. Özellikle, bakınız, Azerbaycan savaşı kazandı, toprak bütünlüğünü elde etti ama birileri barış anlaşmasını yaptırmıyor “Hayır, yapamazsın.” diyor. İşte, Afrika’dan kovulan Fransa -“Macron” dediğimiz insan- şimdi Gürcistan üzerinden Ermenistan’a silah veriyor. Yani ne demek? “Gidin, savaşın; arkasından da bir yumruk daha yiyin.” demek; bunun anlamı o, böyle bir şey olabilir mi? Biz diyoruz ki Kafkaslara da barış gelsin, Orta Doğu’ya da barış gelsin, Filistin’e de barış gelsin ama barışın yolları var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Mikrofon kesildi Sayın Ayrım.

Buyurun, bir dakika daha.

SEZÂİ TEMELLİ (Muş) – Hiç fark edilmedi ama mikrofonun kesildiği.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Ses geldi değil mi? Gümbür gümbür çıkıyor, Allah sesimizi kısmasın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın Sayın Ayrım.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Toparlıyorum.

Bütçenin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Türk Silahlı Kuvvetlerinin değerli mensuplarına saygılarımı sunuyorum. Hiçbir zaman diyalog ortamı bozulmasın, buradan da arkadaşlarıma son söz olarak bunları söylemek istiyorum. İyi ki varsınız, bu ülkenin insanlarısınız. Pasaportunuzda “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı” yazıyor, bundan mutlu bir şey olamaz.

Teşekkür ediyorum.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Ben o pasaportu kullanamıyorum ama.

SEZÂİ TEMELLİ (Muş) – Pasaport lazım ama.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Efendim, sizi alkışlamamız yasak olduğundan, yanlış anlamayın.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Yok, yok.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Dışarıda alkışlayacaklar sizi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, dışarıda organizasyon yapabilirsiniz, salonda yasak.

Sayın Türelî, bir şey mi vardı?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Evet, evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, biraz önce okudunuz ama Mühip Kanko'nun bir aciliyeti vardı bilgimiz dâhilinde, aslında söylemiştik de oraya. Şimdi geldi, ona söz hakkı verirseniz memnun oluruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Biliyorsunuz geri dönmüyorum değerli arkadaşlar ama bizim Divandan kaynaklı, notu vermemişler.

Sayın Kanko, süreniz beş dakika.

Buyurun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve Millî Savunma Bakanlığımızın asker ve sivil değerli bürokratları; hepiniz hoş geldiniz.

Silahlı Kuvvetlerimiz bizler için çok önemli bir kurum. Cumhuriyetin kuruluş aşamasından tutun da bulunduğumuz coğrafyadaki tüm tehditlere karşı, mücadelelere karşı çok önemli görevler üstlenmiş durumda. O nedenledir ki bazı önemli gördüğüm konulara değinmek istiyorum.

Bildiğiniz üzere ASELSAN, TAI, HAVELSAN gibi savunma sanayisindeki şirketlerimizin önemli projelerinde çalışan onlarca mühendis bulunmaktadır. Bu mühendislerimiz neden yurt dışına gidiyor? Bu beyin göçünün sebebi nedir? Bu mühendislerimizi neden ülkemizde tutamıyoruz? Bu göçün arkasında yabancı istihbaratların parmağı mı var yoksa bu kurumlardaki Menzil ve Adıyaman gibi farklı cemaat yapılanmalarının mühendislerimiz üzerinde oluşturduğu baskılardan mı kaçıyorlar?

Sözleşmeli erlerin durumu var. Sözleşmeli er uygulamasının başladığı 2011 yılında sözleşme süresinin kısıtlılığı ve tazminat oranının düşük olması nedeniyle başvuru sağlamayınca yeni bir düzenleme yapılmıştı. Buna göre, yedi hizmet yılını dolduran sözleşmeli erlerden nitelik belgesi olumlu olanlar kamu kurum ve kuruluşlarına memur kadrolarıyla atanabileceklerdi ama bununla ilgili makamımıza yüzlerce şikâyet geliyor, hiçbir kurum bunları almıyor. Yedi hizmet yılı dolan çok sayıda sözleşmeli erin kamu kurum ve kuruluşlarına atanmak için beklediğini ama henüz resmî bir açıklama yapılmadığı için bunların oldukça güç durumda kaldıklarını söylemek istiyorum. Sözleşmeli erlere yasal olarak verilen kadro hiçbir türlü hayata geçirilmedi, yedi hizmet yılı dolan çok sayıda sözleşmeli erin kamu kurum ve kuruluşuna atanmak için beklediği ancak henüz resmî bir açıklamanın yapılmadığı bu süreçte İçişleri Bakanlığı bekçi alımlarında sözleşmeli erlere öncelik vererek yedi yıl silah ve askerî eğitim almış deneyimli ve hazır personeli değerlendirmelidir. Bu konuda binlerce mağdur var, insanların hayatlarıyla, gelecekleleriyle oynuyorsunuz; bu konuda gerekli adımların bir an önce atılması gerekiyor.

Gelelim bedelli askerlik yapanlara. Özellikle deprem bölgesinde olmak üzere ülkemizde sıkça görülen felaketlere yönelik olarak afetlerin öncesinde ve sonrasında yapılacak doğru davranışlarla ilgili deprem kuşağındaki illerde bedelli askerlik yapan kişilere ve hatta bütün askerlere AFAD uzmanlığı eğitimi verilmesi muhtemel depremlere gerekli hazırlıkların yapılmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Bakaya kalan gençlerin askerlik durumları var. Öncelikle bir sorum olacak, güncel veriler itibarıyla yoklama kaçağı olan ne kadar kişi var? Doğal olarak, yoklama kaçağı durumuna düşen gençlerin tecil hakkı, bedelli hakkı, üniversiteye kayıt hakkı kalmıyor. Birçok gencimizin, ailesinin ve kendi hayatını idame ettirmek için çalışmak zorunda olduğu gerçeği göz önünde bulundurularak yaşanan on binlerce mağduriyetin ortadan kaldırılması hususunda asker kaçağı durumuna düşen ve bakaya kalan gençlerle ilgili bir düzenlemenin yapılması gereklilik arz etmektedir. Bu gençler kaçak muamelesini hak etmiyorlar, hepsi vatanını seviyor; bunlara bir şans verilmesi gerekiyor.

Millî Savunma bütçesine dikkat çekmek istiyorum. 2016'da 26 milyar liralık bir bütçe varken 2023'te bu 182 milyara çıkmış ve 2024'te ise 440 milyara çıkmış. Sayın Bakana sormak istiyorum: Bütçedeki bu muazzam artışı hangi temel gerekçelere bağlıyorsunuz?

Bir de asıl ben kendim tıp doktoru olduğum için bununla ilgili olarak bir şeyler söylemek istiyorum. Değerli arkadaşlar, ülkemizde ve birçok ülkede tıp eğitiminin te-meli askerî tabipler tarafından oluşturulmuştur. Gülhane Eğitim ve Araştırma Hasta-nesi veya eski adıyla GATA, 1898 yılında İstanbul'da kurulmuş olup günümüzde Etlik Keçiören'de Askerî Eğitim ve Araştırma Hastanesi olarak devam etmekteydi, ta ki 15 Temmuz hain darbe girişimine kadar. Bu tarihten sonra askerî hastanelerin hepsi kapatılmış, Sağlık Bakanlığına devredilmiştir. Oysa askerî hastaneler stratejik anlamda çok önemlidir; savaş durumları için kurulmuştur, askerî tabipliğin tanımı tamamen farklıdır. Çatışma alanında veya askerî hastanede bulunan askerî doktorlar, personel düşman unsurlarıyla çatışmakta olan askerler için en büyük psikolojik desteklerdir çünkü çatışma alanında bulunan asker bilir ki şehit olmadığı takdirde hemen yanındaki askerî doktor kendisine müdahale edebilecek ve onu en kısa zamanda bir hastaneye götürerek askerî doktor olan bir harp cerrahisi uzmanına teslim edecektir. Askerî doktor, sadece klasik tıp eğitimi alan bir insan değildir; tıp eğitiminin yanı sıra savaş koşullarındaki tıp eğitimi, askerî psikoloji, savaş psikolojisi, askerî yönetim konularında da eğitim alarak donanımlı hâle

gelir. Cephede ağır yaralanan askerler için dakikaların bile önemli olduğu düşünülürken yaralıya kimin, nasıl ve hangi koşullarda müdahale edeceğini, hasta naklinin nasıl yapılacağını, yolda olabilecek sıkıntılarda neler yapılabileceğini en iyi askerî doktorlar ve personel bilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İlave bir dakika daha verdim.

MUHİP KANKO (Kocaeli) – Askerî doktorlar, çatışma ya da savaş koşullarında gerektiğinde silah kullanma ya da gerektiğinde başka bir komutanın yerine birliklere komuta etme yeteneğine sahiptir. Sivil doktorları bugün askerimizin yaşamakta olduğu çatışma alanlarına gönderemeyeceğiniz gibi her an başınıza gelebilecek bir geri-lim zamanında da bu sağlık çalışanlarını cepheye gönderemezsiniz. Askerî cerrahi ve savaş cerrahisi ayrı bir deneyim, başlı başına bilgi ve beceri gerektirmektedir. Bu nedenle bu askerî hastaneler bir an önce açılmalı ve Millî Savunma Bakanlığına devredilmelidir.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Antalya Milletvekili Sayın Tuba Vural Çokal.

Sayın Çokal, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim, Sayın Başkanım; ülkemiz jeopolitik ve jeostratejik konumu nedeniyle tarihin her döneminde cazibe merkezi olmuş, bu aziz topraklara sahip olmak isteyenlerin iştahını kabartmıştır. Ta Haçlı Seferlerinden başlayan bu zorlu süreç, tarihin her devresinde şekil değiştirmiş, Anadolu'daki Türk devletlerini zayıflatmak ve ortadan kaldırmak üzere planlanmış ve kurgulanmıştır.

Bizler öyle bir coğrafyada yaşıyoruz ki bu coğrafyada yaşamak, bu coğrafyayı yönetmek cesaret ister, sorumluluk ister, dik duruş ister. Bu itibarla bu coğrafya'nın kaderiyle hemhâl olmak, yine bu coğrafya için cesur işlere imza atmaya gerektirmektedir.

Aziz milletimizin yıllarca terörden neler çektiğini, ne kadar şehitler verdiğini hepimiz biliyoruz. Cumhuriyet tarihimizin en büyük düşmanı kabul edebileceğimiz terör örgütüyle mücadelede bu çerçevede çok önemli bir yere sahiptir. Devletimiz, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere ilgili birimlerimizle bir taraftan milletimizi tehdit eden terör belasıyla mücadele ederken, bu mücadelede büyük yol katetmişken birilerinin de sanki terörü yeniden diriltmek için talimat almış, yemin etmiş gibi hareket ettiklerini üzülerek gördük ve görmekteyiz.

Ama kim ne derse desin, kim kime selam gönderirse göndersin, güçlü Türkiye Cumhuriyeti devleti savunma sanayisinde bir üst lige çıkmıştır ve inşallah bu alanda dünyanın da parlayan yıldızı konumuna gelmiştir. Önce İHA'larımızla, sonra SİHA'larımızla, ardından Akıncı ve daha sonra KIZILELMA'yla gökleri ve gönülleri fethettik. Türkiye ve Türkiye'mize hasım olanların da inlerine bunlarla girerek dünyayı dar etmeyi başardık. Keza ATAK ve GÖKBAY helikopterlerimizi, ANADOLU savaş gemimizi, HÜRKUŞ uçagımızı, Akıncı, Bayraktar, ANKA insansız hava araçlarımızı, KIZILELMA'yı, TAYFUN füzemizi görüp de göğsü kabarmayanlar da yine aynı kişiler ve gruplardır. Bugün Ege'de, Karadeniz'de, Doğu Akdeniz'de haklarını savunan, menfaatlerini koruyan, donanması güçlü bir Türkiye var. Bugün kendi millî güvenliği için hiç kimsenin icazetini aramadan operasyon düzenleyen, dış politikası bağımsız bir Türkiye var. Türkiye, artık, herkesin üzerinde ahkâm kesebileceği, her ağzı olanın laf söyleyebileceği bir ülke değildir. Türkiye, artık, üzerinde rahatça oyun oynanan değil, bölgesinde oyun kuran, oyun bozan bir ülkedir, her parmak sallayanın krizler yaratabileceği bir ülke de-ğildir. Türkiye,

geliştirdiği savunma teknolojileriyle dünyanın dikkatini çekmiş ve dengeleri değiştirmiştir. Türkiye, kendi silahını yapan hatta bunu ihraç eden dünya üzerindeki sayılı ülkelerden biridir; bazılarının sıkıntı ve telaşı da bu yüzdendir.

Türk Silahlı Kuvvetleri ve diğer güvenlik güçlerimiz, DEAŞ, PKK, FETÖ de dâhil olmak üzere hem yurt içinde hem de yurt dışında tüm terör örgütlerinin ensesinde olmaya devam edecektir. Coğrafyamız güçlü ekonomi, güçlü ordu, güçlü Türkiye’yi zorunlu kılmaktadır. Milletimiz kimin ne yaptığını, hangi kirli ittifakların kurulduğunu, kimin kimlerle yol yürüdüğünü görmekte ve bilmektedir. “TSK kimyasal silah kullandı.” iftirası atanlar, İsrail’e gelince sesini bile çıkaramamaktadır. TSK, dünya askerlik tarihinin dipnotudur, kaynakçasıdır; sadece Türk’ün değil hatta insanın değil, herhangi bir canlının dahi hamisidir.

Bu coğrafyanın kaderinin yine bu coğrafyaya kan ve can bağıyla bağlı olup gönülden sevenlerin elinde olduğunu, bu büyük coğrafyanın figüranlığı kabul etmediğini bütün dünyaya çekinmeden söylediği, bizlere de kültürümüz, tarihimiz ve medeniyetimiz için güzel işler yapma cesaretini verdiği için hem büyük bir başarıya imza atan hem de daha büyük başarılarla zemin hazırlayan Sayın Cumhurbaşkanımıza, hem kendi adıma hem de kendi tarihini coğrafyanın kaderiyle ortak görenler adına şükranlarımı sunuyorum.

Tekraren ifade ediyorum ki bu ülkenin, bu devletin, bu bayrağın kaderi ile kendi kaderini bir gören büyük Türk milletinden aldığımız icazetle, başka hiçbir referansa bakmadan yine bu ülke, bu millet ve gönül coğrafyamız için mücadelemiz kararlılıkla sürecektir.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Ve son söz, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi’ye ait.

Sayın Çelebi, süreniz beş dakikadır.

Değerli arkadaşlar, ondan sonra on dakika ara vereceğim, sonra milletvekillerinin soru taleplerini karşılayacağız. Sayın Çelebi’nin konuşmasından sonra milletvekilleri sisteme girebilirler.

Sayın Çelebi, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Bakanım.

Kıymetli hazırun, Değerli Bakanım; sizlerin şahsında 3 kıta, 10’ dan fazla ülkede kutsal nöbetlerine devam eden kahraman Türk ordusunu selamlıyorum.

Terörü kaynağında yok etme stratejisiyle Suriye ve Irak’ta -Suriye’de yüzde 63, Irak’ta yüzde 100- sınırlarımızın ileriden kontrolü sağlanmıştır. 2015’ten bu yana 39.211 terörist imha edilmiştir. 39 bin kere maşallah diyorum ordumuza.

Şimdi, bazı konuşmacıların notlarını aldım. Birisi şöyle söyledi: “Silahlanma yarışı yapmayın, biz de antiempyralistiz.” O zaman Irak ve Suriye’de PKK-PYD’ye verilen 40 bin tır silah için neden sesiniz çıkmıyor? Ne-den Türkiye’nin güvenliğine karşı çevrilmiş binlerce tır silahın namlusuna gül takıyorsunuz? Neden “demokrasi, barış” kisvesiyle o namluları okşayanlardan oluyorsunuz?

Bir diğer konuşmacı “Afrin’de radikal unsurları Kürtlere tercih etmeyin.” Diyor. Bilakis Afrin... Açın kayıtları inceleyin, Afrinli Kürt amcamızı dinleyin. F-16’mız yere 20 metre yaklaşarak operasyon yapıyor, siz orada rahatsız oluyorsunuz, orada pankartlar asıyorsunuz; Mehmetçik oraya giriyor ve Afrinli Kürt amca ne söylüyor biliyor musunuz ağlayarak: “Arkadaşlarımız, Türkler, Müslümanlar gelmiş, o YPG-PKK köpeklerinden kurtulduk. 8 tane evladımız vardı, hepsi gitti, ne namus kaldı ne çocuk.” Diyor, Mehmetçik’e sarılıyor. Afrin’in düşüncesi bu.

Bir diğer başlık: ‘‘Silaha değil, ekmeğe bütçe.’’ Değerli vekiller, ekmek kutsaldır. ‘‘Ekmeğe bütçe’’ diyebilmeniz için önce Meclis açılınca İstiklal Marşı’nı okuyacaksınız; ‘‘özerklik’’ diyerek vatan içinde vatan aramayacaksınız; terörist başına ‘‘sayın’’ derken Atatürk’e ‘‘katliamcı’’ demeyeceksiniz; tezkerelere ‘‘hayır’’ terör devletine ‘‘Evet.’’ demeyeceksiniz; mavi vatan politikalarımızı eleştirip Hafter’le beraber oturmayacaksınız; terörist ile Mehmetçik’i bir tutmayacaksınız, kahraman ile hain bir tutulamaz; SİHA’lar sayesinde daha az şehit veriyoruz, SİHA düşmanlığı yapmayacaksınız; milletvekili yemini ederken kedi, bölücülük yeminleri ederken aslan kesilmeyeceksiniz ve bu milletin ekmeğini yiyip, suyunu içip bu millete ‘‘soykırmıcı’’ demeyeceksiniz, önce bu aşamalardan geçeceksiniz.

SERHAT EREN (Diyarbakır) – O partiden bu partiye koşturmayacaksınız.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Rahmi Bey, sizin S-400’le ilgili bazı cümleleriniz oldu. ‘‘Aktive edildi mi?’’ Siz değil ama başka vekillerimiz de...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Bakana sordum, ben Bakana sordum.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Ben de sordum, ben de sordum.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Tamam, size de cevap veriyorum o zaman, size de cevap veriyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ben Bakana sordum.

CAVİT ARI (Antalya) – Cevabı Bakan verir. Sen kimsin de cevap veriyorsun!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – ‘‘Aktive edildi mi?’’ Bazı milletvekilleri de ‘‘Fişi takıldı mı?’’ diyor. Yahu ‘‘kettle’’ mı bu, fişi takılınsın?

CAVİT ARI (Antalya) – Cevabı Bakan verir.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Cevabı Bakan verir, siz niye üzerinize alınıyorsunuz?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Şimdi, bir dakika... Bir dakika...

CAVİT ARI (Antalya) – Cevabı Bakan verir. Sen kimsin de cevap veriyorsun! Ya, sen kimsin de cevap veriyorsun!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Ben de bilgi sahibiyim, bilgi sahibi olduğum için cevap veriyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Sen kimsin? Cevabı Bakan verir, sana ne!

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ne demek ‘‘Sen kimsin’’ ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Kimsin sen?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – İndir elini, elini indir! Ne elini kaldıryorsun? Niye elini kaldırılıyorsun?

CAVİT ARI (Antalya) – Kimsin sen? Sen kimsin de cevap veriyorsun? Bak muhatabı orada, muhatap Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, kimsenin konuşmasına müdahale edemeyiz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Niye elini kaldırılıyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sen kimsin?

CAVİT ARI (Antalya) – Sen kimsin, kimsin de buraya laf yetiştiriyorsun ya?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Arı, ben de cevap verebilirim, görüşümü söyleyebilirim.

CAVİT ARI (Antalya) – Sen konuşmanı yap!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı... Sayın Arı... Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Sen konuşmanı yap!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Konuşmamı yapıyorum, görüşümü söylüyorum. Senin sorma hakkın varsa benim cevap verme hakkım var.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Parmak sallama!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Parmağı sallayan orası, orası sallıyor parmak.

CAVİT ARI (Antalya) – Sen soruya cevap veremezsin, cevabı orası verir sen değil, senin görevin değil o.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Görüş söylüyorum, görüş söylüyorum.

CAVİT ARI (Antalya)– Terbiyesizlik yapma!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – “Terbiyesizlik yapma!” diyemezsin sen bana. Ben görüş söylüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir saniye... Değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Sen kimsin! Kimsin de buraya laf yetiştiriyorsun ya?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Artistik yapma oradan be! Ne artistik yapıyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sen kimsin?

BAŞKAN MEHMET MUŞ– Sayın Orhan Yegin... Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sen kimsin?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sen kimsin? Artistlik yapma, bak artistlik yapma!

CAVİT ARI (Antalya) – Sensin artist! Parmak sallama!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sen de sallama! Sen başlatıyorsun, sen başlatıyorsun!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı... Değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Cevabı orası verir, senin görevin değil o.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Sen mi belirleyeceksin?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – İstedğim görüşü söylerim ben.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Sen mi belirleyeceksin?

CAVİT ARI (Antalya) – Sen karışma!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar... Sayın Ejder...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Komisyonun huzurunu her gün bozuyorsun, böyle ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Sen bozuyorsun, sen!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Konuşmayı bozuyorsun, bilerek yapıyorsun bunu.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sen bu Komisyondaki huzursuzluğun kaynağı oldun be!

CAVİT ARI (Antalya) – Sensin o, sensin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bakın...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Ben buraya sesleniyorum, sen cevap veriyorsun, hayırdır!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar, bakın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, Sayın Arı, Sayın Türelî; bir müsaade ederseniz... Değerli arkadaşlarım, bir saniye...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Eleştirmesin mi yani, cevap vermesin mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, Sayın Kırkpınar...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Eleştirme değil, bilgi veriyorum. Bilgi vereceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Değerli kardeşim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Başkan, sürem...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Çelebi, sürenize ekleyeceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, bir söz verir misiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, vereceğim ama değerli arkadaşlar, konuşmayı kesip vermiyorum biliyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hergün aynı terane yapılıyor burada.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

8.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz...

Sayın Arı, burada herkes konuştu. Ben hiçbirinin konuşmasına müdahale etmiyorum. Bir milletvekili eğer bir konuyla alakalı bir fikir beyan ediyorsa “Sen veremezsin.” diye bir şey diyemeyiz ki adama.

CAVİT ARI (Antalya) – Aşkın Bey’e ayar vermeye çalışıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ne alakası var?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Ne alakası var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, bir saniye... Bir saniye... Değerli arkadaşlarım, bir saniye...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – PKK’yı övenlere sesiniz çıkmıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kırkpınar...

Değerli arkadaşlar, kimseye...

CAVİT ARI (Antalya) – Aşkın Bey’e ayar vermeye...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, Aşkın Bey kendini...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu üslupla konuşamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Aşkın Bey’in sorusuna cevabı Bakan verir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Çelebi, bir saniye, sürenizi açacağım.

Sayın Temelli, sayın arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

Süreyi vereceğim, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, bakın, Sayın Arı, Sayın Türelî sizin sözcünüz; istediği zaman söz alabiliyor, konuşabiliyor; birikimi, yeterliliği, belagati de gayet yerinde, kendini kurtarabilir, cevap verebilir. Bir de biz milletvekilleriyiz arkadaşlar, birbirimize ayar falan vermeyiz ya, lütfen yapmayın bunu.

Bir de yani şimdi kendisi... Şimdi, burada arkadaşlar dedi ki: “S-400’ü çalıştırmadınız.” E, şimdi, Bakan mı bunu... Bir milletvekili biliyor mu çalışıp çalışmadığını? Bilmiyor. E, şimdi, buradaki milletvekili diyor ki: “Hayır, o çalışıyor.”

Şimdi, burada ben neyine müdahale edeceğim? “Sen cevap veremezsin, Bakan cevap versin.” diye bir şey olmaz değerli arkadaşlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – İtirazımı söyleyeyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sonra söz vereceğim Sayın Türelî; size, sözcülere söz veriyorum ama lütfen...

Bakın, değerli arkadaşlar, lütfen...

Bakın, burada, bugün herhâlde yaklaşık bir 50 kişi konuştu, sadece Anayasa’yla alakalı hassas olduğumuz iki üç konumuz var, bu konular olduğu zaman Anayasa’nın ilgili maddelerini hatırlatıp Türkiye’nin uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını hatırlatıyorum. Onun haricinde milletvekillerinin siyasi değerlendirmesine, müsaade etmiyorum, buraya karışmadığım gibi buraya da karışmıyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, müsaadeniz olursa kendi meramını anlatır. Sonra Sayın Temelli de herhâlde söz talebinde bulunacak, siz de istiyorsunuz, size birer dakika vereceğim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkanım “Terbiyesiz!” cümlesini geri alsın.

CAVİT ARI (Antalya) – Önce orası alsın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Adam sana öyle bir şey demedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kırkpınar...

Şimdi bu yakışmıyor. Sayın Arı...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, bir söz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Vereceğim size Sayın Türelî.

Sayın Yegin, Sayın Arı, bu yakışmıyor bize.

Bakın, değerli arkadaşlar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Lafını geri al, lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bakın, burada milletvekilleri kendi ağırlıklarını kendi oluşturur. Konuştuğumuz şeyler, söylediğimiz ifadeler hep kayıtlara geçiyor, tutanaklara geçiyor. Dolayısıyla biz kendimize yapılmasını istemediğimiz herhangi bir şeyi başka bir milletvekili arkadaşımıza yapmayalım lütfen. Birbirimizi incitmeye gerek yok Sayın Arı. Sayın Türelî’ye ben zaten söz vereceğim ama yani bir milletvekilini bu şekilde kesmeniz de doğru değil.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Millî Savunma Bakanlığı (Devam)

b) Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, Sayın Çelebi, sürenize üç dakika ekliyorum.

Buyurun, lütfen konuşmanızı tamamlayın.

Sonra Sayın Türelî'ye söz vereceğim.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkür ederim.

Şimdi, “S-400 konusu aktive edildi mi, fişi takıldı mı?” cümlesi... Orada kalmıştık.

Şimdi, burada bunun nerede olduğunu zaten bilmesi gereken bilir, bunun koordinatını verecek hâlimiz yok. Sayın Türelî, o yerinde bölgesel savunma yapar, bölgesel savunma yapar, noktasal savunma yapmaz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Değerli kardeşim, Bakan verecek cevabı, sen verme!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Takıldık ya.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, o da vermek istiyor, olur mu öyle şey ya?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Bilgi vermeyeyim mi size?

CAVİT ARI (Antalya) – Oraya anlatsın, bize anlatmasın.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Ya, bilgi vermeyeyim mi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bizim Plan ve Bütçe komisyonundaki görüştüğümüz...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Tamam, Sayın Türelî demiyorum, ortaya konuşuyorum ben; size söylemiyorum, tamam, ben ortaya konuşuyorum o zaman.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Biz duymak istiyoruz ya, bırakın, duymak istiyoruz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Ya, Komisyon bilgilensin, müsaade edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya ben merak ettim, ondan duymak istiyorum.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Dursun Ataş, size söylüyorum.

Sayın Dursun Ataş, size söylüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım... Sayın Türelî, bir bekleyelim.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Bakan, ben Dursun Bey'e sesleneyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tamam değerli arkadaşlar, peki...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Cevabı verme, cevabı Bakan verir, sen fikirlerini ortaya söyleyebilirsin.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Allah, Allah! Tamam ortaya konuşayım, tamam; sakın olun, tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, bir saniye.

Buyurun, lütfen devam edin.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – “Sayın-400 aktif mi değil mi?” Onun aktif olup olmadığını da bir hava saldırısı olduğu zaman zaten göreceğiz, onunla ilgili endişeye gerek.

F-35 meselesi... Şimdi, 15 Temmuz 2019’da ben bir önerge vermişim F-35’lerle ilgili. “F-35’ler harekât ihtiyaçlarını karşılıyor mu; hangi lojistik ihtiyaçlar milli, hangileri Lockheed Martin tarafından karşılanacak; harekât görevleri milli gizlilikte yapılacak mı, bunun garantisi nedir?” diye ta o zamanlarda önerge vermişim. Şimdi, benim hassasiyetlerimin devletimin hassasiyeti olmasından da ayrıca gurur duyuyorum. Bir havacı olarak da KAAN, doğrudur, sonuna kadar azmederek yapmalıyız diyorum.

Türk Silahlı Kuvvetlerine iftiralar, ileri geri konuşmalar yapıyor burada. Neymiş? “Kimyasal silah kullandı Türk Silahlı Kuvvetleri.” Bakın, biz buradayız, Mehmetçik’in hakkını size yedirmeyiz! 21 yaşında peşinen vasiyetini açıklayan o Mehmetçikler var ya, peşinen vasiyetini açıklayıp “Lösemili kız çocuğuna bakın.” diyen ve şehit olan o Mehmetçik’in hakkını size yedirmeyiz. “Baba ben eğer şehit olursam sen Afyon’u yıkarsın, gel sana eczanelerden sakınleştirici hap alalım.” deyip, kendisine vitamin alıp sonradan şehit düşen Mehmetçik’in hakkını size yedirmeyiz. Aybüke Yalçın ve katledilen 149 öğretmenimizin hakkını size yedirmeyiz. Eren Bülbül’ün ve 41 kurşun yiyen Ferhat Başçavuş’un hakkını size asla yedirmeyiz. 40 bin şehidimiz, 70 bin gazimiz, hiçbirinin hakkını size yedirmeyiz, iftira attırmayız size burada. O yüzden, bizim selamımız bölücülere değil vatansesverleredir.

Ana vatan Türkiye, yavru vatan Kıbrıs, mavi vatan denizlerimiz, gök vatan semalarımız, 3 kıtada, 10 ülkede kutsal nöbetlerine devam eden kahraman Türk ordusuna selam olsun diyorum. “Güçlü ordu, güçlü Türkiye.” diyorum. Bir gece ansızın gelebiliriz, bir gece mutlaka geleceğiz diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî, buyurun lütfen.

IV. AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî’nin, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi’nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, biz burada 15’inci bütçeyi görüşüyoruz, her gün burada sabah başlıyoruz, akşama kadar konuşuyoruz ve kaç kere de hep aynı şeyleri konuştuk. Birbirimize karşılıklı cevap olursa siz bize, biz size; bu değil... Biz şunu söyledik, siz de o konuda hemfikirsiniz: Biz yasamayız, yürütme orada; biz yasamanın yürütme üzerindeki denetim yetkisini kullanıyoruz. Yürütme sizin içinizden çıkmış olabilir, aynı siyasi parti olabilir, bir şey değişmez. Yani yasama olarak biz doğal olarak orada hangi Bakan gelirse o Bakana ilgili soruları ileticeğiz; daha önce konusuyla ilgili bütün Bakanlara iletmiş gibi Sayın Bakana da ileticeğiz. Bugün Millî Savunma, yarın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı gelecek, hepsi gelecek, onlara ileticeğiz, cevabı orası verecek. Bu şekilde bir üslup yok, biz her gün buradayız, karşılıklı böyle birbirimize “Bu bunu dedi, bu bunu dedi...” Böyle bir üslubumuz yok!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun, toparlayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bu üslup yarın, sizin söylediğimize biz, bizim söylediğimize siz; karşılıklı cevaba gelir, bu doğru değil. Bu konuda hemfikir olduğumuzu düşünüyorum, konuşuyoruz aramızda da böyle bir yöntem yok. Ayrıca suçlamaya...

Bakın, burada vatani sevmek kimsenin tekelinde değil, herkes bu ülkeyi, vatanını sevmek... “Ben en çok seviyorum, ben askerim.” Öyle bir şey... Bakın, ben asker çocuğum, asker torunuyum. O yüzden, kimse böyle kendisine... Ayrıca, bunun için, vatani sevmek için asker çocuğu, asker torunu ya da asker olmaya da gerek yok. Bu ülkede insanlar, herkes düşüncelerini söyler, biz şunu söylüyoruz her zaman: Bu ülke hepimizin ülkesi, biz muhalefet tarafındayız, doğal olarak eleştireceğiz, ne olması gerektiğini de söyleyeceğiz, yanlışları da söyleyeceğiz. Bunların düzelmesi için bunları söylüyoruz. yapıcı bir muhalefet anlayışı içindeyiz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz ne söyledik size?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ben onu demedim. Yani böyle önüne alıp “Bu, bunu dedi.” “Sayın Kırkpınar bunu dedi.” “Sayın Yegin bunu dedi.” Böyle bir yöntemimiz yok, biz bunu konuştuk, böyle bir yöntemi yapmaya kalktı milletvekili. Bu, doğru değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, toparlayın lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bunu yaptığınızda polemik oluşuyor. Cevabı verecek olan... Bakın, ilk defa...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – İsim vermedi, ithamlara cevap verdi.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Verdi “Sayın Türelî” dedi. Biz... Bak, bir dakika, bir dakika, bak...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Nezaketen dedim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayır, biliyorum, anladım. Hayır, şunu demek istiyorum: Biz merak ediyoruz, ben bilemem, nereden bileceğim, siz biliyor olabilirsiniz. Bir dakika...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Bilgi verdim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama orası bilgi verecek, ya yürütme orası, Bakan var orada; boşuna mı oturuyor? Orası...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bakan da versin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ya, yapmayın böyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

Toparlayalım lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ben aktive bilmiyorum... Bazıları, bazıları...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, meram anlaşılmıştır, toparlayalım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika, bir dakika, bir şey söyleyeceğim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Türelî, arkanızdaki arkadaşın birkaç gündür bu Komisyonunda “terbiyesiz” diye insanlara hakaret etmesine bir şey diyecek misiniz?

CAVİT ARI (Antalya) – Ben arkadaşlarınızın sözlerine cevap veriyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Arkadaşlar, kullandığımız diller her zaman için şey olsun. Biz yanlış...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bunu nasıl değerlendiriyorsun?

CAVİT ARI (Antalya) – Mehmet Ali Bey, buraya hitaben konuştuğu için...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bazen heyecan yükseliyor, karşılıklı şey oluyor. Bakın...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bunu heyecana mı bağlayacaksınız?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ya, karşılıklı oradan...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Heyecan mı bu?

CAVİT ARI (Antalya) – Sadece sizin sözünüze cevap verdim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ya, şöyle bak, karşılıklı daha önce de oldu, sen de söyledin, o da söylüyor. Bunun için...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ben niçin söyledim?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ya, buna gerek yok, yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bunun yöntemi de şu: Karşılıklı bir şeyin içine girmeyelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, Sayın Temelli'ye söz vereceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika, son bir şey söyleyip bitireceğim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Türelî, size hiç yakışmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ama çok uzattık ya. Bir daha açmayacağım.

Buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bazen bazı...

CAVİT ARI (Antalya) – Senin arkadaşına ben cevap verdim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika... Bazen bazı şeyleri gerçekten bilmek için...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Savunmak çok zor Sayın Türelî.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika, bir dakika... Bazen bazı şeyleri doğal olarak öğrenmek için, o konuda bilgi almak için soruyoruz, bazen de eleştiri için. İç içedir, ikisi de beraberdir.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Siz önce arkanızdaki arkadaşınızı uyarın. Bu Komisyon insanlara hakaret etme yeri değil.

CAVİT ARI (Antalya) – Sen kendine bak! Ne var bende, ne var bende?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Biz genel olarak üsluplu...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ağır otursun.

CAVİT ARI (Antalya) – Sensin ağır oturması gereken.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika, dur, bir dakika. Üsluplarımızı ona göre hepimiz şey yapalım, beraber bu işi götürelim.

CAVİT ARI (Antalya) – Ne kadar ağır konuşuyorsun, çok ayıp ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temelli, buyurun.

5.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Biz burada eleştirilerimizi tabii ki yapacağız. “Diyalog” dediniz. Evet, diyalog zemindir, Meclistir; zaten burada eleştiriler dile gelmek zorundadır. Diğer taraftan iddialar dile gelmek zorundadır. Bizim burada ortaya koymuş olduğumuz tavrımız bir muhalefet partisi tavrıdır. Bunu içine sindiremeyenler olabilir, bunu farklı yerlere çekmek isteyenler olabilir ama buna karşı bu üslupla iftira, hakaret ve küfrün olmasını asla kabul etmiyoruz. Şu saate kadar burada böyle bir üslubu hiç kimse göstermedi, bundan önceki günlerde de göstermedi. Zaten buraya belli bir anlayışla geldik ama hatip bence haddini aşmıştır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ne dedi de aştı? Ne dedi de haddini aştı?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Dolayısıyla, partimize yönelik suçlamalar, hakaretler, küfürler; bunlar kabul edilemez. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, toparlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bunlar tutanakta vardır ve o tutanakları gündeme alıp gerekli işlemi yapmanızı istiyoruz.

Teşekkür ederim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, ne dedi?

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

8.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşması esnasında çıkan tartışmadaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye... Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar... Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar, bir saniye...

Şimdi, değerli arkadaşlar, hepimiz kanaatlerimizi ve fikirlerimizi birbirimizi kırmadan dile getirebiliriz ama ben iki üç toplantıda şunu gözlemliyorum değerli arkadaşlar: Bakın, buradaki arkadaşlarımız kanaat belirttiği zaman da müdahale ediyorum fakat şuna üzülüyorum Sayın Arı, şuna üzülüyorum...

CAVİT ARI (Antalya) – Bana niye söylüyorsunuz Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bak, şöyle: Şunu...

CAVİT ARI (Antalya) – Niye bana söylüyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Huzurumuzu sen bozuyorsun, o yüzden sana söylüyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Ben sadece oradan gelen satışmaya cevap veriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bakın, bakın... Sayın Arı...

Sayın Arı, bakın, gerek yok. Sayın Çelebi ifade etti, Sayın Türeli aldı, dedi ki: “Bak, biz Bakana sorduk.” Buna gerek yok; bu ses yükseltmeleriniz, sizin onu bastırmanız yani “Sayın Türeli’ye ayar veriyor...” Bu, olmadı. Siz tecrübeli bir milletvekilisiniz, üç dönemdir buradasınız, Plan ve Bütçeyi biliyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – İki dönem.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bizde üç dönem uygulaması var, sizde yok. Yani tamam, iki olsun. Nice iki dönemler gelirsiniz.

Yani Sayın Türelî, burada kanaati belirtiyor ama bakın, şunu Komisyon üyelerimizden... Özellikle buradaki ahengin bozulmasını istemiyorum, arzu etmiyorum. Yani her zaman bir şey olur ya, bir nişan olur ya, bu da bizim bugünkü nişanımız olsun. Bir daha da bu şekilde bir incitici bir duruma girmeyelim lütfen. Herkesten özellikle istirham ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, on dakika sonra burada buluşmak üzere, on dakika ara veriyoruz, soru kısmıyla devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 19.25

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.40****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 20'nci Birleşimin 4'üncü Oturumu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Milli Savunma Bakanlığı (Devam)

b)Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, on beş dakika süreyle soru taleplerini karşılayacağız.

Öncelikle Komisyon üyelerine olmak üzere, sisteme giriş sırasına göre milletvekillerine soru sormaları için söz vereceğim. Bir dakikayla sınırlı, lütfen o süre içerisinde sorularımızı sormaya gayret edelim.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; salonumuzda bir uğultu var; lütfen o uğultuyu bitirelim, sükûneti tesis edelim lütfen.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, öncelik sırasına göre söz taleplerini karşılayacağım.

Evet, şimdi, ilk olarak Sayın Erdem, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, uzman erbaşlardan 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu hükümleri doğrultusunda yedi yıl hizmetini tamamlayanlardan istekli olanlar, 657 sayılı Kanun'un 92'nci maddesine istinaden, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın nitelikleri taşımak kaydıyla devlet memurluğuna atanabilir demektedir. Aynı şekilde, sözleşmeli erbaşlarda da bu husus var. Sizden ricam -buna onay verdiğinizi biliyorum- Çalışma Bakanlığı ve bizlerin de takibiyle toplu olarak kaç kişi varsa -sanırım 1.700 civarında- devletin ihtiyaç duyduğu kurumlara bu arkadaşların atanmaları. Bu, sorunu kökten çözecektir; aksi takdirde, her birinin siyasilere gelerek yer aramaları sıkıntı yaratmaktadır. Bir de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, daha önceleri bu İHA'ları yurt dışından alıyorduk, şimdi yurt içindeki firmalardan alıyoruz. Önceki aldığımız fiyat ile şimdiki aldığımız fiyat arasında nasıl bir fark vardır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Bakanım, öncelikle depremde Türk Silahlı Kuvvetlerimizin, askerimizin, polisimizin yaptığı katkılar, verdiği hizmetlerden dolayı, şahsınızda tüm teşkilat mensuplarınıza teşekkür ediyorum.

Depremde kaç personeliniz görevlendirildi? Askerî anlamda, araç gereç, tesisat anlamında ne kadar bir katkınız oldu? Paylaşmanızı istirham ederim.

Bir de seçim bölgesi Adıyaman’da bir askerî birlik talebimiz var. Bu konu size hep geliyordur mutlaka ama Adıyaman bu anlamda depremde en büyük hasarı alan illerimizden biri olduğu için pozitif ayrımcılık talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) – Başkanım, bir söz söyleyeceğim, sonra sorumu soracağım müsaade ederseniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) – Değerli milletvekilleri, hepimiz için vatanımızın ve milletimizin bölünmez bütünlüğü en önemli konudur. Bu manada da bütün terör örgütleriyle, PKK’da dâhil, mücadele etmek hepimizin görevi. Ordumuzun, güvenlik güçlerimizin ve Bakanlığımızın da bu konuda sonuna kadar arkasındayız. Hepimiz için bir tane vatanımız var, o da Türkiye Cumhuriyeti devleti. Bizim bu Türkiye Cumhuriyeti devletini nasıl aldığımız belli. Bu vatan, toprağın kara bağrında sıra dağlar gibi duranlarıdır. Biz bu sıra dağlar gibi duranlardan aldığımız emaneti gelecek nesillere sağ salım aktarmak zorundayız diyorum ve sorumu soruyorum Sayın Bakanım.

Geçtiğimiz yıllarda Türkiye’nin İngiltere’den “Eurofighter Typhoon” savaş uçağı almayı değerlendirdiği yönünde haberler çıkmıştı. 2022 yılında İngiltere Savunma Bakanı Ben Wallace Türkiye’ye bu uçakları satabileceklerini söylemişti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Süre doldu Sayın Akay.

CEVDET AKAY (Karabük) – Sorumu sorayım, önemli bir soru; ben zaten az konuşmuştum.

Cumhurbaşkanımızın Almanya ziyareti öncesi çıkan haberlerde Almanya’nın bu satışa sıcak bakmadığı yönünde iddialar yer aldı. Türkiye, İngiltere, Almanya ya da bu uçağın üretim ortağı olan diğer ülkelerle bu uçağın alımı konusunda bir görüşme yürütüyor mu?

Diğer soru da: ABD’yle yürütülen müzakerelere ilişkin sizden detaylı açıklamalar gelmesini bekliyoruz. F-35 askerî uçak programından Türkiye’nin çıkarılması nedeniyle 1,4 milyar dolar alacağı olduğu açıklanmıştı ancak bu alacak ne oldu? Pilotlar eğitime gitmişken ABD’den alıp getiremediğimiz uçakların Yunanistan gibi üçüncü ülkelere verilmesi hepimizi üzdü. Neden bu konuda karşı yaptırım adımları atılmıyor? Atılıyorsa nelerdir? Askerî teknoloji bakımından daha ileri olan F-35’ten neden vazgeçiliyor, alımı konusunda neden ısrar edilmiyor? F-16 alımında ise somut tarih nedir? Türk Hava Kuvvetlerinin eksikliği, ihtiyacı tam olarak nedir?

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bir daha uzatma yapmayacağım. Lütfen, herkes bir dakika içinde sözlerini tamamlasın.

Sayın Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, askerî hastaneleri yeniden açmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İlhan...

METİN İLHAN (Kırşehir) – Sayın Bakanım, şimdi, sözleşmeli erler yedi yıl hizmet verdikten sonra bunların sözleşmeleri yeniden imzalanmıyor ya da kendileri imzalamıyorlar, bırakıyorlar ve bu çocukların sayısının 25 bin civarında olduğunu biz biliyoruz. Bu askerlerimiz bu işi bıraktıktan sonra mesleklerini zaten yapmadıkları için her yerde iş arama durumundalar, özellikle kamuda; belediyelere daha önceden alınıyorlardı ama şimdi belediyelerde de artık sıkıntı var, alınamıyor. Bunların alınması konusunda, bunların kadroya geçirilmesi konusunda herhangi bir çalışmanız var mı? Daha önceden Meclis gündemine de birkaç defa getirildi sözleşmeli erlere kadro verilmesi konusu. Özellikle bakanlıklara belli sayılarda dağıtılsa ve bunların sorunları giderilse uygun olmaz mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, deprem anında en önemli konunun hızlı müdahale olduğunu son yaşanan depremde gördük. Şimdi, deprem kurtarma çalışmalarında askerimizden yararlanılmadığını iddia etmiyoruz ancak askerin depreme müdahalede geç kaldığını iddia ediyoruz. Örneğin, Hatay’da biz, ilk iki üç gün içerisinde güvenlik ve trafik konusunda askerimizin görevli olduğunu ancak deprem kurtarmaya dördüncü gün gibi müdahil olduğunu gördük. Bundan sonraki süreçte daha hızlı müdahale açısından bir planlamanın yapılmasının zorunlu olduğunu ifade etmek istiyorum. Bundan sonra daha fazla ihtiyaç olabileceğini ve doğru bir planlamayla askerin daha hızlı müdahale edebileceğini ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İki sorum var Sayın Bakan.

Birinci sorum: General ve amiral rütbesinden yarbay rütbesine kadar olan üstsubay rütbelerinde makam ve görev tazminatı var ama üstsubay olan binbaşılarda yok; gene aynı şekilde, 1’inci derece ve 3600 ek göstergeye ulaşmış astsubayların da bu tazminatı alma talepleri var. Ben bunu uzun zamandır, 24’üncü Dönemde de gündeme getirmiştım, o dönem bir çalışma yapıldığı söylendi ama sanıyorum bir çözüm yok. Bu konuyla ilgili bir çalışma var mıdır?

İkinci sorum da: 2024 yılı bütçesinde bir şey dikkatimi çekti, sermaye giderlerinde yüzde 525’lik bir artış var. 2023 yılı bütçesinde 520 milyon lira olan sermaye gideri 2024’te 3,3 milyar liraya çıkmış. Alt detayına baktım, bu artış gayrimenkul sermaye üretim giderinden kaynaklanıyor. Bu artışın sebebi nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ataş...

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım -sorumun birini Türelî Başkan sordu ama- 27'nci Dönemin sonunda bir torba yasayla bu astsubaylarla alakalı konu Meclisin gündemine gelecekti ama gelmedi. O torba yasanın içerisinde Silahlı Kuvvetlerle ilgili birçok konu olduğunu biliyorum. Şimdi, bu dönemde, bu yasalar Meclise gelecek mi?

Bir de başından beri hep söylüyoruz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapısını göz önüne alarak yeniden, topyekûn bir personel kanunu çıkarmak konusunda bir çalışma var mı Bakanlığımızda?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, geçmişte Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kimyasal silah kullandığı yönünde iftira atanların, terörle mücadelede gem vurmak, askerimizin moralini bozmak, yalanlarla insanların kafasını karıştırmak, ülkemizi uluslararası arenada zora sokmak için bunları yaptığını biliyoruz. Bu iftiralari terör örgütlerinin cinayetlerini masum göstermeye çalışan, terörü aklamaya çalışanların aslında biçare çabaları olarak görüyoruz.

Tüm dünyada bu askerî harcamalar artarken -bir rapor okumuştum- Türkiye'de askerî harcamaların yüzde 40 düştüğünü biliyoruz. Bunda, yüzde 80 yerli ve millîye ulaşmamızın etkisi nasıldır?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, soru talepleri karşılanmıştır.

Şimdi de Sayın Bakana soru, görüş, eleştiri ve kanaatlere cevap hakkını kullanması için otuz dakika süre veriyorum.

Sayın Bakanım buyurun, süreniz başlamıştır.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Sayın Başkan, sayın vekillerim; gün boyunca sizler tarafından yöneltilmiş olan soru ve eleştirilere yönelik cevapları bana ayrılan süre içerisinde cevaplandırmaya çalışacağım. Kalan soru ve eleştirilere yönelik cevaplarımızı da mutlaka her bir vekilimizin şahsına bizzat kendi imzayla da göndereceğiz. Öncelikle bunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, öncelikle depremle ilgili açıklama yapmak istiyorum. Tabii, bu kadar uzatmayacağız. Değerli vekillerim, Türk Silahlı Kuvvetleri ilk andan itibaren bu deprem konusunda gerekli her türlü faaliyeti yaptı, belki orada görülemedi veya biz tam onları yapamadık ama sonuçta -şimdi size arz edeceğim- göreceksiniz ki biz bu işlerin hepsini zamanında ve ilk olarak yaptık.

6 Şubat... Bunları biz yayınladık aslında, bütün gazetelerde yayımlandı ve bunların hepsi tek tek -şu arz edeceğim karton- aynen bu şekilde yayımlandı. 6'sı; 04.17; 7,7 şiddetinde deprem. 05.00, Antakya 2. Hudut Alay Komutanlığı, 05.15 İslahiye Müge Sitesi 2'nci Zırhlı Tugay Komutan Yardımcılığı arama tarama faaliyetine başladı. 05.45, Malatya, 2'nci Ordu Karargâhı Destek Grup Komutanlığı 2 depremzedeyi kurtardı; 05.15; 4,17 ve 5,15. 06.00, Malatya 2'nci Ordu İstihkâm Alay Komutanlığı 11 depremzedeye ulaştı, 8'i sağ. Kahramanmaraş, 2'nci Zırhlı Tugay Komutanlığı arama tarama faaliyetlerine başladı. İskenderun 39'uncu Mekanize Tugay Komutanlığı 47 depremzedeye ulaştı; 31'i sağ Sayın Vekilim. Şanlıurfa, 20'nci Zırhlı Tugay Komutanlığı; Diyarbakır, 7'nci Kolordu

Komutanlığı bağlı birlikleri... 09.15, Malatya, 7'nci Ana Jet Üs Komutanlığı ekipleri hazırlandı, uçaklar. 11.30, Nurdağı, 16'ncı Mekanize Tugay Komutanlığı -ki Diyarbakır'dan oraya gönderdiğimiz-orada faaliyetlerine başladı. 19.15, Adıyaman, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden arama kurtarma birlikleri Adıyaman'a intikal etti, aynı gün. 20.45, Nurdağı, Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri İstihkâm Savaş Taburu Deprem Arama Kurtarma Timi Nurdağı'nda faaliyete başladı. 22.08, Osmaniye, İnsani Yardım Tugayı DAK Timi kara yoluyla Osmaniye'ye ulaştı. 23.32, Hatay, İnsani Yardım Tugayı DAK Timi kara yoluyla Hatay'a ulaştı.

Yine, 6 Şubat sabahına dönüyoruz. 07.54, 6 tane A400M uçağı 36 sortiye aynı gün icra etti. 09.21, 39 CN 235 CASA uçağı 64 sorti yaptı. 09.33, 6 tane C-130 uçağı 24 sorti yaptı. 09.34, 4 tane KC-135 -bu tanker uçağıdır- havadaki bu uçaklarımıza 18 sorti akaryakıt ikmali yaptı. 13.38, 2 tane AS538 helikopter 5 sorti yaptı. Bunların hepsinin detayları burada, arzu edenlere kartları verebiliriz. Uçuş faaliyetlerini arz ediyorum. Aynı gün, sabah 07.30, TCG Kemalreis İskenderun'a hareket etti. 18.25, TCG İskenderun, İskenderun'a ulaştı. TCG Sancaktar 18.30'da İskenderun'a ulaştı. Bunlar hastane gemisi oldu sonra.

7 Şubat... Uçak faaliyetlerini tekrar arz ediyorum. 05.36, 7 Şubat, 4 KC-135 uçağı 4 sorti, bu tanker... Gece sabaha kadar çalıştık çünkü. 07.23, 10 tane AS532 helikopter 28 sorti yaptı. 07.43, 39 tane CN-235 CASA uçağı 92 sorti uçtu yani bir günde 92 sorti uçuyoruz. Özetini arz edeceğim.

Arkadaşlar, bu deprem süresince hava faaliyetlerimizde sadece 69 tane helikopterle, sadece İncirlik'ten Hatay, Adıyaman, Malatya ve Kahramanmaraş'a, bütün köylerine bütün malzemeyi taşıdık. 6.400 sorti yaptık, özet. Bu 6.400 sorti, normalde bir yılda Hava Kuvvetlerinde bütün helikopterlerimizin yaptığı sorti sayısından daha fazla.

10.30, 12 S-70 helikopter 34 sorti, 1 tane T70 helikopter 3 sorti, 4 tane AS532 helikopter 10 sorti, 4 tane CH-47 helikopter 9 sorti...

Şimdi, 2'nci Ordu birliklerinin ilk andan itibaren dağılışını arz ediyorum. Ayın 6'sı, 08.25, Gaziantep, 16'ncı Mekanize Tugayın 2'nci Tank Taburu Gaziantep'ten Nurdağı'na gitti, sabah 08.25. Saat 09.00, Serinyol, 8'inci Komando Tugayının 3 tane taburu Serinyol'dan, Kumlu'dan Hatay'a geldi; 3 tabur, Hatay. 09.50, Çıldıröba; Çıldıröba'dan Kahramanmaraş'a 7'nci Komando Tugayının 2 taburu gitti, sabah 09.50. 11.30, 4'üncü Komando Tugayının 3 taburu Kumlu'dan Hatay'a geldi. 13.00, 47'nci Komando Tugayının 2 taburu Kumlu'dan Hatay'a geldi arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Biz görmedik ama.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Evet, arkadaşlar çünkü biz hep kafamızda bundan önce yaşadığımız depremleri görüyoruz. 3 tane apartman yıkılacak veya orada 2 tane de çatlak olacak ama Hatay'ı gördük ki biz, biz anca Hatay'daki tam... Ben iki buçuk ay Hatay'da kaldım arkadaşlar. İlk gün saat 14.00'te Hatay'daydım kendim ve iki buçuk ay Hatay'da kaldım bir tane konteynerin içinde, arkadaşlarımla beraber.

13.30, 1'inci Komando Tugayının 2'nci Taburu Kumlu'dan Hatay'a; 7'nci Komando Tugayının 6'nci Taburu Ercan Çelik Üs Bölgesi'nden... Arkadaşlar, Suriye'deki üst bölgesinden dahi taburlarımızı çektik birinci gün. Bakın, bu o şimdi. "Ercan Çelik Üs Bölgesi" dediğimiz Suriye'deki bizim üst bölgemiz. Saat 13.30'da onu çektik ve Nurdağı'na gönderdik. 7'nci Komando Tugayı Gaziantep'ten Nurdağı'na gitti. 16.30, Midyat'taki 10'uncu Komando Tugayının 2 taburu Midyat'tan Adıyaman'a; 16.41, 41'inci Komando Tugayının 2 taburu Midyat'tan Malatya'ya; 21.00 -daha ayın 6'sındayız-

Kayseri Hava İndirme Tugayının Hava İndirme Taburunu Kayseri'den Malatya'ya; 22.51, 41'inci Komando Tugayının 1'inci Taburu Midyat'tan Malatya'ya; 23.00, 10'uncu Komando Tugayının 3'üncü Taburu Midyat'tan Adıyaman'a...

7 Şubat... Devam ediyoruz, bu sefer diğer birliklere geçiyoruz. 13.50, 4'üncü Mekanize Piyade Tugayının Komando Taburu Keşan'dan Gaziantep'e; 14.25, 54'üncü Mekanize Tugay Edirne'den Hatay'a; 14.30, Lüleburgaz, 65'inci Mekanize Piyade Tugayının Komando Taburu Lüleburgaz'dan Malatya'ya; 14.45, Gelibolu, 18'inci Mekanize Tugayın Komando Taburu Gelibolu'dan Hatay'a; 15.00, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Komando Alayından Komando Taburu Kıbrıs'tan Adıyaman'a; 17.30, Babaeski, 1'inci Zırhlı Tugayın Komando Taburu Babaeski'den Malatya'ya; 22.00, Edremit, 19'uncu Piyade Tugayının 2'nci Komando Taburu Edremit'ten Kahramanmaraş'a; 23.55, Kuzey Kıbrıs Komando Alayından 2'nci Komando Taburu Kıbrıs'tan Hatay'a...

Arama kurtarma birliklerini arz ediyorum: Ayın 6'sı, 15.30, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 2'nci İstihkam DAK Taburu, Kuzey Kıbrıs'tan Malatya'ya; 19.15, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden 2'nci Tim -güvenlik kuvvetlerinin bu sefer, deminki Kıbrıs Türk kuvvetleri idi- güvenlik kuvvetleri yine Malatya'ya; 22.08, Ankara'dan DAK İnsani Yardım Tugayının diğer birlikleri Osmaniye'ye; 23.32, Ankara'dan DAK'ın 2'nci Timi tekrar Hatay'a gitti. 7 Şubat gece 02.20, Ankara'dan İnsani Yardım Tugayının 3'üncü DAK Timi Ankara'dan Maraş'a; 5'inci Kolordu İstihkam Alayının 4'üncü Timi, bölüğü Pınarhisar'dan Hatay'a; 12.30, 2'nci Kolordu İstihkam Alayının 4'üncü Timi Gelibolu'dan Gaziantep'e; 13.00, İzmir Ege Ordu Savaş İstikam Savaş Taburunun 2'nci İstikam DAK Timi İzmir'den Gaziantep'e; 17.20, KKTC 14'üncü Zırhlı Tugayın İstihkam DAK Timi...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Bakanım, diğer sorulara geçebiliriz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Efendim, hayır, ben burada cevaplandırmaya hazırım. Siz kalacaksınız, ben kalacağım.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Bakan, ben Malatya'daydım, vallahi, 2'nci Orduya da gittim “Asker yok, sizden asker rica ediyoruz.” dedik, biz görmedik yani.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Veli Bey, tam ordu karargâhının karşısında yıkılan 2 tane apartman var. Lütfen, o Ali Bey Apartmanı'na git.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hâkim Bey Apartmanı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Neyse, gideceksin oraya, diyeceksin ki: “Sabah 05.34'te sizi buradan kim kurtardı?”

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, bir hafta sonra çıktılar enkazdan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Bak, kardeşim, sen ölülerden bahsediyorsun. Bir hafta sonraya kimse kalmadı, öyle bir şey yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, ben sabah gözümle gördüm.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Arkadaşlar, arzu edenler burada...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yok öyle bir şey ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, lütfen, Genel Kurulda değiliz, Sayın Bakan konuşuyor.

Sayın Bakanım, devam edin siz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Değerli arkadaşlarım, ben müsaadenizle bütün vekillerimin sorduğu soruları sırasıyla ona göre cevaplayabileceklerimi hemen arz etmek istiyorum.

Genelkurmay Başkanının yetkileri konusu var. Bakınız, Silahlı Kuvvetlerde dört tane disiplinimiz var; bir tanesi personel, bir tanesi istihbarat, bir tanesi harekât ve operasyon, bir tanesi lojistik. 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle -bu dört disiplindeki bizim için en önemlisi istihbarat ve harekât- bu iki tane yetki ilk günden beri Genelkurmay Başkanına verilmiş durumda.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Barış hâlinde mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Şu anda, o işte, 2015-2016'ta ilk yayınlanan kararnameden bahsediyorum. Geriye kalıyor personel temin ve personel faaliyetleri ile lojistik. Bunlar için de oradaki düşünce, gerek kuvvet komutanlarımızı gerekse Genelkurmayımızı hem personel temin faaliyetlerinden kurtarmak hem de lojistik alımlardan da kurtarıp bunları da merkezi bir şekilde yapmaya çalışmak. Yani Kara Kuvvetleri de lastik satın alıyordu, Hava Kuvvetleri de lastik satın alıyordu, Deniz Kuvvetleri de. Bu olmasın dedik ve bunların hepsi Bakanlığa geçti. İlk günden bugüne kadar bütün istihbarat ve harekât faaliyetlerinin tamamı Genelkurmay tarafından yapılmıştır ve hâlâ da aynı şekilde yürütülmektedir.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Barış döneminde de böyle mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Barışta, şu anda; zaten savaşta, biliyorsunuz, Genelkurmay Başkanı Silahlı Kuvvetlerin komutanı oluyor. Evet, burada da bir problem kalmadı herhâlde.

Bu askerî sağlık sistemi... Bir defa, öncelikle, tabii ki hastanelerimizin hepsinin bizde olmasını arzu ediyoruz, zaten başka bir şey düşünülemez. Elbette ki 15 Temmuz gibi bir bela yaşandı. Dolayısıyla, biz inanıyoruz ki zamanla -şimdi arz edeceğim size, yapılanları da arz edeceğim- bunların hepsinin sırayla yapılacağına da inancımız tam. Şu anı arz ediyorum: 5 tane hastane, ihtiyaç hâlinde tam izolasyonu sağlanmış 10 hastane bizim Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilmiş durumda; 5 tane hastane şu anda ama gerektiğinde de 10 hastane olacak şekilde bize verilmiş durumda. Bununla birlikte, Askerî Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı 4 adet seyyar hastanemiz var, bizde bu. TCG ANADOLU gemisinde kurulan ikinci basamak sağlık teşkili; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Girne Asker Hastanesi; Sağlık Bakanlığına bağlı 2 seyyar sahra hastanesinde ikinci basamak acil sağlık hizmeti de yine bunların hepsi bizde şu anda ve bize ait. Hâlihazırda Millî Savunma Bakanlığının kadrolarında 137 pratisyen askerî hekimimiz var, 89 uzman askerî hekimimiz var -bunların hepsi rütbeli- ve 50 uzmanlık öğrencimiz var; bunların hepsi de rütbeli ve subay, işte yüzbaşı, üsteğmen gibi. Ayrıca, MSB'nin kadrolarında 319 sivil tabip görev yapıyor, bunlar da Bakanlığın mecburi hizmet kapsamında "Ben Silahlı Kuvvetlerde çalışmak istiyorum." diyen doktorlar ve bize geliyor. Bunlar yeterli mi? Hayır, yeterli değil.

Şu anda Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Bakanlığımıza ait, alımı, okutması, yemesi içmesi, her şeyi tamamen bize ait olan 713 tıp fakültesi öğrencimiz var. Askerî öğrenci bunlar, askerî öğrenci kıyafetiyle her gün tıp fakültesinde eğitim öğretim görüyor ve akşamları da bizim Kara Harp Okulundaki bir binaya geliyorlar, orada kalıyorlar. 29 diş hekimliği öğrencimiz var, hepsi asker. 16 da eczacılık fakültesi öğrencimiz var. Ha, tabii, şu anda henüz biz daha bunlardan hizmet alamıyoruz, inşallah ileride alacağız. Sağlık da böyle.

S-400'ler... Değerli vekillerim, bir defa, şundan emin olunuz: Bizler 7/24, üç yüz altmış beş gün bu memleketin güvenliği için çalışıyoruz. S-400'ü alıp biz bir fabrikanın köşesine teslim edemeyiz, böyle bir şey yok, asla yok. S-400'e ihtiyaç duyduğumuz anda düğmeye bastığımızda da merak edenlerin hepsi görür ne olduğunu.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Niye kullanmıyorsunuz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Nereye kullanacağız? Bu çamaşır makinesi mi? Arkadaşlar, bakın, lütfen, anlayıp anlamadığınız her konuda bir fikir yürütmek zorunda değilsiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sizin kadar anlamıyorum ama siyaseti sizden iyi anlarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ne oldu 2,5 milyar dolar, nerede? O da 2 pilotun diyeti. Ne oldu, nerede?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, devam edin lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Değerli vekillerim, elimizdeki muharip uçakların şu anda bizim yükümlü olduğumuz görevleri karşılayıp karşılamayacağına dair bir soru vardı. Şu anda elimizdeki uçaklarımız, F-16'larımız, F-4'lerimiz bizim yapacağımız görevler için yeterlidir. Ancak, biz tabii ki ileriye bakıyoruz, ilerisi için de başlangıçta F-35'e müracaat etmiştik fakat F-35'te birtakım problemler çıktı. Onun da alternatiflerini çalışıyoruz. Ayrıca, F-16'larımızı modernize etmek için bu "Block 70" denen Viper uçaklarıyla 40 tanesini hazır alacağız, 79 tanesini de fabrikalarımızda, kendi TUSAŞ fabrikamızda biz kendimiz yapacağız.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Alım çıktı mı Sayın Bakan?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Hayır, şu anda daha çıkmadı, işte bu İsveç'le ilgili onayın çıkmasıyla onu eşleştiriyorlar. Ayrıca, biraz önce soruldu, Eurofighter'larla ilgili çalışmamız var, İngiltere'yle görüşüyoruz, bir de İspanya'yla görüşüyoruz. Bu Eurofighter'lar 3 ülkeyle ilgili, İngiltere, İspanya ve Almanya'yla ilgili. Hem İngiltere hem İspanya "Evet." diyor, şimdi Almanya'yı razı etmek için çalışıyorlar; onlar çalışıyorlar, biz çalışmıyoruz. Olursa oradan da 40 tane Eurofighter uçağı almayı planlıyoruz. Ama bizim için asıl olan 2 tane uçağımız var; bir HÜRJET'imiz var, bu bizim eğitim uçağımız olacak ama aynı zamanda da bir muharip uçak fakat asıl hedefimiz KAAN, beşinci nesil millî muharip uçağımız, bu yılın sonunda inşallah ilk uçuşunu yapacak. Fakat bu beşinci nesil bir uçak, siz de takdir edersiniz ki bugün başladık, yarın bunu bitireceğiz, öbür gün de piste çekeceğiz diye bir kaide yok. Buna 2028'de -kendi motorumuz yapıyor şu anda, biz kendimiz çalışıyoruz- yerli motoru vereceğiz, 2031'de, en geç 2032'de de kendi motorumuzla uçuşa başlayacak, uçuyor olacak. Uçaklarımız da bu durumda.

Şehit ve gazi programlarıyla ilgili sayın vekillerimin bazı ifadeleri oldu. Sayın vekillerim, şehit ve gazilerimizle ilgili işlemlerdeki son ve tek yetkili makam Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, biz değiliz ama kendi personelimizin, kendi parçamızın A'dan Z'ye kadar her şeyini biz takip ediyoruz, ilgileniyoruz ve çoğunlukla bizim sorumluluğumuzda zannediyorlar. Hayır, tamamen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına aittir. Personelle ilgili bütün belgeleri, bilgileri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına iletiyoruz, onlar bakıyor "Bu yüzde 40 gazidir." "Bu yüzde 30 gazidir." "Bunlar yüzde 70, yüzde 80, yüzde 90 gazidir." veya "Şehittir." veya "Değildir." de diyebiliyor. "Bu şehit değildir." diyor, intihar etmiş mesela "Bu şehit değildir." diyor. Yani özet, şehitlerimizle ve gazilerimizle ilgili son yetkili makam Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

ALTAY tankıyla ilgili... Efendim, ALTAY tankıyla ilgili çalışmalar devam ediyor. Bildiğiniz gibi, 250 tane tank yapacağız, toplam 250 ALTAY tankımız olacak. Bununla ilgili çalışmalar yürüyor. İlk önce, başlangıçta, yerli motor çıkıncaya kadar Kore -güç grubunu Kore'den alıyoruz- bize 85 tane verecek, veriyor daha doğrusu. 165 tanesi de yerli güç grubuyla yapılacak.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Bakanım, zamanı belli mi Kore'nin vereceğinin?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Yanılmıyorsam 2026'da yerli motoru tamamlayacaklarını söylüyorlar, BMC grubunun sahibi değişti ama çok iyi çalışıyorlar.

Efendim, sınır güvenliğiyle ilgili... Sayın vekillerim, ben şunu açık yüreklilikle söylüyorum: Sınırlarımız bugüne kadar olmadığı kadar güvenli, güvenilir ve o şekilde de oradaki insanlar... Bugün sınırlarımızda tam 60 bin personelimiz yirmi dört saat çalışıyor. Bir de ben şunu arz etmek isterim: Arzu eden her vekilimizi istediği sınıra götürebiliriz.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, konuşmamda da ifade ettim, sınırlara güveniyoruz, askerimize güveniyoruz, sınırlar sağlam dedim; kapılardan geçiyor, sorun burada, sınırda sorun yok.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Bunu tekrar, bir daha arz etmek istiyorum: Arzu eden her vekilimizi istediği sınıra götürebiliriz, hiçbir sorun yok. Şu anda, inanın, belki 15-20 tane ülke bizim sınırlarımızı görüp, örnek alıp -model olarak- kendi sınırlarını yapmak için sık sık ülkemize geliyorlar.

Sözleşmeli erlerin yedi yıl sonra işe girmesi... Bildiğiniz gibi, sözleşmeli erlerimizin yedi yıl sonra sözleşmeleri sona eriyor ve ayrılırken kendilerine bununla ilgili bir belge veriyoruz “Çok kahramanca çalışmıştır, herhangi bir devlet dairesinde çalışabilir.” diye fakat bildiğim kadarıyla, Çalışma Bakanlığında bu konuyla ilgili henüz bir izin çıkmamış ve sözleşmeli erlerimiz de haklı olarak bu konuda kendilerine yardım için... Biz elimizden geleni yapıyoruz ama sonuçta, bu konudaki yetki bizde değil.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bakanım, süreyi biraz daha uzatıp ondan sonra devlet memuru olabilir mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Sayın Vekilim, süreyi de uzatabiliriz, uzman çavuşlarımız var, 55 yaşına kadar uzattık zaten, onları da uzatabiliriz sonuçta ama zaten bir yaşı geçti mi artık onların da dışarıda iş bulma imkânları köreliyor, onu da istemiyoruz o çocuklar öyle şey olsun diye.

“Önceki ve şimdiki İHA’ların fiyat farkları nedir?” Bizim şu andaki İHA’larımız ve SİHA’larımız ile hiçbir ülkenin İHA veya SİHA’larını fiyat olarak karşılaştırmamız söz konusu değil.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Oran olarak da değil.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Hiçbirisiyle.

Çok efektif ve çok ucuz, ikisi birden.

Adıyaman’da depremde görevlendirilen personel sayısı... Biz bunu yazılı olarak bildireceğiz, sorun yok yani.

“Eurofighter alımı ne durumda?” diye sordu vekilimiz, onu biraz önce zaten ilettim. Evet, Eurofighter’ı almak istiyoruz, çok etkili bir uçak. Şu anda Almanya ona biraz itiraz ediyor ama o sorunu İngiltere ve İspanya “Biz çözeceğiz.” diyorlar.

ABD’yle uçak girişimi, F-35’ler... Değerli vekillerim, bu F-35 konusu hakikaten Türkiye’de bizim oturup düşünmemiz gereken bir konu. Şu anda Amerika’da dahi F-35’lerin çoğunun uçuşu kesilmiş durumda. İsrail F-35’lerini uçuramıyor ve bu konuda da sürekli olarak açıkça Amerika’ya saldırıyor, Avrupa’daki birçok ülkede de anlaşılmayan, onların çözemediği aksaklıklar var. Açıkçası, KAAN gibi bir uçağı hangardan çıkarmışız yani on beş yirmi gün sonra uçuracağız, biz hakikaten F-35 almalı mıyız yoksa biz KAAN uçağı için biraz daha sabretmeli miyiz, kendi yerli, milli uçağımızı kullanmak dururken F-35’i kullanabilir miyiz, kullanılmalı mıyız; bunu iyice bir düşünmemiz gerekiyor diye düşünüyorum ben şahsen. Benim şahsi görüşüm şu: Kesinlikle alma taraftarı değilim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Üretim sürecinde mi problemler var?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Onu kendileri de anlayamıyorlar çünkü İsrail çok büyük baskı yapıyor. Amerika’da da büyük sorun var şu anda, hatta ve hatta “Başka bir uçağa geçelim mi?” diye şu anda Amerika’da başka bir tartışma var “Yeni bir uçak mı yapalım F-35’in yerine?” diyorlar. Dolayısıyla, bunu da böyle arz etmiş olayım.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Bizim verdiğimiz para ne olacak Sayın Bakan? Onu geri verecekler mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Bu bizim düşüncemiz tabii, olup olmayacağını daha bilmiyoruz açıkçası, Viper’ları alırken o parayı orada borcumuza mahsup ettirelim diye düşünüyoruz ama kesin bir şey yok henüz.

“Askerî hastaneleri açacak mısınız?” diye sordunuz. İnanın, biz askerî hastanelerin açılması konusunda her gün çaba sarf ediyoruz ama bu bir süreç yani sonunda bunun açılacağı tabii ki kesin bir şey, kesin bir şey ama tabii her geçen gün de zor, bizim için zor yani bizim için zor.

Biraz önce bahsettiğim konu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, süreniz dolmuştur.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Bilemiyorum, sayın vekillere sorun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sözlerinizi toparlamak üzere ilave beş dakika süre vereceğim, hepsini kullanmak zorunda değilsiniz; geri kalanları yedi gün içerisinde yazılı olarak sizden bekliyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

Buyurun beş dakika, Sayın Bakanım; sonrasında oylamaya geçeceğiz

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Şöyle bakıyorum, bu binbaşılardan görev tazminatları vesaire var, bu bir paket, sayın vekilim biliyor onu. Bu son şeyde biz geçen yıl sonunda vermiştik zaten bu paketi ama Meclisimize yetiştirilemedi o şeyde, kadük oldu, bu sene tekrar aynı paketi arz edeceğiz size.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Astsubaylar da dâhil mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Hepsi, herkes içinde.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani çözüyorsunuz onu.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Efendim “Kimyasal silah var mı?” Yani böyle bir şey yok. Olduğu zaman...

Bakın, sayın vekillerim, lütfen yani bize inanın. Yani bu devirde siz herhangi bir şeyin gizli kalabileceğine inanıyor musunuz?

CAVİT ARI (Antalya) – İnanmıyoruz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – İnanıyor musunuz?

CAVİT ARI (Antalya) – İnanmıyoruz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Yani böyle bir şeyi ben istesem de saklayabilir miyim? Efendim, depoda kimyasal silah var, ben saklıyorum, ee, depocu astsubay biliyor, onun üstündeki adam biliyor, öbürü biliyor; bir kişi biliyorsa zaten bin kişi de biliyor demektir yani böyle bir şey yok, kesinlikle yok ve böyle bir şeye sahip olmayı da asla düşünmüyoruz, biz istemiyoruz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Göz yaşartıcı...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Efendim, göz yaşartıcı zaten normal piyasada satılıyor, istediğiniz yerden satın alabilirsiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi siz böyle dediniz ama bunlar yine yarın bunu aynen hiç dememişsiniz gibi...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bakın, bu tavrımız çok çirkin bir tavır.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hayır ama yapıyor.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Parmağımızı sallayarak “Bunlar...”

ORHAN YEGİN (Ankara) – Parmak sallamıyorum.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biz Sayın Bakana sorarken kimyasal silahla ilgili...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanın süresinden gidiyor.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Süre Sayın Bakandan gidiyor.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Sayın Vekilim, müsaade eder misiniz? Bizim süre gidiyor.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu tavrımız çok çirkin bir tavır. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanın süresini yiyorsunuz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Bizim süre gidiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – S-400 buzdolabında mı, çamaşır makinesinde mi bir onu soralım. S-400 nerede?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Parmak sallamadım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Orhan Bey, bizim süre gidiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – S-400 buzdolabında mı, çamaşır makinesinden mi; biraz bilelim, öğrenelim yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, ben şey yapacağım Sayın Bakana, duyuyor sizi.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Sayın vekillerim, bir diğer konu, bu Makine Kimya Endüstrisiyle ilgili sorularınız vardı, onlarla ilgili, Makine Kimya, tabii, AŞ’ye dönüştürüldü, daha efektif çalışsın günümüzün şartlarına uydurulsun diye. Ama şu anda hâlâ birtakım sorunlarımız devam ediyor, bunları saklayacak hâlimiz de yok ama bizim üzerimize düşen görev burayı Türkiye’nin gururu olacak bir seviyeye çıkaracağız, biz bunu söylüyoruz ve bunu iddiayla da söylüyoruz. İnşallah, önümüzdeki sene kalırsak, burada da sizlerin huzuruna çıkarsak Makine Kimyayla ilgili daha iyi şeyler söyleyebiliriz diye de düşünüyorum.

Efendim, burada iki kazamız oldu, iki kaza. Makine Kimyamızda eskiden kalan eski teknolojiler var, bunları şimdi modernleriyle değiştirmek için çabalıyoruz, inşallah bu sene halledebildiğimiz kadar halledeceğiz yoksa çok güzel çalışmalar başlattık; inşallah, en kısa zamanda, en geç işte seneye bu zamanlar size bunların hepsini sunarız diye düşünüyorum.

Efendim “Makine Kimyada Teftiş Kurulu Başkanlığının kapatılması...” diye bir sayın vekilim sormuştu. Şirketimizde İç Denetim Direktörlüğü mevcut, ayrıca şirketin kamu denetimi Sayıştay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı eliyle gerçekleştirilmeye devam ediliyor ve şirket Türk Ticaret Kanunu kapsamında bağımsız denetim kuruluşları tarafında da denetlenmeye devam ediliyor.

Efendim, siber güvenlikle ilgili bir soru vardı sayın vekilim tarafından. Tabii, günümüzün ve artık önümüzdeki dönemin en önemli konusu siber savunma, siber savunmayla uğraşıyoruz, bizim Silahlı Kuvvetler olarak siber taarruzla herhangi bir faaliyetimiz yok ama siber savunmada da ülkemizi savunmak için ne gerekiyorsa o konuların hepsinde çok ciddi yatırımlar yapıyoruz ve aynı zamanda eğitim konusunda da dünyada en iyi neredeyse oradan eğitim alıyoruz, onlarla yeni personelimizi eğitiyoruz ve inşallah bu konuda da bugüne kadar başarılı olduğumuzu da şahsen değerlendiriyorum.

“Zorunlu askerlik devam edecek mi?” diye sordu sayın vekilim. Efendim, biz Türkiye’yiz, etrafımızda 9 tane ülke var ve hiçbir tanesiyle ömür boyu dost olacak bir pozisyonumuz yok dolayısıyla bizim düşüncemiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, askerlik meselesi için bir dakika süre veriyorum, sonra oylamaya geçiyorum.

Buyurun lütfen.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Bitiriyoruz.

Efendim, bizim düşüncemiz önümüzdeki dönemde yüzde 50 zorunlu askerlik, yüzde 50 profesyonel, zaten bu yüzdeyi de şu anda yakalamış durumdayız; bunu da korumak üzere böyle bir düşüncemiz devam ediyor.

Askerî okulları açmak... Zaten bir askerî liseler kaldı, inşallah onlar da hastaneler gibi en kısa zamanda açılır diye düşünüyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; burada sorulmuş olan sorulara mümkün olduğunca cevap vermekle beraber zaman darlığı nedeniyle tabii cevaplandıramadığım birçok soru var; hepsini, arz ettiğim gibi kendi şahsi imzama tüm vekillerimize sunacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yedi gün içinde Sayın Bakanım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Evet, sunacağız.

Son olarak, terörle mücadele bugüne kadar olduğu gibi aynı şekilde en son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar devam edecektir; bunu ifade etmek istiyorum.

Dikkatiniz, sabrımız ve Bakanlığımız bütçesine verdiğiniz destek için sizlere bir kez daha teşekkür ediyor, hepimizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki kurum bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyorum:

Millî Savunma Bakanlığı bütçesini okutuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizde yer alan Bakanlığımızın bütçe ve kesin hesabı kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

17 Kasım Cuma günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.28